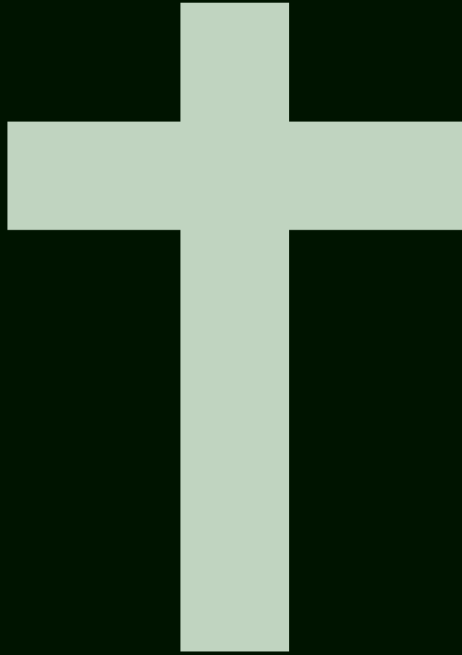

Mooꞑaani iijɿ

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iij:
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	52
SAN LUCAS	83
SAN JUAN	133
HECHOS	169
ROMANOS	212
1 CORINTIOS	232
2 CORINTIOS	251
GALATAS	264
EFESIOS	271
FILIPENSES	278
COLOSENSES	283
1 TESALONICENSES	288
2 TESALONICENSES	292
1 TIMOTEO	295
2 TIMOTEO	301
TITO	305
FILEMON	308
HEBREOS	310
SANTIAGO	326
1 SAN PEDRO AAME	331
2 SAN PEDRO AAME	337
1 SAN JUAN AAME	341
2 SAN JUAN AAME	346
3 SAN JUAN AAME	347
SAN JUDAS AAME	348
APOCALIPSIS	350

SAN MATEO

Jesucristo S#cijeminaa. (Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivoj#bo Davidco. Jaabo aivoj#bo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumit#ciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jini#jevi asatyuud#hivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaama#no Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje id#mobacajeva. Jaanoti bu siino tonood#bacajevaro, bu israelm#ico babiloniam# iguiinon#umoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iican#ibadi. Babilonia jini#jevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonood#bacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifiivuuno. (Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicaunacaro seemene ijeeb#ifa#o icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeeb#i imino icahicauma#o imuguut#bo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli ll#vi diigoti gaajacirat#no idugaavequi omoon#jiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafa#odi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igotot#boro Mariaco diitaabati gaay#ci oono diigofa#o seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo icama#o, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofenedi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani miihaivi gaseuhi, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciugoro Jesuti omomonitinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onoocuumivi Judea jiinijeivi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiom iivojibo ifiivoobo? Miiro miihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojibo Herode uguubuuboro niji niji minifutuuhi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojibo paryicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajibaco miyaminaaco ijbeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Hijohe Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinijeo aivojitoguiinovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miiro difaanti aivojibo fiiveji taacuuminaa israelminaaco etemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tah i mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojibo ijbuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuhi toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseguiino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayiumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Aгааuno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajaveveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima dicitibo Egipto jiinijeivi digaa. Jaaboro tah diica jari ico ononohachuta Herode amisi seemeneque guinejiibo igaicaauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agaaniivuuboro tooseema seejico iicuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jiinijeivi. ¹⁵ Tah i caumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinijeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañunoco agaajaciuboro sihidi sifiratuubo. Jaaboro seemeque paryicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinov iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije

* 2:1 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifivuusehejeque. ¹⁷Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasiho sihidu ijijovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotihu diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañivoobo seemeneque seejima diiçibo dojicuviro duhuumi Israel jinijevi guivevecuuno seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoo bo caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajaboro tahi ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi jibugunoma iicaubo Galilea jinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo ifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihgovi Jibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicaihgovi jibogoboro jilli neehicauhi: ² Amihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitvucuuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniubo:

Saatoho ico guubuvusuhi sicaihgoti ocoovadiicinino: Moocaani jibaico mihimibachu; sano ticovoro jibaico meheetavo, onono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi canoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jinijeminaa, bu Jorda tehi fiitino iicano jinijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo.

⁶ Jaamo imitico jibogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojago ajashutimo fariseomoto, saduceomoto icamo diibojaa initiquimaaivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiniimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho amihai jibogonoti mataajaji nihicuno Moocaani omoonijino ifiitvonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amihai eedehefifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui.

⁹ Jaamoro mihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miro jino amihai neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miro jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoo vatihhehejeque miqutimoro cijiigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amihai imitico mejeevesucuuno jibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amihai nitiji Moocaani Gajari, cijigairi icano. Diibo tajanaanivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihu diibo tihapaajeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuui. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino cijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua initiqui.

¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutih. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha mijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiica tolli icano, tolli Moocaani atajibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco inituboo iteehifañoti inovaubacaro niqueje faayacafutuuhi. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimihubadi jeevaabo diibohallivi initoavaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiha ihiji Jesujaa asauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijji jiba guisibaco tajiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miro Caatinihaame neehi: Idinoro maahu sefari miyaminaafi icajitihhi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu nijequevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachijji juugati baavi casiniivo. Miro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinjeneque paryi ihaivojinoma. ⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguiino ememuivooboro uco idiimohachijji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro decivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaamoro diiboco jeevivovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhhi Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jijnijevi.

¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jijnije onohigo muuaijiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatinuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jijnije, Neftali jijnije icano muuaijinidi icano jihairi, Jordanti aamijijaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo. ¹⁶ Civono jijnijeguiino iicaumoco achicuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jijnijeguiino iicaumoco sese achicihhi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuhhi miyaminaaco ijibogoobo: Amihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitvucuuhi, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijinidi. Jaabo atyimeuhi miimisiici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuhuneri muuaifaño fiichicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa fiiciminaatititi eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacobo onoobo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuuhunoco amaahuniumisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño eeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.
(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogooboro, bu fanoova guiuvaneri iguihuvamoco buheesuuboro. ²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guiuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guiuhvari iicaumoco, bu idino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu Jibuguuno.
(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai niquevevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi jibogominaa igaivuuhi. ² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco jibogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino idaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo idaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebino isicumo. Diito jinijeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco idaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebinihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebini icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco jiheveeme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amihai tahalliti amihaiico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoonimo, amihaihallivi sicamañehejeque jibocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Miñro tolliro amihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonimo.

Jinije Imuhu Ohoovicino.
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Amihai jinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguiha imicuujitiruno? Jaanoco buhi magañinoco miyaminaa quicujirahi.

Jinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amihai jinije aachiciniminaa. Miñro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatih. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatih. Jilliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaaha iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amihai momooni amihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco imequi.

Jesu Tajibaco Jibogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise tajibaco, bu Moocaani iimaaminaa jibogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miñro miyanotiro

am#haico neehi: Niqueje, jiin#je icano iicanohachuta taj#bahaame naavutusuti sanooba gañ#cafetejitihi, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño taj#bati sanoogayi ajashurunoco miyaano nooti#bo tolli omoon#bo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imih#fooboti noocafetejiibo. Jaanoti imityagooboro imino omoon#boro sitaaco tolliro imooniqui ij#bogoobo ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafeteji. ²⁰ M#iro jino am#haico neehi: Am#hai caatin#minaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco moonitihachij# bu niquejefaño mefeetitihi.

Icaj#suditi Jesu Ij#bogono.

(Lc 12.57-59)

²¹ Am#hai muguubuhicacuui, am#hai eedeetem#haico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaubo castigacafeteji, noomoro. ²² M#iro jino uujoho am#haico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaabo#vidi, onoomo infierno ci#jigai ñihicuguiino guinov# minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafo-tooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticon# dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimij#votoobo sajeeb# minifototo. Jaadi jari duhumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihall#vi ij#bogomoro ico isisisuqui asatyohachij#, dinahaboma j#haiviro dimij#vo. Ico dugaacuminaafico acitoti#bo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño j#hacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu J#beguehi Sifigoma Mihicajirunohall#vi.

²⁷ Am#hairyo muguubuhicacuui si#cije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ M#iro jino uujoho am#haico neehi: Cajaatyohacho gaigoco imogomoro emeecimo ijeeb#fañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaall# ico imitifaño agañ#suhachij#, tooll#co d#c#bo tehesino gañ#; imijirunaa difiti samañogayiro #ti agañ#cafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi ci#jigaifaño agañ#cafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañ#suhachij# quitic#bo tehesino gañ#; imijiruno samañogayiro #ti agañ#cafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro ci#jigaifaño agañ#cafotono.*

Jesu J#beguehi Gaigoco Ejeevesufinohall#vi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu si#cije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesu-cuunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachij# diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucuugoco #c#bo diigofañodi ajeva imitico icih.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoon#cinohall#vi Ij#bogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, si#cijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho am#haico neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiinjefañodi mohoovicidino, toojehall#vi Moocaani itihaco ificuun#ije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivoj#bo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu oovic#boro: Tañigai seseeteji, needino. Toll# eneeneri sajebaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: J#hi, Chahano, monoo. Jaanoti janaan#ivi mejeenesucuno, toono ijiti asaacuuno.

* **5:30** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

*Miño Minaafico Magaijino.**(Lc 6.29-30)*

³⁸ Amihairyo muguubuhicacuhi, siicije jilli unuunoco: Saafi aallico ifinicaruhachijji, bu diibo aallico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañisuruva, bu diibo iigaico gañijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amihaiico neehi: Iimitiboma mihibacacidino. Ivinaaca jilliro saatoho amihai imeti agabacuhachijji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaatyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumiticiogohachijji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooi kilometro ticovovi satyequi atajibahachijji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaatyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiha presta, noomoro idillumediti.

*Diminaaco Gaiji**(Lc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuhi: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico dihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amihaiico neehi: Amihai minafico magaiji, Moocaanima mihiima amihaiico aivonoono onoomoro idasuno omoonimohallivi.† ⁴⁵ Jaachijji amihai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miño diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro nijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amihaiico agaijimocoro magaijihachijji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miño bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachijji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miño bu tolliro Moocanico agaa-jatimeheje tolliro moonifihi. ⁴⁸ Jaanegui amihaiico neehi: Imimo mihica oono amihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6*Jesu Jibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.*

¹ Amihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amihaiico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachijji amihai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amihaiico acijitih. ² Jaaneguiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaa-mususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninimo miyaminaa diitoti imino ihiimaacui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amihaiico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho idaasumoco siinoco adaacihachijji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

*Jesu Jibeguehi Moocaanima Iimaaco.**(Lc 11.2-4)*

⁵ Jaamo bu amihai Moocaanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihi julleeciniboro sinagogajanofaño ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiharo. Miyanotiro amihaiico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha ijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro cuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iro idiicahigo. Jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

† 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amihaiico imitino onoomoco, imino momooni amihaiico ijiheguemeque.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihifoneheje sicamañeheje samañocoro unucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miïro Moocaani imegaviro amihai midillutinaacaro gaajacuui amihai muuujivaachunoco. ⁹ Jaaneguiha amihai jilli noomoro Moocaanima mihiimaa: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onoobadi eetavocafetehi jiiñehallivi, oono niquejefaño iicabadi. ¹¹ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro mihaico inisunofaño gañisudino. Mihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miïro amihai sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachiji, bu tolliro amihai Caani niquejefaño iicaabo amihai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amihai sitaama mihimibachucasitihachiji, bu amihai Caani niquejefaño iicaabo amihai imitico imibachujitihai.

Jesu Jibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amihai safucuco mahaigasumi amihai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninicibadi. Diito tolli moonifihii amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amihai neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutibo adaigasumi diimeque nitibo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutibo adaigaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaajaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deera ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miïro amihai busumijeene icahigovi, bu amihai jeebi icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miïro saafi ihaalli iimitibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitibo imihusetihai. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebico iimibachuhachiji imihusetejiiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. Jaanoti mïno imitico iminobadi mehesicinihachiji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 16.13)

²⁴ Mihañoooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miïro saafico ijihegueebere saaficoro gaijijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amihai neehi: Niji niji amihai jeebinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafototihai? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano.

* **6:13** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miïro paryicinoro diino aivoji, mitya dihovosi ufucuro ifinjitino icano, onoonoco.

Jaarumoco am#hai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivi am#hai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu am#haiti cajaanii siino janaanici ticovovi macaamevetejirahi toono fanoovari nijii nijii mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihii am#hai gaachehuri nijii nijii mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mih#finici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa am#haico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihii. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicaga toono ñaavahu jaachiiijii bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro ciijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mij#hacubadi moonihii. Jaanegui am#haico gaachehunoco jicujiiibo, ajashucani am#hai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui nijii nijii mihicadino jillii noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² M#iro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha am#hai, am#hai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhii am#hai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivojjaagoviro dijeeb#co ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri am#hai jeeb#co nijii nijii momoonidino. Toono am#haiti civohogoro finijitihii. Fafucuvaaciviro #ma ajashutino icahicacuuno toono nijii nijii idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachiiijii am#haico bu Moocaani am#hai imiti needino. ² Toono am#hai sitaaco meneehicabadiro bu am#haico moonijiiibo, bu oono am#hai sitaaco mohoovic#hicaneriro am#haico oovicijiiibo. ³ ¿Jaabo millii bu dinahabo aall#faño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaall#faño bu icatuucii cutuucico atyimet#boro? ⁴ Jaabo #joho dihaall#faño cutuucima idiicaabo, ¿millii bu dinahaboco neejirahi: Juugavii disaa oono dihaall#faño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Ba#suminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaall#faño icatuucico d#ci. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aall#faño iicano beevagayico d#ciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, am#haijaagovi emecafo-tomoro am#haico dedaahenidimo. Bu am#hai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu am#haico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova am#haidi ifaayiciqui. ⁸ M#iro idilluubo gaayicifihi, bu iguiinoobo atyimefihii; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba am#haiti am#hai seemeneque maahuco idillusumi guis-ibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi j#nimocoro mahacijirumo? ¹¹ M#iro am#hai mihimifitirumo iiminocoro am#hai seemeque mahacinoco magajahi. jJaanegui imi am#hai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha am#hai sitaama imino mihica oono am#haima diito imino iicanoco mihimogobadi; M#iro tollii Moise taj#ba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene J#hai Aamiji.

(Lc 13.24)

† 6:26 Moocaani

¹³ Ijene jiihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guijevefaño asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miiidimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiihai ifiico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miiro miiijoho baacuco jaanoti icitathi, bu añaaqueque jarimohoti icitathi icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihi. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitih.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiibo, Aivojiiibo, eneehicamo niquejefaño feejitih. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiibo, Aivojiiibo, miihai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miihai iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi miihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatih. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco moonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiibo, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano incuciniumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitiiibo agaa-jatiiibobadi jiiingaiibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu ijiiibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicaui, ²⁹ fariseomibadi icatiiibo, aivojiiibo mityama iicaabo iicanicibadi ijiiibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti iniituuboco sihidi miyaminaa bucasuhi. ² Jaanaaca diibojaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuivuuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo idiimogohachiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojhoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdotique difiico dihiifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocaanico deecivoto Moise atajiiibaubadi, toonoti famooro igaaajqui toono diguihuvati idihimitucuunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiibo Cojiminiafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivoj#bo diibojaago asauboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivoj#bo, tacobim#naafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañ#bo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivoj#bo iimusuuhi: Aivoj#bo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro taj#ba dihijico jaaneri tacobim#naafi ibuheetequi. ⁹ M#iro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivoj#boti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi foonic#bo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saanic#bo. Tolliro bu tacobim#naafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonic#bo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro am#haico neehi. Paryi Israel cuumim#naafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetih. ¹¹ Am#haico neehi, ajashutimo saaji nije-quejaagoti, aamijjaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acas#vomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañ#cafeteji tahigo ataacasimoro igaiñoco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivoj#boco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicobim#naafi buheecuji #joho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuhi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti udud#ic#uneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo aga#iivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeeb#faño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaam#naafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icahi moniinovahañoco, bu moguihuva-ñañoco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyam#naa emecuvuunoco. Jaanegui taj#baubo onogoomuuaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise taj#ba gaajam#naafi Jesujaago asauboro diiboco noovauhi: J#bogom#naafi, #ma uujoho feejirahi #joho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihiicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo iinigaico conoovi is#ucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ij#bogom#naaototi diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi ic#dihiiica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #joho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cijji, nuuruubo.

Jesu S#cutusuhi Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi ij#bogom#naama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saahi imuuaiahallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ij#bogom#naa diiboco aaicusuumoro nuuhi: jAivoj#bo, m#haico taajasu! Jino miniitucuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: ¿Collihi mihiguetehi? ¡Ajashucani amihai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuboro iguibuhubaco #baubo, bu imuuaico #baubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaivi Gadara jinijevi #futuubaaca miimiisiici gaifimisi c#hojinojaa icahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeb#ifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiiramisi. Jaamaño mihaiñooba toojiri feehicautihi. ²⁹ Jaamisi asaaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, #joho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaiico imegaviro idaasunisiici gaifimisi c#hojinojaa icahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro #guumo; ³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaiico buhigovi agañi#jihachuiji, jaatyo faafaimifañoro mihaiico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aaifuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuumoro j#bugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaaumoro diiboco galluumo, ijinijeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idino Isifañuboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo #futuui onogoomuuaivi iicacumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafiico idino isifañuboco icigaijefaño siuciniuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti #co imibachucafutucuui, nooboro.

³ Jaanoco taji#ba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeeb#ifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. ⁴ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiiica imiticani mehesamaahi? ⁵ ¿Tihicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuui onono, gañiivoobo d#go onono? ⁶ Eneecau bu amihaiico #fusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idino isifañuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijeque d#ci#bo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷ Jaasumiro idino isifañuboco icigaijeque #ci#uboro iijajaago fuucuui. ⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguumo. Jaamoro Moocaanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco ajaadusuhicau-mañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaahe amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaaumoro Jesu ij#bogominaama icaubo cojivi cas#camaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ij#bogominaaco dilluui:

¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saato ho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Iimimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeecivo asimico magaicuumoro mejeecivonoco. Miuro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatih. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco oovicuuboro iimusuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticafotodihivi idasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miuro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatihi bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanociro icafih, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedejibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiom aivojibo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachijiro guijevecuuh. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agañivuuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaau- goro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududicineriro: Buheeki, noogoro eesamaahicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuuh.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojibo iijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco iciqui iigaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicininoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miuro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jejebacasiuhi. ²⁵ Jaarunaa Jesu diitoco jahisivi ihinusu- uboro fañoojavi ufuuboro diigoco ihuseti agaayicuboro gañiyicuihi. Jaasumiro diigo gañivuuh. ²⁶ Jaano paryi toojiinjeri gaajacafutuuh diibo tolli omoonuno.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisiko.

²⁷ Jaabo toojati ihinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucasuhi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jihhi Aivojibo, noomisiro iimusuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallinoco ududicuboro nuuhi: Jaafa amisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaallino iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedicahi mihihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omoonunoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho sivauhi Jesujaago ihiimaatibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agañiudi jari diibo ihiimaahicautibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañihicahi, diito aivojibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imidi cuumineri icano iigooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji ijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano.

³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa midihi diitoco hicijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañihicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomonubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi.

³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomonubo, ⁴ bu Simon onoobo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiom iicatimo jiinijejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaavevedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuui, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, foojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amihai jilli ticovono jino mityaco magaayicahi; jaaneri mooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jhaiguiha masatyedino icano ivi idijacoro masatyosajaacoro caamoojaco. Bu tihapaajebaco, queseibaco icano masatyedino. Miuro dudicamaajeminaafi imachutaama icafih.

¹¹ Jaamo amihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafaño mihica tuucuumiti mofotinohachuta.

¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebi icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachiji diitedi mejeevesu toono sajeebi ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiji toono sajeebi ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amihaco agaayicigotihachiji,

bu uguubugotihachiiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai tihaiñoguiino jiiñico diitojaagovi matatacu iibabadi iicano. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaaniciivi.

Jiihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amiihaico galluuhi oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinicu oono jiiñimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumii iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofaño. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyejimo tajiiibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebiiñaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebiiñañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi iseemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomo chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amiihai paryi Israel jiiñije cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miñro cajaanii iijibogominaafi allinohocivi jeevatatiji, bu cojeecivominaafi ihaivojiiibo janaaniciivi jeevatatiji. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo iijibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeecivominaafi ihaivojiiibobadi iicacuuneri icano. Miñro iijaminaa aivojiiibo icaruuboco ijimi aivojiiibo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Miico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miñro chahano aivo otoovono agaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino iicano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amiihai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebiiico gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idibocoro mihiguii allio ifiico agaicaauboro, bu tolliro ijeebiiico ciijigaifaño iguijenjiruuboco.

²⁹ Miñro miimisiiico jooimisico sajehegayiñiro manaajenicihi. Jaarumisiti saafiba gujebetatiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimañoñiica. ³⁰ Miñro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miñro amiihai janaanici majaaducafeteji ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesu cristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiiñijehallivi sajeebii icaco siivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco siivatiji moonicasicoro siivahi. ³⁵ Miñro gaifico caanima moonicasisuvahi,

bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaaboma moonicasisuvahi.
³⁶ Jaaneguiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaaniciivi caanico, seejico icano agaijibo tatyaha icajitihhi, bu illico, illeque icano tajanaaniciivi agaijimo tatyaha icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifico sefano eesicinibo tadyojicuti ofootibo tatyaha icajitihhi. ³⁹ Jilli ificoro ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifico imitasuubo ifico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani gal-luminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseeneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisicidimo iicaumo iminisuminaaco ijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhhi Cristo imino mooniboro efee-hicaunoco. Jaaboro saatohoti ijibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, igotimo iguehi, ifoo-johoma iicamo iguihuvatimibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jibogocafetehi taajasujibogoco.

⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevetibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memeecituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba iguibuhucinicibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jicininuboco? Miro amihairyo magaajahi iminoono ijicininimo aivojito iijanofaño icafihhi. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memeecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaniciivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniciivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiji, miro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicihhi oono seeme anaajenicahasifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicininibadi:

¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminitihhi, bu idaasu masinoco amihaidi mamasivacuurahhi. Jaarunofaño mataatihhi, noomoro iicanicibadi jeevamo.

¹⁸ Miro Jua asaubo aigafiboro machuutihhi, bu aivofaihuco adutihhi icano.

Jaaruuboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufifibo, adufifibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihafeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucujirumo. Jaamoro ifusucujirumo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amihaiico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanivi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiycicafeteji, noonoro deesicinahi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa icahigovi. Miro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amihaiico neehi: Jaadusufucusumi aivo amihai Sodoma jinijeo miyaminaa janaanivi momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojibo, bu jinijeo Aivojibo icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeehiba icamocoro dihfusuhi. ²⁶ Jihhi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuuihi. Miyanotiro aivo mihaiñooba Illico gaajatihhi. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico mihaiñooba aivo gaajatihhi. Idiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryicino amihai amihai dudicamaajeneri, amihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amihaiico uujoho jaguisisuqui. ²⁹ Magaayici amihaiico uujoho atajibanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicifinoco, bu tajeebi isicunoco icano. Jaamo amihai jeebico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amihaiico atajibano, sihidi jeevatihhi isaty, bu amihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihhi icano.

12

Ijibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ijibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco icimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijibogominaa jaguisifucu eheetavusutatino dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanogui diitoco nuubo: ¿Nacu amihai aamefaño memeechicatihhi safoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miro Moocaani ijafaño ufuuboro machuubo jeevivo imimaahunoco, mijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiba aamefaño onoonoco memeechicatihhi, sacerdotemi Moocaani ijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicanicunoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miro amihaiico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanivi ejeevano. ⁷ Miro amihai

magaajatíhi Caatínihaame jino jillí eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihídaasugonoco. Jaanotí asimíco magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotíhi, onoonoco. Míro toonoco magaaaruva oono millí imitíco omoonítirumoco iimití meneejítirahi. ⁸ Míro uujoho Miyamínaafíbadí Ifiivuubo bu tollíro jaguísífucuhallíví mityama ícahi.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadí Jesu toonotí ufuubo sinagogajafaño jícafutuuhí. ¹⁰ Jahígo icaubo saafí miyamínaafí ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadí iicanoco omoonínoco aatímemere ífurumo toonohallítí díiboco imooníquí íimuguumoro díiboco dílluumo: ¿Naa, jaguísífucusumí íguíhuvaabo buheesuco meheetavejirahí? noomoro.

¹¹ Jaaneguí Jesu díitoco íimusuuhí: ¿Nacu cajaanotyó amíhahítí saatofo amíhahí jooí oveja jaguísífucusumí jacohojífaño íhacuturuva mofoomoro mihícítejítirahí? ¹² ¿Jaanotí míro miyamínaafí oveja janaaníci jaaducafetehí! Jaamaño jaguísífucusumí ímino moomoonínoco meheetavejirahí, ¹³ nooboro íhuse ifigatyuuboco: Díhuseque fallíricarú, nuubo. Jaaneguí díibo íhuseque afallíricarúnerí tusumíro ímituuhuse saanaagohuse íicabadí. ¹⁴ Jaasumíro ífaríseomí ufuumoro íimaacasiuhí Jesuco íguíjéníquí.

Jesudítí Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajacíuboro toonotí síhígoví fuubo. Jaabo síhídí miyamínaa buca-síuhí. Jaamo paryí íguíhuvamoco Jesu buheesuuboro feehícauhí. ¹⁶ Jaaboro díitoco: Uujoho díibo íicanoco míco míjúbeguedíno, nooboro díitoco faguehícauhí. ¹⁷ Jíllí ícauno Moocaaní íimaamínaafí Ísaía jíllí unuuno ímíyacafetequí:

¹⁸ Jaaní tajeecívomínaafí uujoho ícúbo. Jaaboco uujoho agajíúbóro díiberí ímo ímo íicaabo. Díibohallíví tagajíaco fícuji. Jaabo uujoho míyaanérí udugaacunoco cuumíno miyamínaaco jíbeguejí. ¹⁹ Jaaruubo ñaajítíbo, coovadíinamaajítíbo ícano. Míhahíñooba íhíimaaco guubujítíhi cuumíno jíhahínoví. ²⁰ Aívo gañícafetejítíno buíga míví íquisívoruno, bu jaabadíro jabacarurajítíno cuugahubá jarí ínífuturuno. Jaríhíca ímí aívojíco eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadí naha jarí paryí jíiníje miyamínaa díibocoro esícínícuuji, unuuno.

Jesuco Íjí Mityama Ícaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sívaumo íhaallíno aatímetíbo, íhíimaatíbo ícano, íímitíno íjímá ícauboco. Jaaboco Jesu buheesuuhí. Jaanérí atímeacuubo, bu íimaacuubo ícano. ²³ Jaanérí paryí miyamínaa ajabafítuumoro nuuhí: ¿Nacu fíne jaaní David Íyaachí fíne? noomoro.

²⁴ Jaanoco faríseomí uguubuumoro nuuhí: Jíllí jaaní íímitíno íjímíco buhí gañíhícaabo, díito aívojíbo Beelzebu mítyaríro, noomoro.

²⁵ Tollí noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajacíuboro nuuhí: Sahaívojí mínocí udugaavonoró sanomíro ímoonícasíruva gueenene ícatínoro goovano fíníjírumo. Jaabadíro bu cuucuumíhacho, bu sajamínaaro ícano fahígovaví ídugaavuruva gueenene ícajítirahí. ²⁶ Jaabadí ¿míllí bu Satanas ífícoró buhígoví gañíjírahí? Jaanotí jíllí ímooníruva, ¿míllí bu ímítíya gueenene ícajírahí? ²⁷ Míro amíhahí uco mèneehícahí uujoho íímitíno íjímíco Beelzebu mítyarí buhí agañíno mèneehícahí; ¿Jaano bu tollí íicahíhíjí, míjohó nacú oono amíhahí jíbogomínaaco mítyaco acíhícahí díitoco buhí ígañíhícaquí? Jaamaño bu díito tollíro omoonímaño ímino gaajaveechuno amíhahí guiraano aívo mímitánoco. ²⁸ Jaanotí naha uujoho ímítíno íjímíco buhí gañíhícahí Moocaaní Gaíja mítyafeenedí. Jaamaño toono gaajasuhí Moocaaní aívojí mítya amíhahíví agasecuunoco.

²⁹ ¿Míllí bu sífí esefaabo íjafaño ofooboro ínehejeque dúmítíicíjírahí ítíconí díiboco sísitíboró? Jaríhíca naha díiboco ísítíboró ínehejeque dúmítíicíjírúbo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amiihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruo buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihii. ³² Jaabadiro bu cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiihallivi, bu ufucu siihallivi icano.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicichi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi. ³⁴ Jiiinimomi cuumi mihicamo! Miiro iiji iimaanicichi ijeebifaño agahaficinnoti. ³⁵ Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicichi iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicichi ijeebifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomoto, bu Moise tajiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitihii, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miiro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiiinije cidiifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajihii diitoco oovicijimo; Miiro Ninive miyaminaa iimitico ejevesuumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agalluunoco diitoco Jonas jiiibugusumi. Miiro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiiinije aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeeciidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miiro diigo aivo tehesino jiiinijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miiro Salomon janaanicivi uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iiji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehejedii jaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifiibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigotii asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefihii, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanicivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihii. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaunaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaqui omoonumo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo ima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro jibuguuboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro jibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miuro cayaatyohacho Taacaani niquejefañõ iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu iihatì ihiinuuboro muuajinivi casivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo ijeuneguiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiniigaibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jibeguehicaubo siinovi oovicuboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jhaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faaysujenüuhi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno miyaadi ijinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicineri chuumucuuno abacocoovautimaño figatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihonofeenevi. Jaano jarimihono toonohallivi ujusiuneri toono macanüuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amihai nohojima mihicahachiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui jibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collhiica miyaminaaco siinovi oovicuboro dibeguehica? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miuro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi icaruno dumiticicafeteji. ¹³ Tooneguiha diitoco siinovi oovicuboro jibeguehica, atyimecuurumo atyimetimobadi iicahicaneguiha, bu guubucuurumo gaajahicatihi inohojima achahamobadi iicahicaneguiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquejevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amihai fine muguubu. Jaarumo magaajajitihì; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehesicinijitihì. ¹⁵ Amihai jeebino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallino manihicinihi, ihaallineri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeebiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amihai mihicahi amihai aallineri mahatyimemaño, bu amihai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miuro jino miyanotiro jino amihaiico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amihai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatyimetimoro guiivecuuhi.

Jesu Jibeguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. 19 Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiihaifaño aacotonobadi jeevahi. Miïro iji asaaboro ijeebiiifañoti icicuuhi ijeebiiifaño jii bogoco abasucuurunoco. 20 Jaanoti guisihallivi aifuuno onono oono jii bogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. 21 Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño gueenene icatino. Miïro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijiihevesumi icano toonoco jeeveyicifimo. 22 Jaanoti jariiimihoonofeenevi abasuuno onono, oono jii bogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebiiino iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifihi. Jaano paryi jinehejere tojii bogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. 23 Jaanoti naha iimino jiiinijehallivi abasucafutuuno, onono jii bogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saato ho jeevahi oono ciendiyiva sayi ifiivuuno onoovabadi. Jaanoti saato ho oono sesentadino onoovaubadi jeevahi, bu saato ho treintadino onoovaubadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

24 Jaadi bu Jesu jino siino jii buguuhi siinovivi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. 25 Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. 26 Jaanaaca itrigo ifiivunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuhi. 27 Jaanegui ijeevivominaa ufuumororo abajaaboco nuutuuhivi: Aivojii bo miïro faguifaño imino toogaiñooco basuuhi. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomororo. 28 Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ijeevivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomororo toohibaijeque magaijucitonoco? noomororo. 29 Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrigo hii baimaryo magaijucijirahi, nooboro. 30 Jaafa sano fanoociro jusihi. Jaadi dudicamaajeminaaco tajii baji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamororo faasihije isisiqui cii jigaiifaño mijigasasiqui. Jaadi itrigoco ii cimoro tamachuta iijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

*Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)*

31 Jaadi bu Jesu siino jilli ohoovicuboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. 32 Miïro jaagai paryi fanoova tooinoguiinovivi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaanivivi iminifotohoro imohodiiho minifotonicivi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamororo ihaafenevi iicuvanivivi, nooboro.

*Levaduraguijivi Ohoovicino.
(Lc 13.20-21)*

33 Tolliro bu siino jilli ohoovicuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco ii cigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecafotonicino iicabadi.

*Jesu Sano Ooviciriro Enehicauno.
(Mr 4.33-34)*

34 Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovivi oovicuboro jii beguehicauhi, siinovivi oovicuboro jii beguehicautiibo. 35 Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinuno imiyacafetequi:

Siinovivi ohoovicinofeenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiiinijeque ifiivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jii beguehi Iimitino Ñaavahuvivi Ohoovicinoco.

* 13:23 Jino miyaavogoditi iijii bogono.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago ijibogominaa ifitivuumororo diiboco dilluuhi: Miihaico diibogo oono iimitino ñaavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miïro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onoono jiiñije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onoono Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino ñaavahu onoono iji seemediti iicamediti onoono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco ñicijino onoono ufucu jiiñije ifinijinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco ñicijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñaavahuco miñicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiiñije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico ñicisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco ciiñigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo niñiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amiihai nohojima miñicahachijiji muguubu.

Niñibami Jiiñjefaño Toovono Icanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono niñibami toovono jiiñjefaño afataniciniñibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninicihini. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono niñibamiri tomaño jiiñjeque naajenicihini, fanooro tomañoniñibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Iaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenicihini.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco ñicinicino iicabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiiñigaibaahohallivi isi guiiyicinicihini. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifiimoco jiiñibaifanoño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinimico. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiiñije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifiimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco ciiñigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Naa paryi jinooco magaaajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jiihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miïro Moise tajiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miïro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo ñicijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jibogoco agaajaabo jibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro ijibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijiinijevi ifutuuhi. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jibogooboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomororo neehicauhi: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicahi? ⁵⁵ Miïro jaani imohobujene dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo

onoobo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miiro bu inagomi miihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitih, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejevanehejeque eetavuutiiibo diito diiboco imiyaavuguutinéguiiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Ijibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo bo Galilea aivojii boti icauhi. Jaabo guubuuhi Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuuhetebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miiro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusuuhi. Herodia onoo go inahabo Felipe taabaco unuuneguiiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijenii jirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuguehicauhi; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi ñfutusumi jii baimoco Herode eheetavuuhi go Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanoco conoocohacho diigo idil-luguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiiñubadi, ufuugoro Herodeque nuutuuh: Uco butajafaño Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojii bo Herodeque sihidi idaasuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajii baubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajii baubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cii jeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jii bugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusuhi.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajacuumoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihiinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa diibojaa asaaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihii jicuuhi, bu miihañooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mii bu feejirumo amii hai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miiro miihaima chahano, idii noro jino sahusedibava mo-maahuno, bu miimisiiciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajii baubo ñaavahuhallivi icasii camaiqui. Jaaboro ihusefaño icuubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiico icano. Jaaboro niquejeque emeeii uboro Moocanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco acuboo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananuumo gahafusuuhi jii baiñooco fahuseeci

motihaiti siino miibaici idiiino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuuaivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihuimaaqui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaihuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijibogominaa nifaihuhallidi igooboro asaaunoco aatyimeumoro gaihivuumo igutuumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miyaano ijoho idiicahachijiji taca, tajiba bu uujoho dijaa saaqi nifaihuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaihuhallidi iguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufafaño iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotih? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba llivihuhi. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememu#vuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuuaico afatyuudi #futuumo Genesare jiiinjevi. ³⁵ Jaanaa toojiinjeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajacuumoro paryi toojiinjeri jibohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba nijequegayico idudicitequi. Jaanoco paryi famooro ududicitudimo buheuhi.

15

Miyaminaaco Imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijibogominaa moheedetemihai jeevamaaje iicabadi moonitih? Mi#ro momooninicibadi moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Mi#ro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amihai meneehicahi jilli, m#no caanico, bu m#no seejico icano meneejirahi: Ico acijitih: Mi#ro paryi ta#hehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutih. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. ⁷ Amihai bañifiraminaa mihicamo. Mi#ro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinisumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditì tehesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino mag-aaja: ¹¹ Miïro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininìhi. Jaanoti naha iijifañoti asaano diiboco mihininìhi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siguehicahi. Miïro ihaallinoma achahaabo sifico isiguruva faamisicro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico dibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuhi: ¿Nacu buunaji amihai tolliro magaajatìhi? ¹⁷ Miïro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafaño feehe. Jaadi mofiiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi iijifañoti asaano diiboco mihininìhi, ijeebifañoti asaamaño. ¹⁹ Miïro ijeebifañoti iimitinoono esamaajene saanìchi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininìhi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininìhi.

Sijiinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiinijejaagovi. ²² Jaanaaca Canaan jiinije miyaminaago toojiinjeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutihì. Jaanegui ijibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi icamojaagoviro galluuhi, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicumì machufihi iguinioti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheetuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi. Jaadi ifabaihahivì ufuuboro casivutuuhì. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhì diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo.

³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicauihi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu siguehicautimehejeque

iiigucuuneri, bu ihaalliino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaaanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miïro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotïhi machutimoco ijanojaago agalluunoco ofoomo jïhaiivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino miïhaiñooba ijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amïhai machutaano icahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idïnororo momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajïbaubo imiyaminaa jïinïjehallivi icasïcamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocaaanico graciaco aciïhi. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciïhi. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ³⁷ Jaanoco paryï famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananïumo gahafusuuhi sahuse bu juugahuseti miibaaci idïno jïibaiñooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifimïu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautïhi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhi Magdala onocuumi jïinïjejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatino Eetavoco Tajïbahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamoro diiboco ïfurumo iimitinofaño igañïsuqui dilluuhi: Miïhaico niquejefañoono aatyimeratatino dïhïfusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijïcuuvi niqueje tïfaïño iicasumi amïhai: Aiguejitino miïro oono niqueje tïfaihi, meneefïhi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefïhi: Jaachïji imijitïfucu, miïro oono niqueje tïfaïño niijama icahi, noomoro. Bañïfiiraminaa mihicamo, amïhai magaaajahi niquejeque memeeçimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaaajatihi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijïbugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofañooro imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatineheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idïnororo Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onooogobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhi pan añïmina maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Añïmina maahunoco misivatïneguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collïhi maahunoma machahanoco monoocasïhi? Ajashucani amïhai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaaajatihi, mehesicïnicuutihi oono cinco mildimoco sahusedïbavariro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodïbaiva jïibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicïnitïhi sahuse juugahuseti miibaaci idïneri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodïbaiva jïibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amïhai magaaajatihi uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahuno juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiibo Iicanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jinijevi ifutuudi ijibogominaaco dillu-ubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti, ¿nacu milli miyaminaa uudit neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaaminaaiviobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi ijoho Simon Jona achi idi-icaabo. Miho cajaani miyaminaafi ico jinooco gaajasutahi idiboro Guihirubi niquejefano iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho ico jino Pedroti momonhi, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallivi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitahi. ¹⁹ Ico uujoho jino niqueje llavenegue aciji. Jaabo ijoho jiihallivi isisino, bu niquejefano sisicafetejino. Jaanoti jiihallivi isinaayuno, bu niquejefano sinaayucafetejino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu ijibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui.

Jesu Igujevejinoco Jibeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoniuihi ijibogominaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihididaasuno omoonujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²² Jaaneguiiha Pedro sihi Jesuco asatyuuboro ibauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatibo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uuti buhigovi minifoto ijoho iji idiicaabo. Fine, ijoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatiji. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho ijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajaba-jevemere tadyojicuti isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitimo.* ²⁵ Miho ifi-ico agaijimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico imitasumo ifico taajasuji.

²⁶ Miho saafi miyaminaafi paryi jinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ¿Nacu minoodino fine miyaminaafi ijeebico itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Miho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujiibo omoonihicanehejeque.

²⁸ Miyanotiro neehi: Jino icamoti saatoho guijevejitahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asauno.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu icuihi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacoobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai

* **16:24** Sahaamefano noono: diguijeve imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa.

nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memecibadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiji masi nijeganoco migaaci, saga idino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaano ihaimuu-faifañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jinijehallivi javucamaaiumo sihidi iguitu-umoro.

⁷ Jaanegui Jesu asauboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo miñhaiñoobaco atyimeciutahi idiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobañi iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque miñhaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeevebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¹² Jaarunofaño amñhaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asauboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutahi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amñhaico jaabicuboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihibauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹ Jaadi ijibogominaa ijeevadi Jesuma ihiimaumoro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana miñhai diibo imitino ijico buhi magañitahi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amñhai miyaavogo aajashumaño. Miyanotiro amñhaico neehi, amñhai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico menejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amñhaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguijeejinoco Siino Ijibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jinijeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaasuvuumo.

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idineriro buhi magañitahi mahaigamoro Moocanima mihiimaaneri, onoonoco.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluui: ¿Amihai jibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitih? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaahe ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jijinije aivojito mico impuestoco jaadusunimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatih. ²⁷ Jaarunofaño mihaiñooba miditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo dificigaico gañto. Jaabo iticoni uduuboco dicibo ijifañoti nihibajeque dici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijibogominaa asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyanotiro amihai neehi, amihai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachij; niqueje aivojifaño mefeelitih. ⁴ Miñiro niqueje aivojifaño imiyaabo iicajibo oono guinov ifico iminiyuuboro jiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanoyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicih.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatygabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno.

⁷ Jijinjeminaadi imiticanicano miyaminaaco imitifaño agañsuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idaasucani icajibo diibofenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agañsuhachij; quiticibo sih gañ. Imijiruno idi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti idi imitino dihusema, ditihaiñoma icano diicaabo ifinjitino cijigaifaño agañcafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañsuhachij; toohaalli ico buhudaruubo tehesino gañ. Imijiruno idi saymaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallimaryo diicaabo cijigaifaño agañcafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitimejetasudino. Miñiro jino amihai neehi: Miñiro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi. ¹¹ Miñiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinocoo milli mehesicinihi amihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanicivi. ¹⁴ Jaabadiro amihai Caani niquejefaño iicaabo† imogotih jitolit saseba imitanoco.

* **18:9** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno. † **18:11** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

† **18:14** Moocaani

*Jilli M#no Nahaboco Meperdonano.
(Lc 12.3)*

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachiiji diiboma #ro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachiiji diiboco dimij#carucuuhi.

¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachiiji sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idimo onono imino igaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachiiji Moocaani iijaminaaco diibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onootihachiiji oono Moocaanico imiyaavogot#boco mihanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro am#haico neehi jino jinijehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefa#o fatyusurajitih. Jaanoti bu jinijehallivi mafatyusuno niquejefa#o fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino am#haico neehi: Jino jinijehallivi am#haiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachiiji Guihirubi niquejefa#o iicaabo aciji. ²⁰ M#ro miimisiici tamomofeenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluuhi: Aivoj#bo, ta#ahabo uco imitino omooninoco, #minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooci idino ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutih Sifico Eperdonaunoco.

²³ Jaama#o niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivoj#bo ijeevivominaama idudicamaajequi iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafico ajashutino millones ticovovi edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivoj#bo taj#bauhi diiboco inaaajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehejema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeevivominaafi ihaivoj#boguiino ememu#vuuboro ihaivoj#boco neehicauhi: Aivoj#bo, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduji, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco #daasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijeevivominaafi ihiinuuboro ufuubo aty#meteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco midino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayiciuboro sefano dusuuc#ubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememu#vuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduji, nooboro.

³⁰ Jaarunofa#o diibo: Jii, noot#bo ufuuboro diiboco civojafa#o j#hacuuhi paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aaty#meuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivoj#boco paryi j#bugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeecivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabadiro bu #joho dinahaboniminaafico #daasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivoj#bo sihidi isifiratuuboro taj#bauhi diiboco civojafa#o ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefa#o iicaabo am#haico mooniji am#hai nahaboco am#hai jeeb#maryo meperdonatihachiiji, nooboro.

19

Jesu J#beguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jinijeti. Jaabo ifutuuhi Judea jinijevi, Jordan teehiti baagovi icajinijevi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo igihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saato ho fariseomoto asaaumoro diiboco dillu uhi ifurumo iimitinofaño diiboco igañisuqui: ¿Nacu fine tajibabadi imijiruno mīno taabaco jilli siinohalliti mejevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu amihai Caatinahaamefaño onoonoco memeechicatitahi? Mīro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucuji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiici icacutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli iicamaño miyaminaa dugaacucuujitahi Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajibauhi mīno taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebimaño Moise tajibauhi amihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho amihaiico neehi: Mogaico sifima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco hībo ajeva imitico icahi. Jaabadiro bu sifi ejeevesugoo ataabavaabo ajeva imitico icahi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihiica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Mīro saato ho ifiivunotiro caanimi oovicubadi taabavajitibo unuubadi icanicahi. Jaanoti saato ho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinichi. Jaanoti saato ho jilli taabavatimo icanicahi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicahi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque sivaumo diitohallivi ihuseque ificuboro Moocaanima iimaqui. Jaarunofaño ijibogominaa hībahuhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine mihibano. Mīro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inhibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emeectuuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo jibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinjitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collihi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinjitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachiji tajiba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaadi sicamañoo dībeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difico agaijibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachiji, foobo paryi dinehejeque naajebe hīdaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro hīdaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaaneguiiha Jesu ijibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono. ²⁴ Siino bu jino

neehi: Tihino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaanatyo fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiha Jesu diitoco emeeciiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Iidiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miiro paryi miikai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amikai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaiji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu iijinijenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifnijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinovii minifeteji. Jaanoti jisumi guinovii iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninicibadi. Miiro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaaduiji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono goohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amikai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiihaico jaaduiji, nooboro. Jaaneguiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuihi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amikai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiha diiboco nuumo: ¿Eti bu mijoho miikaico atajibatineguiha? noomoro. Jaaneguiha diitoco nuubo: Amikai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miikai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayicumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miikai ticovoviro daaduihi, miikai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitihii. Miiro ijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiha jino dijaadaco diicibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijoho diimogotihii uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji

* **19:30** Griego ijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvii minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvii iicamo tusumi imegavi icaji. * **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaaduiji, onoonoco.

jisumi oono guinoví iicarumo ufucu sihidí ejeevamotí minifeteji. Jaanotí bu sihidí ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinoví minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jaanaaca Jesu Jerusale j#hairi ufuuhigo ij#bogomínaa docedímo iicamoco ijeevadi asatyuboro nuuhi: 18 Am#hairyo magaaacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo acícafeteji sacerdotemí aivojito usefaño, bu caatinimínaa usefaño icano. Jaamo uco guijevefaño ficuji. 19 Jaamoro siicumiotoco acíjimo uco idejecuqui, bu ihaamíqui icano. Jaamoro imohoví tetecujimo icano. Jaarubó mifucuci, safucu id#notí guijevefañotí siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.
(Mr 10.35-45)

20 Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaugoro Jesuguiino memuvovauhi siinoco diiboco idilluqui.

21 Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Taj#ba dihaivojifaño jítisi taseemenetisi dihufocoví icas#vequi, saafi dimiyanaagonoví, bu saafi dinaninaagonoví icano.

22 Jaarunaa Jesu diítisico iimusuhi: Am#isi magaaatíhi midillunoco. ¿Nacu am#isi uujoho idaasuno iicajibadí mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diítisi: J#hi, nuuhi.

23 Jaaneguiiha diibo nuuhi: J#hi, miyaano am#isi jino #daasunofañodí mafatyeji.§ Jaanotí naha oono tamiyanaagonoví, tañaninaagonoví icano macas#vejinoco, ¿millí bu acíjirahi? Jaatyó id#moco Guahirubi acíji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

24 Jaanoco saj#bogomínaa uguubuumoro diítisijaago s#firatuumo.

25 Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Am#hairyo magaaacuuhí jinijemínaa aivojito iyotoco sefano ataj#banicínoco, bu tollíro saatoho obocífimo miyamínaaco idaasugotímo moonífíhi. 26 Jaanotí am#hai tollí mihicajítíhi. Jillíro iví am#hai miyaavogomínaafeeneví sihidí ejeevaabobadí diicaqui, jillí saatoho diitotí jeevivomínaafibadí miminifoto. 27 Jaanotí bu am#haifeeneví imiyaabo iicagoobo saatoho j#jovonotí iicaqui. 28 M#íro jino uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo uco ijeeçivequi saautíhi. Jillí uujoho jeeçivooboro saauhi tafico aacíqui ajashutimohallíví diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetimísico.
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jaamo Jerico cuumití iinuumaaca sihidí miyamínaa Jesu dojicutí fuuhi. 30 Jaanaa j#haij#niri miimisiici ihaall#no #fuvusuutímisi gicíníuhi. Jaamisi Jesu toonodí ufuunoco uguubuumísíro sefano coovadiivuumísi: Aivoj#bo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomísíro.

31 Jaaneguiiha miyamínaa diítisico #bauhi ill#vequi. Jaarunofañó janaanícívíro sefano coovadiivuumísi: Aivoj#bo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomísíro.

32 Jaanegui Jesu ujulleveuboro diítisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Millí am#ísico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

33 Jaaneguiiha nuumísi: Aivoj#bo mahatyimeneque mihimeguehi, noomísíro.

34 Jaaneguiiha Jesu diítisico idaasuguuboro ihaall#noco dud#ciuhi. Jaasumíro aatyimeumísíro Jesu dojicutí fuuhi.

† 20:16 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: M#íro guiramo cuuhuvacafeteji. Jaarunofañó m#dimoro nanicafeteji, onoonoco. ‡ 20:22 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: Bu tollíro uujoho iníticafetejifaihuri miníticafetejirahi, onoonoco. § 20:23 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: Bu tollíro uujoho iníticafetejifaihuri miníticafetejirahi, onoonoco.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuhi Olivohono iicagajiguino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuhi miimisiici ijibogominaatisico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaanotyohacho amisico: ¿Milli? onohachijji, Mohaivojibo eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatinuuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meci oono dihaivojibo dijaa saahi, oono sicujeebiba icaabo, burrahalliri gicinibo, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijibogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi moonuui. ⁷ Jaamisi ibur-raco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuui.

⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuni jahaico jeebuuhi. Jaanoti saato ho jaaneri jahaico jeebuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojibo memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaavuui. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Mijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuui. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusubo. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro di-itoco nuubo: Miñro Caatinahaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noomoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saumo aatyimeimeheje, igotimeheje icano. Jaamoco buheesu-ubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivo-jibo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuuhi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuui jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, guubui. ¿Nacu amihai Caatinahaamefaño toonoti olli onoonoco memecitihhi? Miñro jilli noono: Ijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onohoco Faijahi Inoovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuui. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jhaijniri icañoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuu-jitihhi, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuhi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafituui. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachijji jino uujoho higuera-hoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu pary#icino Moocaanico midil-lunoco mimiyaavogohachijji magaay#iciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro j#beguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari #joho jilli moonihicahi? ¿M#joho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu am#haico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachijji am#haico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿M#joho nacu Juaco galluuhi initiqui? ¿Moocaani, nacu miyam#naa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, m#haico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotih? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyam#naa, munuuruva, m#haico miyam#naa moonijirahi. M#ro paryi miyam#naa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaam#naafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatih, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ji, jaaneguiiha bu uujoho am#haico neejitih jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa am#haidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco d#cito, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuhi: Chahano, imogotih, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi #cituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutih. ³¹ Jaaneguiiha am#haidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuh? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi, impuesto jaadusum#naa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaaji am#hai imegaviro. ³² M#ro Jua Nitim#naafi: Jilli imino mihica, nooboro am#haico j#bogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutih. Jaanoti naha impuesto jaadusum#naa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco am#hai mahatyimecuurumo am#hai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutih, nooboro.

Iimitino Dudicamaajem#naavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihid# baacuco abasuuborohallid# cuhufono meegueuhi, bu jaaboro imaham#tahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajem#naaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuudi iicojim#naaco diitojaa galluubo ima#oco diibojaago igalluui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajem#naa diitoco agaay#icumoro saafico aam#umo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aam#umo icano.

³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhi guiraano itoomom#naaco. Jaarumoco idudicamaajem#naa diitoco iticoniomoco omoon#ubadiro moon#uhi.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bocigujimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco aaty#meumoro idudicamaajem#naa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaay#icijiibo. Mas# magaicaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaay#icumoro tofaguiti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu

diitoco dilluuihi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiñhai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihí? Miro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gañhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihí toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imaño ficuubo. Jinooco Aivojiiibo eetavehi. Jaano miñhaidi aivo sihidí jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiñhaico neehi: Amñhaiditi Moocaani ihaivojico dumiticijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaiji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijibogoobo jilli nooboro:

² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojiiibo illi taabava jibaimoco eheetavuubobadi.

³ Jaabo ijeevivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihí asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro:

Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuuihi. Tañivimico gaisiraicisucuuihi, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuuihi ijibaiminivacuuihi, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihí. Jilliro sihigueheje fociniumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojiiibo jeevivominaaco agaayicumoro ahaamiumoro gaicaauhi. ⁷ Jaaneri ihaivojiiibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluuihi diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasujui. ⁸ Jaadi ijeevivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo ihmuhuminaa imitimaño saatihí. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jñhaiñeri mofoo mahatymemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeevivominaa miya jñhaiñeri ufuumo igaiyicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidí gahafuuihi.

¹¹ Jaadi ihaivojiiibo fuuhi ijibaimoco emeecituubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiiiboro jicafututiiiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufaño jicafototiiibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusutihí. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojiiibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihusenque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo atajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miro sihidí cuhuvacafetejimo. Jaarumoti miidimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumororo iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusujui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma.

* **21:44** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magaajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaanijaa ofoono jiihaico dibeguehicaahi miyaminaa ihiimaanoco jeecivotiboro. Miyaminaaco jilli jeebibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti miihaico dinoo: ¿Naa idi imino romanomi aivojiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collihi uco imitinofaño magañisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeecuboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Mijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidí eetyeuhi. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomíoto fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonícihi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijí, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi miihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco icíuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivíooobo bu diigoco icíuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveuhi. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedí, ¿cajaaní taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Amihai aivo magaajatihi Caatiníhaame onoonoco magaajatihi, bu Moocaani mityaco magaajatihi icano. ³⁰ Míiro iguijevecuumo siino ubuheetedí taabavacujitímo, bu iseemeque tajeñicijitímo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amihai memecitíhi Caatiníhaamefaño Moocaani amiihaico onoonoco? Míiro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojibo icatino, ubuheeme Aivojiboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidíro jabafituuhi ijibegueri.

Ibocíma Iicano Tajíba.

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jaabo Jesu saduceomíco illínocíunoco fariseomi uguubuumoro igaivuuhi. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiníminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inísuubo dilluuhi: ³⁶ Jibogominaafi, ¿cono aivo tajibatí aivo obocíno? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihavojibo Moocaanico gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸ Jino aivo ibocíma iicano tajíba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano allivíono bu aivo tobadíro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difíco agaijibadiro, noonoro. ⁴⁰ Jinoocívi Moise tajíba tanoocíníhi, bu Moocaani iimaaminaa jibogo tanoocíníhi icano, nooboro.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluuhi: ¿Milli amiihai mehesicinihi Cristoditi? ¿Miijoho iyaachi fine? nooboro.

JaaneGUI nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafenedi iimaaubo: TahaivojiiBo, nuuhi? Miiro bu nuubo:

⁴⁴ MohaivojiiBo Moocaani nuuhi TahaivojiiBo Cristoco: Tamiyanaagonovi casiiVo ditiihaiguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho diiboco: AivojiiBo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco miihaiiiooba ajashuno iimusuutiihi. Toonotiro ivi miihaiiiooba diiboco ajashuno dillucuutiihi.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jaaboro Jesu ijiiBogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiiBaco magaaJasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³ Jaaneguiiha amiihai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miiro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miiro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejenehallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiiBa onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaihicamo fanoovano janaanicivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo jiiBaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiihai mihimeguedino amiihaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miiro saminaaro amiihai idiiBoro amiihai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiiinjehallivi miihaiiioobaco: Caani, meneedino, idiiBoro amiihai Caani niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiihaico saatoHo: AivojiiBo, onoonoco. Miiro idiiBoro amiihai AivojiiBo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amiihaifeenevi diibo aivo sihidijeevaabo. ¹² Miiro: Uujoho sihidi jeevahi, onooBo guinoniacafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatiihi, onooBo sihidi jeevano miniiyucafeteji.

¹³ Jaanoti idasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miiro amiihai niqueje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amiihai mijicafetehicatiihi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatiihi icano.

¹⁴ Idasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miiro gaigoomi fibaijito iicamo iijanooCo mudumitiihicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocaanima gueenene mihiimaahicahi. Jaamaño amiihai aivo guiraano mahaamicafeteji.*

¹⁵ Idasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Amiihai jiiinjeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amiihai iijico mijiiBeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amiihai imiti janaanicivi meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

* **23:14** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

¹⁶ Idaasucani amiihai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo siigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onono, toono sihidi jeevatihi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁷ Gaajaticanimo, amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocanidi iimibachuno? ¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeecivojicicifañodi: Aivo miyaano, onono sihidi jeevatihi. Jaanoti naha tojicicifaño iicano ijeecivofañodi: Aivo miyaano, onono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, amiihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeecivo, nacu ifajicici ijeecivoco Moocanidi iimibachuno? ²⁰ Miïro tojicicifañodi: Miyaano, onoobo, bu tojicicifaño iicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onoobo, bu Moocaani toojafaño iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onoobo, bu toojefaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igiciniïbo Moocanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani onoobadi diiboco paryi mahacihicahi mentahiïbai aamenegayimaryo, bu anisiïbai aamenegayimaryo, bu cominohiïbai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajïbati aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatihi. Jaano jino toono imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguiinodi siino jeevesutimo. ²⁴ Amiihai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco misiiguehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amiihai jeebïfaño.

²⁵ Idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allïcoro minitihicahi. Jaarumo amiihai jeebïfaño sano nanivariro magahaficinihi, fanoova imogori magahaficinihi, icano. ²⁶ Fariseomi amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo amiihai jeebïnoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinicibadi. Jaadi jari bu amiihai alliomo imiteji.

²⁷ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, cïhojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miïro alliïhoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficinihi. ²⁸ Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliïtoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiihai jeebïfaño sano bañifiraro gahaficinihi, bu sano imitïro gahaficinihi icano.

²⁹ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaavi cïhojinoco mihimibachumoro allïco minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cïhojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai siïcije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitirahi, noomoro. ³¹ Tolli monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaajasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiihai eedeetemihai iticoniunoco.

³³ Amiihai jïnimomi, jïnimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji cïjïgaifaño agaïïjinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluujï Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jïbogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicuumiti, siicuumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiihaihallivi ica-jino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicïuno tïjïho jaada, Abel guijeveti itïcovano Zacariaco Berequia achico iguijenïunovi. Miïro amiihai diiboco magaicaaui templo-

jafaño iimimaño, jeecivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificuumi, bu Moocaani amiihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihi. Jaanoti uujoho fahiiivaros imeguehica hi tuucuumi seemeque tajaagovi igaiyicincinoco oono catava iseemeque ijiecuguiino igaiyicincicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehica hi. ³⁸ Eneecau bu magaaja amiihai iijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecujitih i jari johono uco: Imicani Aivojibo momofenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihinuuboro ifeequi mooniubojaago ijibogominaa asaamoros diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Memeece paryi tonehejeque. Miyanotiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijibogominaa ufumoros toovonos dillutuuhi: Mihimeguehi miihaico idibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiinije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miihaiñooba amiihaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoros sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguete-dino, miiro tolli icajino. Jaarunoto toono jiinije ifinijino icatino. ⁷ Tusumi siijiinijeotoma moonicasiji, bu siicumiotoma siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasunos momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaaujimo. Paryi jiinijeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoros jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasunos moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miihai Moocanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecunos imiyaavogofaño icaaboros nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jibogo iimibogo fanoojiinijeriro jibogocafeteji. Jaadi jari jiinije finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicunos imitino omooniboro ifinisujibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco miihifinichicamos magaaja. ¹⁶ Jaamoros Judeari mihicamos ifabajaaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamos fañoojav i mefeedinos siinoco miihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamos muhuumidino amiihai gaachehuco miihicivamos. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovatos iicamos, bu mifañotio seehejema iicamos icano. ¿Milli bu goovanos gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiha Moocanicos midillu: Amiihai magaajifucu jiiinijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejeevanos idaasus icaji eedeevi jiinije ifiivuunotiro achahanicinos, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunocos Moocaani guenenes icasujitih i guenenes

iicaruva tusumi iicajimoti m̄haiñooba ataajajitiruneguiha. Jaanoti diibo #icuumo gajirari toono idaasuno guenene icasujit̄bo.

²³ Jaasumi am̄haico saatoho neeji: Memeece jaani Cristo, memeece jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedino. ²⁴ M̄ro saajimo bañim̄naa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaam̄naafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejevanehejeque #fusujimo miyam̄naaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani #cimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiha jino am̄haico imegaviro nuucuuhi. ²⁶ Jaaneguiha am̄haico: Memeece johono sicaihigoti saabo, onoodi memeeceedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufañi icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti niqueve aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyam̄naafi atyimeji. ²⁸ M̄ro chuumuhu iicahigo añim̄i igaivefhi. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyam̄naafibadi Ifiivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nih̄ba jabaaveji, bu fucuo nih̄ba achicicujit̄hi, bu meeci niquejefañoti aifeji, bu niquejefañi iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica #fuvusujino uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jinije cuuminom̄naa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovos̄no asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomom̄naaco galluuj̄i paryic̄ino fanoojiinijeti tatȳa iicamoco m̄riicu sefano ojidi igaiyic̄iqui.

³² Jaaneguiha oono higuerahotiro magaaja; m̄ro ficaba ifiticusumi bohono aamevafiho. Jaanoti magaajan̄c̄ihi ficaba ifiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaajacu finifucu ifiticunoco. ³⁴ Miyanotiro am̄haico neehi: Paryi jilli icajino tustumio miyam̄naa gujivet̄naacaro. ³⁵ Niqueje, bu jinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijit̄hi.

³⁶ Jaaruno jinije ifinijifucuco m̄haiñooba ajashuno gaajat̄hi Moocaani toomom̄naa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Id̄boro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ M̄ro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ M̄ro tood̄hivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyam̄naa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illem̄haico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafañi jicafutuuhi; ³⁹ Jaamo gaajac̄ut̄imoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadijeji bu tolliro uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimis̄ici gaifimisi bajifañi iicaji. Jaamis̄iti saafi imiyaaveguehicat̄ibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaam̄feti saafigo imiyaaveguehicat̄igo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiha am̄hai mehesic̄inimoro motomo gaajaratino cusumihacho Aivoj̄ibo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaja. Iija abajaabo, nanivam̄naafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igaajaruva cigat̄ibo icajiruubo ijaco afaayic̄imoro nanit̄imo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu am̄hai mihimibaic̄ini. M̄ro mehesic̄in̄inaacaro uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeeçivom̄naafi, Iimitino Jeeçivom̄naafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiha imino jeeçivom̄naafi agaajaaboco ihaivoj̄ibo iijam̄naaco tuumusuhin̄ic̄ihi imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivoj̄ibo onoonoco imino omoon̄bovi ihaivoj̄ibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro am̄haico neehi, diiboco ihaivoj̄ibo ficuji paryi inehejema iijam̄naa toomom̄naafiti. ⁴⁸ Jaanoti

saafi imiti#bo: Tahaivoj#bo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaam#boro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivoj#bo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono ba#iminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igai#ooco oojsujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajami Ohoovicino.

¹ M#iro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami ic#ijigaimeecunoco #ci#umoro fuuhi taabava j#ibaimojaago ataabavaaboco inahaboni#qui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutih. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhi. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino ic#ijigaimeecunoco ifa#oni#qui satyuutih. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo ic#ijigaimeecunofa#o ifafaihunoco satyuuhi, bu botellanofa#o satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseuti#ma#o diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: #Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami aga#iivuumoro ic#ijigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuuti#figueheje oono iimibaivuufiguehejeque nuuhi: M#haico am#hai c#ijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino moc#ijigaimecuno jabaacamaaicuuhi, noomoro. ⁹ Jaarunofa#o iimibaivuufigueheje diitoco iimusuhi: Chahano, m#haidi #fetejitiruno, bu am#haidi #fetejitiruno icano. Am#hairyo mofoomoro am#hai#oti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo c#ijigaifaihut# inaajequi ufuunobuu#inaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo tojafa#o j#cafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivoj#bo, aivoj#bo, m#haico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuhi: Miyanotiro uujoho am#haico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho am#haico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ M#iro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi sii#iini#jevi ifeequi ijeecivominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri #ciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro j#ini#jeque eseediuboro ihaivoj#bo nihibamico ficuuhi.

¹⁹ Jaanobuunati goovacuu#noti siino diito aivoj#bo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ti#oni#ubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivoj#boco aciuhi diez mildijevaaco: Aivoj#bo, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro #cino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. #joho aivo imino jee#ivominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonima#o #co siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivoj#boco: Aivoj#bo, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro #cino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivoj#bo nuuhi: Aivo imino moonihi. #joho aivo imino jee#ivominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonima#o #co siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivoj#boco nuuhi: Aivoj#bo, #joho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. M#iro #joho sihinic#i abasut#ruhigoti, bu tolliro nihibamico d#icinic#i ududicamaait#ruhigoti

icano. ²⁵ Jaamaño ico ñihicugooboro dinhibamico jinijefañõ cñjehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinhibami, nooboro. ²⁶ Jaaneguiha ihaivojñbo diiboco iimusuhi: ñjoho agaiquiibo idiimitino jeevivominaafi, ñro gaajacuuhì uujoho abasutiruhigoti isihinìcinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico ñcinìcinoco icano. ²⁷ Jaaneguiha, ¿collìhi jana tañihibamico dusisutìhi? Jaabo uujoho asaadi toonohallìvi janaanìcìvi siino agaayìcìjirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibeditì mudumitìci inihibamico. Jaamoro oono diez mildìjevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Mñro sihidì iicanoma iicaaboco siino janaanìci acìjìibo sihidì iicanoma iicaqui. Jaanotì chahanoma iicaabotì oono mñdìno icarunoco dumitìcìjìibo. ³⁰ Jaanotì ajaani imitìno jeevivominaafico magaayìcìmorõ buhìgo icìvohìgovì magañì. Tahìgo ataaboro igaiñooco oojìsujìhìgo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojñbotì iicavaabo asaaboro tahimi aivojì icagahallìvi casìveji. ³² Jaadi paryì jinijeminaa tahimefeenevi igaveji. Jaamoco uujoho dugaacujì, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditì sihìgovì udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovì ficujì. Jaanotì cabramico tañaninaagonovì ficujì. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojñbo neejì tamiyanaagotoco: Juugavì masaa. Amñhai Guihirubi amñhaico imino omoonimo jino tahaivojìfaño mijìcafoto sìcìje jinije ifiivuunotìro amñhaidì eheetavuunofañõ. ³⁵ Mñro ajebavauboco uco machutaatì mahaciuhì, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amñhaifeeneri iicausumì uco amñhai iijafaño magaayìciuhì, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhì, bu iguihuvauboco uco memecituuhì, bu cìvojafaño iicauboco uco memecituuhì icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dillujì: Aivojñbo, ¿nacu cusumì ajebari idiicauboco ico mñhai mamachusuuhi? ¿Bu cusumì adufirari idiicauboco ico mñhai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumì nacu siicumioobobadi idiicauboco ico mñhai moojafaño magaayìciuhì? ¿Bu cusumì ico sìcaibo diicaaboco magaachehuniuhì? ³⁹ ¿Bu cusumì nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumì ico cìvojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojñbo diitoco jillì iimusujì: Miyanotìro, amñhaico neehì: Imiyaavogomoco* sihidì jeevatìrumoco tollì momoonìumañõ, uco tollì momoonìuhì, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovì iicamoco neejì: Uutì buhìgovì miminifoto imitìno monoocinìcimo cñjìgaifaño mofoo Satanasguiha, bu paryì ihìjìmiguiha icano eheetavunofañõ. ⁴² Mñro ajebavauboco uco mamachusutìhi. Adufirama icauboco uco mihisutìhi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amñhaifañodì ñguusumì uco amñhai iijafaño majaanhevesutìhi. Bu agaachehuvautìboco uco gaachehutì mahacutìhi. Bu iguihuvauboco, bu cìvojafaño iicauboco icano uco mabaautìhi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusujì: Aivojñbo, ¿cusumì nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu cìvojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiha uujoho iimusujì: Miyanotìro, amñhaico neehì: Imiyaavogomoco sihidì ejeevatìmoco tollì momoonìutìumañõ, uco tollì momoonìutìhi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinìjìtìno cñjìgaifaño feejì. Jaanotì iimifìmo feejì ifinìjìtìno fiivofañõ.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

* 25:40 tañahabomico.

1 Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijibogominaaco nuubo: 2 Amihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

3 Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobo sacerdotemi aivojibo iijatyigaba gohasivi. 4 Jaamoro iimaacasiumo Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

5 Jaamo neehicauhi: Jibaimofeenevi tolli momoonijitihimi miyaminaa mojaago isifiratomoro ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo iijafaño #futuubo. 7 Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihididi ijaadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casivuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

8 Jaanoco ijibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collihimi jinoo bañamaahi? 9 Ajashutinonihibamiri manaajemere #daasufiimoco mahacitanoco, noomoro.

10 Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collihimi diigoco mihibahi? Imino uco moonigo. 11 Miñiro fahiiñivaro #daasumo amihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiiñivaro amihaima icajitihimi. 12 Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi. 13 Miyanotiro amihaiico neehi, fahigova jino taajasu jibogoco faajiinijeri ijibogohigo jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Jaanaaca ijibogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihimaatuubo. 15 Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaaduñi, Jesuco amihaiico aacihachiiñi? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduuhi treintadijeva nihibamico. 16 Jaasumitiro Juda guinehicauhi Jesuco diito usefaño aacujifucuco.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo iticovaufucu Jesujaago ijibogominaa ufuumoroo diiboco dilluuhimi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

18 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amihairyo magaajacu-ubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: Tahoovovi #futucuuhi. Jaaneguiiha diijafaño tajibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

19 Jaaneguiiha ijibogominaa ufuumoroo Jesu unuubadi mooniuhimi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuhimi.

20 Jaanaa mihiiñicuudi Jesu docedimo ijibogominaama mesavi casivuuhimi. 21 Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amihaiico neehi, amihaiti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

22 Jaaneri diito sihididi #daasuvuumoro diiboco dilluuhimi: Aivojibo, ¿nacufine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

23 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji.

24 Miñiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehi. Jaarunaaca #daasucani iicajiibo uco aacibo. Aivo imijiruno diibedi fiivutibo icaruva, nooboro.

25 Jaaneguiiha Juda diiboco aacujiiibo nuuhi: Aivojibo, ¿nacufine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: J̄hi, ñjeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ij̄bogominaaco aciubo: Hfaaji, jino tafico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciuihi: Paryi famooro jifaihut̄i mahadu. ²⁸ M̄iro jino tatyñjoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyñjoho gaññicafetehi ajashut̄imohallivi imiti buusu iicano.

²⁹ Jino amihaico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amihaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajiyaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amihaico uco mejeevesumoro mofociniiji. M̄iro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaiji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amihaico imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujit̄i, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinfocucatava oj̄t̄ibaacaro mifoc̄i, safo icano: Diiboco gaajat̄i, bu diibo j̄bogominaafi icat̄i, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiha Pedro nuuhi: Jaafa ñma iguijevehachij̄i guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaaijit̄i, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ij̄bogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Imaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ij̄bogominaama Getsemani onoomañovi ñfutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi ññhicuguuboro sihid̄i ñdaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihid̄iro tajeebñfaño idaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiha jino mihica uuma cigatimo mubuhē, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaan̄icivi ufuuboro j̄in̄ijehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachij̄i uco taajasu jino ñdaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icat̄ino, jaafa ñjoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ij̄bogominaa iicauhigo asaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Coll̄ihi jaabo uuma sano ññiba oovo ticovovi buheet̄i? ⁴¹ ¡Mubuhē! Jaamoro Moocaanima mihiimaaji am̄ihaico in̄isunofaño mahaquetedino. Miyanotiro am̄ihai jeeb̄i imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño am̄ihai all̄io ifi ñinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo doj̄icuv̄iro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho ñdaasuno iicanoco idiimogohachij̄i eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ij̄bogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihid̄i cigarari icacuat̄ineguiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino toll̄iro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ij̄bogominaa iicauh̄i ufuuboro diitoco nuuhi: Fvi jisumi micigacu, majaguis̄icu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifivuuubo imit̄im̄inaa usefaño aac̄icafetejino. ⁴⁶ Jaaneguiha magañivomoro mas̄igucu mee oono uco aac̄ivaabo fiit̄icuuihi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

* 26:39 Griego iijiri: jih̄idaasuhilluco uut̄i buhigovi denesu, noonoo.

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saamo sihidu miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomu quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miuro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihi uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro taja galluujiro ubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli icaruva, ¿milli bu Caatinahaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai taticovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Miuro fafucuvaviro amihafeenevi uujoho templojafaño casivooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicihatih. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinahaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatinuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesumoro famoro gaacinuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isicumoro sacerdotemi aivojibo Caifas onoobo imefeenevi satyuh. Tah caatiniminaa, bu judiomu quillahuto icamo iigaicinuhigo. ⁵⁸ Jaana Pedro ifutuuh sacerdotemi aivojibo gohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifinicuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casivutuuh.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomu quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoooco ijibogonoti diiboco igaicaausuqui.

⁶⁰ Jaarunofaño tonogayjehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiha sacerdotemi aivojibo agañiivuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutih? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutih. Jaaneguiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Jih, uujoho diibo, ijoho toono onobadi. Tolliro bu amhaico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboro sihidu ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniboco, bu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojibo igachehuco gallicuuh sihidu isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collhi bu siino sita ononoco mehesujirahi? Amhairyo muguubucuuh imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amhaidi? nooboro.

Jaaneguiha diito nuuhi: Tolli ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijirebamaaumoro ganicumoro. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejenumoro nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa mijoho ico gabacuuh? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatíhi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño g'iciniunaaca sacerdotemi aivoj'ibo jeeçivominaago asaugoro diiboco nuuhi: H'joho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatíhi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatíhi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, h'joho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatíhi. Jaanoti jilli onoobo abañihachijí jaafa uco Moocaani guijenihi, nooboro.

Jaasumiro catava oj'uhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifooci safo id'ino tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivoj'ito, judiomí quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui. ² Jaamoro diiboco sis'icini'iboco asatyumoro toojiini'jeo aivoj'ibo Poncio Pilato onooboco aci'uhi.

Juda Iguijeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamíco uumisuuhi sacerdotemi aivoj'itoco, bu judiomí quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icíhi aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli m'ihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamíco templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti udujefafutuuboro lluhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivoj'ito inihibamíco h'ciumoro nuuhi: Jino nihibamíco Moocaaniguiiha ificun'icnofaño mificujitíhi t'ijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihimaacasiumorotooneri n'ifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi sijiini'jeoteheje ochoomomoco ic'hicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: T'ijohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno: Iciumo treintadijeva inihibamíco Israel cuuminaa diibo jaadaco ificuunoco. ¹⁰ Jaaneri n'ifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivoj'ibo ataj'ibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivoj'ibo Pilato imegavi h'futusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa h'joho oono judiomí Aivoj'ibo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: J'íhi, tolli icano toono h'joho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivoj'ito, judiomí quillahuto icamo diibohalliv'í imit'ino ij'ibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuu'itíhi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutíhi oono dihallívi imitíno íhi-imaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutíhi. Jaaneri diibo Pilato síhidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautíhi.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵ Jaasumi miiro aivojiiibo Pilato omoonínicibadi civojamínaafiti saafico sinaayu-jibuuhi miyamínaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoobo síhidi ejeevaabo iimitiiibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyamínaa igaicíniumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amíihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onoooboco? nooboro.

¹⁸ Tólli nuubo jilli Jesuco íjiiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato íhaivojii icagahalliri gicínunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhi jilli noogoro: Millí moonídíneheje diibo iimino miyamínaafico, fone fucu ñíhicuno tígahi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemí aivojito, bu judiomí quillahuto icamo miyamínaaco fajíníuhi Barrabaco dihiinusú. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyamínaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitísiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa millí mooníji oono imomo Jesu-cristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: ¡Imohobujehallívi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitínoco mooníibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: ¡Imohobujehallívi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito síhidi ejenaauumoro janaanícivíro aivo añaaívuunoco aatyímeuboro, tajíibaubo nífaihuco isívaquí. Jaafaihufaño íhuseneque nitamaaiubo diito ímefeeneví, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevafañodí icatíhi. Jilli toono amíihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Míihai, bu paryi moseeme icamohallívi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamísuuhi. Jaadí diitoco aciubo diiboco ítetecuquí.

²⁷ Jaaneguiiha íhamocasimínaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato íijajaago. Jaamoro ígaiyíciúmo paryi amocasimínaaco Jesuhallívi. ²⁸ Jaamoro diiboco ígaachehuco uju-juyaacuúmo síchehuco jíihacuúmo gachicohai deecano tífaibadí ítífaí ícachehuco. ²⁹ Jaamoro bu íinigaihallívi javucaruumo januutuno aafeneque chaahimígatí eheetavu-umoro, bu jaamoro gaayíciúmo ímiyanaagohusefaño ímeico icano. Jaadí diiboguiino ememuívomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani íjoho judiomí Aivojiiibo! noomoro.

³⁰ Jaadí bu íhímeico agaayíciúmo tohiri diiboco íinigatí gafucuhicaumo. ³¹ Jaadí diiboco jilli omooníhicaudí jujuyaacuúmo diiboco tífaíhíba ícacheuco íjíihacuuchehuco. Jaamoro ímiyachehuco jíihacuúmo. Jaadí ívi satyucuumo diiboco ítetecuquí.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco ítetecuquí ufuúmo atyímeuhi Cirene cuumíooobo Símon onoooboco. Jaamoro diiboco tajíibauhí Jesu ímohobujeque ísatyequí.

³³ Jaadí ífutuúmo nígaípaajebai onoomañoví; jaanoti hebreomí íijiri Golgota onooobai.

³⁴ Jaabaihallívi Jesuco ísuurumo víno aivo faafaiñooco. Jaarunoco ínisucuuruhígoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasimínaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallívi: ¿Cajaaní fine tochehuma icají? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifiitino casícamaiumo diiboco ootomomo. ³⁷ Jaamoro ijíibogoco ihímohobujeti iinigaíhallívi caatíníumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJHBO, onono.

³⁸ Tollíro bu diibo uufocoví tetecuumo miimísiici nanivamínaatisico, saafico imiyanaagonoví, bu saafico inaninaagonoví icano. ³⁹ Jaanaaca toonodí afatyomo diiboco ihíibamoro ihuseneque gavaracumoro íibajirubadí iicano iinigaícoro garya garya mooníhicaumo, ⁴⁰ jillí noomoro: ¿Naa íjoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojícuvíro mifucucí, safucu idínotí boojatí edeetavejiruubo? ¡Eneecata íro difiico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachííj, toono caamotí níito! noomoro.

⁴¹ Jaabadíro bu sacerdotemí aivojito, bu caatíníminaa, bu fariseomí, bu judiomí quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojííbo iicahachííj, toono ihímohotí iniitequi maatyímemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Míro Moocanivíro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi íimogohachííj. Jaadí jari magaajají miyaano Moocaani Achi íicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadíro bu nanivamínaatisico diibo uufocoví etetecuumísi diiboco íibahicauhi.

Jesu Iguíjevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadí ív í paryí jíinije cívono minifutuuhi gadííbatí. Jaano seseeteuhi ímohonohallítí níhíba ícaaberi. ⁴⁶ Jaasumíro Jesu hebreo ííjírí sefano gaihívuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactaní? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collíhi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho toonerí íicaumo uguubuumoro nuuhi: Memecí johono Moocaani íimaamínaafi Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumíro díitotí saafí íjínafatyuuboro ícíjeuhi faasíhi íicanoco. Jaaboro toosíhíco víno aivo quigañofañó matyusuuhi. Jaaboro toosíhíco ímei níjequeví ífícuuboro Jesu ííjífañó cabuyaacuuhi íhaduuquí, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonídino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatyímequí, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihívuuboro chuumucuuhi. ⁵¹ Jaano tícovoví temploja ofoboocíníuchehe gaachehujetuno feemene ícano gallívuuhi feenedí caamotí sano guínoví. Bu jíinije sefano maryíbauhi. Jaaneri guísíhacíno dújavanamaaiuhi. ⁵² Bu tollíro cíhójíno faayícícafutuuhi. Jaaneri Moocanico ímíyaavuguumo íguíjevecíníumo ajashutímo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunatí ícíhójínofañótí íhíinumoro íimícuumí Jerusale cuumifañó fuuhi. Jaamoco tahí síhídí míyamínaa díitoco aatyímeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanotí bu íhamocasimínaa aivojííbo íhamocasimínaama Jesuco utuumuumo jíinije amaryíbaunoco, bu sanehejeque ícano aatyímeumoro síhídíro ígutuuhi. Jaamoro nuuhi: Míyanotíro, jahí jaaní Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadíro bu síhídí ícaumo gaígoomí tehesínótíro ífínícíumo Galíleatí Jesu dojícútí asaumo diiboco jeecívomoro. ⁵⁶ Jaamofeenerí ícaugo María Magdalena onoo, bu Jacoobo, José ícamísi seejí María onoo; Zebedeo seemenemísi seejí ícamífe.

Jesuco Ícíuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca míhííjícúudí saaubo síhídí íníhíbamíma ícaubo José onoo Arimatea cúumíoo, Jesu onoonoco ímíyaaveguehícaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago úfuuboro Jesu ífíco diiboco díllujeuhi. Jaaneguííha Pilato tajííbauhi diiboco íhacíquí. ⁵⁹ Jaadí Jesu ífíco José

* **27:35** Sahaamefaño janaaníci jillí fícuumo: Jillí míyaavuuno Moocaani íimaamínaafi ácaatíníuno: Tagaachehuco ífocasímo suerteque eheetavomoro, nooboro.

iiçuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro iciihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jiihacuui. Jaaboro tohojico guisibatyi gabari amaniniuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife giçiniuhi sinaagobaiti tohojico ihiiñiciumife.

Jesu Ciihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jiiibaimoguiiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiiamaaqi. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojiiibo, mehesafetehe oono tobañi fiboba ubuheeusumi: Ochoomod i mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajiiiba iciihojico kuhufono imooniqui mifucuci safucu idiino ticovovi ijiiibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jiiibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiiji tobañi aivo iticoniono janaaniciivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihiçimoro amiihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumoro tohojico kuhufutusuui. Jaamoro bu igaaajataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevede fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi iciihojico emeeciiumife. ² Jaanaaca sefano jiiinije maryibauhi Moocaani toomominaafi niqnejefañoti iniituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi iiçuboro tobahallivi casiiuuhi. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuhi cuugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutumoro iñiicuri uchuumucumobadi minifutuui. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniiboco miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau bu jino diiboco ificuhinimañoooco memeeçiva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijiiibogominaaco mijiiibogoto jilli noomifere: Guijevefañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amiihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jiiibogominaaco jiiibugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluui. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñoco ihiiicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijiiibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jiiibuguuihi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jiiibuguuihi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuihi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Miihai fucufeene miciganaaca ijiiibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojiiibo uguubuuboro amiihaijaago isifiratohachiiji miihai diiboma mihiimaaji amiihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo çmilli icatimo mihiçahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa iniihibamico agaayiciumoro diito unuubadi mooniuihi. Jaabadi judiomi jiiibeguehicahi jisumihachuta.

Jesu Ijibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutih. ¹⁸ Jaadi Jesu asaaboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji iijico niquejefano, jinijehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajiinijeriro mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofeenedi, bu Illi momofeenedi, bu Igaija momofeenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijibogo amihaiico paryi uujoho ijibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jinije ifinjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Mīro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jahaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojibo jahaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amihai eedehefifico mejeevesu, amihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jinijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajo iimicoro nejeecuhicaubo icano.

⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño diiboguiino idijivooboro itahaipaaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amihaco miyaano nifaihuri nitih. Jaanoti diibo amihaco Moocaani Gajjari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jinijeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nitihu Jorda onohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteefifañoti ihiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nimihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Ijoho agaijibo taseemene, iri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogoooboro taa-jasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivoji fiituvucuuhi. Jaaneguiha amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijinidi igoooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi ficiminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa ficiminaatitisi eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi.

²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Lc 4.31-37)

21 Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufu-uboro j#beguehicauhi. 22 Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo j#begueri diitoco aivoj#bo iicanicibadi j#beguehicauneri, caatiniminaa j#bogonicibadi iicatineri.

23 Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: 24 ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho m#haima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa m#haico finisuqui asaabo? nooboro.

25 Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ih#bauboro nuuhi: L#ivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

26 Jaanegui ihiji diiboco baavi agañ#boro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuuhi. 27 Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono j#bogo? Jaani ijji aivo sefahi aivo ijimi icarumoco ataj#banoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

28 Jaanoco Jesuti j#bocasiuno paryi Galilea jinijeri goovano gaajacafutuuhi.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. 30 Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco j#buguumo diigo iguihuvaunoco. 31 Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyciuihi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeeivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Jaadi ijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. 33 Jaanaa paryi miyaminaa asaauneri guhugavi gaha-fuuhi. 34 Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaume-hejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi J#beguehi.

(Lc 4.42-44)

35 Cuujetaviro Jesu agañiivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaanima ihimaaqui. 36 Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuuihi. 37 Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

38 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Masigo siicumijaago ifiiticuumijaago tahi tolliro j#beguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

39 Jaadi Jesu paryi Galilea jinijeri sinagogajafaño j#bogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememu#vuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

41 Jaanegui Jesu diiboco #daasuguuboro ihuseri dud#ciuihi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

42 Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. 43 Jaadi Jesu diiboco afagu-uboro galluuhi jilli nooboro: 44 M#haiñoobaco d#beguedino. Jilli ofooboro sacerdotegue dihifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeeivoco asimico ficuuto Moise ataj#baubadi toono j#bogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajiqui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

45 Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco j#bogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhiguejere

miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeecivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubumo iijafaño iicaunoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihibimoro idiino isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficinineri Jesuvi ifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajaciuboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igicinimañoti ijeebifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiuboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amihai jeebifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gañiivoobo dicigaiijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magaaajahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idiino isifañuboco nuubo: Ico neehi: Gañiivo, jaaboro dicigaiijeque dicuubo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiivooboro icigaiijeque icuuboro fuucuuhi ifinicomofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatihi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuajinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañiivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño jibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro jibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amihai jibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihhi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saahinitihi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jibogominaa, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jibogominaa aiganaa dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajibogominaati udumiticino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Míro miijoho eedeechehuco bobaryuri maahunitatíhi? Jaanoti imaahuníruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaaníciro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿miijoho bohaivofaihuco eedeejutafaño ficutatíhi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

Ijibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomí jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa toono basuta noovataco ícimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomí diiboco nuuhi: Meeci ¿collíhi dijibogominaa ollí mooníhi jaguisifucusumi momoonítatínoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaaatíhi amíhai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujívaachusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omooníunoco? Míro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeeçivo maahunoco machuuhi miijoho amachutatírunoco, Aviata onoobero sacerdotemí aivojibo iicauiibo icaunaaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemí amachufírunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Míro jaguisifucu miyamínaadi eetavocafutuuhi. Jaanoti miyamínaa jaguisifucudi eetavocafutuutíhi. ²⁸ Jaamaño uujoho Miyamínaafíbadí Ifiivubo jaguisifucu aivojibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahí icaubo saafi ihuse ifigatyuubo. ² Jaaboco ífinícimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujíbo? noomoro ífurumo diibohallívi íjibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gañíivo! ¡Jaaboro feeneví dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonísunícimo iiminoco, nacu iimitínoco? ¿Magaícaaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuuítíhi. ⁵ Jaanegui diito jeebino cuhuféri ídaasuvuuboro, sífirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque falliríhícaru! nooboro. Jaanegui diibo falliríhícaruhi. Jaasumíro diibo use dojícuvíro imítuuhi. ⁶ Jaasumíro toonoti ífariseomí ufuumoró Herodianómíma fitacucasiuhi Jesuco igaícaauqui.

Muuaijinívi Miyamínaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijibogomínaama muuaijinívi fuuhi. Jaamoco síhídí miyamínaa buca-síuhí Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegueehíoto, bu Tíro, Sídon icano jínínooto icamo diibo síhídí ejeevanoonoco omooníhícaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijibogomínaaco nuubo: Uco miyamínaa íjene eñeñejeruujíruneguiiha momeenegaco mihímíbaicíní, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyamínaaco ubuheesu-hícaunegui síhídí íguíhuvanoma ícadímó diiboco ídudíciquí íjene ñeñejeruhícauhi. ¹¹ Jaabadiro bu íjímí diiboco aatýmémere diibo ímega baaví aquetehícauhi. Jaamoro gáíhívehícaumo: Íjího Moocaani Achí, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehícaubo: Uco satohoco magaaasudíno, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motíhíatí Míímísiicí Idíno.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunatí Jesu ífabáívi fuuhi. Jahígo íímúguudímoco coovaubo. Jaanegui diibo-jaa saaumo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motíhíatí míímísiicí ídímoco íciubo diiboma ícaquí,

* 2:22 Jíllí Jesu nuuhi eedeejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetavequí.

bu diitoco igalluuqui j#bogoco ij#bseguequi icano. ¹⁵ Jaamoco iijico aciubo ijimico igañ#hicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomonuubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momonuubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujibo igaicaauqui icamoma saaubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ij#bogominaama ajashuno jinejebaco machuhicutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco #civamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivoj#boma. Jaamaño diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanogui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi oovic#bora neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ificoro buhi gañ#jirahi? ²⁴ M#ro saafi aivojifaño minoci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu guenenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿m#joho esefaabo iijafaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino am#haico neehi: Miyaminaaco pary#cino imitino ihiimaaruno busucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihii ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhivasuui. ³² Jaanogui Jesuhallidi emecucinumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

³³ Jaanogui Jesu nuuhi: ¿M#joho gaharubi? ¿M#joho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecucinumoco emee#uboro diitoco nuuhi: Jino tajori iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani iijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco j#bseguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuui. Jaanoma iicaubo meenegafaño ij#cafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro cas#vutuui. Jaanoti diito injinivi jini#gaibaahohalliviro icauhi.

² Jaaboro diitoco sihidi siinovi oovic#bora j#bseguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno sama#oono j#haifaño acutuui. Jaanoco joomi asaumoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti sama#oono acutuui guisihallivi miyaadi jini achahaumafovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aach#cuneri ary#vucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti sama#oogahaije aifuuhi jarimihoonofenevi. Jaano toono

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jiinijevi. Jaano ihiinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuui, bu saheeje sesentadigaiva noovacuui, bu saheeje ciendigaiva noovacuui icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijibogominaama iicaumo diiboco dilluui: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihaico naha ujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaajatihijino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miuro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miuro jino jihafaño aacotono onono; miuro saatoho jeebifa abasucuurunoco ijibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti dumiiticuui. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miuro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño gueenene icatatino nisuhifiivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jarimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguiinodi toono miyaaaji icarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiinijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuno saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

*Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)*

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutatihijino. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miuro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinoco amihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miuro oono amihai mohoovicihicaneriro ufucu amihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaaniciivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco midino icarunoco dumiiticijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiinjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevede agañivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiinije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihijino. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasecsumi.

*Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)*

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiinjefaño mabasunicijibadi jeevano. Miuro tooyi aivo jiinjehalliri iicano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucafutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jibeguehicaui miyabogoco siinovi ooviciboro diito

agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijibogominaaco ijeevadi paryi imino jibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaaco nuubo: Masi onago muuaivi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi iciuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusuomoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Llivicu toonoviro siicuto! nuubo. Jaanegui iguibuhuba llivicuuhi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi ijibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutuumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onoono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mihaiñooba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuuro. Jaarunoco ihusenonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco mihaiñooba guinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojago ijinafatyuuboro iguiino memuvutuuhi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mihaiico jicuumiti buhi galluudino, nooboro.

¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. ¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mihaiico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeequi, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuaifaño aaifuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaumoro ifaacuumifaño, bu buhigeeje iicaajaefaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño.

¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo aatyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo.

¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Hima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco dibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico idaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumeri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

21 Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuuhi muuajiniri icaubo cojivi.* 22 Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoobo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguino ememuivutuuboro nuuhi: 23 Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

24 Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasio mo ijene ñeñejeruhicauhi. 25 Jaamofeenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idino iicaucugo. 26 Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihamico ajaaduhicauhigo finisucugo. 27 Jaago Jesuti ijibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. 28 Jilli igaachehuco ududicineriro buheji, noogoro esamaahicaumaño. 29 Jaasumiro itijoho diigoco figatyuuhi. Jaanoti gaajacigugo ubuheetecuunoco. 30 Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi imeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicichi? nooboro.

31 Jaarunaa ijibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicichi? neehi? noomoro.

32 Jaarunaa Jesu fahigovaco ifinichicauhi ihatyimequi: ¿Mijoho fine dudicichi? onoomaño. 33 Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajacigoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguino ememuivugoro paryi imino jibugugo.

34 Jaanegui diigoco nuubo: Ñiba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiha sajeebii fuucu, diguihuvat buhetecuuhi, nooboro.

35 Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivojibo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai gujivecuuhi. Fine Mojibogominaafico acasivusuno, noomoro.

36 Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivojiboco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

37 Jaaboro miihaiñooba diiboma ufuunoco imuguutiibo idimomaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo. 38 Jaamo isinagogaja aivojibo iijavi ifutuuhi atyimeuhi gañuhusuno omoonunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. 39 Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Collihi mataacasihi? Gujivetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

40 Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiha Jesu paryicino famoocoro jahisivi ihinusuuboro caani, seeji iicamisicoro satyuubo, bu diiboma asaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. 41 Jaaboro diigoco ihuseti agaayiciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

42 Jaasumiro tobagocaja agañiivugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mificabaci idino ficabava icacuuhi. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuuhi. 43 Jaamoco Jesu imino faguuhi: Mico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro tajibaubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Jaadi Jesu tonoti ufuuboro ijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ijibogominaa fuuhi. 2 Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaajaco gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque moonibo, noomoro. 3 Miro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi,

* 5:21 Mt 9.18-26; Lc 8.40-56

Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefhi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, miidimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi jibogoboro. ⁷ Jaadi coovaubo jibogominaaco fahuseeci motihaiti miimiisiici idimoco.* Jaaboro diitoco galluubo miimiisiicisaajeri. Jaaboro iimitino jimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jihaivi idinocoro queseico masaty. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihaiapaajequere mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaiico agaayicitihachijji, uguubutihachijji icano toonoti mihiinomoro amihai tihaiapaajeguino jinicoto toonovi matatacu jei diito iimitico jibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañhicaumo iimitino jimico, bu iguihuvamoco dñribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojibo Herode* guubuhi Jesuditi fahigovadi jibocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheetebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani sicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheetebe, nooboro.

¹⁷ Miñero Herodia noojiri Herode atajibauneguiiha Juaco isisimoro civojanumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco icuubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco jiiheguere gaicaausuhicaujirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebi iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatruubo jilli imino guubunichicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuvi ifutuuhi. Miñero Herode ifiivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jibaimoco eetavuuhi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiniije bocifimoco, bu tajibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaaseteuhi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuhi. Jaaneguiiha ihaivojibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui. ²³ Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tsumiro amocasiminaafico atajibauboro galluuhi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño

* 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6 * 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobero Jesu ifiivuumi iicaubo chuumucuuhi. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobero icauhi.

icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuhi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico icijeumoro cihojifaño ficuuhi.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jibeguehicauhi paryi omoonuno jibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miuro diitojaa sihidii miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³² Jaanegui Jesu jibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciunoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinociniuhi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidii miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidii daasuguuhi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidii diitoco jibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui jibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiticuumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inajequi. Miuro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco manajeteji paryi diitoco mamachusui? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amihaima maahuno icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaño sahusedino imaahunu iicaunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeciboro toonohallivi Moocanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro jibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisico tolliro ifuumo paryi famoomaryo.

⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananimo jiiibañoco gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco.

⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaihallidi Jesu Higo.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu jibogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocanima ihiiamaqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi jibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuuihi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaiuhallidi igoboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaiuhallidi asaaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuihi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuui. Jaaneri diito sihidiro eetyeui. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutihi maahunoco iguiraatusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.
(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoro cañavutuui Genesare cumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuihi. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinoocinimo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihininino.
(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaamo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuui. ² Jaamo atyimeuui Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachunoco. ³ Miñiro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo sicijeminaa jeevamaajequere sivamoro iticoni iminehihiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miñiro jilli sicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluui: ¿Collhi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinuui amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi. ⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miñiro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miñiro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onooboco miyanotiro guiievesu, nooboro.

¹¹ Jaanoti amihai monoonicahi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amusujitahi, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico ijibaicuuno eneejiruno.

¹² Jilli amihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatahi. ¹³ Jaamaño amihai Moocaani iijico majabatusuhi amihai jeevamaajequere sifiti, sifiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibadije icanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininijiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi. ¹⁶ Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

☆ 7:14 Mt 12.10-20 * 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

17 Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaaha fuubo. Jaaboco ijibogominaa toonoti dilluhi. 18 Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amihai, amihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaatihhi? Miuro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininihi 19 ihesamaajefaño ofootimaño. Miuro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatihhi eneejirunoco. 20 Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihininihi. 21 Miuro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, 22 sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañiirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiveveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. 23 Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininihi, nooboro.

24 Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Mihaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahhi diibo iicaunoco gaajaciumo. 25 Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuuhhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo. 26 Jaago siicumio griegomogou, sirofenicia icano jinijeminaagou. Jaago Jesujaa asaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusuqui. 27 Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumiticimoro jicumico mahacino, nooboro.

28 Jaanegui diigo nuuhi: Jihhi, miyaano tolli Aivojibo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumichi machufihhi, noogoro.

29 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihijii iinucuuhhi, nooboro.

30 Jaanegui ufuugo iijavi ifutuudi atyimeteugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihijii ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiboco.

31 Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jinijefeenedi fatyuuhhi, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaaubo gaseuhi Galilea muuaijinivi. 32 Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutibo llaallabano ihiimaauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. 33 Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi ijirebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. 34 Jaaboro niquejeque emeeciuboro sefano ajaguisiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

35 Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. 36 Jaaboro Jesu diitoco faguuhhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. 37 Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moonibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi. (Mt 15.32-39)

1 Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuhhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco ocoovauboro nuuhi: 2 Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idihino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. 3 Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jihaiivi ajebari nacatejirumo. Miuro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

⁴ Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miñhaiñooba ijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluui: ¿Nacu minoodino amñhai maahuno icahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicajehallivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuboro ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ⁷ Jaabadiro bu midino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiimauboro diitoco aciuihi imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuuihi sahuse juugahuseti miibaici idino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuihi. ¹⁰ Jaadi ijibogominaama meenegafaño ijicafutuumoro fuuihi Damanuta jinijevi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaaumoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Eneecata niquejeo mityaco miñhaico dihiifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebñfañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amñhaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitih, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejevesuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi ijibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguiijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ijibogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine añmina maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monocasih? ¿Nacu aivo magaajatihi, mehesicinicutihi? Cuhufocani amñhai jeebino fine. ¹⁸ Amñhai aallinoma mihicarumo mahatyimetihi, monohojivarumo muguubutihi. Jaana mehesicinitih sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananiumo magahafusuuihi? nooboro.

Jaanegui iimusumo: Sahuse juugahuseti miibaici idino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinitih, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuihi. Jaaboro ihaallcico ijñreri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuihi. Jaaboro diiboco dilluui: ¿Naa, miñvigay daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuuihi. Jaadi siino emeeciuhigo ivi diiboco ihaallhi imitucuuihi. Foovono paryi imino atyimecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco ijajaa agalluuboro imino faguuihi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro J#beguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Icanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ij#bogominaama fuuhi Cesarea de Filipino cuuminojaago jahi j#haivi dilluubo ij#bogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine s#cijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana am#hai, m#joho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Ijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: M#hai#noobaco mij#beguedino, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ij#buguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto ijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco j#heveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi #baabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ij#bogominaaco emeciuboro Pedroco #bauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto #joho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ij#bogominaa, bu miyaminaa icamoco ocovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difico guinodi ficu. Jaaboro ifico idaasuno omoonisujinoco iguit#bo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Mi#ro ifico agaij#bo ifico mitasuji. Jaanoti taajiguiinodi, bu taj#bogo ijiguiinodi icano ifico imitasuubo, ifico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi jini#je busumijeque gaay#ciruubo ijeeb#co imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeeb#co itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, taj#bogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeevi johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, am#haico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guijevejitihi Moocaani aivoji imityama asaanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajuguisi njequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai njequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaanoyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Moj#bogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masi# migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui #di saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ij#bogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuuhi. Jaanaa ihaimuufaifa#oti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaij#bo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo m#hai#noobaco atyimecuutihi id#bocoro Jesuco atyimeumo.

* **8:34** Sahaamefa#o noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque dici#bo tadyojicuti disaa.

9 Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Miihaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeveebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

10 Jaanegui mico jibuguutimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevefeneti siino ubuheetejino onono? noomoro. 11 Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

12 Jaanegui Jesu nuuhi: Jiihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinihaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miiro idasuno icajiibo, jihevecafetejiibo icano noono. 13 Miiro jino amiihaico neehi: Miyaano Elia saahiniciuhi. Jaaruuboco iimogobadi mooniimo diiboti Caatinihaamefaño: Jilli icajiibo unuucubadi, nooboro.

Jesu Buheesuhi Sicafehi Jijima Iicauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jaadi ifutuumo saatoho jibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo.

15 Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinociniuhi idillutuumo. 16 Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

17 Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihi. 18 Jilli fahiijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañihicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecucoco iinusuuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igaiñiqui. Jaarumo fiivototihi agaiñinoco, nooboro.

19 Jaanegui Jesu nuuhi: Ii, jeedi fine amiihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amiihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amiihaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

20 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyubu. Jaaneri baavi cavininamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiboro.

21 Jaanegui Jesu caanico dilluuhi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. 22 Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicaauqui. Jaanegui miihaico didaasugoobo millihacho miihaidi mooni, nooboro.

23 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihii, nooboro.

24 Jaanegui diibo gaihivuuhi: Jiihi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

25 Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucudino, nooboro.

26 Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyuhu. Jaadi diiboti iinuubo miguijevecubadi diiboco omoonihinuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi. 27 Jaarunaa Jesu ihuseti agaayicuboro diiboco gañiyciuihi. Jaaneri diibo julleeveuhi.

28 Jaadi Jesu ijifafa ijicafutuuhigo jibogominaa ijeevadi diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana miihai magaiñitihii tohimiti ijico? noomoro.

29 Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihii. Jilli Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco m#haiñooba agaajacinoco Jesu imuguutih, ³¹ ij#bogominaaco ij#buguumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño ac#cafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijen#curuubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ij#bugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo?
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi #futuuhi jaahe iicacudi Jesu ij#bogominaaco dilluuhi: ¿Jinejeque jana j#haivi am#hai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutih: ¿Cajaaniji fine aivo m#haiti imiyaabo? noomoro j#haivi ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acas#vuuboro fahuseeci mot#haiti miimisiici id#no iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho am#haiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinovi iminifotooboro famoocoro ijecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque #ciuboro diitofeenevi ficuuhi. Jaaboro tooseeque ihib#ciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño j#badi seemeneque agaay#icimo uco gaay#icahi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaay#icahi, nuubo ij#bogominaaco.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Icaabo.
(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Moj#bogominaafi, meeci, saafico m#hai mahatyimehi dimemeri iimitino ij#mico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco m#hai m#bahi, m#haima #got#neguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mih#bajirahana. M#ro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajit#behiica. ⁴⁰ M#ro mojaagodi iicaabo mominaafi iicat#bo. ⁴¹ Jaanoti cajaaniyohacho am#haico Cristoto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaay#iciji.

Imitifaño Aga#sujiruno N#hicu.
(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaaniyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño aga#sumoco aivo imijiruno guisibaty#gabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañ#no. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño aga#suhachi quit#ci#bo buhi gañ#. M#ro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo c#jigaiifaño ofoono tahi ufucuro ic#jigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu j#joho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu dit#hai ico imitifaño aga#suhachi quit#ci#bo gañ#. M#ro imijiruno sat#haimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fat#haicima idiicaabo c#jigaiifaño gañ#cafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo j#joho icarumo echeemejitihigo, ic#jigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaall# ico imitifaño aga#suhachi buhudaruubo gañ#.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sah#maryo diicaabo ofoono. Jaanoti faay#icimaryo diicaabo c#jigaiifaño gañ#cafetejirahi. ⁴⁸ Tahi j#joho icarumo echeemejitihigo, ic#jigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi m#ro paryi famooro c#jigairi imuhunicafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejeri doj#cuviro mihimutusujirahi? Jaanegui am#hai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeeb# mihicacasi, nooboro.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi m#ro paryi famooro c#jigairi imibachucafetefihi.

10

Jesu Judea Jiinjeri, Bu Perea Jiinjeri Icano Iguehi.
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinjervi Jorda onegueehi icano jiinjervi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuuhi. Jaamoco jibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.
(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amiihaico tajibauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amiihaico Moise tolli tajibauhi amiihai cuhufo- jeebiiico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunichi mo- gaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafiibadiro icanicicuuhi. Jaamaño miimisiici icacuutino saafirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucu- udino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaaha iicacuudi ijibogominaa siino diiboco toonoditi dilluui. ¹¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco iciiibo iticoniogohallivi ajeva imitico icih. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icih, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijibogominaa toseejeque sivaumoco ibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine miihbano. Miiro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyantiro amiihaico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiibo ufucu feejitih Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihiiiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuuboro iguiino ememuivuuboro diiboco dilluui: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Miijoho, nacu, iimiibo? Idiiboro saafiro Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: Jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichi, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega icano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidiihiibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

²² Jilli diiboco unuuneri sihidiihi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidiihi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

* **10:21** Sahaamefaño noonoo: Diguijeve imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa.

23 Jaanegui Jesu ihuufococo emeeciuboro ijibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

24 Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!† 25 Miro sihidi jeevajitiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

26 Jaaneri imi janaanici ajabafituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaatyo fine taajajirahi? noomoro.

27 Jaanegui Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. Miro diibedi jineje tihinoba chahahi, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miro mihai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro ima mihiguehi, nooboro.

29-30 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyantiro amihai neehi, cajaatyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, iijinejeque icano taguinodi, bu tahalliti taajasujibogoguiniodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiijinehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihai, inagomihai, seejico, semeque, jinejeque icano idasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifinjitino fiivoma icajimo icano. 31 Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinovu minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovu iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

Jesu Igujivejinoco Siino Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Jaanaa jihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ijibogominaaco imegavi siguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi ijibuguubo diibo idasuno iicaujinoco. 33 Jilli nooboro: Memeece, jino Jerusalejaago mefeeci. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco gujivefaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. 34 Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaaijimo icano. Jaadi uco gujenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati gujivefañoti siino buheeteji, nooboro.

35 Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaamisiro diiboco nuuhi: Mojibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.☆

36 Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

37 Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

38 Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaajatino midilluhi. ¿Nacu amihai uujoho idasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.§

39 Jaanegui: Jihai, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. 40 Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idimeguiiharo iimibachucinoco diito gaayiciji, nooboro.

41 Jaanoco saatoho ijibogominaa uguubumoro Jacobomisijaago sifiratuuhi.

42 Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amihairyo magaajacuui jinejeminaa

† 10:24 Sahaamefaño noono: ¡Tihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! ‡ 10:31 Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. ☆ 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 Jilli eneejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idasuno iicajibadi mihicajirahi?

aivojito ijiinijeque atajibafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guinonifihhi. ⁴³ Jaabadi amiihaifaño tolli icajitino. Jaanoti amiihaifañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecebominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amiihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amiihai jeecevominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeecevequi saautihi. Jilli uujoho ejeecevooboro miyaminaahallivi tafico aacinofeenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoo bo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaunoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Illivequi, noomoro ibauhi.

Jaarunofaño janaaniciiviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleeveuboro Jesujaago fuuhi.

⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Mili ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimisiico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayí duujeciniboco miihañooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti miihañooba amisico: ¿Collihi misinihi? onohachi, monoo: Mohaivojibo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisiví jiihaifaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misinihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehunerí jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaanoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojibo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi sicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocaanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani ijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emecihicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Betaniavi mihijicuneguiiha.

12 Jaano sesevedí Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.✠ 13 Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidí aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jillí botí aamenereu noovautího onoovafisumi iicautiñaño. 14 Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Míhaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitíhi, nooboro. Jaanoco ijíbogomínaa guubuui.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Jaanotí ufuumo Jerusaleví ífutuui. Jaadí Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isiví gavaracuubo. Jaabadiro bu nihíbamíco uhumisuhicaumo mesanoco baaví gavaracuubo, bu tollíro nimíhumíco anaajehicaumo icaganoco mooníubo icano. 16 Jaaboro imuguutiíbo míhaiñooba siinoco toojafañodí acañíunoco. 17 Jaadí jillí nooboro diitoco jíbeguehicaui: Míro Caatínihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajarejí paryí faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amíhai nanivamínaa iijatíro mimíniyuhi, nooboro.

18 Jaanoco sacerdotemí aivojito, bu caatínimínaa icamo uguubumoro diiboco toonohallítí igaicauqui ituma ífehicaui: ¿Naa fine, millítí momooníj? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicaui paryí miyamínaa diibo íjibegueneri ajabafítehicaunoma iicaumo.

19 Jaadí mihíjicuneguiha Jesu tuucuumítí fuucuui.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

20 Jaano sesevedí siino fucuro tomañodí afatyumo atyímeuhi tohigueraho ibaconomaryo uchuumucunoco. 21 Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojíbogomínaafi, mee oono higuerahoco íjoho afaijahíního chuumucui, nooboro.

22 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. 23 Miyanotíro amíhaico neehi: Cajaatyohacho jigajíco: Jinootí eedeenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachíj jillí icajino. Jaamo íjeebífañodí guucibatímo jino onobadí iicajinoco imiyaavogohachíj onobadí icajino. 24 Jaanegui amíhaico neehi: Paryí Moocaanico midillunoco, magaayícíj, noomoro midilluhachíj amíhaidí tollí icajino. 25 Jaamo bu Moocaanima mihímaasumi cajaatyomahacho imítíno mihicahachíj diitoma mihimibachucasihachíj níquejefaño iicaabo amíhai Caani amíhai imítíco buusuji. 26 Jaanotí mihimibachucasítíhachíj amíhai Caani níquejefaño iicaabo amíhai imítíco buusujítíhi, nooboro.*

27 Jaadí uumiumo Jerusaleví ífutuui.✠ Jaadí Jesu templojafañodí ígooboro feehicaunaaca sacerdotemí aivojito, bu caatínimínaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaamoro 28 diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya íjírí íjoho jinehejeque jillí mooníhícahi? ¿Míjoho íco tomityaco jillí mooníqui aacínéri? noomoro.

29 Jaanegui Jesu diitoco iimusui: Uujoho bu tollíro amíhaico dilluji. Jaanoco uco mihíimusuhachíj, amíhaico neejí comityari uujoho jino omooníno. 30 ¿Nacu Juanítíhíj cuucatioj? ¿Níquejejaagotíj, nacu miyamínaajaagotíj? mihíimusu, nooboro.

31 Jaanegui sanomíro noocasihicaui: Níquejeojí munuuruva du míhaico: ¿Jaanoco bu collíhi mimiyaavogotíhi? neejiruubo. 32 Jaanotí bu miyamínaajaagotíj munuuruva, imíjítíruno noomoro, noocasiumo miyamínaaco iguiumoro. Míro paryí famooro miyamínaa Juaco miyaano Moocaani iimaamínaafi iicaunoco agaajauneguiha. 33 Jaamoro: Magaajatíhi, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusui: Jaano jeevari bu uujoho amíhaico jillítí mooníhi eneejiruno, nooboro.

✠ 11:12 Mt 22.18-19 * 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutímo. ✠ 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuhi siinovi ooviciboro ijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifano abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenet torrehacico eetavuubo tohaci njequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco dicitto, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayicumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaati agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro botiboco galluui. ⁵ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamumo, jaanoti saatohoco gaisiraicumoro icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi migu-ijeniqui. Jaadiji mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayicumoro guijenumo. Jaamoro diiboco tonoti buhigovi ganiumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonjirahi? Miro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefano jilli onoonoco?

Guiisiri ijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro ganihi. Jaarunofano saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icahi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imi- maño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefano, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui moonumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iiguuumoro diiboco eeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomoto, Herodianomoto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco jeevotibo miyaabo idiicanoco mihai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicini finoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jihaico miyanotiro dibeguehichi. ¿Naa idi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitihii? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibaniifira jeebico agaajacuboro diitoco nuubo: ¿Collihi uco minisuhi? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciqui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeeuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu mijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomi iguijavecumo siino buheetejitihii onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi: ¹⁹ Jibogominaafi, Moise mihaidi jilli caatiniuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijehachijii inahabo ifibaijigoco iciboro inahabobuuna eseemevase caani momofano icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaamoti saafi taabavauhi.

Jaaruubo seemevatiiboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiba seemevautihi. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaan taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuhi: Jilli amihai mitihivehi Caatinahaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaajatimaño. ²⁵ Miuro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihini niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacuujimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijeveminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amihai memecitihica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miuro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani guijeve aivojibo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojiboro. Jaamaño aivo amihai jilliro guiraano mitihivehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajiba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajibatit aivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajiba jino; muguubu Israel idiboro saafiro Mohaivojibo Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaivojiboco gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajibaji. ³¹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajiba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo icatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jihijibogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magaijino paryi mojeebimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeecivonoco ifajicivivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaanivivi, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesitihini ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro mihaiñooba siino diiboma dillamaaicuutihini igutumaño.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani ijafaño ijibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miuro David icaruubo Moocaani Gaijafenedi ihiimaausumi nuuhi:

Mohaivojibo Moocaani Tahaivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunichicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijibogoobo neehicauhi: Icigusuno mihica caatiniminaati, oono caamovonoono gaachehunoma igomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyicifimoti. ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvica-maafimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumiticimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanico sitaaco ibañiqui. Jaamaño guiraajino aivo cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

✧ 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti ifinichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidinihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jihacuvauhi midino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijibogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumoco janaaniciivi aivo ficuuhi. ⁴⁴ Miuro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañifiira guisibano bañifiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajjaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti magajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Esiciniino mihica mihaiñooba amiihaico bañidino.

⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai nihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miuro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amiihai ifico magaihuini amiihaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amiihai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Miuro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinijeriro jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amiihaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneje? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amiihai jeebifaño ificuunocoro monoo. Amiihairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amiihaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amiihaico jiiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miuro Moocaani iimaajiibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacutinoco mahatyimecuudi, aameque mihifinichicamo magaaja. Jaadi Judeao jiinijeri mihicamo ifagajinojaa magacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachiji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amiihai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanogui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje s#curasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tusumiji sihidini aivo idaasuno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani ifivusuunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitih.

²⁰ Jaafucujeque Mohaivoj#bo ibaaresut#ruva tusumi iicajimoti m#hai#nooba taajajit#rahi. Jaaruubo tufucujeque baaret#suj#bo itaadimo diibo #ci#umo toono idaasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti am#haico saatoho: Memeci jaani Cristo, memeci jaadi Cristo, onoohachij#i: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaaj#ibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya ij#nobadi icanehejeque #furumo miyaminaaco iba#niqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishit#hachij#i ba#n#jimo. ²³ Jaanegui am#hai mityano mihimibaic#nicu am#haico jino uujoho imegav#iro j#bugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asaajino.

(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono #daasufucujebuunati nih#ba jabaaveji, bu fucuo nih#ba achic#icujit#hi, bu meec#i niquejefa#noti aifeji, pary#i niquejefa#no iicano mitya mary#ibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihi#ca mahaty#meji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivoj#ma icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco ataj#bamo ta#n#itamoco igaiy#icijimo fah#govati j#in#ijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono h#guerahot#iro magaaja m#ro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunic#hi. Jaanoti ficaba ifit#icunoco magaaan#ic#hi. ²⁹ Jaabadi am#hai magaaja pary#i fanooro jino uujoho onono iicanoco mahaty#mecudi mehesic#nicu j#in#ije ifin#jino ifit#icunoco. ³⁰ Miyanot#iro jino am#haico neehi, pary#i jineheje icaji miyaminaa toonoco aaty#mejimo gu#jevet#maacaro. ³¹ Niqueje, bu j#in#ije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onono sicama#n#ovi fatyejit#hi.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco m#hai#nooba gaajat#hi. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajat#hi icano id#boro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui am#hai mihimibaic#nicu toomomoro magaaajat#hi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicoj#m#naaco idud#icamaajeque aac#boro iguhugaco ofoonobuuna saafiico utuumusuuboro, diibo iican#ic#badi uujoho feej#hi#ca. ³⁵ Jaanegui mihimibaic#nicu magaaajat#hi aivoj#bo cusumihacho agasejinoco ij#icuv#bahacho, fucufeenev#bahacho, catava oj#beribachacho, fucurobahacho.

³⁶ Jaanegui mihimoc#isu am#haico imima#n#obati asaaboro mic#igamoco aty#mevadiibo.

³⁷ Jino am#haico onoonoco famoocoro neehi mihimibaic#nicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucuc#rucu Pascuaco eheetavuu#jino iicauno, bu ij#cutaama achahano maahuno j#baimoco eheetavuu#jino icano. Jaanaa sacerdotem#i aivoj#to, caatin#m#naa icamo guineh#cauhi mill#hacho #furumo sicama#n#oco aba#n#imoro toonohall#ti Jesuco igaicauqui. ² Jaarumo neeh#cauhi: J#baimofa momoon#jit#hi miyaminaa #naa#votimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facic#faihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari fojohoma Simon iicaubo ij#jafa icauhi. Jaabo imachuqui acas#vuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefa#no facic#faihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuu#goro ifacic#faihuco Jesu nigaihall#vi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho toma#neri iicaumo is#fiiratumoro noocasiuhi: #Coll#hi oono facic#faihu ba#n#amaa#quifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaan#ic#vi manaajemere #daasufimoco mahacitanoco, noomoro diigoojaa s#fiiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahiiɣivaro amiihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amiihaima fahiiɣivaro icajitih. ⁸ Ajaamo idigoro imino uco moonihi tafiico afacisugo ciihojifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amiihaico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajiinijeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoo, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma ihiimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi dimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi icinuuri nifaihuco asatyoooboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañ tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amiihaico ifusujiibo guiraamecu caamovohi iicamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo miihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvu Jesu ijibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Jino amiihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi idaasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amiihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefaño maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uutit onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo feehi. Jaarunofaño idaasucani iicajiibo uco aaciibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutiibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aciui. Jaadi iquisiciuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aaciuboro ifuui. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amiihaico neehi: Siino aducujitih jino vinofaihutit jari bofaihutit Moocaani aivoji iicadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. ²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiihai uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji,

* 14:27 Sahaamefaño janaanicivi jilli ficuumo; jifucu, onoonoco.

noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooci catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaiji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa ima iguijevehachijji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaaijitihi, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaañima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaañima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi idaasuvuuboro ataafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebii sihidi uco idaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuee, nooboro Jesu janaanivivi ufuuboro jinijehallivi ajavuvuuboro Moocaañimo dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaañima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova idi sihidi jeevatih. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaabo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetih? ³⁸ Moocaañima mihiimaamoro mubuee Satanas amihaiico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaañima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaabo tolliro cigaumoco aatyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacifafetejino. ⁴² Jaaneguiha magañiivomoro masigucu, mee oono uco acivaabo fiiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo icahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saaumo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo.

⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaaajaqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeevivominaafi nijimehuco buiyaacuuhi. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai taticovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miuro fafucuvaaciviro amihafeenevi Moocaañi ijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruboco du magayicichicatih. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onono inijequevaqui, nooboro.

† 14:30 Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojitiibaacaro, onoonoco. † 14:36 Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

⁵⁰ Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Agaabo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro miniciniibo. Jaaboco gaayiciurumo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhinuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojibo goohasifeeneri casivuuihi sacerdotem toomominaama cijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi.

⁵⁶ Fiivaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi.

⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuihi: ⁵⁸ Miihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifimi usetio eetavotajaco acallajanuboro mifucuci, safucu idinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojibo famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli lliivi moonicinihicauhi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojibo dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collhiica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyicicuujiirahi? ⁶⁴ Mee, amiihairyo muguubucuuihi Moocaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amiihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuuihi.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganicahicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachiji gaajaci: ¿Naa miiijoho ico ganicahi? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojibo jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ cijigaijiniri efeemebe iicauboco aatyimeugoro diiboco guenene ihifinichicaugoro nuugo: Ijoho bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihii, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehinuubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuihi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunati bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotobo Galileaobo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi #bacasiiboro ihiimaaubo Moocaani momofañodi oovic#iboro: Gaajat#i uujoho diiboco diiboti toono mih#iimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava all#niuhi mifooci oj#ubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci oj#i#baacaro siino mifooci, safo id#no uco tuunamaaji unuunoco esafutuuboro taacuubo tuseumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatin#iminaa icamo igaivuuhi pary#i fagom#inaama iimaacasiqui. Jaamoro Jesuco sis#in#iboco asatyumoro Pilatoco ac#tuumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa #joho judiom#i Aivoj#ibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: J#hi, #joho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohall#vi iimitinoono j#ibeguehicauhi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuhi: ¿Ajashuno aivo diimusut#i? Eneecau, meeci m#inoodino jino dihall#vi ij#ibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusut#ineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijevefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato j#ibaimosumi c#ivojam#inaati saafiico miyam#inaa idilluuboco sinaayuhicauhi. ⁷ Jaanaa Barraba onoobo c#ivojafa icauhi sano ihaivoj#tohall#ti saatohoma omoon#icasiuhigo miyam#inaaco agaicaaunohall#ti ic#ivojan#ubo. ⁸ Jaanaa imiyam#inaa asaaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova j#ibaimosumi omoon#ihicaubadi imoon#iqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiom#i Aivoj#iboco am#ihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jill#i sacerdotemi aivojito diiboco ataaqu#ivomoro aac#unoco Pilato agaajauboro diitoco toll#i nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyam#inaaco faj#in#iuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluuhi: ¿Jana mill#i judiom#i Aivoj#ibo am#ihai menea#hicaaboco moon#iji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadi#ivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehall#vi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimit#inoco moon#ibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaan#ic#iviro coovadi#ivuuh#i: ¡Guijeve imohobujehall#vi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyam#inaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niiv#igai meeheri ahaam#isuhicaudi ihamocasim#inaaco ac#ubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasim#inaa satyuuhi aivoj#ibo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro pary#i ihamocasim#inaaco iigaiy#ic#iumoro gachicohai deecano tifaibadi it#ifai iicachehuco j#ihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahim#igati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo saha#omoro: ¡Imino diica judiom#i Aivoj#ibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigati gafucuhicaumo j#irebamaaimoro iguiino ememu#ivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jill#i diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco ij#ihacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco ij#ihacuumororo diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icam#isi caani buh#igoti isiti asaaubo tomañodi fatyuuboco ocoovaumororo Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyumo Golgota onoomañovi, nigaipajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaan cohehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagoti rehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi.

²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoonunoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatinumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisiici nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinahaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofeenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihuseneque gavaracumoro ibajirubadi iicano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi: Ajanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo. ³⁰ Eneecata iro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihi-cauhi: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano ijoho Cristo Israel Aivojibo idiicahachiji jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadiiba paryi jiniije cívono iijuihi. Jaano jari sano iijicuuvu imohonohalliti nihiba icaabovi seseenuehi. ³⁴ Jaasumi tonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihu-faño ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuboro Jesu iijifaño cateejeruui. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuui. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboocinu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuuhi sanoodinociro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojibo Jesu imega julleecinunaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicauhi. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onooogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeevivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Icuuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomu jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro etemehicaubo asauboro iguitibo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifico dillutuuhi. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivojiboco coovauhi idil-luqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojibo iijibugunegui jari Joseque Jesu ifico Pilato acisuui.

⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifico iniitusuuboro tochehuri mi-bociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinijojifaño icuboro iguhugaco guisibatyi gabari

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

fabaacuui. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi icunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuhui Jesu ifico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba iinucuuberi. ³ ¿Mijoho mihaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafefi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidu igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amihai Jesu Nazareoobo etetecufetehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeci jino diiboco ificuhinimañoco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijibogominaa, Pedro iicamoco mijibogoto amihai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amihai unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidu iigutumoro tohojiti gaaumo jiterere. Jaamoro ajashuno mihaiñoobaco jibugutuimo sihidu iiguumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mihai jaguisifucu iicauno sesevedi ubuheeteubo ticoniuihi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jibugutuuihi. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutihi.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.

(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi.

¹³ Jaanegui uhuumiumisiro saatoho ijibogominaaco jibugutuumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutiimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisuihi.

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebhahalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijibuguunoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogooboro initisuquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitihiti. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiinimomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitihiti. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Feehi.

(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficuutiimo. Jimañoviro ifotono.

¹⁹ Aivojiĩbo Jesu jilli ijiĩbogominaama ihimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufu-umoro taajasubogoco faajiinijeri jiĩbogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojiĩbo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofeenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatinijirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti ijibugumoco amusuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo, Abia onoobaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoogo Aaron iyaachimihai cuumiminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihañooba diitisisico milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi isemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacuumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico ejeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeecivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguiijico ijigasiqui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaamo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguiijnoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuumiminaaco sihidi uumisujiibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico isemema sajeebhi ificucui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, onoonoco igaajasuqui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluuhi: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluuhi ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotibo idiicamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji gueenene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutibo. Jaanoti gaajacumo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi iicano ihuseriro jibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujiifucu afatyunobuunati fuucuubo ijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutuhi Aivojibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

Moocaani Toomominaafi J#beguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaanobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cuumi Nazare onoocuumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj#bo Moocaani #ma icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuhi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj#boti iheedeebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico taj#baji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi ujehehiicaduhu taje-vatih? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi ni-iteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño #iti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurogo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba id#no icacuuhi oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itih#no, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj#bo Moocaani j#jovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria ijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuhi. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubusumiro ijeeb#faño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuuhi. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro diseemeneque imino mooni#bo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivoj#bo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeeb#faño maryibahi. ⁴⁵ Imicani #joho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj#bo enehinibadi #ma icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeeb#ma Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyaaajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho #daasugo ij#jovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro pary#cino miyaminaa fahij#varo iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahij#varo idaasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooni#bo. Guinon#bo ificoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafirumoco guinov# niitusuubo. Jaaboro ijeeb#no s#cuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibam#vamoco s#caihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijee#vominaafi Israel cuumico amusuubo. Jaba-jeevet#bo diitoco #daasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahij#vareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo ijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifiico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collhiica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguiihahica ihuseneri caani omomoninoco igaajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famoro eetyeuhi. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveuhi. Jaaneri ihiimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiniije gajineri jibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficinibo iimaauhi Moocaani diibo jeebifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imocinibo israelmi Aivojibo Moocaani. Miihai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro miihaico taajasuubo. ⁶⁹ Miihaico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi sicijetiro: ⁷¹ Miihaico mominaafañoti, ataajasujinoco, bu paryi miihaico ijiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihaihvico: fidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Miihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi nihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofino diibedi icaqui jiijehallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojibo imega ijiihaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubu-usujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi fidaasugooboro miihaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucu niija iicafucu nihibaco mo-toomonibadi. ⁷⁹ Jaabo seseequi sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco sagueji sajeebii icano jiihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifiico jafenuboo.

2

Jesu Fiivuuhi.

(Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojibo Augusto onoobo tajibauhi paryi jiniije miyaminaaco iheevuqui. ² Jilli ohoovonoco ticoniumo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiboti icaunaaca. ³ Jaanegui famoro fuuhi iicumijejaago tahii imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiniijeti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiniijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhiigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui

aivucuuhi. ⁷ Jaago iticonioseeque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri ejeebunohallivi tooseeque siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi ifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico otoomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojibo Moocaani imi diitohallidi aricuno achiciuhi. Jaaneri sihidi iguiumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiji fiivoobo amihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojibo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiinjehallivi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebii icajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masiigo Belenjaago jino iicanoco memecitequi Aivojibo itoomominaafeenedi mihaico ijibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeuhi Jose, Maria, bu seemene faijihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti jibuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuuhi. Moocaanico agaijimoro, imehicauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco jibuguubadi icauneguiha.

Jesuco Templojafaño ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifinudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojibo Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiba jilli noonoro acaatinicinineguiha: Paryi gaifimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficuafeteji, eneeneguiha. ²⁴ Jaaneguiha fuumisi Moocaani tajiba onoobadi, iicanoco jeecivo asimico ficutumisi: Namuduucumisi icahachiji, nimihumisi icahachiji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeecivoobo temehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihibicuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojibo, ivi sajeebii jaafa chuumucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliri imino atyimecuuhi taajasuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmi iicaturumoco achicijibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicauhi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibo feenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aaifomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji.

Jaabo j̄ibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho j̄iheguejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeeb̄inofaño esamaaino. Jaanotiji ñdi paryi toono aamigari dijeeb̄ico miquiticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onogo; Famuel onoo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci id̄inoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeehivehicaugo machuco aaigagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi ij̄ibugugugo paryi famooro Jerusale miyaminaa atajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivoj̄ibo Moocaani taj̄iba onobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiinjivi iicumii Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua j̄ibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci icacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahij̄ivaro toj̄ibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajac̄utinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeut̄ineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguiinutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano njequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise taj̄iba gaajaminaafeeneri ḡiciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubunic̄iboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihid̄iro jabafitehicauhi, sihid̄i diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeum̄isiro sihid̄i guuc̄ibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Beshu, ¿coll̄ihi misico jilli moon̄ihi? Diicaani, uujoho icano gaihuin̄isiro ico miguiinehichi.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Coll̄ihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaajat̄ihi Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajaut̄imisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji ll̄ivi ijeeb̄ifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gaj̄ihicauhi.

3

Jua Nit̄iminaafi J̄ibeguehi Sicaihḡoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoo fahuseeci sat̄hai icano ficabava aivoj̄iboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivoj̄iboti icauhi. Jaanoti Herode onoo* Galilea aivoj̄iboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiinije aivoj̄iboti icauhi. Jaanoti Lisania onoo Abilinia jiinije aivoj̄iboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoo, Caifas onoo icamisi sacerdotemi aivoj̄itisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ij̄ibogoco aciuh̄i sicaihḡovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoohin̄idi miyaminaaco: Minit̄isuquimaje. Jaamoro am̄ihai eedehefifico mejeevesucu am̄ihai

* **3:1** Herode Imityaabo onoo Jesu ifiivusumi iicaubo chuumucuuhi. Jaaneguiiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoo icauhi.

imitico ibuusuqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatiniuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojibo jiihaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiihaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiiinjeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initsiqui asaamoco neehicauhi: ;Amiihai jii-imomibadi mihicano miyaminaa! ;Miihoh amiihaico jiiibeguehi iihicuno ifitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amiihaiti, amiihai eedeefifico mejevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji ciijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo ciijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: ;Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsiquimaivaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jiiibogominaafi, ;milli jana miihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiiibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluui: ;Jaanaa miihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumiticiidino. Jilli amiihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi siicujeebiije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiihaico nifaihuri nitihii. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajari, ciijigairi icano initsiibo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaño conovaha bu diibo tihaijaaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañooco ficujiibo ijafaño. Jaanoti imeehunoco ifinijitino ciijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiiiniboro Jua miyaminaaco jiiibeguehicauihi iimino jiiibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojibo Herode onoboco iibaubo Herodia onogo inahabo Felipe taabaco udumiticiunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano.

²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua inithicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo iteefifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiimaanaa niqueje faayacafutuuihi. ²² Jaanofeedi Moocaani Gaija foovono niituui diibohallivi niimihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Iijoho Agaijibo Taseemene, hiri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Ijiiibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu.

24 Jaabo caani Matat onoobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. 25 Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. 26 Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. 27 Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. 28 Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. 29 Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. 30 Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. 31 Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. 32 Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. 33 Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. 34 Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. 35 Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. 36 Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. 37 Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. 38 Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1 Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficinibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. 2 Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. 3 Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

4 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinahaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitih, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

5 Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiniije miyaminaa cuuminoco. 6 Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. 7 Jaanegui taaguino ememuivooboro uco idiimooboro edeeci vohachijiji paryi diinejeji, nooboro.

8 Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinahaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro saaficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

9 Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijiji juugati daacoto baavi, 10 miiro Caatinahaamefaño noono:

Moocaani itoominaaco tajibaji ico itemequi. 11 Ico ihusenehallivi gañiiyicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

12 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinahaame nehi: Dihaivojibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

13 Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutu-ubo guenenehachuta.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jibogoooro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuuhiigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleveubo Caatinihaameque ihiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayicuboo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojiboo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco idaasufimoco aciqui. Uco galluubo ijeebino idaasufimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajabogoco jibeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, idaasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojiboo imino omoonijisumico jibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco ifinichicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafiituuhi ovosino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco meneeki onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iiro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeki: Capernaavi omooninoco muguubuubadi jino dimiya jiinijevi mooni, meneeki, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Miyantiro amihaiico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi ijinijevi imino agaayicicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibaijito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoo iicausumi aiguutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibaijitojaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi iicaumo Israel jiinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiboro Naaman onoo Siria jiinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. ²⁹ Jaamo aganiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi ganiuhi. Jaamoro diiboco satyumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco iganiiqui togajihallivi tuucuumi iicagajifaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuuboro fuucuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernaavi Galilea jiinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojiboo iijibadi icaneri jibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima icaubo. Jaabo gaihivuuhi: ³⁴ Mihaiico suufeni. ¿Collihi mihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi mihaiico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu ibauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi ganiuhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitibo diiboti iinuuhi.

³⁶ Jaaneri famooro iigutumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojiboo iijiri tajibahi ijimico. Jaaneri diito iinehica, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

*Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.**(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)*

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiinuudi fuubo Simon Pedro ijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaumo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idijivuuboro iguihuvaco #baubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro agañivuugoro diitoco jeecevehicaugo.

*Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.**(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)*

⁴⁰ Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiinomoro gaibacimoro neehicauhi: Hijo Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihibauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaa-jahicauneguiha.

*Jesu Galileavi J#beguehi.**(Mr 1.35-39)*

⁴² Jaanaa mesesevecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gaijurumo footibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji j#bogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño j#bogooboro.

5*Sihidi Ejeevano Fiici.**(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuaijiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene j#matajeruhicauhi Moocaani j#bogoco uguubunoco iimugumaño.

² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meenegaacico j#nigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ihiinumoro isinicuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa j#cafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro taj#baubo tehesijisuno imeenegaco ij#niti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasivuudi ticoniubo ij#buguubo tahigoti.

⁴ Jaabo ihiimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco d#cihi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: J#bogominaafi, m#hai fucuhachuta dudicamaaimoro mi-hicacuurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa #joho eneenegui gañ#ji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañ#umo. Jaabo sihidi taavaco baasuui. Jaaneri isinicuuu gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaaumoro fagaacicoro gahafusuuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memuvuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco #icuneri sihidi ajabafiivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacoobo onoobo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

*Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.**(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuvuubo, jiinijejaagoviro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajibauhi mihaiñoobaco jibogotibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotjaa difico dihusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi icano asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igajajui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti jibocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyaminaa igavehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idino Isifañuboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giniumo saatoho fariseomito, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi.

¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifimi idino isifañuboco cigaiijeri ihibimoro fañojavivi jihacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama etetecinunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayicumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Mijoho jaani jilli onoboro Moocanico ihimaari imitino omoonibo? ¿Mijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi amihai tolli mehesamaahi? ²³ Fameediro ihirunoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu gañiivoobo, dugo onono. ²⁴ Jaaneguiha amihaiico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo jiinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idino isifañuboco: Ico neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaiijeque diicibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idino isifañuboco gañiivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijeque toonohallivi isucinihicaunoco ciuboro fuucuubo iijajaago Moocanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famoro ajabafituumoro Moocanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro numo: Jaachiji mahatymehi aivo ajabafiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onobojaago, ajaadusuhicaumañeri giniba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi iijafaño guirajibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui ginininihihi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amihai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotahi. Jaanoti iguihuvamoro imoyicifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino

icahi onoomoco cuuhuvaqui saahinĩtihi. Iimifitĩmegui saahi iimitĩ ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutĩmo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluui: ¿Collĩhi jana Jua jĩbogomĩnaa, fariseomi jĩbogomĩnaa icamo machutĩmo aaigamoro sihidĩ Moocaanima iimaahicamo? ¿Jana millitĩ dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovĩciuboro iimusuuhi: Taabava jĩbaimovĩ oovĩcihi. ¿Nacu amĩhai taabava jĩbaimojaa mucuuhuvamoco machusutĩmo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadĩ tajĩbogomĩnaama icahi. ³⁵ Jaanotĩ icajinehiica diiteditĩ uco udumĩĩcijino. Jaadĩ jari ĩdaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jĩbogoco ijĩbaguequi jillĩ ohoovĩciuboro nuubo: Mĩhaiĩnooba aivo bochehu gaachehutĩ quitĩcitatihi eedechehuco imaahunĩqui. Jaanotĩ tollĩ imoonĩruva bochehu icaruno eedechehubadĩ icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañotĩ imijitĩrahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimĩ meehe eetavota eedejutafaño mificutatĩhi. Jaanotĩ tollĩ momoonĩruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyējirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gaĩĩcafetejirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanociro imino ficucafetefhi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

Jĩbogomĩnaa Ichi Arrozbadĩ Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisĩfucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisĩfucusumi basutaanofeenedĩ ĩgooboro feehicauhi. Jaanaa ijĩbogomĩnaa trigo noovataco ĩcimoro feehicauhi. Jaamoro ifagaaĩooco ihuseneri iquichecimoro ifagaaĩooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomĩoto diitoco dilluui: ¿Collĩhi amĩhai mududicamaahi jaguisĩfucusumi momoonĩtatĩnoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amĩhai magaaatĩhiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonĩunoco? ⁴ Mĩro Moocaani ijafaño ufuuboro jeeçivo maahunoco ĩciuboro machuubo, jaaboro bu tollĩro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeecĩvucuuno maahunoco ĩdĩmoro sacerdotemĩ machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadĩ bu tollĩro nuubo: Jaguisĩfucuco mityano mehesicĩnihi. Miyaano tollĩru. Jaaruno janaanĩci uujoho Miyamĩnaafibadĩ Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadĩ sifoo jaguisĩfucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyamĩnaaco ijĩbogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyamĩnaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatinĩmĩnaa, fariseomi icamo ĩfinĩcihicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisĩfucusumi buheesujĩbo? noomoro siibadĩ iicanohallitĩ diibohallivĩ ihĩiimaagui.

⁸ Jaamo tollĩ eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gaĩĩivoobo joono diitofeenevĩ dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agaĩĩivuuboro feenevĩ julleeveuhi.

⁹ Jaadĩ Jesu diitoco nuuhi: Ene amĩhaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajĩbauhi jaguisĩfucusumi momoonĩqui iiminoco, nacu iimitĩnoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijenĩnoco? nooboro.

* **5:38** Jillĩ Jesu nuuhi eedeejĩbogoco mejeevesumoro bohono jĩbogocoro meheetaveji. † **5:39** Jillĩ nuubo eedeehifico mihimogomoro bohono ifico mihimegvejĩnoco.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuboco: Dihuseque fallirihicaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruuneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Icihi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocaanima ihiimaahui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocaanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamioobo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jinijeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaumo. ¹⁸ Imitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amihai Moocaanico mihihogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amihai jisumi Moocaanico magaaanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amihai mihicahi miyaminaa amihaico ijhevesumi, buhi amihaico agañsumi, amihaiditi imitino ihiimaasumi, amihai momoco iimitinobadi ijhevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amihai jaadama niquejefaño mihicajineguiha. Tolliro tuucumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amihai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amihaiji, amihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amihai uco muguubunicimoco neehi: Amihai minaaco magaiji. Imino momoni amihaico ijheguemeque. ²⁸ Imino monoo amihaico imitino onoomoco. Moocaanima mihiimaa amihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihaico, amihai ime saanaago imeti agabavacuhachijji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amihai caamoojaco udumitichachijji, bu tolliro

am#hai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucuudino. ³¹ Am#haico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti am#haico agaijimocoro bu magaijhachiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu am#haico imino omoonimocoro, imino momoonihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti am#hai, am#hai m#naaco magaji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada m#haciqui, nootimo. Jaachijiji guiraajino am#haico niquejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famocoro, bu acinohallivi cahacisutimo iicahicarumoco, iimitimeheje icarumoco icano. ³⁶ Jaanogui am#hai sitaaco m#hidaasugo am#hai tahe Moocaani iicabadi.

Am#hai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.
(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachiji Moocaani am#haico tolliro neejitahi. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiji Moocaani am#hai imitico neejitahi. Sifiima m#h#bacasinoco imino mihimibachucasi am#hai imitico Moocaani ibuusuqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaanoguiha am#haico bu Moocaani tolli aciji; illegucufano imino ooviciboro, imino gatyuuci kuhufono cab#ciiboro tetecuuboro. Jaanoti am#hai sitaaco mohoovobadiro Moocaani am#haico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicihuhi: ¿Nacu ihaall#ma achahaaboco bu sifi ihaall#ma achahaabo s#guejirahi? ¿Nacu famisicro ifapaajefano aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaaty miyam#naa ij#bogom#naafi janaanici jeevatitahi. Jari ij#bogonoco iimivucuudi ij#bogom#naafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aall#fano icano beevagayicoro adaatyimebe, dihaall#fano cutuucidino iicanoco daatyimetahi? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: T#fahabo, ene ico dihaall#fano icano beevagayico iciqui, neejirahi dihaall#fano cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeeb# imihi, nooboro sitaaco aban#fiibo, iticoni dihaall#fano iicatuucico d#ci. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aall#fano icano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gan#ji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaama#no inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jar#miho a#ajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefihi miyaano ijeeb#fano iicama#no. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanicihi, ijeeb#fano iimitino iicama#no. Jaama#no iijiri ihiimaano ijeeb#fano agahaficininoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collahi am#hai uco: Aivoj#bo, Aivoj#bo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicatahi? ⁴⁷ Am#haico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho ataj#banoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyam#naafi iijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati tehi amachituuno in#faihu sefano toojaco ic#hin#urahi. Jaaruno toojaco mary#basuutih, guisibanohallivi kuhufono tano inicucin#uma#no. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho ataj#barunoco omoonitibo jilli jeevahi; ticovono iijaco

jiinigaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano #ichinuneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuhi ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivoj#bo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivoj#bo romanomi oobo. Jaabo icojiminaafico sihidi agai#ubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi. ³ Jaabo ihaivoj#bo Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeeneti iquillahutoco galluubo Jesuco ij#beguetequi asaaboro diibo jeecivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivoj#boco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaij#bo. Jaaboro m#haidi sinagogajaco eetavusuhin#bo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiit#vucunaa romano aivoj#bo saatoho inahaboniminaaco galluuhi Jesuco ineetequi: #joho Aivoj#bo, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafa#o asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico #citoobo foonova. Jaaneguiiha saat#boro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacob#minaafi buheej#i. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito taj#baguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivoj#boti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacob#minaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonic#bo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaamoco emeeciuboro nuubo: Miyantiro aivo Israel cuumiminaa icarumofa#o aty#metihi jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivoj#bo agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo aty#meuhi icoj#minaafi ubuheetecunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma feehicaumo ij#bogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiit#vuubo aty#meuhi chuumuhuco ic#tequi asatyumoco fibaijigo seemene id#boro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aaty#meuboro idasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dud#ituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiib#umo julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: S#cafefi, ico neehi: #Gai#ivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo aga#iivuboro cas#vuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciuhi. ¹⁶ Jaanoco aaty#meumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicauhi: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi m#haivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi icuumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinijeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama icahicaumo diiboco paryi j#bugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: #Naa miyaano #joho oono Cristo asaajiibo? #Jaanoti diibo iicatihachij#i sifico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi m#haico galluuhi ico midilluqui: #Naa miyaano #joho oono Cristo asaajiibo? #Nacu sifico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi #futuunaaca Jesu buheesuuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ij#miti icano, tolliro aaty#metimehejeque ihaall#noco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mij#bogo mahaty#meneque, muguubunoco icano. Mij#bogo milli aaty#metimo aty#meneque,

igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasufimoco taajasujibogoco jibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amihai memeecejeuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba ebebehinobadi iicatiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeecejeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amihairyo magaajahi iminoonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicichi sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memeecejeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihhi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinahaamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico, dihimegavi galluuhi, dihimega jihhaico iimibachuqui.

²⁸ Amihhaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayicutimo tihisuuhi Moocaani iimuguuboro diitedi omoonujirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jihhi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotihhi magaaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujijequi taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihhi, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiboro aigafibo, aivofaihuco adutibo icano. Jaaboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amihai uco meneehicahi machufiibo, adufiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacifafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomiobo Simon Ijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomiobo ijajaa amachutuunoco agaajacugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diiriba imono facicisucinifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque ninicichicaugo. Jaadi ifacifaihucotoonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomiobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi iicaruva gaajajiruubo mijoho diiboco coyomo miyaminaago ududicincoco mero diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomioboco nuuhi: Simon enecau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomiobo iimusuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aacunoco debehicauhi. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano.

⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuuhi. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisiti janaanici diiboco gaijiji? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuhi: Fine janaanici guiraano edebeuruubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihutidaacitihhi

tatyhaico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyhaico ihaalli tofaihuri nitih. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco ninicitih. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitih tatyhaico ininico. ⁴⁶ Uco deesutih facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diriba facicinoco tatyhaico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuuneguiiha uco sihidi agaijnofeenedi gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusubo ajashuno uco gaijhi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhi, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igicinumañoti ticovauhi onocasiumo: ¿Mijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeebii fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jibogooboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihiinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode cojiminaafi taaba Juana onoogo, bu Susana onoogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeecivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jhaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaumorero machuuhi. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihiinuuruno chuumuuhi amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihiinurunoco ijarimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jinijevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amihai nohojima mihicahachijji muguubu, nooboro.

Jesu Jibuguuhi Milliti Tolli Ohooviciunoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ijibogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovichi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatimetimobadi iicaqui. Bu oovichi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu Jibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohooviciunoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jhaifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti icih imiyaavogomoro ataajagiruneguiiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo gueenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebii icamaño nihibami imiguiiharo, jinijeminaa iimogono jaagoviro ijeebii icamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti

iimino jiiñjevi aacutuuno onoono imino jeeb#ma iicamo imino uguubun#imoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

C#ijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿M#ijoho c#ijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutat#hi, cigaiijeguiino ficutat#hi icano? Caamo mificutat#hi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabad# chahano otoovono #fuvusut#no iicano, jisumi agaajarat#no ufucu pary# fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaan#ci aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogoti#boti dumiti#ciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi #futuut#hi sihid# miyam#naa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco j#buguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu L#icaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu ij#bogom#naama jicafutuuhi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Mas#igo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano ic#uhi. Jaaneri imeenegafa sihid# n#faihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi.

²⁴ Jaanegui Jesuco aacuumoro nuumo: ¡Moj#bogom#naafi, Moj#bogom#naafi, mini-tuucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aacuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco #bauhi. Jaasumiro ill#vuunoro pary# s#cutuuno. ²⁵ Jaanegui ij#bogom#naaco nuuhi: ¿Milli jana am#hai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿M#ijoho fine jaani? Guibuhuba, n#faihu icarunoco ataj#bano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomi oobo Ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi #futuumo gadarenomi jiiñjevi Galilea jiiñje coj#vi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saabo tuucuumi oobo, s#cijetiro ififaño ijimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuut#bo, jaah# icacuut#bo c#hojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aaty#meuboro diiboguiino memuvuubo gaibac#b#boro, sefano nuuhi: ¿Coll#hi tajaa saahi, #joho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ih#jico: Diiboti dihiino, nooboro, ataj#bahicauneguiiha. Fiiva foova ih#ji diiboco gaay#ch#cauhi. Jaaneguiiha miyam#naa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sis#uhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaic#uboro ih#ji diiboco gaasuh#cauhi sih#guehejevi. ³⁰ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿M#ijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihid# iimit#no ij#mi ijicafutuumaño. Jaamo ih#jimi Jesuco dilluuhi; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ij#mico igañ#qui iguiraa#hojifaño diitoco gañ#t#bo iicaqui. ³² Jaanaa sihid# faafaimi icauhi ifagaj#vi amachuumo. Jaanegui ih#jimi Jesuco dilluuhi ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ih#inumoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri pary# ifaafaimi ifagaj#ti imuuaifaño aaifuumoro pary# macan#umo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomominaa aatyimeumoro iigutuumoro goovano fuumo ifaacu-
umifaño buhi iicameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli
iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ifutuumo ijimima iicauboco
atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaño jiciniibo
imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo
diitoco jibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo
gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijiinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti
sihidi iiguimoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi
diiboti ihiinuubo Jesuco dilluuhi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi
ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhumi. Jaaboro paryi diibogo Moocaani ico
omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuavi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayiciuhi, paryi
diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoboo sinagogaja aivojibo. Jaabo
Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iijajaa ifeequi. ⁴² Idigoro ille
fahuseeci motihaiti mificabaci idino icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu
ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi
icacuugo tijeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaaugoro
igaachehujinibaco dudicigo. Jaasumiro diigoco itijoho lliiviuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudicahi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nu-
uhi: Mojibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati jimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi:
¿Mijoho uco dudicahi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudicahi gaajacahi tamityari saatoho
ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro
iguino ememuuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo milliti ududicunoco, jaa-
sumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi
imiyaavogomaño. Sajeebi fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asauboro Jairoco
noovauhi: Daicigai guijevecuuhi; jibogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai
buheeki, nooboro.

⁵¹ Toojavi ifutuudi mihaiñoobaco faño satyuutiibo idimoro Pedro, Jacoobo, Jua, diigo
caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavi saatoho taacasimoro iimaafive-
hicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo.
Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu
diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañivuuhi. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihoba-
jaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihaiñoobaco
mahatyimeneque mijibeguedino, nooboro.

* **8:43** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaadhicaurugo, onoonoco.

9

*Jesu Galluuhi Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijibogominaaco.**(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijibogominaaco igaiyiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amihaiico agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihaijaajeguino jiinico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuva-moco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuuhii Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaa- hicauhigo iiniga mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Sijijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

*Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.**(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efee- hicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaifimiro cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oova- rautihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omoonineri famoro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco emeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famoro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimumo gahafusuuhi jiiibañoco fahuseeci motihaiti mi- ibaici idinoco.

*Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco.**(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu mijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusuumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Hjóho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui, nuubo.

²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jihheveji. Jaamoro gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajeveebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitibo. ²⁴ Jaanoti ifico agaijibo, ifico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifico imitasuubo ifico taajasuji. ²⁵ Miro saafi miyaminaafi paryi jinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno?

²⁶ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano unucufveebet, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo nucufveveji guhirubi aivojiri, itoominaama aivojibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amihaco neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajaguisi njequeti Jesu fuuhi ifagajjaago Moocaanima ihimaauqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisese minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijeveujinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masi minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinitibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihimaanaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mico jibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuui Sicafefi Hjima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevedi Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jibogominaafi, taseemeneque meeci, idiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciboro gaibasuhicahi, chumususuhicahi, iijiri jivaasecuco iinusuhicahi idaasuno omooniboro suufenihicatibo.

⁴⁰ Dijibogominaaco nuucuurahi buhi igañiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amihaco jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiinjehallivi agañuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico #bauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omoonuneri eetyeunaaca nuubo ij#bogominaaco: ⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ij#bogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ij#beguequi idillujirumo ñihicuehicauhi.

¿Cajaan Fine Imiyaabeji? Onocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ij#bogominaa jenaucasihicauhi caaani fine diitoti imiyaaboti iicaqui.

⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque #ciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicahi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicahi uco agalluuboco. Jaanoti paryi am#haifeenetihidi ejeevat#bo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Icaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Moj#bogominaafi, m#hai mahatyimehi saafiico dimofañodi ijico agañuboco. Jaaruuboco mih#bahi m#haima #got#neguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mih#bajirahana. Mominaafi icat#bo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu #bahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega j#bogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiinjeco cuumijaago diibo imega #fetejimañoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutihidi diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi c#jigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico #bauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo j#hairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi fahigova #joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafiico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi ic#d#hiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinjitino fiivoma iicatimo iguijeve-meque c#ji. Jaanoti #joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji j#bogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco. † **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Am#hai magajatihidi coyomo gajama am#hai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautihidi miyaminaa ifinoco finisiqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Mijoho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatiji imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivojibo Jesu iciuhi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi. ² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui amihai mofoo; Mehesicini, amihai ovejha seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihai paaje siipaajebaco masatyedino. Mihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaanavejaotoco midillu, jilli: Sajeebii mihica jiijaato, noomoro. ⁶ Jaajaato sajeebii iicafimo iicahachijii: Amihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachijii amihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafaño mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amihai aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri sijati, sijati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amihai imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amihai aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amihaiti fiiticuuhi, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicimañovi jahisi mihiinomoro monoo: ¹¹ Amihai cuumio jini motihai paajeguiino ijivonoco matatacuhi amihai mihimitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaja Moocaani aivoji amihaiti ifiticurunoco. ¹² Amihai neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idasuno icaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³ Jidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Jidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifico ejeevesumoro, ifusujirumo idasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanici. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernau cuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiiyicifeteji, neehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji gujeveminaa iicahigo, nooboro jibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amihai uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amihai agaayicitimo, uco gaayicitihii. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihii.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojibo iimitino ijimi icarumomaryo mihai mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, ifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amihai mityaco acihii jiniimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi jii mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gajari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojibo, jinijeo Aivojibo idiicaabo. Jinooco

agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihfusuhi. J̄hi Guihi, #joho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco ac̄hi. M̄joho gaajatihi Illico. Id̄boro Caani gaajahi. Jaabadiro m̄joho gaajatihi Caanico. Id̄boro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ij̄bogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo am̄hai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴ Am̄haico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauhi jino am̄hai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihi. Guubuguehicaumo jino am̄hai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Imihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise taj̄ba j̄bogominaafi agañ̄ivuuboro fuuhi Jesuma ihiimaatu-ubo. Jaabo #furuubo diiboco inisuubo dilluuihi: J̄bogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise taj̄baco caatin̄uhi? ¿Milli nacu meecihihacahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivoj̄bo Moocanico gaiji paryi diifiima, dijeeb̄ma, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: J̄hi, imino neehi tolli omoonihachij̄i ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuin̄uboro siino nuubo: ¿M̄joho nacu tafitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu oovic̄iboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocin̄jiri. Jaaboco nanivaminaa ahaam̄umoro inehejeque ic̄umo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotem̄oobo tooj̄iri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levim̄oobo tooj̄iri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuubo. ³³ Jaanaa tolliro Samaria j̄in̄jeoobo tooj̄iri ufuubo diiboco emeeciuboro idaasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohaliivi ificuuboro satyuubo ic̄igaton̄ic̄ijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano seseved̄i isamaritano ufuucuudi toojaooboco ac̄ubo mijeeci nih̄bajeeeco. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaan̄ic̄i din̄ih̄bam̄ico diibohaliivi agañ̄hachij̄i uujoho ico jaaduj̄i siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jill̄i oovic̄iboro Jesu Moise taj̄ba j̄bogominaafico dilluuihi: ¿Nanivaminaafi ahaam̄uboco diitoti cajaan̄i fine #di ifit̄inominaafi iican̄ic̄ibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco #daasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo #joho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuuihi. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaaȳic̄iuihi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguiino acas̄ivuugoro guubun̄ih̄icaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihid̄i sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivoj̄bo, ¿nacu daatyimet̄ihi uuro dud̄icamaainaaca tañ̄ago ticovono iicanoco? Taj̄ba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dud̄icamaajejaagovīro idicamaño dijeeb̄i ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaaȳic̄ihi m̄joho diigoti udum̄it̄ic̄ijit̄inoco, nooboro.

11

Jesu Jilli J#buguuhi Moocaanima Mihiimaaqui.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi sama#ovi. Jaanoco iimivuudi saafi ij#bogominaafi nuuhi: Aivoj#bo, m#haico di#bogo Moocaanima mihiimaaqui Jua ij#bogominaaco ij#buguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefa#o idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoj# saahi.* ³ M#haico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro m#haico mohimitico buusu, oono bu m#hai, m#haico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro m#haico iji inisunofa#o ga#sudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ij#bogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Am#haiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi iijajaa ofooboro neetehi: Ta#ahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi ta#ahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacijiruno achahaneguiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuhi fa#oojati: L#ivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico aga#iivooboro acijirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui am#haico neehi: Inahabo iicaneguiha aga#iivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli aga#iivooboro pary# idilluunoco diiboco acij#bo siino dillut#bo iicaqui. ⁹ Jaanegui am#haico neehi: Midilluhachiij# am#haico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachiij# mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova am#haico ifaay#iciqui. ¹⁰ Idilluubo gaay#icifihi. Bu tolliro iguiinoobo aty#mefihi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faay#icifimo.

¹¹ ¿Nacu cajaanoty, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiinimoco acijirahi? ¹² ¿Nacu bu iiy#noco idillusumi fine juuvehuco acijiruubo? ¹³ Jaamo am#hai mihimitirumo, iiminoco am#hai seemeque mahacijirahi. Jaanegui Moocaani niquejefa#o iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco J#ima Iicaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ij#co ga#uui saafi miyaminaafico iimaasut#bo iicauboco. Jaabo ihij# ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuui. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituui. ¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ij#mico gavaracuhicahi, ij#mi aivoj#bo Beelzebu onobo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivoj#bo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoj# finijirahi. Tolliro saajaato sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imonicasiruva, ¿milli bu imitya gueenene icajirahi? Jilli neehi, ij#mi aivoj#bo Beelzebu mityari buhi uujoho ij#mico aga#ino uco meneeneguiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari aga#hachiij#, ¿nacu m#joho mityari am#hai j#bogominaa ij#mico buhi ga#hicahi? Jaama#o diito am#haico gaajasuhi am#hai sicama#ooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho id#boro Moocaani mityari ij#mico buhi ga#hicahi. Jaanoti magaaaja am#haivi Moocaani aivoj# agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano a#ijnoma iijaco ootomoo iicasumi ineheje imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiinon#boro iha#ijnoco dumit#cihi toonovi equhecutehicanoco. Jaadi inehejeque #ci#boro sitaama ifehi.

* **11:2** Sahaamefa#o janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeeb# onobadi eetavocafetehi, jiinjehall#vi, oono niquejefa#o iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefa#o janaanici jilli ficuumo: pary# iimitinoti m#haico taajasu, onoonoco.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatiĩbo taminaafi, bu tajaagovi iigaiyicitĩbo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

Imitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonic̃hi, ifigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumi esamaahinic̃ibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiĩci id̃ino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifaño ijicafotomoro icafih̃i. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefih̃i.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeenet̃i sefano nuuhi: ¡Imicani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡Imi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Imitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitih̃i. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitih̃i; id̃inoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadĩreji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onocuumi jiinijeo aivojigo agañiivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaumaño. Jaarunaa jino am̃haifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agañiivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. M̃ro Ninive cuumiminaa imitico jeevesuuh̃i Jonas diitoco Moocaani unuunoco ij̃ibugusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino am̃haifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿M̃joh̃o c̃ijigai mecuco inifutusumoro otoovohigo ficutatih̃i, guirihilluguiino? Caamo mificutahi fañoovavi ijicafotomo iseseque ihatyimequi. ³⁴ M̃ro saafi ihaall̃i iimitĩbo imino icajit̃rahi. Jaabadiro saafi ijeeb̃i iimitĩbo imihusetih̃i. Jaabo imit̃noguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeeb̃ico iimibachuhachij̃i imihuset̃jiibo. Moocaani iimogobadi icacuj̃iibo. ³⁵ Jaanegui deestic̃ini: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeeb̃ifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi dififaño imino, imitino aivo achahachij̃i, paryi difi imino ifuvusuj̃ino c̃ijigaimecu ico ifoovori aach̃icinibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Hbauhi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaunoco iimivuudi, saafi fariseomĩoobo Jesuco coovauhi iija jaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro cas̃ivuuh̃i imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomĩoobo jabafiituuh̃i Jesu diito taj̃ba onoobadi ihuseque nitamaaitĩbo amachunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivoj̃ibo Jesu nuuhi: Am̃hai fariseomĩi minitih̃i guirihilluno, butajene icano all̃icoro. Jaanoti am̃hai, am̃hai jeeb̃ifaño gahaficiñih̃i imitino moonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ ¡Gaajaticanimo! ¿Jana nacu magajatih̃i all̃ionoco

eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amihai jeebifaño iicanoti ñdaasufimedi mahaci. Jaadi jari paryi amihai ifi imiteji.

⁴² ñdaasucaniji amihai fariseomi mihicano! Amihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihimeta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejete icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitihim Moocaanico magaijitihim. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ ñdaasucaniji amihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyicifihim. Tolliro jñhaiñofaño imino amihai idillunoco mihimoyicifimo.

⁴⁴ ñdaasucaniji amihai caatiniminaa, fariseomi icamo: Mojeebim imihim, noomoro sitaaco mabañifimo! Cñhoji toovono icahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico gaajatimo toojihallidi ñgonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuuhi: Jñbogominaafi, mihai eneejiruno tolli neehim, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiha Jesu nuuhi: ñdaasucaniji amihai caatiniminaa mihicaji! Amihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahim mñhaiñooba ajaabicinoco. Jaamoro amihai jillim usegai sagaibari mududicihicatihim.

⁴⁷ ñdaasucaniji amihai mihicaji! Moocaaniji iimaaminaa cñhojinohallimic misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahim amihai eedeetemihairyo agaicaaumo cñhojinoco. ⁴⁸ Jaamo tollim momoonimo amihaihallivim mñjñbeguehim amihai eedeetemihim omoonunofañodim mihicanoco; Mñro diito gaicaaui. Jaamo cñhojinoco amihai meheetavehicahim.

⁴⁹ Jaanegui Moocaaniji igaaafeenedim neehim: Galluuji Moocaaniji iimaaminaa, Moocaaniji minisuminaa icamoco. Jaamotim saatohoco gaicaaujimo, saatohoco ñdaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyaminaaco Moocaaniji iimaaminaa tñjohom jaadaco icijim jñnñje ifiivuunotim jisumivim iicaumoco diito agaisiraicimom tñjohom jaadaco, ⁵¹ Abel tñjohotim iticonimbo Zacariaco Moocaaniji iijafaño, Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaauffmanotim iimimecu situvim agaicaaumbo tñjohovim nñjequeenijimbo. Jaanegui amihai neehim: Jisumio miyaminaaco Moocaaniji iimaaminaaco agaisiraicimom jaadaco icijim.

⁵² ñdaasucaniji amihai mihicaji caatiniminaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimomom mñjicafototihim, bu ñjicafetejirumoco mñjicafutusutihim, nooboro.

⁵³ Jillim Jesu diitoco unuunom iicamo fariseomim, caatiniminaa icamo sihidim diibojaa ñsñfiratumomom tñcovauhim fanoovaco idillumom. ⁵⁴ ñfufurumom diibocom siibadi onoonohallimim aivojito imega diibohallivim imitino ñjñbeguequi.

12

Uujohom Imihusehim, Noomoro Abañifimohallivim Jñbogonom.

¹ Jaanaaca aivo sihidim miyaminaa iigaivuunomom ñjene quicucasihicauhim. Jaanaa Jesu iticonim ñjñbogominaaco nuuhi: Mehesicimim fariseomim juurisutaguijim: Imihusehim, noomoro abañifinotim. ² Aivo chahano afatanicimimom, atyimeratimom iicano. Jaabadiro chahano otoovonom, gaajaratimom iicano. ³ Jaamaño amihai fucum civohim munuurunom cuuje seseehimom guubuvusujim. Jaabadiro toovonom mecufaño guhugaco mafabaacumomom jaabañogayim mihimaarunom, coovonom noocafetejim ñjñ nñjequetim.

¿Mñco Fine Mihiguijirahim?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomim, amihai neehim: Mihiguijirahana onom miyaminaa ifimom agaicaauffmanomom. Jaarunobuunatim millim mñnoco moonicujitirumom. ⁵ Jaanotim naha ñdñbocorom mihigui ñguijenimobuunatim tollimom ñjeebñcom cñjñgaifaño agaññjiruubom mityama iicaabocom. Diibocorom mihigui.

⁶ Miiro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenichi. Diito icarumoti Moocaani jabajeevetihi. ⁷ Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. Jaanegui mihiguijirahana, miiro amiihai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijicafetehi.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amiihaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiihallivi, bu ufucu niqeejevi icano.

¹¹ Amiihaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiiba mihicadino. ¹² Tolle mihicasumi Moocaani Gaija jibegueji milli mihiimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, tañahaboco dinoo guhirubihivi nehejeti uco feenedi ihaciqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu miijoho uco amiihaihallivi ficuuhi fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amiihai ifiico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihi-moyicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatihii, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema icaubo. Jaabo iijinejeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuhi omoonijinoco. Tamachutanoco ificuhicajaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañejeje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebico neeji: Tajeebi, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Iijoho agaajatino miyaminaafi, jaachijio fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿miiidiji fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiiharo ititibanibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Amiihaico neehi, gaihuiiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafetehi. ²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivi amiihai majaaducafetehi. ²⁵ ¿Nacu cajaanoyohacho fine gaihuiiba iicaneri ifiico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihii sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco miiifinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihii. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omoonibo safucu jahisi icano sifucu ciiigaifaño mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihii mimiyaavogotihii?

Jaabo ñaavahu janaanici amñhaico imino jicujibo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Mñiro imiyaavogotimo idinoro jinijeonehejequere guinefiihi. Jaanoti amñhai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhi amñhai paryi tonehejeri mucuujivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijarahana amñhai agaijimo amñhai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amñhai nehejeque manaajemere ñdaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitinehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amñhai nehejeque deera ifinisutihigo. ³⁴ Mñiro amñhai busumijeene icahigovi tolliro amñhai jeebi icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amñhai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojibo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi otoomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojibo jeevivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amñhaico nehi: Ihaivojiboro iimibaivooboro diitoco casñhacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ñfejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli iicano jeevivominaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igajaruva cigatibo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiha amñhai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeevivominaafi, Iimitino Jeevivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojibo, jino odoovicino mñhaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojibo nuuhi: Cajaanñhacho ihaivojibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco ootomoboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajibo ihaivojibo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amñhaico nehi: Diiboco ihaivojibo paryi inehejehallivi aivojiboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebñfaño esamaaiboro: Fine tahaivojibo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojibo jeevivominaaco ñdaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojibo atajibanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitibo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatibo imitinoco omoonihachiji mñdino aamicafeteji. Mñiro Moocaaniti guiraano agaayicihiniboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jinijehallivi cijigaico inifutusuvaabo; ¡Imeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi ñdaasufaño ñdihica nisucafeteji. ¡Guiraacani ñdaasuno icahi toono afatyotinohachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amñhai uco: Jinijehallivi sajeebi icaco sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amñhaico: Chahano, nehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaaoto iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi,

* 12:30 Moocaani

bu ille seejihalliví icano, tolliro iiyaaja ibaabohalliví, bu ibaabohalliví iiyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyamínaaco nuuhi: Jimañoví Jerusaleví oestejaagotí niijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadí icafino. ⁵⁵ Jaanotí surjaagotí guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonícihi. Jaabadí icafino. ⁵⁶ ¡Bañifiramínaa! Niquejeguiino iicanoco, jiinjehalliví iicanoco icano magaajarumo. ¿Collíhiica magaajatíhi amíhai mihicanoco?

Dimínaafima Sajeebí Minifoto.
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collíhiica amíhairyo mihimibachutíhi? ⁵⁸ Saafi íjohó idíhegueebe dihalliví aivojitoco íjibogotooboma ufuusumi jíhaiví diiboma imino diimaa. Jaamísiro siino mihimitocasi íco dugaacumínaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacumínaafi íco sisimínaafico acíjirahi. Jaabo ísisimínaafi íco civojafaño jíhacujirahi. ⁵⁹ Jaaneguí íco neehi: Tahígotí dihiinejitirahi niinojegayíco adaadutinohachuta.

13

Amíhai Imitíco Mejeevesutihachíjijí Famooro Mifínijí.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jíibuguumo Pilato Galilea gaifimíco agaisiraicíuboro Moocaanico íjecívequí asimíco agaisiraicíumo tíjohoma diito tíjohoco acahíseníunoco. ² Jaaneguí Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifimí famoova janaaní fine íimitímaño jillí icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amíhaico chahano neehi: Tolliro amíhai, amíhai imitíco mejeevesutihachíjijí paryí mifínijí. ⁴ ¿Nacu fine amíhai jono Siloe torrehací diecíocho dímhóhalliví Jerusaleví aacutuuneri íguijeveumotí: Fine tahí íicamo janaaní imitímo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amíhaico chahano neehi: Tolliro amíhai, amíhai imitíco mejeevesutihachíjijí paryí mifínijí, nooboro.

Higuera Onooho Ímhóví Ohoovícino.

⁶ Jaaboro Jesu jillí ohoovícíuboro nuuhi: Saafi miyamínaafi íbasutaho Higuera-homa ícauhi. Jaahoco meecítuubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautího. ⁷ Jaaneguí íbasuta toomomínaafico nuubo: Meeci míficabací, safícaba icano sanóhalliví meecívahícarahi. Jaaruubo ínoovaco atyímetatíhi. Jaaneguí, díllucu; ¿Collíhi bu toonoví onóovatího ícájirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomomínaafi díiboco íimusuíhi: Aivojíbo, jaafahí jífícaba ícaho; íjíníjeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadí fine jari noovajího. Jaanotí onóovacutihachíjijí jeí díllu, nooboro.

Jesu Jaguísumí Iyoobai Ímitígoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguísfucu Jesu sínogogajafaño jíibeguehícauhi. ¹¹ Jaanaa tahí ícaugo saafígo gaigo díecíocho fícabano tícovoví íguihuvaugo, íimitíno íjí omóoníuneri íyoobai fañóvíro tejeeveuí. Jaaneri sanotícovoro júleevecutígo. ¹² Jaagoco Jesu aatyímeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, díguihuvatí buheetecu, nooboro ¹³ íhuseneque díigóhalliví fícuubo. Jaasumíro díigo sanotícovoro újulleveugoro tícovauhí Moocaanico íimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sínogogaja aivojíbo Jesu jaguísumí díigoco ubuheesuunoma ícaubo síhídí ísífíratuuboro miyamínaaco nuuhi: Sahuse júgahusetí safucu icano ícahí mududícamaaiquí. Jaasumí masaa amíhaico íbuheesuquí jaguísumí ícatíno, nooboro.

¹⁵ Jaaneguí Aivojíbo Jesu díiboco íimusuíhi: Bañífíramínaa, jaguísumí ícarunaaca amíhai jóomíco mísínímoro masatyefíhi nífáihutí mihísuutomo. ¹⁶ ¿Jaaneguí jaamo

Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvvari dieciochodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijihveveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji?

¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi Ohoovicino.*
(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguijico gaigo itacufano minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi itacuco adicahi, nooboro.

Ijene Jihai Aamiji.
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jihaiivi afatyocuumijevi jibogoboro feehecauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluui: Aivojibo, ¿naa midimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jihai aamijiro† mijicafetehe. Jaanegui amhaico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitihi.

²⁵ Iija abajaabo aganiivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amhai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojibo, mhaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amhaico iimusuji: ¿Mijoho amhai? Amhaico uujoho gaajatihi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amhai miticovaji diiboco monoomo: Ima mhai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro ijoho muucuumijefano dibeguehicauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amhaico neejibo: Amhaico nuucuui, amhaico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto amhai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amhai igainooco mohisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifano icamoco maatyimemere amhaico diitoti buhigovi aganiicummo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifano acasvomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinovvi icarumoti tusumi saatoho sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano icarumoti saatoho tusumi guinovvi minifeteji, nooboro.‡

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaumoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachiji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevede imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachiji, bu civohogo, bu sesevede icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amhai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifihi, tolliro Moocaani amhaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri ma haamifihicahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahijivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicinoco oono catava iseemeque ijjecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amhai mihimeguehicatihi. ³⁵ Enecau bu magaaaja amhai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino. † 13:24 Griego iijiri: aajashuno guhuga, noono. ‡ 13:30 Griego iijiri noono: jisumi dojicuvvi icarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi icarumoti saatoho tusumi dojicuvvi minifeteji.

am#haico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihí jari johono uco: Imicani Aivoj#bo momofeenedi asaabo, meneaifucú agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Ic#d#halliví Nífairhu Agahafuuboco Buheesuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivoj#bo ijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi #finic#hicauhi. ² Jaanaa Jesu imega ic#d#halliví nífairhu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise taj#ba j#bogom#naa icamoco dilluuhí: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutihí. Jaanegui iguihuvauboco #ciuboro buheesuhi. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseom#co nuuhi: ¿Cajaatyó fine am#haiti am#hai joo# ifapaaje-faño aacotooboco mihic#jitirahi jaguisifucú iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco millí iimusuutihí.

Taabava J#baimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu #finic#naaca ucuuhuvaumo asaumo imiyamañejeviro cas#camaaihicauhi.

Jaanegui Jesu oovic#feenedi diitoco faguuhí: ⁸ Saafi #co taabava j#baimojaago ucuuhuvasumi imiyamañoví cas#vedino, fine gasejiruubo sifi dijanaan#ci iicaabo. ⁹ Jaanegui am#sico ucuuhuvaabo asaaboro #co neejirahi: Jah#goví diica tomañoví jaan# icas#ivequi, nooboro. Jaanegui #joho unucufeebere diito all#baví feejirahi. ¹⁰ Tollí icat#no, #co ucuuhuvasumi ofoobo all#baví cas#ivo. Jaachii#j# fañoojaoo# asaaboro #co neeji: Tañahabo, jah# imiyagahalliví cas#voto, nooboro. Jill#t# jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadí uujoho mityahí onoo# guinoví ficucafeteji. Jaanot# miyaabo icaruubo mityahí onoot#bo miyaabot# ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaad# bu fañoojaoo#boco nuubo: J#baimofaño machutaaco edeetavusumi digataavom#naacoro, dinahabom#co, diyotoco, difit#no iica in#hibam#vamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito #co coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco d#ic#cuujirahi. ¹³ Tollí icat#no; j#baimoco edeetavusumi #daasufiimoco, ifiino imit#mehejeque, #got#mehejeque, aaty#met#mehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaad# jari imo imo diicaji #co diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaay#c#ji ufucú jari iimifimó siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano J#baimoví Ohoovic#no.

¹⁵ Jillí Jesu unuunoco saafi igic#in#umañot# Jesuco nuuhi: Imicani icaj#ibo Moocaani aivoj#faño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhí machuta j#baimoco. Jaaboro taj#bauhi sihidí miyam#naaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucuujino iicacuunegui iicoj#m#naafico galluubo, ucuuhuvaumoco ij#beguetequi: Masaacu pary# fanooro icacuuhí mamachuqui, nooboro. ¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachii#j# j#in#jeque naajejehí. Jaanoco meeceteji. Jaanegui #co neehí: Feejit#hí, nooboro. ¹⁹ Jaanot# bu saafi nuuhi: Jaachii#j# fahuseec#d#mo bueym#co naajejehí. Jaamoco nisuteji. Jaanegui #co neehí: Feejit#hí, nooboro. ²⁰ Jaanot# bu saafi nuuhi: Jaachii#j# atyabaco ic#jehí. Jaanegui #co neehí: Feejit#hí, nooboro. ²¹ Jaanegui ijeec#vom#naafi uhuumiuboro ihaivoj#boco j#bogovauhi pary#c#no. Jaaneri ihaivoj#bo is#firatuuboro, ijeec#vom#naafico nuubo: Goovano difoo cuumi j#haiñeri. Jaaboro s#va #daasufiimoco, ifiino iimit#mehejeque, #got#mehejeque, aaty#met#mehejeque icano, nooboro. ²² Jaanobuunat# ijeec#vom#naafi nuuhi: Aivoj#bo, onoo#badí moon#cuuhí. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivoj#bo diiboco

nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje j̄h̄haiñofaño iicamehejeque diicito taaja iga-hafegui. ²⁴ Miyanotiro am̄ihaico neehi: Iticoni ucuuhubarumo tamachutaati ajashuno it̄ivejit̄ihi, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diito-jaa imeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ij̄hevet̄iibo tadyojicuti saajit̄ihi. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifico iguijenisunoco iimogot̄iibo tadyojicuti saajit̄ihi. ²⁸ ¿Nacu am̄ihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino ifetejidino iicaruva eetavejiru-ubo. ²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehin̄it̄ihi, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivoj̄iibo siijiinijevo aivoj̄iboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guiinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguiinonijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa j̄ibogoco galluujiiruubo iimitocasiqui. ³³ Jaabadi cajaanihacho am̄ihaiti paryi iinoco ejeevesut̄iibo tadyojicuti saajit̄ihi.

Imuhu Imo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? ³⁵ Jilli magañitacuuihi jiinijeguiiha imit̄ino, bu abonoguiiha imit̄ino icano. Am̄ihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imit̄iminaa icamo saahicauhi diiboco iguubun̄iciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatin̄iminaa icamo diibediti imit̄ino neehicauhi: Jaani iimit̄imehejequere agaayic̄iiboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovic̄iuihi: ⁴ ¿Nacu mījoho fine am̄ihaiti ciend̄ino ovejam̄ima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhin̄iiboro feejit̄irahi iguiinotoobo aatyimet̄inohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ij̄jebaihall̄ivi ficuun̄ic̄ihi. ⁶ Jaabo ij̄jajaago agaseebere inahabomico, ifit̄inominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja im̄itahin̄iiboco atyimecuuhi, nooboro. ⁷ Am̄ihaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo ican̄ic̄ihi saafi iimit̄iibo iimit̄ico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimit̄ima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaan̄ic̄ivi imo imo iicano saafi iimit̄ico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaan̄o gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco in̄igoro guiijaagoro, iminogaȳi guinejit̄irahi aatyimet̄inohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifit̄inominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje im̄itahin̄ijeque, noogoro. ¹⁰ Am̄ihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo ican̄ic̄ihi, saafi iimit̄iibo iimit̄ico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañififibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco,

nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuhi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinijevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guiinutuubo toojiinijeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitinoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa mihaiñooba diiboco toonoti acihicautihi. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi ijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi ijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutuhi. Jilli didudicamaajebebedi uco deesinicu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani ijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibojaago ijinafatuuboro diiboco ihibicituuboro niniciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutuhi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiviicuti ihusefa mificu, tihapaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco mihicimoro magaicaau, muduumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jibaimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaaha asaubo guubuuhi agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiti icojiminaafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli icano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaausuhi milli icatibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaaha fuuguutibo. Jaanegui caani asauboro diiboco noovauhi jaaha isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Iro gaajahi sihidi ficabano ima dudicamaahicahi diijico gañitibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafiyayiba daacitahi, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiboro agasebedi naha diniivigai icavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, ijoho fahijivaro uuma diicanicahi. Jaamaño paryi tañejeje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimitibovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuuhi iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojibo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco dibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diicacuujitahi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojibo tadyudicamaajeti uco agañidi? Sefatihu jiinijeque esedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuui jilli saatohoto ammusnoti diito uco ijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijnoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiri paryi saatoho ihaivojiboco edebeumoco. Jaaboro saafico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje diribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casivoobo bohonoti deetavo cincuentadino oono

aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiboco debahi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojibo agaajaciudi nuuhi: Taaja tomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinijeo miyaminaa gaajahi jiinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amihai neehi: Jino iimitino jiinijeonehejeri gataavominaati mihici jiinijeoneheje ifinidi amihai diito ufucu niquejefano ifinijitino iijanofano igaayiciqui.

¹⁰ Midirunoma imino omoonibo, tolliro iguiranoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiranoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jiinijeonehejeri imitino momoonimoco, ¿mijoho bu amihai imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿mijoho bu amihai acijirahi amihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeecivominaafi miimisiici aivojitisico ejeecivoobo, saafico ijihegueebere, saaficoro gaijiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jihueghi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Sicijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinahi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiinije icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jibeguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco icibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofano jicamaaihicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idaasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi gicinhicauho inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeecuhicauhi.

²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciimo. Jaaboco Moocaani tomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciimo. ²³ Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai niqueque nifaihufano amatyusuuboro tañejeba niqueque isicusuvaqui. Jino cijigaifaño sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jiinijehalliri idiicahinisumi imino diicahinahi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinahi. Jaanoti ijoho idaasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihaiti sicaisitu oonaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigototo? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima

iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluui guihirubi iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatinuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatinuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihhi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti diitoco ijibogoturuba iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijevecuumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Imitinofaño Agañ#sujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañ#suno. Jaarunaa idaasucani icajiiho sitaaco imitinofaño agañ#suubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyi gabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañ#no. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañ#suubo.

³ Mehesicini amihai nahabo amihaiico imitino omoonihachijji diiboco mihiba. Jaabo iimitico ejeevesuhachijji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mi-fooci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihhi onohachijji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Mihaiico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amihai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amihaiico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifno.

⁷ Amihaiti cajaanihacho ijeeivominaafima iicaruba ududicamaahicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ijohu machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico atajibanoco eetavonohallivi graciaco daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amihai Moocaani atajibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli mihai mihifono jeecivominaa jilli atajibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Icamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiniije, Galilea jiniije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojinijeocuumi saacuumivi #futuubojaago saaumoo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, mihaiico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jihaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuunoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememuivuboro jiniijehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiniijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihhi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiboro siicumioobo uumihi Moocaanico imeequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheete-cuuhi, nooboro.

*Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.**(Mt 24.23-28, 36-41)*

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuhi, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiihai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihhi. ²³ Jaasumi amiihaico saatohe neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeeditino. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojete siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miuro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino imega. ²⁷ Miuro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui. Jaanaaca sihidi niija aaiguuneri paryi saatohe guiyeveuhi. ²⁸ Jaabadi bu Lot onoo iicausumi icauo machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno chijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guiyeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatohe iijahalliri mihicahachiji miniitomoro iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatohe buhigo mihicahachiji amiihai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miuro ifico idaasuno omoonoti atajasugoo iifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicago icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojibo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo aani igavefihhi, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18*Imitino Fagominaafivi Ohoovicino.*

¹ Jesu oovicuui Moocanima ihimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacumivi icauo saafi fagominaafi Moocanico inihicuguutibo. Tolliro miihañooobaco gajihicautibo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa fehicaui iminaafima imitino iicahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuunoco: Jii, neehicautibo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocanico inihicugotihhi, miihañooobaco gajitihhi icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeeco uco niji niji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani icimo diibovi idaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva ditohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiihaico neehi: Tuumusutibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo siino jiinijevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Fariseomiobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miikai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohooviciuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifiimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaalui. Saafiu fariseomiobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomiobo julleeciniboro Moocaanima ihiimaubo jilli neehicauhi: Moocaanico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatichi, sitaaco imitino moonitatchi, gaigoomima icatatchi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatichi, ¹² sajaguisivi mifooci machutibo icafichi, uujoho paryi agaananti fahuseeciti sano ico acifichi, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitibo, jilli icidititcovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amihaiico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebi imicuubo. Jaanoti fariseomioboco Moocaani gaayicutichi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guinovificuafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijjibogominaa aatyimeumoro isivaumoco ibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivojichi. ¹⁷ Miyanotiro amihaiico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitibo, tahi ufucu feejitchi, nooboro.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojibo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jjibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiboro saafiro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifichi, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu ojeri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihino Moocaanidi tihitichi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo miikai paryi monehejeque mejeevesumoro ima mihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amihaiico neehi: Cajaanotyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguiinodi ejeevesumo jije-hallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Igujevejinoco Jjibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeeci paryi Moocaani iimaaminaa uu-joho Miyaminaafibadi Ifivuubediti acaatinunobadi iicaqui. ³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jirebamaaijimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati guijevefeenetii siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetibo Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiitacuunaa saafi aatyimetibo jhaijniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli iicano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco ibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui hicijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutibo nuuhi: Aivojibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihii baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma icaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauneri tohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachijii diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayiciubo. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifetehi, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojibo, tañhejeti feenedi idaasufimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañiboro ananihichachijii, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachijii taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli ooviciubo Jerusaleti ifiitacuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifibo. Jaabo fuuhi tehesino siijiinijevi tahi diiboco aivojiboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojiboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco ijiinije miyaminaa jheguehicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jibogoco

galluumo: Mihimogotihî diibo mohaivoj#botî iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivoj#botî ficuumo. Jaadi diibo siino ijiinjêvî uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeeçivomînaaco nihîbamîco aaciûmoco minoodîno agaanacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticoniîoobo asauboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, dinîhibamî fahuseeciðîno janaanîci gaanacuuhi, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino, #joho aivo iimino jeeçivomînaafi ajashurunohallivî imino omoonîmaño ico fahuseeci cuumivahallivî aivoj#botî ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asauboro nuuhi: Aivoj#bo, dinîhibamî sahusedîno janaanîci gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tollîro iimusuubo: #joho sahuse cuumivahallivî aivoj#botî diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asauboro nuuhi: Aivoj#bo, jîno dinîhibamî filluchehufaño ificuhinîno; ²¹ Ico ñihicuguehi sihidî edeevaneguiiha. Jaabo #joho ificutîmañoti dîcihi abasutîrumañoti inoovataco dîcihi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Imitîno jeeçivomînaafi dihiîmaatîro ico moonîji, #îro gaajacuuhi uujoho sihidî ejeevaaboro ificuutîmañoti #cinoco abasutîmañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collîhi jana tañîhibamîco bancojafaño ficuhinîtîhi uujoho uhuumiibo tañîhibamî agaananoco fanooro agaayîcijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojîri iicaumoco nuubo: Diibeditî inîhibamîco mudumîtîci. Jaamoro fahuseeciðînoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diito diiboco nuuhi: Aivoj#bo, diiboma fahuseeciðîno icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivoj#bo diitoco nuuhi: Amîhaico neehî: Iicanoma iicaaboco siino janaanîci acîji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryî iicarunogayîco dumîtîcîji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivoj#botî iicanoco iimeguehinîtîmo tamînaaco juuga misîvamoro tahîmefeenevî magaisiraicî, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jîcafetehî.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jîllî unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumîjaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiitîcuunaaca tollîro Olivohono iicagajî fiitîno iicacuudî miimîsiicî ijîbogomînaatisitî agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo jono ifiitîcuumîjaago. Jaamîsi tuucuumivî mîhîfotomîsi mahatyîmeji burrogayî duujecînboco mîhaiñooba diiberî #gotîboco. Jaaboco misînaayumîsiro misîva. ³¹ Amîsîco cajaatyohacho: ¿Collîhi momoonîhi? onoochîijî, monoo: Mohaivoj#bo eneeneguiiha, noomîsiro.

³² Jaanegui diitîsi ufuumîsi atyîmeteuhi paryî Jesu unuubadi. ³³ Jaamîsi iburrogayîco sinîumîsîco abajato nuuhi: ¿Collîhi moburroco misînîhi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitîsi nuuhi: Mohaivoj#bo eneeneguiiha, noomîsiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudî igaachehunoco iburrohallivî ificuumoro Jesuco diibohallivî casîhacuumo. ³⁶ Jesu diiberî ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jîhaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajîri guîno niituunaaca, paryîcîno miyaavogomînaa diibo dojîcutî ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocanîco iimomo sihidî ejeevanoco aatyîmeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivoj#bo, Mohaivoj#bo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebî! ¡Moocanîco mîhîmo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomî diitofaño iicaumo nuuhi: Jîbogomînaafi, didojîcutî asaamoco dîba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amîhaico neehî diito illîvuruva guîsibano coovadiînamaajîrahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiitîcuunoco aatyîmeuboro tuucuumîhallivî taubo: ⁴² #joho jaachîijî difucuvî ico sajeebîco aacîjîrunoco gaajaruva sajeebî diicajîrahi. Jaaruno #îdi otoovomaño daatyîmetîhi. ⁴³ Safucu #îdi idaasufucu gasejî dimînaa dihallîdî emecuvejîfucu dihallîdî emecuvomororo fahîgovatî ico moonîji, ⁴⁴ ico jîinjehallivî agañîmoro dimiyamînaaco gaisiraicîjîmo. Jaamoro sababa dihallivî guîsîbaco jeevesujîtîmo, Moocanî ico abaavafucuco agaajacîtîmaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemque isivi agañuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinihaamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhí, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jibogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma fehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco ijbogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico dibogo, ¿mijoho iijiti jilli moonihi; mijoho ico eneneguiiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiihaico dilluji, uco mihiimusu: ⁴ ¿Nacu, mijoho Juaco tajibauhi miyaminaaco initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine meneje? Moocaani tajibari munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotihí? miihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajibari munuuruva, miihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocanifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatihí. ¿Mijohohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Ji, tolliro amiihaico uujoho neejitihí mijoho tajibari omooninoco, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuhi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuuhí. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihí tehesino fuubo tahí guenenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igalluquí. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiboco dojicuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluuhí. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañuumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijiibo taseemeneque galluují. Jaaboco aatyimemere fine bocigiejimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi miguijeniqui. Jaadi jari miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomañoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluuhí: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihí toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imi-maño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaiji ididaaheje. Jaanoti cajaanotyohallivi toba aacotohachijji diitoco quicheyicijjiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayiciujirahi diitoti onoo bo siinovi ohooviciboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi. ²⁰ Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyomoro aivojibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonegui diito diiboco jilli dilluuhi: Jibogominaafi, mihai magaaajahi ijoho miyaanoco imino onoboro, miyaanoco dibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi. ²² Mihaiico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihii? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihii uco mabañihii? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu mijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaane gui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaane gui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidii jabafituumo diitoco tolli iimusunerii. Jaamoro llivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saato ho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihii onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: ²⁸ Jibogominaafi, Moise mihaidi caatinuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguijevehachijji, inahabo ifibaijigoco ciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiboro. ³⁰ Jaane gui saafi inahabo ifibaijigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiboro guijeveuhi. ³¹ Jaane gui jaano allivioobo diigoco icurahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaane gui Jesu diitoco nuuhi: Jino jinihallivi miyaminaa taabavacasihi. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere siijinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihii, iseemeque taje nititimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toomoinaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuuji icamo. ³⁷ Moise tolliro mihaiico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinahaamefaño imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaane gui saato ho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuumo.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miho David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojibo Moocaani Tahaivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo,

⁴³ diminaaco ditihai guino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

44 ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivoj#bo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ij#bogominaaco nuuhi:
46 Mehesicini, caatiniminaati caamovonoona gaachehunoma #gonoco iimoy#cifimoti. Bu tolliro imoy#cifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujovicamaaifimo machujafaño iimimañehejequere juvicamaaifimo.
47 Tolliro fibaijito iijanoco udumit#cifimo. Jaamo #furumo guenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco iba#ñiqui. Jaamo guiraajino c#jigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

1 Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inih#bamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufinofaño ificuhicaunoco. 2 Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegay#cico ificuunoco. 3 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro am#haico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acihi. 4 Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuuvcuunoti acihi. Jaanoti diigo ih#daasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoona guisibano eheetavocininoti, tolliro fa#noojaco Moocaanico ejeecivomo iminoona iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: 6 Ufucu icajino paryi jino am#hai mih#finicincoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino J#bogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Jaanegui diiboco dilluumo: J#bogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

8 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, am#haico sita ba#ñidino, guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuuhi, noomoro. Jaarumo doj#cuti mefeedino. 9 Jaamo minaati, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifin#cuujino icatino, 10 nooboro cuhubacafutuubo ih#iimaaubo: Siijiin#jeoto, siijiin#jeotoma moonicasiji. Siijiin#jeo aivoji, siijiin#je aivojima moonicasiji. 11 Jaasumi sihidi sefano jiin#je maryibaji, ajeba icaji, sihidi fah#govavi guihuvano icaji, niquejefaño ñ#hicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

12 Jaano jilli icajino imega iticoni am#haico agaayicimoro idaasuno moonijimo am#haico satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui am#haico icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. 13 Jaamo imefeenevi tamomoco mij#begueji. 14 Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. 15 Tusumi jari am#haico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri am#hai minaa am#hai iijico jenaaujithi am#haico guinonijitimo. 16 Jaarunaa am#haico, am#hai caanimi, am#hai nahabomi, am#hai yoto, am#hai gataavominaa icamo am#haico aivojitojaago satyeji. Jaamoco am#haiti saatohoco gaisiraicisujimo. 17 Paryi jiin#jeminaa am#haico j#heveji tamomohalliti. 18 Jaarumo milli mihicajithi. 19 Tolli icarunofa quehecuno mihicahachijii ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰Jerusale cuumihallidi minaa emecucinoco mahatyimecuudi magaajacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹Jaasumi Judea jiinjeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²²Caatinahaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotioseejema iicamo icano jiinjehallivi sihidi idaasu iicajimaño jiinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴Jaanoti saatoho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatohoco fahigova jiinjenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiinije miyaminaa jiinjehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asaajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵Jaadi niquejeguiinodi jibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiinjehallivi paryi jiinjeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinjimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucal ñihicuno ojineri icano. ²⁶Jaamo miyaminaa jiinjehallivi iicajinoco eesamaaimoro inihicuri choomocinjimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufaifeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸Jineheje jilli iicacuudi caamoco memecicu mataajasucafutucuu-jineguiiha, ²⁹nooboro jilli ooviciubo: Memecici higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amihairyo magaajafihi ficaba ifiitacunoco. ³¹Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaajacu Moocaani aivoji ifiitacunoco.

³²Miyanotiro amihaiico neehi: Paryi jino iicanoco tusumioto aatyimeme guijevejithiica, ³³niqueje, jiinije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitithi.

³⁴Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amihai jeebi kuhufetedino, guirihicavono jiinije busumije imoyici icano guinodi tufucu amihaiivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵amihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiinjehalliri iicamohallivi. ³⁶Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahijivaro Moocaanima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷Jaabo Jesu cuuje templojafaño jibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiitacuunaaca, ²sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisiici icamoobofaño. ⁴Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafico mahatyimeji iciñuuri nifaihuco asatyoboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañó tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujibo iguiramecu, caamovohi iicamecu, imibachucinicumecu. Jaamecufañó meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

¹⁴ Jaanaa amachucujidi Jesu iminisuminaama casivuuhi imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amihaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecujino imega. ¹⁶ Amihaico neehi: Siino Pascua jibaimo machuco machucujitih. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amihaiico neehi: Jisumitiro siino aducujitih baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amihaihahallivi aacicafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amihaihahallivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amihaiti uco aacijibo igaicaauqui tajojiri icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditit unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajibo uco aacibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaaní fine aacijibo? noomoro.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaní mihaiti imiyaabo? noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomí iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajibanicahi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitih. Jaanoti siibadiro amihai mihicaji, amihafañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajibaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, mijoho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaarunaa uujoho amihai feeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amihai uuma mihicafihí uco inisunehējefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amihaiico aivojico aciji uco guhirubi aacihinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amihaiico idil-lunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amihaiico igañucuqui. ³² Jaarunofañó uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecatusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojibo imibaicinicuuhi ima civojafaño feequi, ima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaajiji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihai paajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masatyo. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onono icaji: Iimitimofeenevi ficucafetejiibo, onono, paryi uuditi onono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojiiibo, miigaacima mihicahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajjaago iicanicibadi. Jaaboma ijiiibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuuvuubo Moocanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiiji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro idaasuvooboro Moocanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jiinjehallivi aquetehicauhi tujoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocanima ihiimaaunoti agaaiivuuboro ijiiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeuteubo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaaunaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onobo Jesu jiiibogominaati fahuseeci motihaiti miimiiciidimo icahicaaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuuboco daacihii? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojiiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonuubo buiyaacuuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaaumoco nuubo: Tatyicovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahiijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruuboco uco magaayicihicatihii. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momoonicihii jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojiiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti ifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojiiibo iija goohasifeenevi ciijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

casivuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago ciiigaijinivi giciniiboco guenene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatihii, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Iijoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatihii, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahiniibo Galileaooobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatihii ijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaanaaca catava ojuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojiiibo Jesu Pedro-jaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhii Aivojiiibo Jesu diiboco: Jaachiiji catava ojitiinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaiji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidii aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi. ⁶⁴ Ihaallinoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa miiijoho ico aamihi? noomoro ⁶⁵ famañovaje diiboco iibahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Miihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveguejitirahi? ⁶⁸ ¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misinaayujitirahi icano? ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo giciniiji Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿ijoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiihai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihii bu sita onoonoco mihimeguejirahi? Miihairyo muguubucuuhii iijiri onoonoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaamo famooro agañiivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miihai mahatyimehi, muucuumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojiiibo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluuhii: ¿Naava ijoho judiomi Aivojiiibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, ijoho toono onobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihii, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiiinije miyaminaaco ñaaisuhicaabo ijiiibegueri Galileavi iticonihiniiibo, juu icacuuhii, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

§ 22:68 Sahaamefaño: uco misinaayujitirahi, onoooco ficuutimo. * 23:5 Herode Antipa onooobo. Meeci Lc 3.1

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuhi: ¿Nacu diibo Galileaobo? nooboro. ⁷ Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiho Herodejaago tusumi Jerusale cuumivi agasebojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuhi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihidi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutih. ¹⁰ Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicauhi. ¹¹ Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli mihiifoo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiho gaachehubadi iimichehufañ jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluuhi. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicaauiqui Unuucuuno.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi. ¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amiihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amiihai imefeenevi. Amiihairyo magaajacuuhi diibediti: Imitiiho, noomoro monoonoco aatyimetinoco. ¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiiho siino tajaa sivasuuhi magaaja milliti bu miguijenijirahi. ¹⁶ Jilli ahaamiiho diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jiihaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayujirahi miyaminaaco imono iicasuqui.† ¹⁸ Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojito hallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano. ²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡Imohobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniiho? Diibovi atyimetihii iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiiho diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaaca diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito icamo sihidi ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imooniqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaanuboco. Jaaboro Jesuco diito usefaño jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asaauboco agaayicumoro iguijeve imohobujeque iibisuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amiihaihalliviro mataa, amiihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebiiho, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitino eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro‡

† 23:17 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ‡ 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuuuho, noono.

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui.

³³ Jaamo ifutuuhi nigaijaaibai onoomaño. Jaamoro tomaño Jesuco tetecuumo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuumo.

³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifinimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani icuubo iicahachiji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano ijoho judiomi Aivojibo idiicahachiji, iiro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinimoro § JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecucinubo Jesuco ihahicauhi: Miyaano ijoho Cristo idiicahachiji iiro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco ihauhi: ¿Aivo ijoho Moocaanico nihicugotihhi, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mihicahi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanogui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachijiro ijoho uuma diicaji imimañovi Moocaanico imiyaavogomo ofoomaño, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadihiba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiniije civono minifutuui; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteui. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuui. Jaanaaca temploja ofoboocinichehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuui.

⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuui: Guihi, dihusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojibo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihifinimoro.

Jesuco Icuuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoo Judea jinijeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatiobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omoonunofaño icautiibo. ⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibocuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño cuubo bohohi mihaiñooba icirautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuu-jineguiha tufucuri imibaivuucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaumo ufuumoro Jesuco icuunoco meecituui. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diribano icanoco iimibaivuucuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiuno Moise tajiba onobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi civonotiro fuuhi Jesu cihojjaago ifacicinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojibo Jesu ifico atyimecuutihi. ⁴ Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiiti iigutumoro guinovi jiinjehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuboco iguijeveme icamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amihaiico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojjaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cihojjaago. Jaaboro idijvuuboro toojifañoco emeciubo atyimeuhi tochehuri iminichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro ijajaago.

Emaus Onoocuumi Jihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro fee-hicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisiiaa asauboro diitisiima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisiico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiiti Cleofas onoobo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro icahinino. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisiico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareooboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihi-imaanoti, bu paryi omoonihicahinnoti icano sihidi ejevahiniboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinahi: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecuumo. ²¹ Jaanoti mihai meteemehicaurahi Israel jiinjeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuihi. ²² Jaarunaaca mihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo cihojico emecieme mihaiico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiiha mihaiico jibogovahi Moocaani toominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco mihaiico jibegueri. ²⁴ Jaaneguiiha mihaiti saatoho toojico emecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihhi, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisiico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amisi goovaticani mimiyaaveg-uehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinhaamefaño

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

diibediti onoonehejeque diitisico ijibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiha Jesu sanoticovoro fatyuujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuhi civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiha Jesu fitafutuuhi diitisisa iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisisa acasivuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaallino imino faayacafutuuhi. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo.

³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jihairi masaasumi Caatinihaamefaño onoonehejeque misico jibogoboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco.

³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojibo siino buheetecuuhi. Jaaboco Simon atyimecuuhi, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jibuguuhi jihaiivi diitisisa iicaunoco, diitisisa maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacininoco icano.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dil-luuhi: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro.

³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehe? ¿Collihi uco amihai jeebifañoti mimiyaavogotih? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uu-joho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo.

⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amihaima iicausumi amihaiico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nu-ubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jiniije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedehimitihifico mejeevesucu amihai imitico ibu-usuqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo maga-aja, uujoho amihaihallivi galluuji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jicuumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiyiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iimumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocaanico imomoro. Fine.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano[☆] ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cïvonofañoti achicïhi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicïbo iicaubediti ijïbëguequi. Jaabo ijïbëgonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicïbo icatino. Jilli aachicïbo iicaabo jïbëgominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achicï, miyaminaaco aachicinïbo, jino jïniïjehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jïniïjehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jïniïjeque eheetavehinirunofaño jïniïjeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro ijïniïjevi saauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayicïutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicïmoru miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatïhi miyaminaati ifiivomo icatino, bu gafi iimoyicïnoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahinïbo miyaminaafi ifiti iminiïyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijïma icano. Jaabo imico miïhai mahatyimeuhi, diibo idïbëboru Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miïro diibediti Jua ijïbëguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacumaño, nooboro. ¹⁶ Miïro jaaboti paryi miïhai diiboma sihidi iicanoti magaayicïhi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miïro Moisefeenedi Moocaani tajïba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miïro miïhaiñooba Moocaanico atyimetïhi, idïbëboru Illi Caanifaño iicaabo, diibo miïhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jïbëguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomï sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miïjoho ïjoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino jïbëguuhi: Uujoho Cristo icatïhi, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miïjoho ïjoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatïhi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ïjoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajïbo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miïjoho ïjoho miïhaico dïbëbogo, oono miïhaico agalluumoco mijïbëguequi millï difiti ïjoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaiïgovi ocoovadiicinïbo: Aivojïbedi jïhaico sanotïcovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomï agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatïbo, bu Elia idiicatïbo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatïbo icano, ¿collïhi jana nitïhicahi? noomoro.

☆ 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitíhi. Jaanoti amíhaifeeneri iicaabo saafi amíhai magaaatíbo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaaníciví iicaabo, diiboví uujoho ífototíhi. Jaamaño diibo tíhaipaaje duujeque sinaayujitírahi, nooboro.

²⁸ Paryí jino jillí icauhi Betabara onoomañoví, Jordan onoohi onegueehiví Jua inítihicauhígo.

Jesu Guijevefeenedí Mohimití Buusucafeteí.

²⁹ Jaano sifucutí Jua, Jesu diibojaa asauboco aatyímeuboro nuuhi: Memeeeci jaaní Moocaani Cordero, iguijevefeenedí jinijemínaa imítico ubuusujíbo. ³⁰ Johono uujoho diibotí íhiímaaubo: Taabuunati saajíbo tajanaaníciví iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuumañó. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinítíhi. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitíboro saahi Israel cuumimínaa diiboco igaaajaqui, nooboro.

³² Jaadí bu siino nuubo: Uujoho atyímeí Moocaani Gaijaco nimíhubadí jeevaabo diibohallíví niquejefañotí iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatíhi mójoho diibo iicanoco; jillí naha uco nifaihuri nitíqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaaníhallívíhacho iniitooboro iicaabo diibo tagaijari inítíjibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyímecuuhí. Jaamaño uujoho jíbaguehí diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticoníoto Jesu Jíbogomínaa.

³⁵ Jaano sesevedí siino Jua tomañeri icauhi miimisiíci íjíbogomínaatísima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyímeuboro nuuhi: Memeeeci ajaaní Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jíbogomínaatísi uguubuumísiro Jesu dojícutí fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojícuco emeeeciuboro, diibo dojícutí ufuunoco aatyímeuboro diítísico nuuhi: ¿Jinejeque míguiinehí? nooboro.

Jaanegui nuumísi: ¿Jíbogomínaafi, cuuca diícafihi? noomísiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diítísico nuuhi: Juu masaa. Jaamísiro memeeeciiva, nooboro.

Jaanegui ufuumísi atyímeuhi diibo ícahicauhígo. Jaamísiro mihíjicuuneguiíha tufucu diiboma ícaumísi.

⁴⁰ Jaamísi diítísi Juatí uguubuumísiro Jesuma ufuumísítí saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonítíboro inahabo Simonco iguiínutuuboro diiboco nuuhi: Meeci mahatyímecuuhí Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaanítí asaabo íhaivojísucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhí Jesu ícauhígo. Jaaboco Jesu aatyímeuboro nuuhi: Íjoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumítíro dímemejí Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onono jillí momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamísico.

⁴³ Jaano sesevedí Jesu imuguuhí Galilea jinijeví ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyímeuboro diiboco nuuhi: Tadyojícutí disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumírí tollíro Andre, Pedro ícamísi ícahícauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque ícíjeuboro nuuhi: Míhai mahatyímecuuhí, diibedití Moise ítajíba aamefaño acaatíníuboco. Tollíro Moocaaní íimaamínaa diibedití acaatíníuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumítí íimino saajirahí? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memeeeciitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyímeuboro nuuhi: Jaadí juuga saabo miya ísraelmínaafi abañífitatíbo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dílluuhí: ¿Míllítí uco gaajahí? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Míro íco uujoho atyímeí Felipe íco coovatínaacaro híguerahoguíno dícaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: J#bogominaafi #joho Moocaani Achi, #joho israelmi aivoj#bo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli #joho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneeneguiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubohallivi initocinimoro bu caamovi focinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi J#baimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava j#baimo icauhi Cana cuumivi Galilea jiinijevi. Jahi Jesu seeji diitofa#o icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ij#bogominaama cuuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototihhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecivominaaco: Paryi diibo am#haico onoonoco mooni, noogoro.

⁶ Jaanaa toma#eri icauno sahuse juugahuseti sa#u icano icin#uuno. Tu#uujefa#o judiomi iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicau#uuje. Jaano sa#ufa#o fine #fete#icauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino icin#uunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tu#uujeque jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi m#idino mihicimoro mahacito ij#baimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo. ⁹ Jaafaihuco ij#baimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajauti#bo cuucati #ciunoco; idimoro diito ijeecivominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco #ciuma#o. Jaanegui ij#baimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ij#baimo guiraano aaducuunobuunati iimij#sutinoco #fefimo. Jaanoti #joho aivo iiminoco ficuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omooniumo Cana cuumivi Galilea jiinijevi, imityaco #fusuubo. Jaaneri ij#bogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ij#bogominaa icamoma fuubo Capernau cuumi-jaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi j#baimo Pascua ifiticuuneguiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi. ¹⁴ Jahi atyimeubo templojafa#o bueymico, ovejamico, nimihumico icano anaa-jemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo gicinimoco atyimeubo.

¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaibaico gaicitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi ga#u#ubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi m#ici! ¡Guihirubi ijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ij#bogominaa esafutuuhi Caatinhaamefa#o: Dijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluuhi: Eneecata m#haico siibadi iicanoco dihifusu toonoti magaaajaqui: Ji, olli iicaneguiha jahi olli mooni#bo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomɪ diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijohoh mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeve-unofeeneti ubuheeteusumi ijibogomɪnaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibugunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyamɪnaa diiboco miyaaveguehicaui sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere. ²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaai-hicautihi famoovaaco agaajahicaumaño. ²⁵ Mihaiñooba diiboco jibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyamɪnaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomɪoobo Nicodemo onoobo judiomɪ aivojitoobo. ² Jaabo Jesujaago fucu asauboro diiboco nuuhi: Jibogomɪnaafi, mihai magaajahi ico Moocaani mihaiico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mihohoh sihidi ejeevanoco ijohoh omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatiruva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi, siino dojicuviro ifiivotibo Moocaani aivojifaño feejitih, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluui: ¿Milli jaabo miyamɪnaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajari icano ifiivotibo Moocaani aivojifaño feejitih. ⁶ Miyamɪnaafiditi ifiivoobo miyamɪnaafi. Jaanoti Moocaani Gajati ifiivomo Moocaani Gajama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Miho guibuhuba iimogohigoti asaanoco ijohoh guubufih. Jaaruubo gaajatihi conoti asaanoro conovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajari ifiivomo, milli ifivonoco milli miyamɪnaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluui: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Ijohoh aivo sihidi edeevaabo israelmɪnaa jibogomɪnaafi idiicaruboo, nacu jinoco gaajatihi? ¹¹ Miyantiro ico neehi: Mihai mihimaahi magajanoco. Jaamo mihai mijibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amihai mimiyaaveguehicautihi mihai monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehicautihi. Jaanegui: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Mihaiñooba niquejefaño footihidi idiboro tahigoti iniitehinibo: Uujohoh Miyamɪnaafibadi Ifivuuboo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miho Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agañiyicubadi; tolliro uujohoh Miyamɪnaafibadi Ifivuuboo caamovi guijeve imohobujehallivi gañiyicicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinjitino fiivoma icacuhi*

Moocaani Jiinije Miyamɪnaaco Agaijno.

¹⁶ Miho Moocaani sihidi jiinije miyamɪnaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciui. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitih. Jaamo ifinjitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miho Moocaani jiihallivi Illico galluutihi jiinije miyamɪnaaco cijigaifaño igañisuqui. Jilli

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

galluubo diibofeenedi jiniije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cijiigaifaño ifetejitihi. Jaanoti imiyaavogotimo cijiigaifaño ifeequi icacuuhi idiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo cijiigaifaño ifeequi icacuuhi. Miïro jiniijehallivi aachicinibo asauboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miïro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jiniijevi. Jaabo toonovi guenene icaubo miyaminaaco inituubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojibogominaafi, meeci ñma oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti miihaico idibuguboo. Jaabojaa sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miïro amiihairyo uco muguubuhinicuuhi: Uujoho Cristo icatitihi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miïro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo kojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaaniciivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiniijeoobo jilli jiniijeminaafi. Jaabo jiniijenehejequere iimaanicihi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miihaiñooba miyaaveguehicatitihi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijitihi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuuhi. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinjitino fiivoma icacuuhi. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omooninofaño icacuuhi.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuhii Jua janaanici Jesu ijibogominaama iicaabo initihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautihi idimoro ijibogominaa nitihicauhi. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguuhi Samaria jiniijefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuhii Sicar onocuumi Samaria jiniije cuumivi Jacob illi Joseque iijinijeque aacumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onoohoji. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohoji kojivi casivuubo, fine gadiçiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa ijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Mili jaabo ñjoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuhii? noogoro. Jilli nuugo judiomii samaritanomima iimogocashicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: H̄joho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu m̄h̄joho jino ico n̄faihuco idillunoco gaajaruva; h̄joho uco dilluruva ico uujoho buheen̄faihuco ac̄ijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivoj̄h̄bo, nacu jinejeri jaabo in̄faihuco d̄ic̄ijirahi aivo faicuvahoj̄i? ¿Conooti jaabo toono buheen̄faihuco d̄ic̄ijirahi? ¹² M̄iro jino moheedebe Jacob m̄h̄haidi jihoj̄ico ficuuhi, diibo iseeme, paryi ijoomi icano tooj̄iti aaduhicauhoj̄ico. ¿Nacu jaabo h̄joho diibo janaan̄ici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoj̄i n̄faihut̄i aadumoco siino adufira aiveji.

¹⁴ Jaanoti uujoho aacino n̄faihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuj̄it̄i. Uujoho aacino n̄faihu diitofaṅoti fin̄it̄ino niivaji ifin̄jit̄ino fiivoco ihac̄iqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivoj̄h̄bo, uco tofaihut̄i daaci uco adufira aivot̄ino iicaqui, bu siino jihoj̄ijaago n̄faihufiri saat̄igo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusugo: Uujoho tajevat̄ihi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevat̄ihi onoogo. ¹⁸ M̄iro sahused̄imoma diicacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icat̄iḅo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivoj̄h̄bo h̄joho baacho Moocaani iimaam̄inaafi. ²⁰ M̄iro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigaj̄ihalliv̄i imejiibuui. Jaarunaa am̄h̄hai judiom̄i Jerusalev̄i Moocaani imomaṅo meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino am̄h̄hai Moocaanico mihimono. Tusumi jigaj̄ijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² M̄iro am̄h̄hai samaritanomi magaaat̄iḅoco mihimehi. Jaanoti m̄h̄hai magaaaboco mihimefihi; M̄iro judiom̄iti taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanoti Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. M̄iro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaṅo diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi m̄h̄haico paryi fanoocoro j̄iḅeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo h̄ma ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ij̄iḅogom̄inaa gaseuhi. Jaamo jabafiituui. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluut̄ihi. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihiimaacasih̄i? nuut̄imo.

²⁸ Jaanegui diigo ih̄ic̄iñuco ejeevesuhin̄ugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyam̄inaaco j̄iḅugutuui.

²⁹ Eneecahu masaamoro memeeçiva saafi gaifi, paryi omoon̄ihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icat̄iḅo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ij̄iḅogom̄inaa diiboco neehicauhi: Moj̄iḅogom̄inaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino am̄h̄haima magaaat̄ino, nooboro.

³³ Jaanegui ij̄iḅogom̄inaa dillucasiuhi sanom̄iro: ¿Fine m̄h̄joho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onoobadi eetavono, idud̄icamaajeque iimivono. ³⁵ M̄iro am̄h̄hai meneehi: Icanehiica min̄ih̄baci, min̄ih̄baci id̄ino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaṅo am̄h̄haico uujoho neehi: Memeeçi basutaaco, oono paryi t̄ifaicuui ih̄ic̄icafetequi. ³⁶ M̄iro basutaaco udud̄icamaaibo ijaadaco gaayic̄ifihi. Jaabo basuta noovaco anan̄ic̄ibadi miyam̄inaaco nan̄ihi ifin̄jit̄ino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco h̄c̄iḅo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoov̄i aivo miyaano, jilli onoon̄ic̄ino: Saafi abasunoco sifi ic̄in̄ic̄ihi,

onoono. ³⁸ Jaanegui uujoho amihai mihiciqui amihai mabasuhinino; sita abasuhinino amihai mequehevehi idudicamaaque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jinije cuuminaa miyaavuguuhi diigo iibugunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocutihi: Mihairyo muguubucuhi. Jaamoro magajacuhi miyaanoro diibo Cristo jinijeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jinijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi iijinejevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayiciuhi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omoonunoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jinijevi toonovi nifaihuco aivofaihu iminiyumañovi. Jaanaa Capernaumi icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuhi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi icanehejeque omooninoco mahatyimetihachiji mimiyaaveguejitihi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guivetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguboro fuucuhi. ⁵¹ Jaabo iijati fiitacuuboco idudicamaajeminaa asaamoro jibogovauhi: Diseemene buheecuhi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehinibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiveeberi iguihuva diiboco buhinahi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejevanoco Galileavi iticoni omoonunoco allinuihi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Igotiboco.

¹ Toonobuunati judiomini eetavuuihi jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomini iijiri Betesda onooa. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvañimo icahicauhi aatyimetimo, idino iimitimo, ifino isifañneri igotimeheje icamo. Jaamo temehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Miñiro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicauhi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siucinuboco Jesu aatyimeuboro gaajaciuhi aivo guenenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo, mijoho bu uco tobafaño jihacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaijeque dicitibo fuucu, nooboro.

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaiijeque #ciuboro igucuubo. Jaafucuu judiom# jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiom# Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachiji jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaiijeque satyejit#hi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: M#ro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaiijeque di#ci#bo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: #M#joho diibo #co dicigaiijeque di#ci#bo d#go onoo#o? noomoro.

¹³ Jaarunofa#o diibo gaajaut#hi diiboco ubuheesuuboco. Toma#eri sihid# miyam#naa iicaumo cojt# Jesu sihi#ovi ufucuumaf#o. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templo-jafa#o aaty#meuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino #joho ubuheecunoco; siino imit#no diicacuujirahana janaan#i iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiom#co j#bugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco.

¹⁶ Jaanoma iicaumo judiom# Jesuco imit#no moon#hicauhi, diibo jaguisifucuv# toll# omoon#hicaumaf#o. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dud#camaihi. Jaano ticovov# bu uujoho dud#camaihi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiom# janaan#i imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. M#ro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicaut#bo, toll#ro bu Moocaanico: Guihirubi, onoo#oro ifico Moocaanibadi moon#hicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyantiro, miyantiro am#haico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeeb#tiro moon#it#hi. M#ro Caani omoon#noco aaty#meebere, bu toll#ro Illi moon#i. ²⁰ M#ro Moocaani Illico agaij#maf#o fanoova moon#noco diiboco #fusuhi. M#ro imi janaan#i ejeevanoco #fusuj#behiica. Jaaneri am#hai majabafiteji.

²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aac#badiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² M#ro Moocaani m#hai#oobaco iimit#ico noot#hi. Jaaruubo pary# toono imibachu mityaco Illi usefa#o jeevesuubo, imit#ico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico iboc#guequi Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico oboc#got#mo, toll#ro bu Caanico boc#got#hi diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyantiro, miyantiro am#haico neehi: Uco agalluhin#boco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifn#jit#no fiivoma icacuui. Jaamo c#j#gaifa#o fuucuuji#hi; Jilliro guj#veti fiivofa#ov# fatyucuubo. ²⁵ Miyantiro, miyantiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui; iimit#ifa#o miguij#vecubadi#hiica iicamo Moocaani Achi iij#co uguubujino. Jaanoco uguubuumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aac#jino. Jaabo Illico mityaco ac#bo toll#ro Illi sitaaco fiivoco ihac#qui. ²⁷ Toll#ro bu mitya iij#co ac#bo miyam#naafa#ot# iimit#no, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyam#naaf#badi Ifiivuubo iicamaf#o. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi pary#c#no c#hoj#nofa#o iicamo ih#i#maaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omoon#umo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimit#noco omoon#umo buheeteji c#j#gaifa#o ifeequi.

Cristoti J#bogono.

³⁰ M#ro uujoho aivo, uuro tajeeb#tiro moon#jit#rahi. Jaama#o uujoho iimit#noco dugaacui uco ataj#babadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeeb#ti uuro iimogonoco omoon#it#maf#o. Jilli Guihirubi uco agalluhin#bo iimogonocoro moon#i.

³¹ Uujoho uuro tafit#ro j#buguruva taj#bogo saatehedi iboc#ima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi j#b#guehi. Jaama#o uujoho gaajahi uuditi diibo onoono miyaano iicanoco.

³³ M#ro am#hai saathoco magalluui Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofa#o uujoho gaay#cit#hi miyam#naafi j#bogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati am#haico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji.

³⁵ M#ro Jua c#j#gaimecu ij#ganoro aach#ic#badi jeevauhi. Jaabo aach#ic#i#unofa#o am#hai

jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua ijibuguuno janaanici vi uu-joho onono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amihai safooba mahatyimetatiji, bu ihiimaaco safooba muguubutatiji icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amihaihaifano chahahi; Diibo agalluuhiniboco amihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miuro Caatinhaameque imino amihai mihifinichicahi fiivo ifico toohaamefano mahatyimeneque mihimogomoro. Jaano miuro toohaame uuditiji jibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaa masaanoco mihimogotiji fiivoma mihicajiruneguiha.

⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitiji. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amihai Moocaanico magarijtinoco. ⁴³ Miuro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitiji. Jaanoti sifi jilli ijeebitiro asaaboco naha amihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguiinodi idiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotiji. ⁴⁵ Jaanegui uuditiji mehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejiiho, noomoro. Icaabo amihai imitico eneejiibo Moise. Jaabo tajibafeenedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ Miuro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miuro diibo uuti caatinuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatinunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno. (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuai. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatyimehicauneguiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijibogominaama casivuubo. ⁴ Jaasumi fiitacuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeciubo atyimeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaanoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiho? onoomaño jilli omoonijinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaumo cinco mildino gaifimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco icuboro Moocaanico graciaaco aaciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi gicinumoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijibogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco gñicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananumo gahafusuuhi, jiiibañoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano ifusuco eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco iciumoro satyuujirumo aivojiboti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaa muuajjaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaajaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutih. ¹⁸ Jaanaa imuuaifa ticovauno sihidi guibuhuba asaauno. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaiuhallidi igoboro. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayicuihi. Jaadi goovano ifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guiinehi.

²² Jaano sesevedi toonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaauno, jaagahaje cañavuuh. Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaajaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuavi aatyimeumoro nuumo: Jibogominaafi, ¿csumi gasehinhi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro amahaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amahaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyaminaa igajajqui, bu uuvi Moocaani igajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amahai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco mahaico dihiifusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? ³¹ Miho moheedeetemihai machuuh. mana onoonoco sicaihigovi iicausumi, oono Caatinhaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro amahaico neehi: Moise amahaico niqueje maahuco acitih, Guihirubi amahaico jino miya maahu niqueje maahuco acih. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jinijeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojibo, fahijivaro mahaico toono maahuco daacihiica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitih, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitih icano. ³⁶ Miho amahaico uujoho eneehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicitih. ³⁷ Miho paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitih. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinatih uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhinibo iimogobadi mooniqui saahinhi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhinibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhinibo iimogono; Paryi

famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomĩ t̄covauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatĩbo? ¿M̄iro caani, seeji icamoco m̄ihai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono am̄ihai dejecufiraco. ⁴⁴ M̄ihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi uco agalluhin̄bo tajaa isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ M̄iro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro j̄ibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ M̄ihaiñooba Moocaanico atyimetihĩ id̄iboro uujoho Moocaaniti asaubo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyantiro, miyantiro am̄ihaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ M̄iro am̄ihai eedeete manaaco sicaihgovi amachuurumo chuumuui. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehin̄bo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho j̄inijeminaahallivi aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomĩ t̄covauhi sanom̄iro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani m̄ihaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro, miyantiro am̄ihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uucuco muduutihachijji, bu it̄ijohoco mahadutihachijji icano fiivoma mihicajitihĩ. ⁵⁴ Jaanoti taahucuco amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafiico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ M̄iro Moocaani uco agalluubo ifima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejetĩ iniituuno maahu; am̄ihai caanim̄ihai manaaco amachumo iguijeveubadi icano icatino. Jaanoti jihicatĩ amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ij̄ibuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Ac̄hi.

⁶⁰ Jaanoco sihidĩ saatoho ij̄ibogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihiiama sihidĩ jeevahi. ¿M̄ijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ij̄ibogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu am̄ihaico imitino moonihĩ? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco caamo it̄iconĩ iicauhigo ofooboco mahatyimeruva? ⁶³ M̄iro Moocaani Gaija m̄inoco fiivoco ac̄hi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiimaano am̄ihai jeeb̄co ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo am̄ihaitĩ saatoho imiyaavogotimo, nooboro. M̄iro Jesu imegaviro gaajacuui imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicauqui aaciujiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui am̄ihaico neehinihi: M̄ihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidĩ saatoho diibo doj̄cuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutimo. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ij̄ibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu am̄ihai tolliro diitobadiro mefeeji? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivoj̄ibo, m̄ijaago bu m̄ihai mefeejirahi? M̄iro #ma icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ M̄iro m̄ihai mimiyaaveguehin̄cuui. Jaamoro magaajahi ij̄oho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesu-cristoco iguijeniqui aaciujiiho.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicauthi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jinijeri igooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jinijevi ofoonoco imeguehicauthi bo judiomii diiboco tahii agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiitacuuno tabernaculojano jibaimo iicaujino; tusumi judiomii nijeganofaño icanicimo. ³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahii iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miho miihaiñooba miyaminaaco ifiico igaajasuqui omoonimo toovono moonitahi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicauthi maño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiihaidi naha fafucuvoro imihi. ⁷ Miho amiihaico jinijeminaa jiheguethi. Jaanoti uco jihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amiihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tahoofovucuvihica uujoho ifototihii, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuuthi bo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiomii tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidii miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imithi bo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miihaiñooba foovono diibediti iimaahicauthi judiomii ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa jibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo jibuguuho. ¹⁵ Jaaneri judiomii sihidii eheetyemere neehicauhi: ¿Mili jaabo sihidii fanoovaco gaajahi aamenefaño icauthi ruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeethi tiro jibogotihii uco agalluuhinibo jibogoco uujoho jibeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jibogoco jibogonoco nacu tajeethi tiro uujoho onono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeethi tiro ihii maabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihii. Jaanoti diiboco agalluhiniboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifira chahahi.

¹⁹ Miho amiihaico Moise tajibaco aciuhi. Jaarunoco amiihaiti saatohoba imino moonitahi. ¿Collihii jaamo uco magai caaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Hii joho ijima diicahi. ¿Mii joho nacu ico gai caaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. ²² Miho Moise amiihaico tajibauhi amiihai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniuthi omoonibo, amiihai eedeetemihai toonoco ticoniuthi eheetavuumo. Jaanoco amiihai jaguisifucusumi meheetavonicihi. ²³ Jaano Moise tajiba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gai fi seemene meeheque miq-uiticinihi. ¿Jaamo collihii tajaa misifiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴ Imino meecimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magaa jaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icatiiibo? ²⁶ Memeeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco miñhaiñooba milli mooniitihi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti miñhai magaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi miñhaiñooba gaajajitihicuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ijibuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amiñhai magaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebiiñtiro saatihhi. Jaabo uco agalluuhiniiibo miyaabo iicaaboco amiñhai magaajatihhi. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinimaño. Miñro diibo uco galluuhinihi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miñhaiñooba diiboco gaayiciutihi ihoovofucuvi ifutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluuhhi Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuuhhi miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluuhhi Jesuco igaaayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amiñhaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojaaago. ³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihhi uujoho iicahigo amiñhai miñfetejitimaño uco mahatyimejitihhi.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomi noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitihhi? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ijibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono miñhaico noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihhi uujoho iicahigo miñfetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agañiivuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachiji tajaan masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onoobadi: Dijeebiiñtiro fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igaijaco agaaayicijinoco. Tusumihiica Moocaani Gaija niutuutihiica Jesu niqiejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miñro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojiiibo David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicahigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutihi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotihhi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collihhi jana jaaboco misivatihhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amiñhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amiñhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajibaco agaaajatimo jilli ciijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoo bo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi:
⁵¹ ¿Nacu miñhai tajñba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ñjoho Galileaobo? Eneecau, imino Caatinahaameque diññinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatihi, noomoro
⁵³ ijeevadi sahaje iijanojaa foocinumo.

8

Gaifimima Iicafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajjaago. ² Jaano sesevede fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasñvuuboro ticovaubo ijñbuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigoco gaifimima iicafifihicaugoco. Jaagoco diitofeeneve ificumoro ⁴ nuumo: Aivojñbo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Mñro Moise itajñbafaño jilli mñhaico neehi: Tolli iicagoco guisiri mahaamimoro magaicau, nooboro. ¿Jana ñjoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisumo, ñfurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jinijehallivi idijñvuuboro ticovaubo ihusegairi jinijeque acaatinubó. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agañivuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amñhaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijñvuuboro ijinijeque caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebñfañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari ofoocinumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agañivuudi mñhaiñoobaco atyimecuutñbo, idñgoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Mñro saatohoba ico milli moonitihi? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojñbo, saatohoba milli uco moonitihi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitihi. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebñnoco Aachicinñbo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jinijeminaa jeebñico aachicinñbo, tadyojicuti asaabo civohi icajitihi. Jaano ifinjitino fiivoco aacino foovoma icajñbo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: ñjoho difitiro dñbeguehicahi. Jaano dijñbogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijñbuguruno tajñbogo ibocima icahi, uujoho asaahinihgoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amñhai magaaajatihi uujoho tahigoti asaahinihgoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amñhai miyaminaa imitico meneehi jinijeminaa tajñbafenedi. Jaanoti uujoho mñhaiñoobaco dugaacutihi. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiuro uujoho icatihi, Guihirubi uco agalluuhinñboma mihicamaño. ¹⁷ Mñro amñhai tajñba aamefaño noocinino: Miimiñici ijñbogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Mñro uujoho tafitiro jñbeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhinñbo uuti jñbeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amñhai magaaajatihi, bu tolliro Guihirubico magaaajatihi icano. Jaanoti uco magaaajaruva tolliro Guihirubico magaaajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijñbuguubo niñbamico ijñcuhicauno cojivi. Jaaruuboco mñhaiñooba gaayicutihi, ihoovovi ñfutuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amiihai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amiihai mefeeditihi, nuubo.

²² Jaanegui judiomii nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefeeditihi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amiihai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amiihai jiijeminaa. Jaanoti uujoho jiijeminaafi icatihi. ²⁴ Jaamaño amiihaico: Amiihai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miiro uco mimiyaavogotihachiiji amiihai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miihoho nacu iiho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicijetiro amiihaico neehicacuui. ²⁶ Sihidi icano amiihaico eneejino, amiihaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jiiijeminaaco jiiibeguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautihi Moocaaniditi ihiimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifiivuuboco guijeve imohobujehallivi magaiiicidi magajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebiiitiro uujoho omoonihicatinoco magajaji, bu tolliro Guihirubi uco jiiibeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhiniibo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutuhi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuihi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomii diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachiiji miyaano tajiiibogominaa mihicaji. ³² Jaachiiji magajaji miyaanoco. Jaano miyaano amiihaico imitifañoti sinaayuui, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miihai Abraham iyaachimihai mihicamo sita jijovoto mihi-catatihi. ¿Milliti jaabo miihaico iiho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivojiiibo seemefañodi icatatihi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicahi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amiihaico isinaayuhachiiji miyanotiro jijovoto mihicacuujitiihi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amiihai Abraham iyaachimihai mihicanoco. Jaarumo uco magaiicaaguehicahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco jiiibogobadi. Jaanoti amiihai momoonihicahi amiihaico amiihai caani jiiibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miihai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amiihai caani Abraham iicaruva diibo omoonubadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihi jaamo uco magaiicaaujirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba mooniutitiihi. Miiro amiihaico miyaanoco jiiibeguehicahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti amiihai, amiihai caani omooninibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miihai ajeva seeme mihicatitiihi, saafiro miihai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai caani Moocaani iicaruva uco magaiijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeebiiitiro uujoho saahinitiihi diibo uco agalluuhininegui saahinihi. ⁴³ ¿Collihi jaamo taajico muguubuhicatitiihi? ¿Collihi tajiiibogoco mihimeguehicatitiihi muguubunoco? ⁴⁴ Amiihai caani Iji. Jaabo onobadi momooninoco mihimeguehicahi. Miiro diibo siicijetiro imoyiciiibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyicitaiibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sicamañoco iimaabo, bañifiira caani iicamaño bañifiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuunoco uco mimiyaaveguehicatitiihi. ⁴⁶ ¿Nacu miihoho amiihaiti saatoho ifusujirahi tafifa

sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collihi uco mimiyaaveg-uehicatíhi? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubunícihi. Jaanoti amíhai Moocaanita mihicatímaño Moocaani iijico muguubugotíhi, nooboro.

Cristo Sahíjítiro Icacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomí iimusuuhi: Aivo miyaano íjoho samariaoobo idiicanoco íco monoono. Jaabo íjima diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho íjima icatíhi, uujoho Guihirubico bocíguehi. Jaaruuboco uco amíhai mobocígotíhi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocígoco guinotíhi, iicaabo saafi uco obocígonoco iguinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifiníjítino guijevefaño feejítíhi, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiomí iimusuuhi: Jisu aivo imino magaajacuuhi íjima idiicanoco. Míro Abraham, bu paryí Moocaani iimaaminaa icamo paryí guijeveuhi. ¿Milli jaabo íjoho neehi: Taajico uguubumo guijevetímo icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu íjoho mootadi Abraham janaaníci deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu paryí Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti míjoho íjoho idiicaabo guijevetíbo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho taficoro bocígoruva, uuro obocígono jaaducafetejítírahi. Guihirubi uco bocíguehi diiboco amíhai Moocaani monoobo.

⁵⁵ Jaaruuboco amíhai magaajatíhi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatíhi, nuuruva amíhaibadi bañífíjirahi. Miyanotíro uujoho diiboco agaa-jamaño diibo iijico mooníhi. ⁵⁶ Míro Abraham amíhai tyadi imo imo icauhi uco aatyímeagueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomí diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentadíno ficabano diicatíbo, Abrahamco daatyímeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho icacuuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco ícúmo diiboco ihaamíqui. Jaarunaa Jesu templojafaño afataniivuuboro diitofeenedí ihínehiníuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifívuunotíro Ihaallíno Isicautíbo.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyímeuhi ifívuunotíro aatyímeutíbo. ² Jaabedití íjibogomínaa Jesuco dilluuhi: ¿Mojíibogomínaafi, míjoho imítico omooníumaño, jaani atyímetíbo fívuuhi, caanimísi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimísi, diibo icano imítico omooníumaño icatíno. Jílli Moocaani mitya díboví ihífusucafetequí ifívuuno. ⁴ Míro cuuje iicanohachuta uco agalluuhiníbo dudícamaajeque eetavehi. Jaanoti mihíjícúudí míhaiñooba dudícamaaítacuutatíhi. ⁵ Míro jino jíiníjehallíri iicanohachuta uujoho jíiníjemínaaco achícíníhi, ⁶ nooboro jíiníjehallíví íjireuboro toonoco jíiníma illíheeníuboro íjíníri aatyímeutíbo aallínoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jícooba nífaihuri nitíto, nooboro. Jaaba jícooba momo hebreo íjírí Siloe. Jaanegui ínitamaai-jeuboro tahígótí atyímecuubo saauhi. ⁸ Jaanegui ífítínomínaa ítíconí atyímetíbo íicahí-caunoco agaaajumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasívooboro níhibamíco idílluhícaubo ícatíbo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jíhi, diibo, neehícauhi. Jaanoti saatoho: Sífí díbobadí ejeevaabo, neehícauhi. Jaarunofaño díbo neehícauhi: Uujoho díboró, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano íco díhaallíno faayacafetequí? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuuho: Jesu onoobo jíiníco íjirema eetavooboro uco tahaallínoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jícoobafaño nitíto, eneenequí ofooboro níjehíníhi. Jaaneri tahaallíno uco faayacafetequí, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.
Jaarunaa diibo: Coo, gaajatíhi, nuuhi.

Fariseomi Dilluuhí Diiboco.

¹³ Jaadí diibo aatyímehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiiñibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluuhí: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehiníhi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiiñibari uco tahaallinoco nicuhiníbo. Jaanoco initamaainineri atyímehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saato ho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatíhi. Jaamaño jaguisifucuu imino toomotíbo, noomoro.

Jaanoti saato ho neehicauhi: Imitimínaafi iicaruva jino síhidi ejeevano mityaco eetavejitíruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallívatíiboco nuumo: Jaanoti ñjoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayíchiníbediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaamínaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutihi diibo ihaallinoco afaayíciunoco icano. Jaamoro caanimísico cuuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadí diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amísi seemene aallívatíbo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimísi nuuhi: Jíhi, magaajahi diibo moseemene aallívatíbo ifiivunoco. ²¹ Jaaruno magaajatíhi fine millihacho tahi atyímeebe, bu tolliro magaajatíhi mñjohohacho fine diiboco ubuheesuhinino. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amíhaico jibeguejiibo, noomísiro.

²² Jilli caanimísi nuuhi, judiomíco iiguiumísiro, judiomi cajaatyohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañíji, noomoro ifitacucasiuno ñhicuti. ²³ Jiliti caanimísi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitimínaafi iicanoco mñhai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Coo, tahi fine imitimínaafi uujoho gaajatíhi. Idinocoro gaajahi uujoho aatyímeutíruubo jisumi aatyímeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omooníhinineri daatyímehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amíhaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collíhi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amíhai tolliro diibo jibogomínaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco ñbaumoro nuumo: ñjohonaa diibo jibogomínaafi. Jaanoti mñhai Moise jibogomínaa. ²⁹ Mñhai magaajahi Moocaani Moise ma íhiimaunoco. Jaanoti magaajatíhi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi síhidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaajatino. Jaabo uco tahaallinoco atyímesuubo. ³¹ Míro mñhairyo magaajahi imitimínaaco Moocaani uguubunicítinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonímoco icano guubunicíbo. ³² Sícijetíro guuburatatino saato hoba ifivonotíro aatyímetíiboco atyímesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatíruva milliba mooníjitíruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿ñjoho aivo síhidi imitíma ifiivuubo, mñhaico díibeguejira? noomoro diiboco gañíumo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotímo Aatyímetíbobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañíunoco. Jaaboco atyímeuboro nuubo: ¿ñjoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivoj#bo, uco d#bogo m#joho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #ro daaty#mecuui. Jino uujoho diibo #ma ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememu#vuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivoj#bo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiihalliv# saahinihi dugaacuguiiha, aty#metimo ihaty#mequi. Jaanoti aty#meme, aty#mecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu m#hai tolliro mahaty#metimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Am#hai aall#no ih#fuvusut#ruva am#hai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahaty#mehi, monooma#no am#hai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino. (Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanot#ro am#haico neehi: Ovejami mecufa#no iguhugari j#cafotot#boro sinaagonod#ro ofoobo nanivam#naafi. ² Jaanoti to mecufa#no iguhugari ij#cafotoobo naha diito toomom#naafi. ³ Jaabedi iguhuga toomom#naafi iguhugaco faay#icifihi. Jaahugari ij#cafotooboco ihovejami ihiimaat#ro gaajacifihi. Jaamoco it#covociv# imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisiv# iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisiv# famoocoro ihiinusuuboro ih#me foonic#bo. Jaabo dojicut# ihovejami foonic#hi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajat#bo dojicut# footatimo. Jilliro gaafimo diibedit# diibo iimaaco agaajatima#no, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovic#uboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajac#ut#hi mill# eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomom#naafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanot#ro, miyanot#ro am#haico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tah#megav# asaumo pary# nanivam#naa. Jaamo iimaaco ovejam# gaajaut#hi. ⁹ Uujoho guhuga, tafa#odi ij#cafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanic#badi to mecufa#no ij#cafotooboro siino ihiinoobo #naavahuco aaty#menic#badi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivam#naafi saanic#hi inaniquiro, igaicaauquiro, ifinis#quiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mihicaqui, sihid# janaan#ci toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomom#naafi; M#ro miya toomom#naafi iicaabo ihovejam#halliv# ifico ac#nic#hi. ¹² Jaanoti ijaadaguiiharo otoomoobo j#cu diitojaago asaanoco aaty#meebere ihovejam#co ejeevesuhin#boro iicoj#ti gaan#cihi ita iicatima#no. Jaanobuuna ij#cu asaaboro diitoco buh#gov# gavaracunic#hi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunic#hi jilli ijaadaguiiharo ududicamaa#ma#no. Jaama#no diitoco jeec#votat#bo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomom#naafi. Jaama#no taatyaco gaajahi. Jaabad#ro bu diito uco gaajahi taatya iica#ma#no. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaama#no tahovejam#halliv# uujoho tafico ac#hi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejam# icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro s#vaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomom#naafi saafi#ro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gaij#hi, tafico diitohalliv# aac#boro, siino ubuheetejima#no. ¹⁸ M#joho uco guijen#jit#rahi, jilli uuro iimogobabadi tafico ac#ji. Jaabo iguijeveruubo siino doj#cu#viro buheeteji mityama iica#ma#no. Jilli moon#qui Guihirubi uco taj#bauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiom# siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihid# saatoho neehicauhi: #ma icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Coll#hi jaaboco muguubunic#hi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Hjima iicaabo jilli iimaatatihí. ¿Nacu íji ihaallíno aatyímetímoco atyímesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomí Gaayícigotíhi.

²² Jaanaa Jerusaleví eetavuumo jíbaimoco templojaco Moocaanicoro ijeecívehicaqui ificuuno jíbaimoco jínijadíhivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallídi, Salomon goohasino onoohasijeri ígooboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallídi judiomí emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo míhaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano íjoho Cristo idiicahachííji míhaico foovono díbugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amíhaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehícatíhi; Míro Guihirubi atajíbabadí uujoho omooníno toono foovono uuti jíbeguehi. ²⁶ Jaarunoco amíhai mimiyaavogotíhi, tahovejamíoto mihicatímaño, amíhaico eneehinícubadí. ²⁷ Míro tahovejamí uco tahiimaatí gaajahi. Jaabadíro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojícutí foonícimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifíníítino fiivoco acíhi. Jaamo ufucuro guíjevejítíhi. Jaamoco míhaiñooba tahusefañotí dumítííjíítíhi. ²⁹ Guihirubi uco diitoco acíubo famoohallínocívíro síhídí ejeevamaño. Jaamoco bu cajaatyooaba Guihirubi usefañotí dumítííjíítírahí. ³⁰ Jaamísi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarumísi saafíro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomí síino guísibanoco ícíuhi diiboco ihaamíqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Míro síhídí íminehejeque amíhai ímefeeneví eetavehícahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohallítí uco magacícaaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomí diiboco íimusúuhi: Ímino omooníhícanohallítí íco momoonígótíhi; Moocaanídítí ímitíno díimaahi míyamínaafi ídíicaabo: Uujoho Moocaaníbadí jeevahi, onoonohallítí, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatíníhaamefaño Moocaaní jillí neehí: Amíhai Moocaaníbadí mejeevamo, nooboro. ³⁵ Míro jaanoco famooro amíhai magaa-jahi, Caatíníhaamefaño onoono gañíícafotótíno íícafinoco. Jaamaño míro Moocaaní ííjíco agaayícíumoco Moocaaní nuuhi: Amíhai Moocaaníbadí mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadí Moocaaní íjeevadí ícíuboro agalluubedití: ¿Míllí Moocaanídítí ímitíno íimaabo, meneejirahi, Moocaaní Seemene uujoho, onoonodítí? ³⁷ Jaabo Moocaaní omoonínoco uujoho omoonítíhachííjí uco mimiyaaveguedíno. ³⁸ Jaanotí omooníhachííjí uco mimiyaavogótírumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaaámoro mimiyaavogo mísi Moocaaníma saafíro mihícanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma ícaumo díiboco síino gaayícíujírúmo. Jaarunofaño díito usefañotí Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro síino fuubo Jordan onegueehíví ítíconí Jua tomañoví íníthícauhígo. Jaaboro tahí ícahícaubo. ⁴¹ Jaabojaa síhídí míyamínaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaaámoro mimiyaavogo mísi Moocaaníma saafíhícauhi: Míyaano Jua síhídí ejeevanoco mooníhícautíhi. Jaanotí dííbedítí Jua eneehícaubadí paryí aivo míyaano, noomoro ⁴² síhídí saatoho tomañoto Jesuco míyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguíjeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumíooobo guíhuvauhi, Lazaro onooobo. Jaacuumírí ícahícaumífe María, bu ínago Marta ícamífe. ² Jaanaaca díigo María nahabo Lazaro onooobo guíhuvauhi. Jaago díigo María Aívojííbo Jesuco facíícaíhíuri ejeesúgoro íthíhíñoco ímeebaígúírí ífílluhícaugo. ³ Jaamífe Jesújaago jíbógoco gallúuhi: Aívojííbo, íjoho agáííhícaabo guíhuvahi, noomífe.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guíhuva guíjeve ícatíno; jillí Moocaaní mitya toonofeenedí íhífusúcafetequí íícano, bu uujoho Moocaaní Seemene

toonofeenedi imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gajihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijibogominaaco nuubo: Masigo siino Judea jinijejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jibogominaafi, tahigo du ico judiomni gaicaauhinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihu? Cuuje mihigomo mananigaivatatihu nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu igooobo nanigaivafihu, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: Aivojibo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro gujivecuuhi unujirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esicinihu: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro gujivecuuhi. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiha masigo diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onoboco, gaatyaba enehicaubo, inahabomni Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco icinuno mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jersaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomni Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaanoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuuhi. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo gujivehinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacjinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jihhi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeti. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino gujivefaño icajitihu, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jihhi, Aivojibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Cihojihallivi Taauhi.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aganiivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifañehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeumañoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomni diitifeque ijacusuqui asaanoco ijafaño iicaumo atyimeuhi Maria goovano aganiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Ichihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuivuugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo gujivejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaanoco, bu tolliro judiomni diigoco anahabonimo taamoro asaanoco icano aatyimeuboro sihidi idasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebhi nijhi isinafutuuneguiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi micihinihu? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivoj#bo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiom# nuuhi: Memeci sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeut#boco atyimesuubo, jineeri iicahin#ruva Lazaroco iguijeveta fine buheesuhin#jiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo #daasuvuuboro ic#hoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaa-gajiguiinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo. ³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magañ#, nooboro.

Jaarunaa Marta diibo#vi nago nuuhi: Aivoj#bo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico noot#hi: Imiyaavogohachij# Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui ic#hoji imegati iguisibaco gañ#umo. Jaadi Jesu niquejeque emeeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco ac#hi uco uguubuneguiha. ⁴² Jaarunofaño gaajacuuhi fahij#varo uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyam#naa iicamedi neehi; uco #joho agalluuhin#noco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuhi, itihaiño, ihusene icano minic#n#bo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minic#n#bo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Imaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiom# Mariam#fema asaaumo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseom#jaago ufuumoro diitoco j#buguumo Jesu omoon#unoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivoj#to icamo fagom#naaco iigaiy#ci#umoro nuuhi: ¿Milli fine momoon#jirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moon#hicaabo. ⁴⁸ M#ro diiboco milli momoon#tihachij# famooro diiboco miyaavegueji. Jaachij# romanom# asaamoro Moocaani ijaco fin#suvajimo, bu tolliro moojin#je miyam#naaco fin#sujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivoj#boti iicaubo diitoco nuuhi: Am#hai aivo magaa#at#hi. ⁵⁰ ¿Nacu mehesic#n#t#hi saafiro famoohalliv#ro iguijeve-jirunoco faacuumim#naaro mifin#jirumohalliv#? nooboro.

⁵¹ Ijeeb#t#ro tolli nuut#bo; tusumi sacerdotemi aivoj#boti iicaumaño Moocaani diibo jeeb#faño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumim#naahalliv# iguijeveujinoco imegav#ro j#buguubo. ⁵² Jilli tuucuumim#naahalliv#ro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco iigaiy#ci#qui. ⁵³ Jaamaño tusumit#ro esafutuumo Jesuco igui-jen#ujinoco.

⁵⁴ Jillit# Jesu foovono igucuut#hi judiom#feenedi jilliro toonoti fuucuubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onocuum#jaagovi. Jahi ij#bogom#naama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuuno Pascua judiom# j#baimo iicaujino. Jaacuumit# sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegav#ro ijeevamaje iican#icad# ifinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesic#n#hi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino j#baimov# saajit#bo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivoj#to icamo miyam#naaco taj#bauhi. Saatohoti Jesuco mahaty#mehachij# m#haico mij#bogo, magaa#icimoro diiboco micivojaanic#qui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo. (Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu icano icau-naaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo icauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofai-huri Jesu tihainoco ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui jibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujibo: ⁵ ¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere #daasufimoco acitimo bañamaahi? nooboro. ⁶ Jilli nuubo #daasufimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Miro amihafeenevi fahijivaro #daasufimo icaji. Jaanoti uujoho amihaima fahijivaro icajitih, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuh, Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaauqui. ¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaa-camaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Hicafotono. (Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaanoco iquituumoro diiboco cabaacutuumo sahomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onobadi: ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojibo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onobadi. ¹⁶ Jaarunoco jibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobu-unati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omoonunoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicauhi Jesu omoonuboro ubuheete-sunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asauboco cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omoonunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Ma-hatyimecuih fine jino mihairyo milliba momoonitinoco. Memeeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guiinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icaumo saatoho griegomoto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, mihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cu-umioobo Galilea jinijeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andreque jibugutuuhi. Jaadi famisicro ufuumisiro Jesuco jibugutuuhi. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuuih, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi jeevanofaño iicajifucu. ²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amihaihaico neehi: Trigo noovatayi jinijehallivi aacotoyiro jinijefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihinoyiro janaanici guiraano noovafih. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafih. ¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifico agaijibo

ifico mitasuji. Jaanoti jiijehallivi ifico agaijitibo ifinjitino fivoguiha ficuui. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeecivequi. Jaamo uco ejeecivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeecivomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiha icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuui, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicauhi. Jaanoti saato: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicauhi.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uuguiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amihai guuiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jiijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino fi jiije aivojibo icahicaabo buhi gañicafeteji. ³² Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jiijehalliti agañiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Miro mihai muguubuhicahi tajibahaamefaño: Cristo asaadi guijeveñibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifivuubo guijeve imohobujehallivi gañiycisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mijoho diibo Miyaminaafibadi Ifivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feenerihica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amihafeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco.

³⁶ Jaanegui amihafeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicadi ufuuboro diitediti fataniivutuui.

Judiom: Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutinno sihid ijeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miro noono:

Aivojibo, ¿mijoho nacu mojibogoco miyaaveguehi? ¿Mico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatinuhi:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiytusuui; tolliro ijeebinoco kuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguui. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotih i tolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyime me uco agalluuboco atyimehi.

⁴⁶ Uujoho seseene aachicinibo jiijehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitih. Uujoho jiijehallivi saahinitih jiiije miyaminaaco cijigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cijigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujoho tajeebitiro iimaahicatih Guihirubi uco agalluhinibo atajbahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahi icano.

⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi taj#ba ifin#jitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu I#bominaa Tihai#oco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua j#baimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaa-jacuuhi, jiihalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi #futucuunoco. Jaabo ita jii#jehalliri iicamoco gajihicaubo. Jaaboro #fusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefaño j#hacucuuhi Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti aga#iivuuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuuboro ij#bominaa tihai#oco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyiciniuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi #futuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, ¿milli jaabo #joho uco tatyihai#oco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihica #joho gaajatihi. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihai#oco #joho uco nitijitih, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inithachiiji tajaagodi diicajitih, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivoj#bo, tatyihai#ocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco nitih, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihi itihai#ocoro nitifihimihinivatimaño. Jaabadi am#hai mimihinivatih. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajaumaño, famooro mimihinivatih, nuubo.

¹² Jaadi diito tihai#oco Jesu inithicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro cas#vuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho am#haico omooninoco? ¹³ M#ro am#hai uco meneehicahi j#bominaafi, aivoj#bo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo am#hai tihai#oco inithicadi, bu am#hai sanoomiro am#hai tihai#oco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ M#ro am#haico j#beguehicacuuhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyantiro, miyanotiro am#haico neehi: Chahaabo saafi jeevivominaafi ihaivoj#bo janaanivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro am#haiditi iimaatihi. Uuro gaajahi am#haico uujoho #cihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinhaamefaño onoono imiyaavequi. Uuma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehe, onoono. ¹⁹ Jaanegui am#haico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyantiro, miyanotiro am#haico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicih. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhin#boco gaayicih, nooboro.

Jesu J#beguehi Juda Diiboco Aacijinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajaciuhi ifi ijeeb#faño gaihu#ba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyantiro, miyanotiro am#haico neehi: Am#haiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui ij#bominaa fahigova meeciasuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro.

²³ Jaanaa saafico ij#bominaati Jesu agajihicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri taj#bauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajajui.

²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifiitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivoj#bo, cajaan# diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeeb#faño j#cafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoon#jinoco jisumiro moon#cu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajaciutih# millit# diibo toll# unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaahicauhi. Juda inih#bami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro j#baimov# mucuuj#vaachujirunoco. Jaanoti #daasufimoco siinoti ihaci#qui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tah#got# iinuuruubaaca mihii#cuuhi.

Bohono Taj#ba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyam#naafibadi Ifiivuubo cahaci#sucafeteji. Jaabofeened# Moocaani boc# cahaci#sucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyam#naafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico #fusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro #fusucuuj#ibo. ³³ Taseeme am#haima uujoho guenenene icacuujit#hi: Uco migui#nejirahi. Judiom#ico eneehin#badi. Toll#iro bu am#haico neehi: Uujoho ofooh#go am#hai mefeelijit#hi. ³⁴ Jaanegui am#haico bohono taj#baco uujoho ac#hi. Fah#gova magaij#casi. Am#haico uujoho agaij#badi fah#gova magaij#casi. ³⁵ Jaamo fah#gova magaij#casi hachii#ji miyam#naa gaajaji miyaano am#hai taj#bogom#naa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivoj#bo, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho j#su ofoobo doj#cut# #joho feejit#hi, ufucu jari tadyoj#cut# feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivoj#bo, millit# jaabo jisumi didoj#cut# feejit#irahi? Dihall#v# uujoho tafico aac#noco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difiico #joho tahall#v# daac#jirahi? Miyanot#ro #co neehi: Jaafañ#ino catava oj#t#naacaro, uco agaajaruubo uco #joho tuunamaaj#i mifooci, safo id#ino, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono J#hai.

¹ Am#hai jeeb#fañodi mihiguetedino. Moocaanicoro mimiyaavogo, bu toll#iro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi iijafaño mihicajimañeheje sihidi icahi; toll#i icat#ruva am#haico uujoho neejit#irahi. Jaanegui feehi am#hai #mega am#hai mihicajimañehejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo am#hai mihicajimañehejeque iimibachuudi siino saaji; am#haico #civaabo. Jaamo uujoho iicah#go am#hai toll#iro mihicaji. ⁴ Am#hairyo magaa#jacuuhi uujoho ofooh#goco, toll#iro bu tah#i ofoono j#haico magaa#jahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivoj#bo, magaa#jat#hi #joho efeej#h#goco; ¿Mill# fine magaa#jirahi toono j#haico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono J#hai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Id#inoro tafeened# Moocaan#v# mihifetej#irahi. ⁷ Uco magaa#jahachii#ji bu toll#iro Guihirubico magaa#jahi. Jaaboco jisumit#ro magaa#jacuuhi mahaty#mecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivoj#bo, m#haicota dih#fusu: Moocaanico maaty#memere siino dillucuut#mo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: S̄ic̄ijetiro am̄h̄h̄aima icahicacuuhi. ¿Jaaruuboco nacu h̄joho Felipe uco gaajat̄hiica? M̄ro uco aatȳmeme bu Guihirubico atȳmehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihfusu, neehi? ¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogot̄hi uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? M̄ro am̄haico uujoho eneehicano, jilli tajeeb̄t̄iro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo dud̄camaajeque moon̄hicahi. ¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadi omoon̄hicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyanotiro, miyanotiro am̄haico neehi: Uco imiyaavogoobo bu toll̄iro moon̄iji uujoho omoon̄hicanoco. Jaabo imi janaan̄ici moon̄ijiibo uujoho jimaño icacut̄ibo Guihirubijaago efeejimaño. ¹³ Jaamo am̄hai parȳ tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho ac̄iji uujoho Illifañodi Moocaani sihidi ejeevanoco miyam̄naa igaaajaqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho ac̄iji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujinoco J̄beguehi.

¹⁵ Uco magaij̄hachij̄i tatyaj̄ibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji am̄haijaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluuc̄i, am̄haico ijacusuc̄i. Jaabo am̄h̄h̄aima fahij̄ivaro icaji. ¹⁷ Jaaruuboco j̄in̄jem̄naa gaaȳic̄ijit̄irahi diiboco aatȳmet̄imoro agaajat̄imaño. Jaanoti am̄hai diiboco magaajacuui am̄h̄h̄aima diibo iicamaño. Jaabo am̄haifaño fahij̄ivaro icajiibo. ¹⁸ Am̄haico jeevesujit̄hi j̄jovonoti mihicaqui; siino saaji am̄haijaago. ¹⁹ Fiit̄icuuno miyam̄naa uco aatȳimecuujit̄ino: Jaanoti am̄hai uco mahatȳmeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu am̄hai mihicaji. ²⁰ Jaasumi am̄hai magaajaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu am̄hai tafaño mihicaji bu, uujoho am̄haifaño icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyaj̄ibaco imiyaavogoboro imino omoon̄ibo, uco agaij̄ibo. Jaabo uco agaij̄iboco Guihirubi gaij̄iji, toll̄iro bu uujoho gaij̄iji icano, uujoho diitoma iicanoco igaaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoobo, jaarunaa Juda Iscariote iicat̄ibo nuuhi: ¿Aivoj̄ibo, milli jaabo m̄haicoro difiico agaajasuuboro j̄in̄jem̄naaco difiico gaajasujit̄hi? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaij̄ibo taaj̄ico moon̄ihi. Jaaboco Guihirubi gaij̄ihi. Jaaboj̄aago masaamisiro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agaij̄it̄ibo, taaj̄ico moon̄it̄hi. Jaano jino uujoho am̄haico ij̄beguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhin̄bobogo.

²⁵ Jaanoco jilli am̄haico j̄beguehicahi, jino am̄h̄h̄aima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodi Moocaani Igaijaco agalluubo am̄haico fanoovaco j̄begueji, toll̄iro parȳ am̄haico uujoho eneehicanoco esaayuj̄iibo icano.

²⁷ M̄ro jino am̄haico fitacui sajeeb̄ mihicaqui. Tasajeeb̄ ifiico am̄haico ac̄ihi. Jaaruno j̄in̄jem̄naa isajeeb̄co aac̄ibadi uujoho ac̄ijit̄hi. Am̄hai jeeb̄ifañodi gaihūba mihicadino, bu mihiguidino icano. ²⁸ Am̄hairyo magaajacuui am̄haico eneehin̄noco: Uujoho feeji. Jaaboro am̄haijaago siino saaji, nooboro eneehin̄noco. Miyaano uco magaij̄iruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaajamoro. M̄ro Guihirubi tajanaan̄ic̄iv̄i sihidi jeevahi. ²⁹ Jaanoco am̄haico imegav̄iro neehi, toll̄i icacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Gueenene am̄h̄h̄aima iimaacuujit̄hi, j̄ije aivoj̄ibo ij̄i asaacumaño. Jaaruubo tahall̄iv̄i mityama chahahi. ³¹ Uco Guihirubi ataj̄ibaubadi jino uujoho moon̄ihi, j̄in̄jem̄naa igaaajaqui uujoho Guihirubico agaij̄inoco, nooboro diitoco: Magañ̄ivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

¹ Uujoho imiyacoohai, añimínaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoohai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Míro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavara-cunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusutimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusumoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti amíhai mímihínivaficuutihí amíhaico ijíibeguehicacuunofañodi. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho amíhaiví icaqui icano. Míro oono basuta aafe ifahooti ihinocínitíhaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amíhai mihicaji uutí mihicatíhachíiji.

⁵ Míro uujoho ifacoohai. Jaanoti amíhai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidí noovasuhi. Jaanoti uutí ijeevadi mihicahachíiji aivo millíba momooníitírahi. ⁶ Jaabo uutí icatíbo buhí gañícafeteji iimitíhaafejeque iquitíimoro buhí agañíníicibadi. Jaano ifigatyonoco ananimoro cíjígafaño agañínó nifetefíhi.

⁷ Jaanoti uutí mihicahachíiji taají amíhaima icaji. Jaachíiji paryí mihimogonoco midillu amíhaico acíqui. ⁸ Míro amíhai sihidí monoovasuhachíiji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachíiji amíhai miyaanoro tajíibogomínaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amíhaico uujoho gaijíhi. Jaanegui amíhaico agaijínofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajíibaco imino momooníhachíiji amíhaico agaijínofañoro mihicaji; Uujoho Guihirubi tajíibaco imino omoonímaño díibo uco agaijínofañó iicabadi.

¹¹ Jíllí amíhaico neehí, tahimohica amíhaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amíhaico uujoho atajíibano: Fahígova magaijícíasi, amíhaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijíma mihicano; míno gataavomínaafíhallíví mofíco mahacino. ¹⁴ Jaabadi amíhai tañahabomí mihicaji, uujoho amíhaico atajíibanoco momooníhachíiji. ¹⁵ Amíhaico tajeecívomínaa nuucuujítíhi, míro jeecívomínaafi gaa-jatatíhi ihaivojíbo omoonínoco. Jaaneguíiha jino amíhaico tañahabomí neehí; paryí Guihirubítí agaajahínínoco amíhaico agaajasumaño. ¹⁶ Amíhai uco mihicíutihí. Jaanoti uujoho amíhaico íciuhi. Jaaboro amíhaico ficuuhí, toonoco mofoomoro sihidí miguiraaatusuqui. Jaanoco suufenítimo mihica; Jaamo tamomofeenedí Moocaanico siinoco midillunoco amíhaico ihacíqui. ¹⁷ Jino amíhaico atajíibano: Fahígova magaijícíasi.

Jiiníjemínaa Amíhaico Jííheveji.

¹⁸ Jíllí jemínaa amíhaico jííhevehachíiji magaaja, amíhai ímegaro uco jííheveneque. ¹⁹ Amíhai jíllí jemínaa mihicaruva amíhaico jíllí jemínaa gaijírírahi. Jaanoti uujoho jíllí jemínaafeenetí amíhaico íciuhi. Jaamaño jíllí jemínaa amíhaico jííhevehi, jíllí jemínaa mihicacuutímaño. ²⁰ Mehesafoto amíhaico eneehínínoco, míro jeecívomínaafi ihaivojíbo janaanícíví jeevatatíhi. Uco icaruno jííheveeme, imí amíhaico jííheveji. Amíhaico jííibeguehicanoco imino momooníhachíiji, tolliro bu amíhaiño ficucafeteji. ²¹ Jíllí tahallítí amíhaico mooníjimo, uco agalluuboco agaajatímaño.

²² Uujoho saahínítíruva, bu díitoco jííbeguehícatíruva icano iimitíco gaajajítírumo. Jaanoti jísumí millíba eneejírúno chahacuhí iimitíco agaajasucumaño. ²³ Míro uco jííhegueme, bu tollíro Guihirubíco jííheguehi. ²⁴ Uujoho díitofeeneví míhaiñooba eheetavotínoco sihidí ejeevanoco eetavehícatíruva iimitíma chahajírúmo. Jaanoti toono sihidí ejeevanoco atyímehicacuurúmo uco jííhevehi, bu Guihirubíco jííheveeme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatíno jíllí díito tajííba aamefaño onono imíyaavequí icano: Sícamañóhallítí uco jííheveeme, onono.

²⁶ Jaarúnaa Jacusumínaafíco uujoho Guihirubífañodí agalluubo míyaano Gaija asaadí, díibo uutí íimaaji. ²⁷ Jaasumí tollíro amíhai uudítí mjííbegueje, ítíconítíro uuma mihicahícamaño.

16

¹ Jíllí amíhaico neehí jínejeba amíhaico dugaacusutíno iicaqui. ² Amíhaico gañíjímo sínagogajanofañotí. Tollíro bu ícájino cajaaníyohacho amíhaití íguíjenímo esamaají:

Jilli omooninero Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amiihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajahi uujoho toonoco amiihaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amiihaico nuutih, amiihaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fuucuji uco agalluubojaago. Jaaboco amiihaiti saato hoba midillujitih: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amiihaico unuuneri mihidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amiihaico neehi: Aivo amiihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amiihaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amiihaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiinjeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amiihai siino uco mahatyimecujitih. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivojibo iicaabo ijico ciijigaifaño igañiqui ificucumaño icano.

¹² Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amiihai magaajajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amiihaico miyanotiro jiiibeguejiibo. Jaaruno ijeebitiro jiiibeguejitibo Moocaani onoonoco jiiibeguejiibo, tolliro bu amiihaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amiihai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha ijiiibogominaati saato ho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onoono? Magaajatih ihiimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasih, uujoho goovajisujino uco atyimecutimo mihicano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihicaji. Jaaneri jiije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miuro gaigo eseemeva-jisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvi ifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicnicuutatigo jiinjehallivi sisee seemene ifiveneri imo imo icamaño. ²² Jaabadi amiihai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeebino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiñooba amiihaiditi udumiticijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitih. Miyanotiro amiihaico neehi: Guihirubi amiihaico aciji fanoovaco tamomofenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amiihai jinejebaco midillutihica tamomofenedi: Midillu. Jaamo magaayicih. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiinijeque Guinonih.

²⁵ Jilli amiihaico neehi siinov i ooviciboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiihaico siinov i ooviciboro ijiiibugucujitino. Jilli foovonoro amiihaico Guihirubiti ijiiibugucujino. ²⁶ Jaasumi amiihaihallivi Moocaanico uujoho dilluji amiihaico nootih: ²⁷ Guihirubiro amiihaico gaijhi, uco amiihai magaijimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti

ihinehin#boro jiihahallivi saahin#hi. Jaaruubo siino jii#jeque ejeevesuuboro doj#cuviro Guihirubijaago fuucuui, nooboro.

²⁹ Jaanegui ij#bogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oov#ci#i#bo. ³⁰ Jisumi naha jari magaajacuui #joho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño m#hai#nooba ico dillucujit#rahi, bu m#hai imino magaajacuui #joho Moocaaniti asaahin#noco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisumi miyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecui; fine tusu mihicacuui, jino am#hai fah#govavi safiisa am#hai naagonovi magavaranamaajino tajojiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajit#hi Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli am#haico neehicahi. Jaamo uuvi sajeeb# mihicahi. Jii#hahallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehes#cini, uujoho jii#jeque guinon#cuui, nooboro.

17

Jesu Ij#bogominaahallivi Moocaanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niquejeque emeeci#uboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² #joho Daachico diij#co daac#hi pary# miyaminaahallivi. Jaamo pary# #joho uco adaacimoco ifin#jitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifin#jitino fiivo, id#boro #joho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco #joho agalluuhin#boco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jii#hahallivi bocigusuhi; imivucuui uco ataj#bahin#noco omoon#hicaabo. ⁵ Jaaneguiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jii#je fiivuutinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jii#jeminaati id#c#boro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahin#moco uco daac#hin#hi. Jaamo imino diij#co ficuui. ⁷ Jisumi gaajacuumo pary# uco adaac#hin#no #iti asaanoco. ⁸ Diij#co uco adaac#hin#noco diitoco ac#hicacuui. Jaanoco agaay#cmoro gaajacuumo miyaanoro uujoho #iti asaahin#noco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro #joho uco agalluuhin#noco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jii#jeminaahallivi ico dillut#hi, dita iicamoco uco adaac#hin#mohalliviro dilluhi. ¹⁰ M#ro pary# taaño iicano diino, tolliro bu diino iicano taaño icano. Jaamofañodi uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jii#hahallivi icacuujit#hi. Jaanoti diito jii#hahalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, #joho idiimiibo, uco adaac#hin#moco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui #ma misi saafiuro mihicabadi. ¹² Uujoho jii#hahalliri iicahin#sumi diitoco teemehicahin#hi dimityari uco adaac#hin#moco imino teemehin#hi. Jaamaño saafiiba diitoti mitat#hi; id#boro johono imitacuubo Caatin#haamefaño onono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jilli neehi jino jii#hahalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ M#ro diij#co uujoho diitoco ac#cuui. Jaarumoco jii#jeminaa diitoco gaay#ci#ti jii#jeoto iicat#maño, uujoho bu jii#jeminaafi iicat#maño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jii#hahalliti d#ciqui ico dillut#hi. Diitoco #iti dih#fin#ciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jii#jeminaa icacuutimo uujoho jii#jeminaafi iicat#badiro. ¹⁷ Jaamoco #guiiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, dij#bogo aivo miyaano. ¹⁸ #joho uco jii#jeminaafeenevi agalluuhin#badiro, bu uujoho diitoco jii#jeminaafeenevi galluui. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafico #diro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito #diro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillut#hi, tolliro bu diito j#bogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, #joho uuma, bu uujoho #ma icano mihicabadi iicaqui, jii#jeminaa imiyaaveguequi #joho uco agalluuhin#noco.

²² Diitoco ac#cuui, uco adaac#hin#no bociyomonoco, sanobadiro iicaqui #ma misi

sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ñjoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiinijeminaa igaajaqui ñjoho uco agalluuhinino, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igaajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacihininoco ihatyimequi, jiinije fiivuutinaacaro uco ñjoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiinijeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacu- uhi ñjoho uco agalluuhinino. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuhi dimomoco. Jaarunoco janaanichiica gaajasuji ñjoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijñibogominaama fuuhi Cedro onoohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguiino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomaño gaajauhi fahijivaro Jesu tobajjaago ijñibogominaama efehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda ñciuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuner, cñjigaimecuner icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuhi diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mñico amñhai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isñguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiinijehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluuhi: ¿Mñico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amñhaico duhu: Uujoho diibo, nuucuuhi. Uco migui- inohachijí taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiiba mitatíhi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiiyiciuboro saafico buiyaacuui, jahí saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuuhi imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro ññhacu. ¿Nacu ñjoho gaajatíhi idaasuno iicaqui uco Guihirubi atajñbanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojñboma, bu judiomí sisimínaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojñboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas ju- diomíco afajñnuboo: Imino saafiro faacuumihallivíro iguijevvene, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijñibogominaatísi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojñboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jñcafutuuhi sacerdotemi aivojñbo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugavíro fitafutuuhi. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojñboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomominaagoma ihimauboro Pedroco fañoví jññacuui. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ñjoho tolliro diibo jñibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatíhi, nooboro.

18 Jaanaa isicuneguiiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

20 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehicahi famooro judiom iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatih. 21 ¿Collihi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

22 Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

23 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihiimaahachijji, eneecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collihi jaabo uco daamihi? nooboro.

24 Jaanegui Anas Jesuco sisicinuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluui.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Jaanaa Pedro julleeciniboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatih? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatih, nooboro.

26 Jaanegui sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinhi? nooboro. Miro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticubo. 27 Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

28 Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomañohaivojibo iijajaago. Jaanaa seseevecuuno. Jaanegui judiom toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onobadi imitiri ijeebico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiiha. 29 Jaanegui aivojibo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

30 Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi icatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

31 Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onobadi mooni, nooboro.

Jaanegui judiom diiboco iimusuuhi: Mihai judiom, mihaiñoobaco milliti magaicaaujitirahi, noomoro.

32 Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro eneehicauno. 33 Jaadi siino Pilato fañojavahi jicafutuuboro tah Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Ijoho naa judiom Aivojibo? nooboro.

34 Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

35 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomioobo? Chaha, siicumioobo. Miro diijinijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acih. ¿Jinejeque jana moonih? nooboro.

36 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatih. Jijeono tahaivoji icaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiom usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatih, nooboro.

37 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguiihacuva ijoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuhi: ¿Hjoho du eti, uco aivoj#bo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifiivehin#bo jiijehall#vi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco pary# agaajamo uujoho onoonoco guubun#chi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiom#jaago saauhi diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibov# uujoho iimit#nobaco aty#metihi, nooboro. ³⁹ M#ro am#hai am#hai jeevamaajefi uujoho Pascua j#baimosumi saafiti# c#vojam#naafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiom# Aivoj#boco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuh#i: Diiboco sinaayujit#hi, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivam#naafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco #ciuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasim#naa januutuno coohai#ooco min#hait# eheetavuumoro iiniga#vi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco j#hacuumo aivoj#bo gaachehubadi# gachicohai deecano tifaijadi# itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiom# Aivoj#bo Diica! noomoro, diiboco ihimefa#o gan#cihicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeece#, eneecau diiboco isiv# s#vaqui, jaamo magaaajahi diibov# iimit#nobaco uujoho aaty#met#noco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno min#haima, igaachehu tifai#ba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotem# aivoj#to, bu isis#m#naa icamo aaty#meumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehall#vi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tah# masatyomoro metetecu. Jaanoti# uujoho diibov# iimitico aty#metihi, nooboro.

⁷ Jaarunofa#o judiom# diiboco iimusuuhi: M#haima icano taji#ba jaano onoobadi# guijeveji#bo imoon#qui ijeeb#t#ro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli# diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaan#ci aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino ijafa#o ij#cafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucati#bo #joho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuut#hi.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujit#rahi? ¿Nacu gaajat#hi #co etetecusu-jiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahall#vi mityabama chahajirahi #co Moocaani ihac#tiruva. Jaama#o #co uco aac#bo aivo dijanaan#ci imitima icahi, nooboro.

¹² Toll# unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moon#hicauhi. Jaarunaa judiom# sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachij# aivoj#bo Cesar nahabon#m#naafi diicat#hi! M#ro: Uujoho aivoj#bo, onoomo Cesarm#naafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito toll# unuunoco uguubuuboro Jesuco isiv# is#vauboro cas#vuubo ihavoj#icagahall#vi. Jaano hebreom# ij#ri Gabata, onono guisibano nicuta eneejiruno.

¹⁴ Jaasumi Pascua j#baimo iicaujino fiiticuuh#i gad#ci#barucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiom#ico nuuhi: ¡Jaani am#hai Aivoj#bo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofa#o diito sefano coovadiivuuh#i: ¡Jaafa guijeveebe! ¡Jaafa guijeveebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Am#hai Aivoj#boco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofa#o sacerdotem# aivoj#to iimusuuhi: Mohavoj#bo Cesar uufocov# sifi mohavoj#bo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefa#o diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco #ciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiy#cihin#boro nigai#paajebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onoobaivi. 18 Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. 19 Jaabo Pilato imomoco acaatin#uboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVO-JHBO onoonoco. 20 Jaanoco guiraamo saatohe judiomi toonoco meeciuihi. Jesuco etetecuumañu tuucuumiti ifitiumañu. Jaano toono imomo caatin#cin#uhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. 21 Jaanogui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivoj#bo nooboro, caatin#idino. Jilli: Judiomi Aivoj#bo uujoho, eneehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

22 Jaarunofañu diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatin#badiro icacuujino, nooboro.

23 Jaamo ihamocasim#naa Jesuco etetecuumobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasinu. Jaamoro sanohosa it#covovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi ni#cin#ujaco #ciumoro 24 noocasiumo: Jichehuco mas#i ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan# tochehuco iciji, noomoro. Jilli moon#umo Caatin#haamefañu onoono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onoono. Jaabadi jilli ihamocasim# moon#uhi.

25 Jaanaa Jesuco etetecuumobuguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onooogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onooogo icano. 26 Jaanaa Jesu seejico aaty#meuboro, bu tolliro aivo agaij#hicaubo ij#bogom#naafico ihuufocori icauboco aaty#meuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi #ma iicajibo, nooboro.

27 Jaadi bu tolliro ij#bogom#naafico nuubo: Diigurucuji diiseej#badi #ma iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ij#bogom#naafi iijafañu satyuuhi.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Toonobuunati Jesu idud#icamaajeque iimivucuunoco agaajaci#uboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatin#haamefañu onoono imiyaavequi. 29 Jaamañeri guirihillufañu icaufaihu iquigañu aivofaihu #dicufaihu. Jaafaihufañu faata icanoco amatyusuumoro hisopo onooho usuho. Jaaho aafeque #ciumoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifañu cabuyaacuumo. 30 Jaanoco Jesu aaduumoboro nuuhi: Ivi pary# imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuumoboro guijevecuumo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

31 Jaanaa Pascua j#baimo seseevedi iicacuujineguiiha. Tufucu jaguis#fucu iicauneguiiha judiomi imuguutih# diito ifino tubujejeviro iicaunoco. Mi#ro diito jaguis#fucuv# jinejeba aivo eheetavorahicautin#añu. Jaanogui Pilatoco dilluumo saatoheco itaj#baqui id#noco agafaryucuumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. 32 Jaanogui amocasim# asaaumoro saafico id#noco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico moon#umo Jesu cojivi etetecucin#umisico. 33 Jaadi Jesuvi #futuurmaaca chuumucuumo. Jaanoma iicaumo diibo id#noco gafaryucuumo.

34 Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafaty#caruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno t#joho, nifaihu icano. 35 Jaanoco aaty#meubo miyaanocoro j#baguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo am#hai tolliro bu mimiyaaveguehi. 36 Jilli icauno Caatin#haamefañu: Dibacino quisicurajit#hi, onoono imiyaavequi. 37 Jaabadiro bu samañoohaamefañu noono: Cafaty#carucin#boco mahaty#meji, noonoro.

Jesuco Ici#uno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiomi #hicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluumo Jesu ifico ih#iciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifico ic#jeubo. 39 Tolliro bu Nicodemo fuuhi it#coni

Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuui. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifico minihuhi, judiomí jeevamaaje tolli icinibadi. ⁴¹ Jaano diboco etetecuumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohóji cihóji icauhi mihaiñoobaco tohojifaño icutihóji. ⁴² Jaahójifaño Jesu ifico cumisi tohoji tomañoti ifitumaño judiomí jaguisifucu iticovacuuneguiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomí jaguisi iicauno sesevedí Maria Magdalena onoogo Jesu cihóji jaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi icihóji afaabaacuuba iguiisiba sihigovi acaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatyugoro diitísico nuuhi: Aivojiboco icihóji fañoti cuucahacho satyucumo. Jaanoco magaatíhi, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiha Pedromí icihóji jaago ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihóji futuui. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutihí. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicutí. Jaabo tohojifaño jicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaacinunoco. ⁷ Tollíro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tollíro saafi jicafutuui tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguui. ⁹ Jaarumísi gaa-jautimisihíca Caatinihaamefaño: Jesu iguijeevebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromí siino dojicuvíro ijajaago uumicuui.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuui tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani tomominaatísico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro

¹⁴ ibujinaagoco emeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautíhi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guiinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi tomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuui? Uco dibogo icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluui: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diboco emeciugoro hebreomí iijíri nuuhi: Raboni, noogoro; jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihíca. Jillíro foogo tañahabomíco dibogoto: Guihirubi, bu tollíro amihaiti amihai Caani iicaabojaga feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaga feehi. Jilli noogoro dibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro ijicuuvî ijibogomînaa igaicinîuhi samecufaño judiomî ñihicutî iguhuganoco kuhufono ofobocinîumoro icauhi. Jahî Jesu ijicafutuuboro diitofeenevî ujulleeveuboro diitoco dilluubo: Sajeebî mihica, nooboro.

²⁰ Tollî unuuboro diitoco ifusuubo ihusenegue etetecunopaajeneque, bu imecuhutî ahaamîupaajeque icano. Jaaneri ijibogomînaa imo imo minifutuuhî Ihaivojîboco aatyîmeumoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebîma mihica; Guihirubi uco agal-luubadiro bu uujoho amîhaico galluuhî, ²² nooboro diitohallîvî fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayîci Moocaani Gaijaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaanocohacho iimitîco mubuusumo iimitîma chahacujî. Jaanotî mubuusutîmo imitî buusuracujitîhi, nooboro.

Tomas Miyaavogotî.

²⁴ Jaarunafano Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovî ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatofo ijibogomînaa jîbuguuhî: Aivojîboco mahatyîmehî, noomoro.

Jaarunofano Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefano diiboco etetecunopaajeneque aatyîmeebere toopaajefefano tahusegañoco ijîhacutinohachuta, bu tollîro imecuhutî diiboco ahaamîupaajefefano ijîhacutinohachuta miyaaveguejitîhi, nooboro.

²⁶ Jaanobuunatî sahuse juugahusetî mifucuci, safucu icano nigacitî siino ijibogomînaa igaivuuhî toojafano. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano kuhufono fobocinîrunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevî ujulleeveuboro diitoco dilluubo: Sajeebîma amîhai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Ifaaji ivî jisumi dihusegaico jinofano diîhacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavî saabo jino tamecuhufano dihuseque diîhacu. Jaaboro mabañîhi nootîbo, miyaavogo, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojîbo Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyîmeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyîmetîrumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tollîro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogomînaa imefeenevî guiraano eetavehicauhi. Jaaruno jihaamefano paryî caatinîcînitîno. ³¹ Jaanotî jinoocoro caatinîumo amîhai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofanodî diibovî ifinîjitîno fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedîmo Ijîbogomînaavi.

¹ Jaanobuunatî siino Jesu ijîbogomînaavî jafeveuhi Tiberia muuaijînivî. Jillî diitovî jafeveubo. ² Jaamo samañeriro icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetîsi, bu tollîro sitîsi diitootîsi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiicitejî, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tollîro mîhai îma masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icîutîmo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovî jafeveuhi jîinîgaibaahovî. Jaaruuboco ijîbogomînaa gaajacîutîhi diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mîhicîtihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amîhai sinîcuuhuco amîhai meenegatî momiyanaagonovî magañî. Jaamo mîhicîhi, nooboro. Jaanegui tahîgovî agañîumo isînicuuhuco guiyîcîcuutîhi itaava bocîri sihidi ijîvusumaño. ⁷ Jaanegui Jesu ijîbogomînaafîco agaijîhicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojîbo jahî! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahî iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuvuumaño. Jaaboro muuaifano acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodîmo ijîbogomînaa isînicuuhuco meenegari guicîmoro ijînîjaagovî sivaumo ijînitî cien

metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isiví ihinuumo atyimeuhi cñijigaihälliri taavaabo gaarucinñibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isiví guiiyiciubo sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuu gallivuutih.

¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijñibogominaati saafiiba dilluutih: ¿Mñijoho ñjoho? noomoro Ihaivojñibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asauboro itaavaaboco ñciuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifooci, safo icano icacuuno Jesu ijñibogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajñbauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijñihi jino janaaniciivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jñihi, Aivojñibo, ñro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiiha taca oono tomominaafi ihoveja seemeque ojoobinicijadi oono uco imiyaavogomoco dñibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijñihi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jñihi, Aivojñibo, ñro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico otomonicijadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijñihi? nooboro.

Jaaneri Pedro idaasuvuuhi diiboco mifooci, safo icano: ¿Uco gaijñihi? nooboro idillu-cuuneguiiha. Jaaboro nuubo: Aivojñibo, ñro paryi gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota dñibeguehica ovejamico ojoobinicijadi. ¹⁸ Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sicafefi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiiyiciuboco ico sita digaachehuco jñihacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijñibogominaafico Agaijñhicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijñhicaubo ijñibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diiboví ifituuvuuboro: ¿Aivojñibo, cajaaní ico aacñiibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojñibo, jana jaaniji millí? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachijí icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno ñdi millí icatíhi? Jaanoti ñjoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomí jñibocasiuhi: Diibo jñibogominaafi fine guijeve-jitíhi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejitñibo nuutih. Iimogohachijí siino uhuumi-nohachuta icajiibo. ¿Jaaruno ñdi millí icatíhi? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jñibogominaafi jinooco jñibeguehica. Jaaboro caatiníubo. Jaanoco mñhai magaajahi diibo ijñibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi icaatiniruva uujoho onono fine paryi jñinñehälliri iicano aamenevi ñfetejitruno.

HECHOS

Jilli Jesu Jibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asajino.

¹ Agaijibo Teofilo, iticoni acaatinuhaamefa caatinuhi Jesu jiinjehallivi iicaunohachuta omoonuboro ijibeguehicaunoco. ² Miho niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino jibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amihaiico ijibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti amihai goovajino Moocaani Gaijari miniticafotono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivojibo, zjaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: zCollihi magaaajirahi tuseumico idiboro Moocaani tufucuco omoonijiibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amihaihahallivi iniitoodi mityaco magaaiciji. Jaadi uutijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jiinjeveri, Samariavi, paryi jiinjeyinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito ifinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufafeenedi niquejefaño. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino ifiniciumo atyimeuhi miimisici gaifiimisi sesechehunofa jicinumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifiimi, zcollihi niquejeque mihifinichi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mihifinicinaaca ofoobo siino saaji jiinjehalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono icagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi igonicinohachuta. ¹³ Jaamo ijibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufaño icahicauhigo. Jaamofeneri icaumo Pedro, Jacobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacobo Alfeo achi, Simon cananistamioobo, Juda Jacobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihimaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatinuhaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihimaano: Jesuco miyaminaa usefaño aacijiibo, unuuno.* ¹⁷ Jaabo Juda mihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduruuno nihibamiri jiinijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuuhitono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momooniumo tijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu mihaiñooba toojafa iicacuutiqui. Jaabadiro simañovi noono: Sifiirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeneri icamo saatoho gaifiimi Mohaivojibo Jesu mihaima iicausumi, ²² Jua diiboco initunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti mihaijaa iminifetequi Mohaivojibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

* 1:16 Mt 22.3-10

²³ Jaanegui miimisiiçiti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitisihallivi Moocaanima iimaauomo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebiico agaajaabo. Mihaico gaajasu, ¿naa diitisiti cajaanico diichi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañiuno Matiaivi ifutuuhi. Jaabo tsumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañoviro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno çijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gaijari paryi gahafuuhi. Jaamoro sijijeri iimaauomo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehi-caumo fahigova jinijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaamo sihidiro eetyeuhi faaboho iijineri ihiimaunoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaunoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jinijeo miyaminaa, Elam jinijeo miyaminaa, Mesopotamia jinijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jinijeminaa, Asia jinijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jinijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicaui: ¿Milli fine jino iicano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicaui: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimauno.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amihai monoobadi mihañooba fucuro guiriicavotatichi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuuno:

¹⁷ Moocaani nehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagaijaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto tigaji. ¹⁸ Tagaijaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco ijibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuji jabafiranoco, baavi jinijehallivi ifusuji toono jibogoco, tijoho, çijigai, aimuufaiguihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tijohobadi minifeteji, Moocaani fucu inihicufucu imegavi. ²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amihai Israel gaifiimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhiniciuhi amihai imefeenevi jabafirano mityanoco eetavonofenedi amihaiico ifusucuunoco magaajacubadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayicumoro mahaciuhi Moocaani siçijetiro unuucuubadi masatyuumoro magaicaauhi. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifiimi useri. ²⁴ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti ataajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayicutihi. ²⁵ Miñiro aivojibbo David Jesuti iimaauomo nuuhi:

Aivoj#boco uujoho fahii#varo aty#mehicauhi tah#mefeene icaaboco. Jaabo tamiyahuse-naagonov# ica#hi jineje uco mary#basutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeeb# imo imo minifetehi. Taaj#ri imo imo iimaahi. Jaabadi#ro tafi sajeeb# jaguis#ji. ²⁷ Jaabo #joho tajeeb#co iguijevehicamo iica#hi deevesujit#hi. Dihimi jeec#vom#naafi agaij#bo ifiico tuuc#susujit#hi. ²⁸ Uco di#beguehi fiivojaa asatyono j#haico. Jaaboro uco di#me ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fa#ni, jaanegui jino am#haico foovono neehi: Moheedeebe David iguijeveubo c#hoj# jino mofeeneri ica#hi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaam#naafiu. Jaabo gaajacu-uh# Moocaani diiboco miyanoti#ro ufucu saafi Cristo diiyaachi m#hahit# dihaivoj#fa#o acas#ivejiibo unuucuunoco. ³¹ Jaabo si#cijetiro mahaty#mecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaama#o nuubo Cristoti: Tajeeb#co deevesujit#hi iguijevehicamo iica#higo tafico tuuc#susujit#hi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefa#oti buhetesuuhi. Jaanoco pary# m#hai magaa#ahi. ³³ Jaaboco Moocaani aga#iiy#ciuboro imiyanaagonov# ficuuhi. Jaabo Caaniti Igaijaco gaay#ciuhi Caani unuubadi. Jaaboti# jino jisumi muguubuno, mahaty#mene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeut#hi. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivoj#bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonov# cas#ivo, ³⁵ dim#naaco dit#haiguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco pary# Israel cuumim#naa imino magaa#aja, jaani diibo Cristoco am#hai metetecuuboco Moocaani Aivoj#bot# ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeeb#fa#o. Jaamoro dilluumo Pedroco, bu saj#bogom#naaco icano: Fa#ni, #milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenev# am#hai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivoj#bo Jesucristo momofeened# minit#suquimaaje am#hai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani am#haico Igaijaco ac#ji. ³⁹ Jaano jino iimaa am#haidi, ufucu icaji am#hai seemedi icano, tolli#ro bu fah#gova tehesino iicamedi, pary#ci#no Aivoj#bo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihid# nooboro Pedro diitoco faj#ni#uhi: Mataaja jino miyam#naa iimit#mofa#oti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo j#bogoco imiyaavuguumo nit#suquimaaiuhi. Jaasumiro tresmild#mo Cristojaagov# minifutuuhi. ⁴² Jaamoco min#sum#naa ij#bogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sa#i igavehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafiitehicauhi min#sum#naa mityanehejeque omoon#hicauneri. ⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguud#mo sa#i icahicauhi. Jaamoro inehejeque ifocasihicauhi. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere inih#bamico ucuuj#vaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaac#viro templojafa igavehicaumo. Jaadi iijanofa#o panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadi#ro imo imo ijeeb#no iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyam#naa gaij#hicauhi. Jaamojaagov# Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igot#boco Figusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icam#si fuuhi templojajaago imohonohalliti nih#ba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifiivuunoti#ro #got#boco asatyumoro fafucuvaac#viro temploja guhuga imegav# diiboco ficuhicaumo imomo ovos#huga iic-ahuga imegav# toojafa#o ofoomoco nih#bamico idilluqui. ³ Jaabo Pedrom#si toojafa#o

ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisoro imino hifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi gañiivoobo, diigo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo gañiyyiciuhi. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituuhi. ⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleeveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa aatyimeuhi igooboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomorosi hidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumañño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumañño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifimi, ¿collihi misico majabafihimi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi?

¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, sicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amihai mag-aayiciumoro amihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amihai mihimugutihi. ¹⁴ Jaabo iimitima icatiibo limiiboco mijihheguemere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aaciuboco magaicauusuhi. Jaaruuboco Moocaani gujivefañoti buheetesuhi. Jaanoco mihai imino magaajahi. ¹⁶ Jino higoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amihai mahatyimehicaucubo magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheesuhi jino amihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amihai aivojitoma magaicauuhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli sicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojiibo amihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro amihaidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefañño icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihimaaminaa sicije iicaumofeenedi unuucuubadi. ²² Miño Moise nuuhi: Aivojiibo Moocaani galluji ihimaaminaafico uubadi iicaaboti amihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiibo amihaiico paryi onoonoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ Miño famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco jibuguuhi. ²⁵ Amihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamañño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofañño amihai mihicahi. Miño Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jinijeminaa diiyaachimihai feenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miño jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuboro iticoni amihaijaa galluubo amihaiico imino imooniqui. Jaamo amihai, amihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saamo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaajacuuhi, noomisiro ijibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayiciumoro civojafa ficuumo sesevede iinusucui mihijicuuneguiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho

miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiom i aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotem i aivojibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mijoho iijiti, mijoho momofeenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ igotiboco fine mubuheesuhinino misico midilluhi diibo ubuheehinino magaajaqui. ¹⁰ Jaanoco amihai imefeenevi mijibegueji paryi Israel miyaminaa igaajaqui. Miho jaani amihafeeneri ujulleecinibo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi amihai metetecuuboco Moocaani guijevafañoti ubuheete-suubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amihai iijano eetavominaa mitihisumoro magañubo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinov i simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihimaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo igotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuhi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaajirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masi diitisico mihbaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibuguedino. Musuufenitihachiji amisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatymeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihibaumoro ticovono suufenuhi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotem i aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, ijoho paryi niquejeque, jinijeque, muuaico icano fanooce ifiivusuubo. ²⁵ Ijoho Digaijafenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañooce esamaahi? ²⁶ Jiinjeminanaa aivojito gañivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igaivehi Moocaanihalivi, bu Cristohalivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miho Herode,* Poncio Pilato icamisi jicuumivi igaivuuhi sicuumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificuubohalivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo ijoho Moocaani edesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucuubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu

* 4:27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23.6.

igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuva-moco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaamoro liivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifaño Moocaani Gaija gahafuui. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicau.

³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahicauhi. Iijanoma ijiinjenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomonubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoobo, Safira onoogo mogaima ijiinijeque anaajeumisiro ² samañoco iciumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro icahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene nihibamico samañoonoco diiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinitihi? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebifaño deesamaahi tolli omooninoco? Miyaminaaco bañisutuhi. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidi iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminumoro satyuuhi iciqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco dibogo, ¿naa miya tonoodineri amisi jiinijeque manaajehinahi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jihhi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gaijaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque icijeme. Jaamo tolliro ico citeji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño aga-seumo atymeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi cijjeumo.

¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano agaajaumoro sihidi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano ifusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomaño. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavivi fiitivehicauthi. Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gajihicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gaifimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jihaiñojinovi ficuhicaumo cigaijenefaño, siucinijefaño icano Pedro tomañodi afatyoobo iji ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemí Aivojito Jíhevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemí aivojiboma saduceomíoto iicamo diitoco sihidi jíheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisumínaaco agaayíciumoro cívojafaño ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomomínaafi fucu iguhuganoco afaayíuboro diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujulleevetemere miyamínaaco mijibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedi fucuro templojafaño ufuumoro miyamínaaco jibeguehicaumo. Jaanohachuta sacerdotemí aivojibo diiboma iicaumoma, igaiyíciumo fagomínaaco, paryí Israel cuumimínaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jibogomínaaco cuuhuvaumo cívojafañoti isívaqui. ²² Jaanegui sisimínaa ufuurumo sícaijaco emeeciyeumoro ijibogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacínijaco memeeciyeji ímegari paryí itoomomínaa icarahi icano. Jaadi mafaayícimoro fañoco memeecirumo mihaiñoobaco mahatyímetíhi, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemí aivojibo, temploja toomomínaa aivojibo, paryícino sacerdotemí icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amíhai cívojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyamínaaco jibogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomomínaa aivojibo isisimínaama ufuuboro diitoco sívauhi, millí moonitíbo, miyamínaaco iiguimoro diitohallití guisiri diitoco ahaamíujiruneguiiha.

²⁷ Jaamoco sívaumoro gasesuumo fagomínaa ímefeenevi. Jaanoco sacerdotemí aivojibo nuuhi: ²⁸ Amíhaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijibeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryí Jerusale cuumico amíhai jibegueri. Jaamoro mohalliví majavucarujirahi diibo Jesu tíjohoco agaíñumoro agaícaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Millí bu Moocaani ijíco magañímoro miyamínaa ijíco: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Míiro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amíhai magaícauumoro ímohobujeví metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonoví ficuuhi Aivojibotí Taajasumínaafití Israel cuumimínaa diibofenedí íimitíco íjeevesuqui. Jaabo diito ímitíco íbuusuqui. ³² Jaano gaajamínaa mihai tollíro Moocaani Gaija gaajamínaafi. Jaaboco Moocaani acíhi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagomínaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sífiratuumo. Jaamoro diitoco gaícaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojítófeene ícaubo saafi fariseoobo Gamaliel onooMoise tajíba jibogomínaa aivojibo paryí miyamínaa agaijíchicaubo. Jaabo diitofeenetí ujulleveuboro íminisumínaaco diitofeenetí buhígoví galluubo jíhachutagayí. ³⁵ Jaaboro íhaivojítoco nuubo: Israel gaífimí, mehesicíní jito gaífimíco momooníjinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amíhai, míro safoono Teuda onooBo agaíívuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minífutuumo cuatro cientodímová. Jaarumo paryí finíuhi diiboco agaícaunobuunatí imiyamínaa paryí gavaránamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunatí miyamínaa momonoco acaatíníusumi bu gaíívuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minífutuumo. Jaaboco agaícaunobuunatí tollíro diibo dojícútí efeehicaumo gavaránamaaiuhi. ³⁸ Jaanegui amíhaico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro millí momoonídino. Jino miyamínaa ijícoro omooníno ícahachíjijí finíjino. ³⁹ Jaanotí Moocaani íjijí ícahachíjijí amíhai mífínííusujítíhi. Mehesicíní, Moocaanímaryo momoonícasídino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisumínaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamíuhi. Jaamoro síino Jesu momofeenedí mijibeguedino, noomoro diitoco suufeníuhi. ⁴¹ Jaamo minisumínaa aivojítófeenetí ímo ímo ínuuhi Moocaani diitoco agaijiboro ímitíno covamomovaumo Cristo momohallítí. ⁴² Jaamoro fafucuvaacívíro

suufenitimo j#bogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidí guiraatomoro feehicauhi. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiimaamo judiomí iijiri iimaamoditi isifiratumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco igaiyiciumoro nuuhi: Imijituruno m#hai Moocaani iijico mij#bogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiiha fañi, am#haifeeneti iimihusemeti mihici sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani Gaija ijeeb#faño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeecivequi. ⁴ Jaanoti m#hai Moocaanima iimaamoro mij#begueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeeb#faño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomoco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomí iijico agaayicuboco icano.

⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneneque ificumoro Moocaanima iimaumo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalevi sihidí guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidí judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidí Moocaani mitya icahicauhi sihidí imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidí mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo. ⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jinijeminaa, Asia jinijeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidí gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco taj#baumo iba#iqui: M#hai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaumoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoto ficuui sicamañoooco iba#iqui: Jaani aivo suufenihicautihi Moocaani iija templojati, Moise taj#bati icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro m#haico Moise ataj#bauno mojeevamaajequeva buunanijiibo onoonoco muguubui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivoj#bo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Am#hai agaijino nahabomi, bu am#hai caanimihai icamo, uco muguubu. M#ro Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jinijeri iicausumi Haran jinijevi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujohe ij#beguejino jinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiiha Abraham fuuhi Caldea jinijeti. Jaaboro icatuubo Haran jinijevi jahí caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jinijevi jino

amñhai jisu mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutñbo jinijebaco itñhaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevenebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diyaachimñhai sita jinijehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jijuvsujimo. Jaamoro imitño moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jinijeminaaco uujoho mooniji diitoco ijijuvsu jinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecivejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuhi Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco eseemevausumi iimeeheque quiticubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihi Jacobco eseemevausumi. Jaabadiro Jacob mooniuihi iseemeque Israel cuumiva motñhaiti miicumicidimo iicajimo caanimñhaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jñheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jinijevi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuihi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojñbo diiboco sihidi agaijñuboro Egipto aivojñboti ficuuihi, tolliro bu iija aivojñboti ficuuihi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jinijevi, Canaan jinijevi icano. Jaaneri moheedetemñhai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuhi Egiptovi machutaaco ucuuhununo iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemñhai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafenuihi. Jaanoti jari Egipto aivojñbo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famoro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuihi Egipto jinijevi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro cñtuumo Siquem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamñri anaajeucñhojñfaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifitñvucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuihi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojñbo icauhi Joseque agaajautñbo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abaññuboro idaasuno mooniuihi moheedeteque atajñbaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosñuihi. Jaaboco caanimi jaathe tuumuuihi minñhibaci, sanñhiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivojñbo aicñgai aatyimeugoro ñciuboco fiivusuuihi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jñbuguumo. Jaamaño mityano ihimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelmnaaco emeeciitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuuihi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaahicauhi: Tayoto israelmnaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco atajasuujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaciutñhi. ²⁶ Jaano sesevede Moise atyimeuuihi samisi Israel cuumiotñsi omoonicasunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collñhi jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamñubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Mññjoho ñco mohallivi aivojñboti, fagominaafiti icano ficuuihi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcico agaicaauhinñbadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jinijevi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati scaihñgovñ Sinai gajñ fitñno Moocaani toomominaafi jafeveuhi cññjgaiguihu imohogayñhallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifitñvuubo guubuuhi Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedeete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeeciivuuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutñhi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditñhaipajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani icamaño

imino jiniye. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuuhi. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿Mijoho ico aivojiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi cijigaiguihu jiganoco aatyimeunofenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jiniyevi Tifai Muuaifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluui amihaidi iimaaminaafico amihai nahabomifeenetu uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiimaaubo moheedeteferi iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco mihaidi agaayicubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeeb#nofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco numo: Mihimeguehi mihaidi diosmico edeetavonoco mohimega isigueti. Magaajatihi millihacho Moise mihai Egipto jiniyeti isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iciumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraiciumo ihijinita jeevoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuuhi. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeevivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefano noocinino:

¿Nacu amihai Israel miyaminaa uco mejeevivequi asimico magaisiraiciumo cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tolle icatino. Jilli Moloc onoboco dios noomoro, magaayiciumo. Tolliro Refan onobo meecirigaico magaayiciumo amihairyo mihijinehejeque mejeevehicauhi. Jaanoma iicaubo uujoho amihai amihai jiniyeti sihi tehesino ganiji Babilonia janaanivi, nooboro.

⁴⁴ Miro moheedete Egipto jiniyeti agaaumo Moocaani unuuneguiha iijinejaagovi imevauro sicaistuviro icahicuumo igomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo tojafano tajiba guisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja eetavocinuumo Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciumo. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jinijeneque udumitituumo juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jinijeque. Jilli iicaunaa David fiivuumo. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiha David Moocaani iijaco eetavuujuubo Moocaani tojafano iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuumo Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaubo miyaminaa userio eetavotajafano icatini. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiniye tatyhai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitini? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amihai aivo jihovoto, amihai Moocaanico agaajatimobadi, cuhufono aivo amihai jeebi, amihai nohojino, amihai aivo Moocaani Gajaco mejenaauhicaahi. Amihai caanimihai iicaubadiro amihai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amihai edeete idaasuno moonutini? Diito gaisiraiciumo sicijetiro diibo Iimiibo asaajinoco ijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amihai mahacimoro magaicuusuhui. ⁵³ Amihai Moocaani toomominaafeenedi tajibaco magaayicininuumo miyaano menehicatini, nooboro.

Esteba Onoboco Guijeniumo.

* **7:44** Toono jibogoyi Exodohaamefano iicabogocoro jimañovi ficuuhi imino igaajaqui.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiratumoro igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo caamo niquejeque emeeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifivuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamiamaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojibo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuivuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro guiyevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuhi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofociniumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jinijeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe ijbogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibaciniimoro, bu ifiino isifañneri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifillumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro.

¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejemaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco ijboguunegui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Filipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaaumisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tusumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayicitihica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojibo Jesu momofeenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihusenque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci

toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicihi, neehi fine. ²¹ Iidi jino icatino jinofaño ijoho diicatihi. Moocaani imefeene dijeebi ticovotihi. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miro uujoho ico ifinicihi aivo sihidi dihimiti faafañoñaño idiicanoco, aivo imitifaño kuhufono isisicinicuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiimaa. Toono uco monoonofaño idaasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajashuijico Samaria jiniije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañiivoobo, difo gadiibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofoocinijiri, nooboro.

²⁷ Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaajatibo etiopiaoboco; aivojigo tajibaminaafi Candace onogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaqui ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinicihicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuui. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Mijoho bu uco ijibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifiniciboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguino iimaatibo iicanicibadi diibo iimaautihi. ³³ Diiboco guinonumo, miyaano icatineri. Ifico agaicaaumoro jiinjehalliti gañiimo. ¿Jaabo iyaachimihaiti mijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluui: Uco dibogo. ¿Mediti jilli iimaaubo Moocaani iimaaminaafi, ifitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticonuhi Jesuti diiboco ijibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebimaryo imiyaavogohachiji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituhi. ³⁹ Jaanaa itehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutih jilli imo imo fuucuubo ijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gaijari Fiivutuui.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojibojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniboro ihaciqui Damasca sinagogajaminafaico ihaciteque. Jaaboro Jesu jibogo iijifañodi

* 8:37 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

iicamoco gaigoomi, gaifimi icamoco isisiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiitcuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achiciuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuuhi niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Mijoho nacu ijoho aivojibo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu ijoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojibo, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañivoobo difo tuucuumijaago tahi ico ijibeguequi omoonjinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuuhi. Tolli onoonoco uguubuumoro jaarumo miihaiñoobaco atyimeutíhi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañivuudi emeciuruubo atyimecuutíhi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayiciumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idino jinejebaco machutibo, adutibo, atyimetibo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavuhi. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojibo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojibo diiboco nuuhi: Gañivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco. ¹² Jaabo gaijafaño Anania onooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojibo, famoova uco diiboti jibeguehicahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho icicuubo siijiinijeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico ijibeguequi. ¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojibo Jesu ivi jiihaivi asaahinis u ajafevehinibo uco dijaa galluuhi, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gaijaco gaayicíhi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aallifañoti aifuuno taavaabo meehebadí jeevano. Jaasumiro Saulo agañivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jibeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño ijibogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoro neehicauhi: ¿Nacu jaani icatibo Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco idaasuno omoonihicaubo icatino? Miro tooneguiiha juu saahinibo jimañootoco isisiboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jibeguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomití Taajahi.

²³ Jaanobuunati govacuutínoti sanoomiro judiomí iimaacasiuhi Sauloco igaicauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicauqui. Jaanoco Saulo gaajacuíhi. ²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco ijihacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidí baavi iniitusuneri taajaubo.

* 9:5 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Hiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiboro iinoro fegai nijequeque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi ifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaaca diiboco ñhicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatiñbehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco jibuguubo Saulo jahaivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti ñhicugotibo jibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñhicugotibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomi, griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaa-jaciumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuui, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicauhi Moocaani ñhicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciuboro efeehicaubo ifutuuhi Lidavi, tomañeri iicamoco emeeciuboo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotibo iicahicauboco. Jaabo icigaijefaño sicutiniboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuuhi. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguijeveque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi ñdaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiituuhi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimisiico galluumo diibojaago jibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciuguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheetesuhi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuboro Moocaanima iimaubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuuhi. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayicuboro gañiivuuhi. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheetesuhico. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubuumoro saatoho sihididi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi guenenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo iijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojibo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñhicufaño icahicauhi. Jaabo sihididi nihibamico acihicaubo judiomiguiiha ñdaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihididi igutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivojibo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucubo, judiomi ñdaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano. ⁵ Jaanegui gallu Jope

cuumivî saatohotî Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachumînaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jîibegueji omoonîjinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomomînaafi diiboma ihiimaaboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomîoboco Moocaani iijimînaafi inahabomînaafico, bu miimisiici iicojîmînaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ijîibuguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevedî diito Jopeti fiiticuunaaca Pedro caamovi fuuhi ijahallivî gadicîba Moocaanima ihiimaaqûi. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaaca gaijaco atyîmeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofaño niituuno baavi gaachehubaryutyîgababadi jeevano fahîgovati duujecinîno. ¹² Jaanofaño faaboho asimî icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomî, faaboho jîinimomî icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefaño diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohî diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojîbo, uujoho duutatîhi jihovonoco ïdicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ïjoho: Idicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Millî fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ïfutuuhi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jîijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gaijaco aatyîmeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootîbo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amîhai miguiinehi. ¿Jaamo jînejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivojîbo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñhicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomî agaijîbo. Jaaboco Moocaani toomomînaafi nuuhi: Pedroco cuhuva. Jaabo iijîco guubuuhi, eneneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigauomo. Jaano sesevedî Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomî gataavuuhi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevedî ïfutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavomînaaco iigaiyîciumoma diitoco utuumuhîgo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ïfutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo Pedroco imequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiivîciuhi: Dulleeve, uujoho tollîro ïbadîro miyamînaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiimaaboro fañoojavî ufuubo atyîmeuhi sihidi miyamînaa igaicînimoco.

²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amîhairyo magaaajahi sacerdotemî neefihî imijîtiruno judiomîoobo siicuoornelio iijavi ïfutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo miooboma agataavoboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jîibeguehi sitaaco idicumo mîhinivamo needino, nooboro.

²⁹ Jaaneguiiha amîhai uco mucuhuvanoco millî nootîbo saahi. ¿Jaamo jînejeguiiha uco mucuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuuhi jisumi nihîba icaaberi jaahe machutîbo iijicuvî Moocaanima iimaanaaca uuvî jafevehinîbo gaifi arîcuchehufa jîcinîbo. ³¹ Jaabo uco neehinîhi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idi-imaanoco gaajacuubo ïdaasumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivî saatohotî Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachumînaafi tollîro Simon onoobo iija muuaijiniri iicajafa iicaaboco. Jaabo asaadi ïma iimaajiibo, nooboro. ³³ Jaanegui

galluuhi tuseumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico ataj#banoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Ijafaño Pedro J#baguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuhi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Mi#ro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebi icano j#bogoco ij#buguubo Jesucristofenedi. Jaabo diibo famoo Aivoj#bo. ³⁷ Am#hairyo imino magaajacuuhi paryi judiomi jinijevi iicaunoco. Mi#ro Jua j#bogooboro initihicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino moon#boro iimitino ij#ma iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli moon#boro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco m#hai magaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo m#haivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevet#bo m#haiviro jafeveubo m#haico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati #ciumovi. Jaaboma m#hai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo m#haico galluuhi miyaminaaco mij#baguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivoj#boti ificuunoco mij#baguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayic#hi.

⁴⁴ Pedro ihimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo j#bogoco uguubunicumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaumo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sij#jeri ihimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, #m#joho bu coll#hi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui m#haibadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicicumoco? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui taj#baubo diito initisuquimaaiqui Jesucristo momofenedi. Jaadi Pedroco ifiit#unegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuuhitolliro siicumimoto icarumo Moocaani j#bogoco agaayicinoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itih#sumoro, nuuhi: ³ #Coll#hi judiomi icatimojaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco j#buguuhifanootiro nijequevi tahiiicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi iicahinisumi Moocaanima ihimaahin#bo atyimehinihi gaijafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emee#bo atyimehinihi fanoo asimigweenemeheje itihaiño iicamehejeque, inihicufimoco, jininimomico, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco onoonoco guubuuhitolliro: Pedro gañiivo. Jaaboro diitoti gaisiraic#bo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivoj#bo, uujoho duutatitihijhovono #dicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucuunoco ij#joho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimisiiici, saafi icamo ifutuuhitolliro uujoho iicaujavi uco #civamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhibañigot#bo difo, nooboro.

Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa ma-jaaheveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama atajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni mihaihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nituhi. Jaanoti amihai miniticafejeji Moocaani Gajari, unuunoco. ¹⁷ Miha Aivojibo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aacicuubadiro diitoco aaciuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, zmilli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro liiviuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehefifico ejeevesumoco acihi ifinijitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omoonunoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jibeguehicauhi saatohocoro judiomico sitaaco jibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiom icatirumoco jibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidi saatoho iheedehejico ejeevesuumoro Aivojibo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque gallu-umo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiniubo sefano ijeebico omoonimoro Aivojibo Jesucristo iijifañoro iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momonimo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojibo Claudio onoobo atajibusumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aacunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojibo Herode* ticoniuhi Cristotaco idaasuno omoonuubo. ² Jua nahabo Jacoboco aamigari gaicaausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisusuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

* **12:1** Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

Moocaani Pedroco Civojafañoṭi Inusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihinusuujiṅo iijicuuviofucu Pedro miimiisiici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiiciri sisicinibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiciuhi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihaipaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, dijeebutachehuco gafaiavoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoni uhi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihinuumsiro jiihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacih miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluui uco Herode useti, judiom omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijajaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocaanima ihiiamaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuui: ¿Miijoho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyuugo ijiiibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jiiibuguubo Moocaani diiboco civojafañoṭi ihii-nusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijiiibogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaaivocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiiamaacasiuromo saumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojiiibo Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiiamaqui. Jaabofenedi Iherodeque dilluumo sajeebii iicaqui diibo jiiijeti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaiivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaiivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: jino ihiiamaabo miyaminaafi icatibo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiiijoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijiiibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito jibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojibo Herode* cojivi ifiivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaacui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajjaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneque diitihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jibogominaa Chipre Chugaivi Jibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi. ⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomni sinagogajanofaño Moocaani iijico jibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efehicamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomnoobo BarJesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojibo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojibo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojibo imiyaavugujiruneguiiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebifaño gahaficinibo diiboco imino ihifiniciuboro nuuhi: ¹⁰ ¡Bañifiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitibo miyaano jibheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jahaico, ¿collihi suufenitibo ciryu ciryu mooniboro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli ico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseque atyimetibo diicahi guenenene, nooboro.

Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudivi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojibo aatyimeuboro miyaavugui. Jaaboro Moocaani iijico jibogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomni Pisidia Jiinjeri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomni ijicamaaimoro Pafu cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiinjjevi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi dojicuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinjjevi. Jahi judiomni jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro casivutumisi. ¹⁵ Jaadi Moise tajiba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito atajibaunegui dilluumo: Fañi, fagojibogoma mihichachijji miyaminaadi jisu mihi- imaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañiivuuboro ihuseri faguubo llivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amihai tolliro Moocaani jeevivominaa. ¹⁷ Moocaanico amihai Israel cuumiminaa mimiyaavogoobo moheedeeteque icuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinijeti imityari diitoco iinusuubo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisiici ticovovi ficabano sicahigo diitoco jaabiciuhi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumiiici icano jiinije miyaminaaco Canaan jiinjjevi ifinisuboro moheedeeteque ijiinjeneque aciubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi tajibahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiboti diitoco ihaciqui diitoco itajibahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhi miimisiici

* 13:1 Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

ficabanohachuta ticovovi aivojiboti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivojiti gañiuhu. Jaaboro aivojiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebi onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimihaiobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro jibeguehicauhi paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje amihai eedehefifico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ijibogoco imivucuujino fiitino nuubo: Amihai uco diiborucu, noomoro mehesicini bo icatihu. Tabuunati saajiibo tajanaanici vi iicaabo. Jaabovi ifototihu diibobadi sihidi jeevahi. Jaabou, diibo tihapaaje duujeque isinaayujiruunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amihai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro amihai feene siicumio Moocaanico mejecivomo icano. Amihaidi icano jino taajasujibogo. ²⁷ Miiro Jerusaleri iicamo paryi ihaivojitoma Jesuco gaajautihu, Moocaani iimaaminaa aameque fahijivaro jaguisisumi ifinirumo gaajahicautimo. Jaamoro diitoro Jesuco iguijeniguusumi toohaamefaño onoonoco miyaavusuumo. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dillumo diiboco igaicaaui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onoobadi iicacuumi ihimohobujeti iniitusuumoro cumo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuuhi. ³¹ Jaabo guenenene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jinijeti Jerusale cuumivi ufuumovi. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jibeguehicaui.

³² Jaamo mihai amihai moheedeeteque unuunoco. ³³ Mihai diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onohaamefaño capitulo dos onoobadi: Ijoho taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifico deevesujitihu tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino moonubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi cumo. Jaabo tuucihu. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuucitihu. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amihai moheedeeteque unuunoco. ³⁹ Miiro Moise tajibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañoti taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amihaihallivi icadino:

⁴¹ Memeece amihai dejecuminaa, majabafitomoromifinirum uujoho Moocaani iicaabo amihai mihicasumi sihidi eeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amihai ijbogorunoco miyaano menejitirahi, onono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomis sinagogajati ihinuunomoco judiomis iicaitimo nuuhi: Sijaguisivi jei mihai siino mijibogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomio, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicaui: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomis sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jiveveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaumoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amihai judiomico Moocaani iijico mijibogojirahi. Jaarunoco magaayicimoro ifinijitino ifima mihicagotihu. Jaanegui amihai cojiti siicumio toojinijevi Moocaani iijijibogocafutuuhi. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani mihai tajibauhi: Ico ficuui faajinijeminaahallivi judiomis icatirumoco gaajasuqui. Amihai feenedi taajasujibogoco jinijenibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumio uguubuumoro imo imo minifutuuhi. Jaamoro: Moocaani iijivo aivo imihi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifima iicaqui icicumio. ⁴⁹ Jilli paryi toojinijevi Moocaani iijijibogocafutuuhi. ⁵⁰ Jaarunaa judiomis iimaacasiuhi Moocaani

iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuhi Pablomisiko ijihhevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisico toojiinijeti gañiumo. ⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaipaaje jiniico tatacuumisi toono jibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeeb#nofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jibeguehicauhi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomoto icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicuumiotoco esaayusuuhi inahabomico ijihvevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi guenene icamisi Moocaaniti jibogomisiko. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi #fusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaacinuhi saatoho judiomi jaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicuumioto icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiko gaauhi Litra, Derbe icanovi, Licaonia jiniije ufocono cuuminovi icano. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jibeguehicaumisi.

Litra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Litra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igotiibo icaubo. Jaabo giciniuhi igotiibo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauhi. Jaanogui Pablo diiboco imino emeciubo gaajaciuhi: Uujoho buheeki, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanogui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditihaihallivi dulleeve! nooboro. Jaanogui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igoboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omooninoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifiivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo jibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanogui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeevivujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatishi Bernabemisi agaajaciuhi igaachehunoco agallicumisiko jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiko: ¹⁵ Amihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihaibadiro misi miyaminaatishi, tooneguiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jhovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jinijeque, muuaiñoco icano paryi faabohoco ifivusuubojaago. ¹⁶ Sicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuuhi iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijivaro: Uujoho iicanoco igaajaqui, nooboro imino moonibo, niijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco acibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiko diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufenitirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeevequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañiumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine guijevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiyicumoro gañijeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaiuuhi. Jaanaa Pablo agaaniivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevede Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumumisi Litra, Iconio, Antioquia icanovi. ²² Jaacuumijevi Cristota iicaumoco quehecusuumisi. Jaamisiro fajinihicaumisi quehecuno miyaavogofaño

iicaqui. Moocaani aivojifaño mefeejimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavugudimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Siino Uumihi Siria Jiinjeri Iicano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiinjefenedi. Jaamisi ifutuuhi Panflia jiinjivi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igayiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisisima omoonihicaunoco judiom iicatirumedi Moocaani iguhugaco faayicuihi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi gueenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijibogomo ticoniuhi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquticiji Moise atajbaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofenevi Pablomisico ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiinije, Samaria jiinije icanofenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehiijico ejeevesuumoro Moocaanico agaayiciumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icauho.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayicuihi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiom iicatirumo imiyaavogomo meeheneque miquticino. Jaamoro mataajibano Moise atajbaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igavuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaaqui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro agañiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magaaajuhi iticoni uco Moocaani icuihi amihaifeenet, taajasujibogoco judiom iicatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebinocoro agaajaabo ifusuuhi tolliro diito agaayiciumoco Igaijaco aaciumofenedi mihai iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaifañoti guinov ficuutih. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavuguumo. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotih Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuihi, moheedeete, mihai icarumo meheetavejiturunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magaaahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famoro illivuumoro Bernabemisi ijibogonoco guubuniumo gaa-jataco, ajabafiranehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaunobuunati Jacoobo nuuhi: Tañahabomi, uco mugubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihai jibeguehi, iticonibo Moocaani judiom iicatirumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Miro jilli noono Moocaani iimaaminaa aacatinuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyiciji aacutuuya David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguinequi paryi jiinjeminaa tamomoco ijeeceivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho amihai neehi: Judiom iicatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehiijico ejeevesuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicuujino

aameque macaatinihaamefaño jilli meneeji: Ijinita jeeçivoco deetavucuudino, saatohoba ataabavatimo buhigueejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, tiihohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo siicijetiro Moise tajibaco ijibeguehicamo sinagogajanofaño fahijivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiunoro saatohoti ifeeneti iciuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onooa aivo diitofeeneti imiyaamisi icamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Mihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiomii icatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jinijeri icamojaago. ²⁴ Mihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amihaiho ihiimaari gañuhusuno moonihicahi mihai matajibatimo. Jaamo amihaiho mitasuhicahi: Amihai meeheque miqutici. Jaamoro Moise atajibabadi mihica, eneehicamo. ²⁵ Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi amihaijaa magalluuqui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi nihicunofeenedi ifico ficuuhi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amihaijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amihaima ihiimaamisi imino amihaiho jibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gaijadi imino, mihaidi imino icano janaanici siinoco amihaiho matajibatihi. Jino idinocoro amihaiho meneehi: ²⁹ Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tiihohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachijiji imino momooniji. Tahii imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiyiciumoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuuhi toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamañoo inahabomico sihidi iijiri afajinimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati gueneene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluuhii: Sajeebiima mofoo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhi.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma jibogomoro icahicauhi Jesucristo jibogoco.

Pablo Siino Allinhi Ijibogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacutinati Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeeçitequi, ¿naa milli icamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooa. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejeevesuuboro uumiuhi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiha, Pablo diiboco imuguutii asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutumisiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco icuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jiniije, Cilicia jiniije icanofeenedi inahabomico quehecutusumisiro Cristotaco.

16

Pablomisiima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Listra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooa miyaavogominaago judiomio go griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quiticisuhi tahii

* 15:34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

iicaumo judiomi iimuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaa-jaumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiinijeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutih Moocaani iijico Asia jiinijevi. Jaanegui fatyumo Frigia, Galacia icano jiinjefeenedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jiinijejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiinijevi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutih. ⁸ Jaanegui Misia jiinjefeenedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiinijevi disaa. Jaaboro miihaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani miihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipino Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutuumororo sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevedi mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuui Filipino Roma cuumi Macedonia jiinijeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuui muuajinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicimañovi macasivuumoro Moocaani iijico mijibuguuhi gaigoomi igaivuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onoogo Tiatira cumiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tifaiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecivehicaugo mijibogonoco guubunichicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayicivui Pablo ijibogonoco imino iguubuniqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro miihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro miihaico iijavi fitiuhi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago miihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeevivominaa. Jaamo amiihaico taajasu jiihaico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuui.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico icihicaurumo icicuuujitinoma iicamo Pablomisico agaayiciumoro satyumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutusuumoro nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi ijibegueneri. ²¹ Jaanoco miihai magaayicimoro minisugotih romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajibauhi igaachehunoco ujuuucumoro diitisico imeñeri ihaamiqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño kuhufono jihacuui.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi. ²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayicivui. Jaanoco itoomominaafi

aatyimeuboro ihaamigaco guiiyiciuhi ifico iinoro igaicauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuui, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluui. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidí vivívi iigutuuboro Pablomisiguiino memuihvutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihinusuuboro nuubo: Aivojítisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuuhi: Aivoj#bo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma j#buguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nitiubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluui icivoja toomominaafi jaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomísico nuuhi: Fagominaa uco taj#bahi am#sico sinaayuqui. Jaanegui sajeeb# mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanom#otisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿M#sivi iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumororo ifagominaaco j#bugutuui. Jaanoco romanom#otisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidí iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumororo diitísima toonoco iimibachujeumororo diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumiti collihi mufuucutíhi? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihinuudi Lidia onoogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emecijeudi diitoco equehecusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaavomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofeenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuui judiomí sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiño fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatin#haamefañodi diitoco j#beguehicaubo Cristo idasuno iicauboro iguijeevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho am#haico j#beguehicaui. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuui, tolliro sihidí griegomí Moocanico ejeecivehicaumo miyaavuguui, bu sihidí ajashutino obocifino gaigoomí miyaavuguui icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomí imiyaavuguutimo ataaquivuumoro iimitino gaifimico iigaiy#c#umoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo. Jaamoro Jason onoobo iijaco caboc#umo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomísico aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomísiditi: Jito faajini#jequere rugueenimoro efehicaumo juu gasecuui. ⁷ Jaamoco Jason iijafaño ficuui. Jaamo famooro romano aivoj#bo* taj#baco imino moonitimo: Sifi aivoj#bo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidí ñaavuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inih#bamico ificumoro iinuui.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomí Pablomísico fucu Berea cuumivi galluui. Jaadi tahi #futuumisiro judiomí sinagogajafaño fuui. ¹¹ Jaamo tomaño judiomí Tesalonica

* 17:7 Cesar onoobo.

cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayiciumoro fafucuvaaciviro Caatinahaamefaño onoonoco ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomisi? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguuhi. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguuhi, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonica judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani iijico ijibogonoco uguubuumoro tahi fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaistuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomi Pablo goovano galluuhi muuaijinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuuhi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomoobo atyimehicauhi faacuumifaño ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomi siicumimoto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimi epicureo onono jibogoco nisiquimaaihicaumo. Jaanoti saatoho estoico onono jibogoco nisiquimaaihicauhi. Jaamo ticonuhi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaafifiibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Aeropago onoobavi: Mihaico dibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico dibeguehicahi, ¿milli iicanehejeque neehicahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanogui Pablo Aeropagobavi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Miho amihai diosmico mejeecivehicamañehejedi afatyooobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiboco, onoonoco. Miho diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicahi.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jinijeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jinije, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatibo, miyaminaa jeecivo sefari icatibo, ²⁵ jinejete cuujivaachutibo icano. Jaabo mihai famoocoro fiivoco acibo, guibuhubaco majaguisiqui acibo, fanoovaco acibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojinijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiinehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amihai poeta caatiniminaafi: Mihi Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaajirahi, Moocaani oro eetavota, nihibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebifañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicuui miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ificuubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetu ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebuunati siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeefimo bocibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onoogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoobo, Ponto jinijeooboco, bohonoro mogaima Pricila onoogoma Italia jinijeti asaamisi gaseuhi. Tahigo aivojibo Claudio onoobo iinusuuhi paryi judiomico Roma jinijeti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaaiño yomonocoro bu dudicamaaihicauhi carpa ijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomii, griegomii icamoco miyaavugusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jinijeti asaamisi gaseunaa Pablo judiomico ijibogohigoviro icacuuhi diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco ijihhevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amihai tijoho amihaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomii icatimojaagoviro fuucuujii, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeecivehicaubo ijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojibo Jesuco miyaavuguuhi paryi ijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gaijafenedi Pabloco nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitibo dibogo. ¹⁰ Ima uujoho icahi, mihaiñooba ico milli moonijitihii, jicuumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani ijico diitofeenevi jibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jinijevi aivojiboti iicaudihivi. Judiomii ijicucasiuumoro Pabloco satyuumo ihaivojibo itajiba icagahalliri giciniubojajaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecivequi tajibafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojibo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amihai judiomii monoonoco miyaano uujoho guubunijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amihai tajibaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahii amihairyo mihimibachucasi imogotihii uujoho tonehejeri ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomii, sinagogaja aivojibo Sostene onooboco agaayiciuumoro aamiumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutihii.

Pablo Siino Uumihii Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi guenenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutumoro Siria jinijevi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamisico ificuhiniuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomii iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomii fiituihi. Jaarunaa diibo imuguutihii. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachijii siino uumijii, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati guenenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jinije cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi J#beguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomioobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajauboro j#beguehicauhi. ²⁵ Jaabo imino j#bogociniuhi Moocaani j#haiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti j#beguehicauhi Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno j#beguehicauhi. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro ijajaago diiboco asatyumisiro imino j#buguuhi Moocaani j#haiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jinijevi uufuujinegui inahabomi aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tah iicaumo Cristotaco ihaci qui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi #futuudi sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco ij#bogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atymeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Am#hai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavuguusumi? nooboro.

Jaanegui diito iimusuuhi: M#hai magajatih i Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuhi: ¿Coyomo nitico jana am#hai magaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua initinoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicauhi iheedehifico ejeevesuno j#bogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaumo. Jaamoro Moocaani ijico j#beguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisiicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi nihicugot#bo miyaminaaco ij#boguequi. Jaabo ihimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji ijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesicinumor miyaavuguutih. Jaamoro Jesu j#bogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco #ciuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque ij#bequehicajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jinijeri iicaumo Moocaani ijico guubuuhi Jesuti ij#beguehicaunoco judiom i, bu judiom iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiom i gaifiimi #guefifimo: M#hai ijimico magañ#fhi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivoj#bo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañ#qui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idimo icamo saafi Esceva onoobo seme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivoj#bou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico mataj#bahi Pablo ij#beguehicaabo Jesu momofeenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu mijoho am#hai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi t#gaifiivuuhi. Jaaboro diitoco guinoniubo sefano diitoco ahaam#boro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicaimhejeque.

¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiinijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jiinijevevi ifitafutuubo tomañovi gueenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaisumo.

²³ Tusumi sihidi ñaaisumo Jesu jibogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiboro miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi icatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija jinitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano iigaiyicuboro nuubo: Amihairyo magajahi jidudicamaajehallivi sihidi mihai nihibamico magayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amihairyo maatyimemere muguubuhicacuhi diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efeehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jiicumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiinijevevi. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejevago diosa Diana jeeivo iija ibocima chahacuui. Jaadi jilliti diigoco bocigucujitirumo paryi Asia jiinijeminaa, bu paryi jiinijeminaa icamo ejeevehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomni aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavuumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicumoro satyuumo sinehejeque ihiimaacui iigaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaacui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutih. ³¹ Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jiinije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluuhi: Diitofaño feediibo, noomoro. ³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onoono, saatoho siibadi onoono icano ñaaicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomi diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiimaacui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiyoobo iicaunoco agaajacuumoro sefatumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minocni nihiba oovo ticovoocivi: ¡Imino diica Diana efesiomni aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miuro famooro miyaminaa gaajahi jiicumivi sihidi ejevago diosa Diana caamoti Mercurio onoobo† iicahigoti ihiji iniituugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿miijoho tuunamaajirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miuro jitisni gaifimisico amihai misivahi amihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiimaajihachiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti

* **19:24** Griego iijiri, Artemis onoogo. † **19:35** Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuumo.

sinehejeque mihigaivomoro mihiimaajihachiiji aivojito atajibanicibadi iminoro mihi-gaivomoro mihiimaa. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimaño jiniije aivojibo mihaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli mihai mihiimusujirahi jino mañaainoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llucarubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meeciboro Fuuhi.

¹ Jaamo illivuudi Pablo Cristotaco covaubo ijibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacu-uboro fuucuubo Macedonia jiinije. ² Jaabo paryi Macedonia jiinijeotoco emeeciiboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiinije. ³ Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinije. Jahigo judiomi diiboco agaicaauguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onoobero Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ifutuumo Troa micuvi mihai Pablomima mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari mihai ijicutaama achahano maahuno, jibaimobuunati, Filipino cuumiti meenegari mufuui. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuui. Jahigo sajaguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaiuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufano sihidi cuughuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafefi Eutico onoobero giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo guenene ijibugumaño sihidi diiboco cigara aivuui. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuui. Jaaboco ganiyicimo chuumucuuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihibiciuhi. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihiimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa mihai imegavi mufuui meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo jihairi asaajiiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asonti meenegari saano mufuucui. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuui. ¹⁵ Jaano sesevede Quio cuumi cojidi mafatyuui. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuui Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooniui Pablo guenene Asia jiinije. Icanoco iimuguutimaño Efeso cuumivi footibo iicaqui goovano Jerusalemi ihifetequi, tahi Pascua jibaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Amihairyo magajahi Asia jiinije. Icausumi icahicaunoco. ¹⁹ Miho fahijivaro amihafeenevi icahicauhi Aivojibo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootibo. Jilli icahicauhi sihidi idasuno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaalli tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenitibo jibeguehicaui amihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofano icano. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icano jibogooboro neehicauhi: ¡Amihai eedehefifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalemi feeji Moocaani Gaija tajibari, tahigo uco omoonjinoco gaajatiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi jibogooboro

neehicahi: Ijoho Jerusalejaago idaasuno civojafaño diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uu-joho esamaaitihi. Tafico gaijitihi, idinocoro imeguehi tajihai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajibahinino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuuhi uujoho saatojobati amhaifeenevi Moocaani aivoji ijico jibogomoti siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amhaico neehi: Amhai imiti jaadaco jisu amhaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amhaico jibeguehicahi paryi Moocaani ijico tuunamaaitibo. ²⁸ Jaanegui amhairyo mehesicini. Tolliro imino motomo igavominaaco Moocaani Gaija amhaico tajibauhi diitoco meteemequi atajibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatiheheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amhaifeenevi gaseji amhaico ifinisiqui jicu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ Miuro amhaifañoti saatoho agañivomoro jibeguejimo sicamañehejeque miyaanobadi, toonoguinodi amhai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amhaico fafucuvaaciviro tahaalli tofaihuco gañiboro jibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji jibogoco mehesicini. Jaano toonofenedi sefano mihicahi, jaano amhaico Moocanico ejeecivehicamofeenevi ificujui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amhairyo magaajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco hichicanoco, tolliro bu uuma icamedi hichicanoco icano. ³⁵ Miuro saicino amhaico jibeguehicahi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aacibo, toonoco agaayicibo janaanivivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuivuuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihibicicasiuromo taaumo, ³⁸ sihidi idaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihi siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanoticovoro mufuuhi Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuuhi. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuuhi. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi icachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jinijevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloco jibuguuhi Moocaani Gaijari: Jerusalevi feejarahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifiniudi mufuumo famooro mogaimima, iseemema icano mhaico ficuuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijinivi. Jaamoro jiniigaibaahohallivi mememumamaauiumoro Moocaanima mihiimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo ijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuuhi Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti mhai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi ijafaño mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti miimisiici idinomoobo diaconomobo ijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo iseemema icauhi sano gaigoomiro atajevatimo. Jaafigujeje Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo mhai toono fiiva fucuva mihicaunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onooobo Judea jinijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo mhaico emeeeboro Pablo niivigai meeheque icuhi. Jaaboro toomeeheri ifico itihaiño, ihusene icanoco isisuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi

judiomí jimeehe abajaabo ofooboco jillí sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuuhí, Jerusalemí ifootíqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collíhi uuri mataahi, uco mihídaasuvusuqui? Jaarunoco uujohe iguitíhi uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibó Jesu momohallí, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui millí munuucuutíhi. Jillíro: Jí, munuuhí tahí Moocaani Aivojibó jeebí onoobadí diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunatí mihimibaivumoro Jerusalemí mufuuhi. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumírí iicaumo Cristota gataavuuhí. Jaamofañó bu saafi icauhi Chipre onochugaíobo Mnason onobo. Jaabo iijafañó mihífutuumoró guenene mihicahícauhi sícjetíro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafañó.

Pablo Jacoboco Meecituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusalemí mihífutuudí monahabomí imo imo miháico gaayíciuhi. ¹⁸ Jaano sífucutí miháima Pablo fuuhí Jacoboco memeecequí. Jahígo tollíro icaumo famooro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguhí, paryí Moocaani díibo jibogofeenedí judiomí íicatírumofeeneví omooníunoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaanico inmuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañí, imiruno aivono. Jaarunaaca íiro gaajacuuhi judiomítí síhidí ajashutímo, imiyaavugucuumo famooro Moise atajíbaubadí iicaquí ejenaauhicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahí íjohova díibeguehicahí paryí judiomí siicumíjejaa íicamoco, Moise atajíbaunoco mimiyaaveguedino. Tollíro bu seeme meeheque miqíticujítíhi, síino mojeevamaajebadí momoonícuítíhi, íjohova neehicahí, noomoro. ²² ¿Millí jaanoco momooníji? Íjoho jínoví agasecuunoco agaajacumoro ñaaívejimo. ²³ Jaanegui jillí mooní: Miháifañó ícamo ígueenemehejedímo gaífimí Moocaanico unuucuunoco omooníjimo. ²⁴ Jaanegui díitoma ofooboro sacerdotemí unuubadí amíhai ífíinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco díitedí daadu. Jaanobuunatí ínigáinoco cídasujimo. Jaanotí famooro gaajajimo ídítí miyaano íicatínoco íhiimaahicanoco. Jillí íjoho ímíhusene Moise tajíbjaco edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanotí saatoho judiomí íicatímo imiyaaveguemedí, aameneque magalluumoro matajíbahi: Íjínítaco ejeecívucuunoco meheetavucuudino. Jaabadíro tíjohoco mahaduudino, bu udusuucímoro amacanísimehejeque muduudino, bu saatohoba ataabatímo jahísíhíjedí gaígoomíma ícadino ícano, noomoro.

Pabloco Templojafañó Agaayícimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo díito ígueenemehejedímo íicamoco ícúuboro satyuuhí. Jaano sífucutí díitoma ífíinoco íimíbachumoro fuumo templojafañó íjibeguequí, ífíinoco íimíbachuno ímívocafutuujinoco. Jaadí íjeecívonoco ífcujinoco.

²⁷ Jaamo sajuguíso ímívusutímaacaro judiomí Asia jíiníjetí agaseumo atyímeuhi Pablo templojafa ícaaboco. Jaamoro tuucuumío miyamínaaco añaaísumoro Pabloco gaayícíumo. ²⁸ Jaamo agaíbasímoro nuuhí: Ísrael miyamínaa, miháico mahamusu. Jaaní fahígovadí feehicahí ímítíno jibogooboro ísraelmínaahallíví, bu Moise tajíbjahíhallíví ícano. Jaaboro jino saatoho gríegomíco jíija templojafañó sívaabo toojaco ímíhíníquí, noomoro.

²⁹ Jillí neehicaumo Efeso cuumíobó Trofímo onooboco Pabloma tuucuumíví aatyímeumoro: Fíne díiboma templojafañó foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famooro tuucuumíoto imiyaavuguumoro Pablojaa saaumó jínoomoro. Jaadí díiboco agaayícimoro templojatí síhígoví sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobocíumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro díiboco gaicaaujírumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasímínaa aivojibójaago, famooro Jerusalemí cuumíoto añaaíunójibogo. ³² Jaanegui íhaivojibó, íhamocasímínaama, saatoho íhaivojítoco ícano ígáiyíciubo. Jaamo jínoomoro fuuhí ímíyamínaa ícauhígo. Jaamo miyamínaa imiya aivojiboco,

bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivoj#bo ifiit#vuuboro taj#baubo Pabloco civojaminaafiti isisi#qui mihiciri jigai#hichiri. Jaadi dilluubo: ¿M#joho diibo? ¿Jinejeque moon#bo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiina-maaihicaumo saato#o siibadi onoono, bu saato#o siibadi onoono icano. Jaanoco imiya aivoj#bo guubut#bo diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño #futuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuhimiyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasuhi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ij#hacucuuneguiha nuubo ihaivoj#boco: Imeguehi #ma ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu #joho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu #joho egipciobo diicat#hi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaihigovi asatyuubo diicat#hi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jini#jeocuumi obocicumio. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Pabloco iimaasuui. Jaabo cuuhuti ujulleeveuboro ihuseri faguubo miyaminaa ill#vequi. Jaadi ill#viudi iimaaubo hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici am#haifeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaunegui ll#viumo.

Jaanegui Pablo janaanici#vi ihiimauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jini#jevi ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel j#beguehicauhi imino s#icijeminaa taj#bajico. Jisumi am#hai Moocanico sefano imino mejecivobadiro uujoho jeehivehicaahi. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicauhi, bu isis#boro satyehicauhi gaifimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ij#hacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivoj#bo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uma galluuhi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguunoco J#beguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho j#hairi fuunaaca gadi#ba Damascati fiiticuurunaaca imimañobati niquejefañoti uco sefano achicuno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuui, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿coll#hi uco bucas#hi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuui: ¿M#joho #joho, aivoj#bo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, #joho bucas#hi, noonoro. ⁹ Jaaneri uma ufuumo sihidi igutu#hi, tolli onoonoco uguubumoro. Jaarumo m#hai#noobaco aty#meut#hi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivoj#bo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ij#beguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachic#neri tahaall# jaabatuui. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayic#umoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoo#o sihidi imiyaaveguehicaubo Moise taj#bajico. Jaabediti judiom#i Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emecivaubo tajaago ujulleeveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daaty#me, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco aty#mecuuhi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadim#i Dios ico ficuhi diibo jeeb#i iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu limiiboco ihaty#mequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo #joho faabohoco

diibegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivoj#bo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomi Iicatimoco I#bugunoco J#beguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaanima iimaauqui. Jaabo iimaanaaca gajafañodi Aivoj#boco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti #joho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivoj#boco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi t#johoco aga#usumi uujoho ujulleecin#boro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivoj#bo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiomi iicatimojaagovi, nooboro.

Pabloco Amocasiminaa Aivoj#bo Civojaniji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubuniciumoro sefano nuumo: Diiboco magaicaau. Mihi-mogot#hi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco #cimoro gaificihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivoj#bo taj#bauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoto taj#baubo Pabloco niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ij#beguequi collihi diiboti sihidi miyaminaa añaainoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivoj#bo ifitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu #joho niivigai meeheri dahaamijirahi romanom#oboco, iticoni milli iicanoco gaajat#boro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivoj#boco j#bugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivoj#bo Pablovi ifitivuuboro dilluuhi: ¿Naava miyaano #joho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: J#hi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivoj#bo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhin#cuuhi romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahij#tiro fiivuuhi, nooboro.

²⁹ Jaanegui aam#timoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivoj#bo romanooboco isisinoco agaajauboro #hicugucuuhi.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivoj#bo imuguuhi agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famoro fagominaaco icano taj#baubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ij#gai#hohinoco isinaayuuboro satyuhidi diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Am#hai tayoto, uujoho imino icafihidi imino tajeeb#co esicini#mañovi sajeeb# Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobero sacerdotemi aivoj#bo taj#bauhi Pablo coj#ri iicaaboco Pabloco ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. #joho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difiico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono g#cinihi Moocaani taj#bafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani taj#ba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tollidi aivo #joho neehi oboc#bo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatíhi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Míro Moocaani Caatíhaamefaño noono: Diicumí aivojiboti imitíno di-imaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagomínaati saato ho saduceomí iicaumoco, bu saato ho fariseomí iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomí oobo guhirubimí fariseomí iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomí, saduceomí iicamo jenaucasiuhi sanoomíro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomí isaduceomí. ⁸ Míro saduceomí noonícihi uchuumuumo buheetecuujitíhi, bu Moocaani toomomínaa chahahi, bu gajiamí chahahi, noonícihi. Jaanoti fariseomí fanocoro miyaavogonícihi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivunobuunati saato ho caatímínaa gañíivuuhi fariseomí jaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitíno moonitíhi. Jaabofañodi baacho gajia iimaahi, Moocaani toomomínaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocanimaryo momoonícasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasimínaa aivojibo ñihicuguuhi Pabloco fahígovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasimínaaco tajíbaubo diitofeeneti Pabloco ícimoro cívojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sífucuti Pablojaa Aivojibo Jesu asaauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tollíro Roma cuumíjaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajínicasiuno.

¹² Jaanaa sífucuti sanoodímo judiomí iimaacasiuhi Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitíno unuunofañodi nuumo: Mamachujitíhi, mahadujitíhi icano diiboco magaicautínohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tollí unuumo cuarentadímou tollí esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemí aivojibojaago, judiomí quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: Míhai munuucuuhí iimitínofañodi Pabloco magaicautínohachuta mamachujitíhi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amíhai fagomínaama mofoomoro amocasimínaa aivojiboco cívohogo midilluto diiboco isivaquí amíhai ímefeeneví, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetíbo ímegaro míhai mihimibaivucuují diiboco magaicauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro ícívojafa fuubo Pabloco íjibeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saato hotí aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sícafefico masatyó imíya aivojibojaago siinoco diiboco íjibeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosícafefico íhaivojibojaa asatyuboro nuuhi: Pablo cívojafañoti uco galluhi jaani sícafefico díjaago sívaquí ícova siinoco íjibeguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui íhaivojibo tosícafefico íhuseti agaayícíuboro síhígoví diiboco asatyuboro dílluuhí: ¿Míllí uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui ísícafefí nuuhi: Judiomí esamaaihi íco idilluquí cívohogo Pabloco satyequí fagomínaa ímefeeneví. Jaamo jillí íco neejí: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, síhídí cuarenta janaanícíví ícamo teemejí Pabloco. Jaamo imitíno onoonofañodíva machujítímo, adujítímo icano Pabloco agaicaautínohachuta. Jaamo imibaicínícuumo íjohova: Jíhí, Pabloco gallují, eneejinoco otoomomo, nooboro.

²² Jaanegui íhaivojibo ísícafefíco ífitacuuboro nuuhi: Díbeguedino míhaiñoobaco jino uco ídíbgonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobjaago.

²³ Jaadi íhaivojibo coovauhi saatísi aivojítísíco. Jaaboro díttísíco nuuhi: Mihimibaivusu doscientodímó amocasimínaa baadí efeejimoco, bu setentadímó jeejímíri efeejimoco, bu doscientodímó aamíganoma efeejimoco icano Cesarea cuumíví tufucuro ífeequí, nooboro. ²⁴ Jaamoma íhaivojibo galluhi Pabloco jeejírí ífeequí. Imino Pablo

tahi ihifetequi aivoj#bo Felix onoobojaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onoohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino iij#co galluuhi #joho idiimihusene aivoj#bo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi #civojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaom#ma ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihi-imaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi taj#bajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro mill# nuutihi: Toonohalliti magacaaujirunoco, micivojaan#jirunoco icano uujoho aty#metihi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluuhi dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluuhi tahi dihi#mefeenevi diibediti ihiimaaqi. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasim#naaco ihaivoj#bo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasim#naa baadi ufuumo uumiumo doj#cuv#ro icivojajaago. Jaanoti jeej#m#ri ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi #futuudi aivoj#bo Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivoj#bo dilluuhi Pabloco: #Cuucaoobo #joho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia j#in#jeoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco id#bogonoco guubun#cit#hi. Jaanoti jarihiica #diti ihiimaamo asaadi #joho onoonoco bu guubun#ciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafa#o, toomom#naa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivoj#bo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivoj#bo #futuuhi sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaam#naafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivoj#bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivoj#bo Felixco, imino aivo #joho aivoj#bo m#haico teemehi. Jaama#o aivo sajeeb# mihicahi imino m#haico ataj#bama#o. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaay#cihi fahigova #joho aivoj#bo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvoti#bo diicat#qui imeguehi ajashuno #ma ihiimaanoco. ⁵ M#hai jaani Pabloco magaajacuhi ga#n#husuno is#ramaaihicanoco. Jaabo fahigovavi judiomi#co dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavom#naa aivoj#bo iicama#o. ⁶ Jaama#o templojaco m#hinin#jiruubo. Jaarunaa m#hai diiboco magaay#ciuhi diiboco midilluqui motaj#baji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasim#naa aivoj#bo Lisio onoobo asauboro sefano dumit#ciuhi m#haiti. ⁸ Jaabo ihamocasim#naa aivoj#bo galluuhi, Pabloditi ihiimaamoco, dihi#mefeenevi diibediti ihiimaaqi. Jaabo eneecau #ro diiboco dillu. Jaabo #ro gaajahi m#hai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco pary# judiomi: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Felix Pabloco taj#bauhi ihiimaaqi.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihi#mefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi s#ic#jet#ro j#icuumi aivoj#bo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneecahicau bu #ro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahin#bo agasehininoti fahuseeci mot#haiti mifucuci id#no fucuv#ro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaaubo templojafa#o, sin-agogajafa#o, tuucuumifeenevi buhigueeje icano #naaisuuboro ofoonoco aty#metimo. ¹³ Jaamo jino uuditi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadim#hai Caani Moocaani iicaaboco jee#vehicahi bohono j#hai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacum#naa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaam#naa aamenefa#o, bu Moocaani taj#bano aamenefa#o iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi pary# uchuumucumo iimifimo,

bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igooboro efeehicadi taacuumijaago saahinihi judiomico nihibamico aciqui, Moocaanidi jeecivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiomí Asia jiinjieti asaumo uco templojafaño atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaivuutihí, ñaaisuuboro icautihi icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomí Asia jiinijeoto collihi saatihí jinoovi dihimfeenevi ihiiavaamo uuditi imitino iicanoco eesicinihachijí? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa millí judiomí fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magajaqui uco midilluhi jaachijí, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro millí nuutiibo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojibo Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiboco galluui Pabloco palaciojafaño ijihacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicaui diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomíogo Drusila onoogoma saahi. Jaaboro Pabloco cuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijibuguunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿cusumihacho ico siino cuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicaui: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuhuvahicaubo diiboma ihiiamaqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojibo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomíma imino icaqui Pabloco civojafaño uco ficuubo iinusutiibo.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idino aivojiboti icacuudi fuubo Cesareti Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiomí obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaumo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jiihaivi igaicaausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihiiamaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachijí, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasivuuboro Pabloco cuhuvauubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaumo judiomí diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomí diti, templojaditi, bu romanomi aivojibo Cesarditi icano imitino iimaatatíhi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomíma imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojibo Cesar onoobo tajibamañeri icahi imino uco idilluqui iro imino gaajacuhi imitino judiomí ihiimaatino. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachijí jaafa uco magaicaau. Jaanoti sicamañoooco ihiiamaahicahachijí diito usefaño mihaiñooba uco acijitíhi. Jaanegui imeguehi romanomi aivojibo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniminaama ihiimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojibojaga ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojibo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojibo Agripa onoobo Berenice onoogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi ijibuguboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhinibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Miihai romanomi mejeevamaaitihi ticovono miyaminaafico magaicaaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiimaano imefeene ifihallivi ihiimaqui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinisumi uujoho guenene icatibo sifucuti tatyajibamañoti cuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iimaa iijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe enehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine mooniji, onomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojibo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafañoro ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuboro nuuhi: Civojohogo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajibafimañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitisico iimuunofenedi. Jaamisima saumo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojibo Agripa, famooro jino miihaima mihicamo, memeece jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinhi. Jaafa gujeevebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehinibo aivojibo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaga galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojibojaga acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojibo, Agripa, diimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Miiro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojibojaga milli diibediti icanoco jibogotibo, nooboro.

26

Pablo Aivojibo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Hiro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agañiyicuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivojibo Agripa aivo imo imo icahi diimefeenevi tafihallivi ihiimauboro jibeguequi famooro judiomi uuditi ihiimaahicanoco. ³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaaque, tolliro fanooro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluui uco guubuniqui sicuno.

⁴ Miiro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiji imidiusumi fariseobadi iicaunoco jibogomo. Jaamo miihai fariseomi mihi-camo Moocanico saatoho janaanici aivo imino mejeevonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco

Moocaani unuubadi. Jinhalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamaño miïro Israel cumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco otoomomo Moocaanico jeeçivehicahi cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditì judiomì jisumi imitino iimaahi. ⁸ Hìjoho aivojìbo Agripa, ¿nacu amihihai judiomì mimiyaavogotìhi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jìbuguhi.

⁹ Miïro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañodi uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jinijenedi.

*Pablo Siino Jìbeguehi Cristoco Agaayiciunoco.
(Hch 9.1-19; 22.6-16)*

¹² Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciunoro agalluuneguiha. ¹³ Jaabo aivojìbo Agripa, uujoho jìhairi fuunaaca gadicìba niquejefañoti uco sefano achicìuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicìno janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuuhi uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collìhi uco bucasìhi? Hìro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotìbboro iinoro fegaì niqueque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Miìjoho hìjoho, aivojìbo? nooboro. Jaanegui Aivojìbo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco hìjoho uco bucasìhi. ¹⁶ Jisumiro gañiivo. Toonegui hìvi uujoho buhugaavehi uco deeciivequi fanoocoro uuditì adaatyimecunoco, tollìro adaatyimejinoco icano dìbeguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomì useti, bu judiomì iicatìmo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallìnoco faayicìsuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutìmo iicaqui cìvonoguiinodi igotìmo seseehi iicacuuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicìmo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹ Jaanegui, aivojìbo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰ Jaaboro jìbeguehicauhi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jìbeguehicauhi Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jinijevi icano, bu tollìro judiomì iicatìmoco icano. Jaamo famoocoro jìbeguehicauhi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagovìro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. ²¹ Jinhalliti judiomì uco templojafaño agaayiciunoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jìbeguehi paryi miyaminaaco obocifitìmoco, obocifimoco icano. Jaanoco tollìro fahiiivarò jìbeguehicahi siibadi jìbogotìbo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajiibo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiibo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticonìbo. Jaanoco jilli jìbuguubo mataajajinoco judiomìdi, bu tollìro judiomì iicatìmedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine hìjoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotìhi. Imino eesamaaboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivojìbo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi ñihicugotìbboro iimaahi. Jaanoco diibo tollìro gaajahi fanooro toovono iicatìnoco. ²⁷ Jaanegui aivojìbo Agripa ico dilluuhi: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocanico dilluhi, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo #ro icatino, paryi jaachiji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivoj#bo Agripa, bu aivoj#bo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano aga#iivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicat#bo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivoj#bo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuut#ruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi m#haico Italia jinijevi igalluuqui aciumo Pablo saatoho civojam#naa iicamoco saafi aivoj#bo Julio onoboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasim#naa Augusto onoomo amocasim#naa aivoj#bo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuaijniri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jinijeoobo m#haima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onomicuvi mihifutuhi. Jaama#ovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahabonim#naaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba m#haico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jinijeque, bu Panfilia jinijeque icano mafatyumoro mihifutuuhi Mira unuucuumivi, Licia jinijevi.

⁶ Jahigo amocasim#naa aivoj#bo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinijevi ufuugaco. Jaaboro m#haico togafa#o jicafutusuubo mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhi Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihahidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhi Imimicu onomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo guenene tahi mihicauma#o #ihicucuuno muuairi mufuujino j#nija guibuhubama iicacuujino ifiticuuma#o. Jaanegui Pablo diitoco afaj#nuboro nuuhi: ¹⁰ Am#haico gaifimico neehi: #ihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeji. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje ga#cafeteji, jaabadiro saatoho miyam#naa ifiino ga#cafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasim#naa aivoj#bo miyaavugut#hi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusum#naafi icano unuunocoro miyaavuguuhi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatimicu j#nijadihivi. Jaanegui masigo mufuucuqui jinooti Creta jinijevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Toma#oti noreste, sureste icahigo #fuvusuhicauneguiha, tomicuvi j#nijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba s#cuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeji, noomoro mufuuhi Creta chugai fiitinodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba m#haico agaayic#noro #igusuutinegui mejeevesucuuhi. Jaaneri m#haico iguibuhuba sihigoviro satyucuuhi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai buj#naagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti

imidi meenegaco imino mudujenuhi iguiraagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujenimo. Jaamoro iguiraagaco sisimo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiha. Jaamoro muuaifaño jiniigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifigatyujirunoco inihicugumoro imeenega gaachehuco niitusumo guibuhuba sihigoviro ditoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaificiimo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famoro siino magafificiuhitogaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihinihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihifine, munuui.

²¹ Jaamo guenenene amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleeveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masamaño idaasuno mihicahi monehejeque magafificihi. ²² Jaarunaa nihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihidigaaro meenega fimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihimoocaanico ejeecivehicaabofañodi uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco nehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojibomefeenevi dihfeteji. Tolliro difañodi iri Moocaani taajasuji famoro ima meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica nihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafifañodi onoobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisicihachuta mihigucuudi Adria muuavi mihifutuui. Jaamañovi sihigovi agañino, sihigovi agañino fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuui jinijeti ifitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agañijirunoco iiguimoro igueenemehejedino obocinonoco toga dojicuogati udujenimoro imuuifaño gañimo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tumuumo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajeminaa togati itaajaqui moonuhi ihajashugaco togati imuuifaño iiniitusumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati moonimo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojiboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachiji amihai mataajajitihini, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sitaaco iquitimoro togaco muuaifaño gañuhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenenene mijaguisicimicigacutihini, bu machucutihini icano. ³⁴ Jaanegui mihaico nehi: Mamachuqui. Jaamo machumoro mataajahi. Mirosaatohoba milli icacujitihini, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayicuboro Moocaanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famoro amachumoro imo imo minifutuui. ³⁷ Jaamo mihai meenegafaño mihicauhi doscientas setenta y seisdimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañimo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niitui Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comañoo jinijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atymeumo. Jaamañovi jiniigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitimo. Jaaneri ibocisutano muuaifañoro fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniiyuumo. Jaaneri fitivuga jiniigaibaahojaagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucumañovi. Jaaneri jiniigaibaahohallivi nijequeoga figatyuhi kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyuucai icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraicujirahi icivojaminaaco isimoro ataajaujiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojiboco Pablo itaajasuqui milli moonisuutihini. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni

tajiībaubo muuaifaño acasiniivomoro ijinīja iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajiībaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajaumoro jiīnjev̄i ifutumo.

28

Pablo Malta Onoochugaiv̄i Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoochugai iicanoco magaajaciuhi. ² Jaamo toojīn̄ijeoto imino mīhaico gaaȳiciuhi. Jaamoro sihidi nīja sīcura icaneri mihicahicauneguiīha cīj̄igaico mīhaidi ebasumo. Jaamoro mīhaico famoocoro feemesumo. ³ Jaanaa Pablo iciuhi cuuhafene ifigañoco. Jaaboro cīj̄igaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguucuri toonotī jiīnimo iinuui. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañov̄i guenene feetucinīubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijīnimo Pablo usetī efektucinīunoco. Jaamoro ihiimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaanī gaicaauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonotī ataajacuruuboco Moocaani imucugai icasujit̄i, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cīj̄igaifaño ijīnimoco efeefaiquiuyuuboro millī icaut̄i. ⁶ Jaarunaa famooro esicinīumo: Fine ujuurineri cheemejībo, noomoro. Jaarumo guenene ihesicinīcuurui millī iicacutīnegui boobanīumo ihesamaajeque. Jaamoro Pablotī nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivoj̄ībo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo mīhaico imino gaaȳiciuhi mifucuci, safucu icano ticovov̄i imino mīhaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaiijefaño icauhi. Jaabo sihidī guihuv̄ari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimaauboro diibohall̄iv̄i ihuseque ficuubo. Jaaneri tsumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunatī toll̄īro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mīhaico imino jeecivuuhi. Jaadi bohoga meenegafaño mij̄icafutuudī aciumo mīhaico sihidī duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumiv̄i.

¹¹ Jaanobuunatī minih̄ibaci, sanih̄iba icanotī tuchugaitī meenegari mufuui j̄inijaco tuchugaiv̄i afatyugari. Jaagau Alejandria j̄iinije meenega. Jaagahall̄iv̄i eetavocinīumo jihovo diosmī Casto onoobo, Polu onoobo icamisī ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mīhifutuui Siracusa onoom̄icuv̄i. Jaamañov̄i mifucuci, safucu id̄ino mihicauhi. ¹³ Toonotī mufuui Italiaj̄ini fiitino. Jaadī mīhifutuui Regio cuumiv̄i. Jaano sifucutī guibuh̄uba saauhi surjaagoti. Jaano sifucutī mīhifutuui Puteoli cuumiv̄i. ¹⁴ Jaamañov̄i mahatȳimeuhi Cristotaco. Jaamo mīhaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajuguisī ticovov̄i. Jaadi mufuui Roma cuumiv̄i. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuui mīhai tahi mufuunoco. Jaamoro saumo mīhaico ootomovaumo. Jaamov̄i macab̄ivuuhi j̄īhaiv̄i, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañov̄i. Jaamoco Pablo aatȳimeuboro Moocaanico imuui. Jaaboro quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romav̄i mīhifutuudī ihamocasim̄inaa aivoj̄ībo icivojaminaaco aciuhi Roma civojaminaa toomominaa aivoj̄īboco. Jaanotī Pabloco ijeevadī ficuumo saafi amocasim̄inaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romav̄i Ij̄ibogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu id̄ino iicauno n̄ījequetī cuuhuvaubo Romari iicaumo judiom̄i aivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiom̄iditī millī iimaat̄i, toll̄īro motadimī jeevamaajeditī millī iimaat̄irahi icano. Jaarunaca Jerusalevī uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadī uco idilluumo uuv̄i imitico atȳimeutī: Jaamoro ¿millitī bu magaīcaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiom̄i sihidī uuditī imitino ihiimauneguiīha uujoho imuguui Roma aivoj̄ībo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumim̄inaahall̄iv̄i, ¿millī noot̄i?

²⁰ Jaanegui amiihaico cuuhuvahi amiihaico aatyimeebere iimaaqui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisiciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Miihai aamebaco magaayicitihii Judea jiiñijeti ñditi iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco miihaico jibogotihii. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaaiñoco magaajanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihiimaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidii miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jibogoobo suufeniuhii iijicuuvii. Jaabo Moise tajibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamenefañodi Jesuditi jibeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutihii icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahii motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isiaafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amiihai fine muguubuji. Jaarunoco magaajajitihii. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitihii. ²⁷ Amiihai jeebii kuhufono imini-fotomaño, imitino muguubumo. Amiihai aallino mihicicinihi. Jaaneri amiihai aallinero aatyimetimo mihicaji. Bu amiihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amiihai jeebiri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amiihai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jibogoco judiomi iicatimediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahii diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño. ³¹ Jaaboro ñihicugotibo jibeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojibo Jesucristoditi jibeguehicaubo. Jaaruuboco miihaiñooba Pabloco millii neehicautihii.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatinuahaame.

Pablo Caatinuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeeçivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco icuubo.

² Jibogoco Moocaani sicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinuhaamefaño unuucuuno.

³ Moocaani Achi Aivojibo Jesucristoditi ihiimaano jibogo diibo miyaminaa ifiiti iicausumi jibogono, Jesucristou aivojibo David iyaachimihaooboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafenuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijeveme-feenetu ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofañodi Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofañodi mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo icaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinuhi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifima diibedi icaqui. Moocaani, bu Moaivojibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebii icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa jibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebii maryo ejeeçivehicaabo Illi jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachijii millitihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebinoco Moocaani Gaijari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañodi mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahijivaro abaateguehicanoco magaaajanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihai feenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevii omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi añiminaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai jibogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihii Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco ataajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinuhaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani gaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi nihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihii. ¹⁹ Iimuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaaajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jinijeque ifiivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeeçivotihii bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino

esamaajeneriro ijeeb#ino mitahi. Jaama#o iguubutijeeb#i diitoco #ivono minifetehi. ²² Magaajahi, unuurumo gaajat#hi. ²³ Jilliro Moocaani sihid#i ejeevaabo ufucuro ifinijit#iboco ejeec#ivot#imoro cafaryuhacumo, miyam#naafi ifin#fiibo ijim#iriro, bu tolliro joom#i ijim#iri, jiinimom#i ijim#iri, pary#ic#ino faaboho asim#i* ijim#iri icano.

²⁴ Jillit#i Moocaani diitoco iimit#i iimogov#iro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaama#o nucufesunoonoco fahigova moon#imo. ²⁵ Moocaani miya ij#ico iimiyaavogot#imoro sicama#e#ejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeec#ivomoro imehicamo, Moocaanico imot#imoro id##ibocoro naha diiboco fahij#ivaro mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jillit#i Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogov#iro; aivo gaigoom#iti m#ihai#omaryo gaifim#ima iican#ic#inoco ejeevesumoro sano gaigoom#iro fahigovav#i icas#ihicahi. ²⁷ Jaabad#iro buunaj#i gaifim#i gaigoom#ima iican#ic#inoco ejeevesumoro aivo sihid#i imogomo sifima sano gaifim#iro iicacasinoco. Sano gaifim#iro nucufesunoonoco moon#ihicahi fahigovav#i. Jaama#o toono iimit#i jaada ifihall#iv#iro guihuvanehejeque ic#imo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafotot#ima#o; diitoco iimit#i esamaajefa#ov#iro jeevesuubo momoon#itat#inehejeque imoon#iqui. ²⁹ Fanoova imit#ima icamo ifico idicunonoomon#ineheje, imit#ineheje, sitaanoco imoy#ic#ineheje, sitaaco imit#ino omoon#ineheje icano. Siinohall#iti sitaaco j#heve#e, gaicaaufifimo, #bacasififimo, ba#n#ififimo, sitaaco j#heve#efifimo, sicama#e#ejeque j##bocasififimo. ³⁰ Sitaadit#i iminot#ino iimaamo, Moocaanico j#heve#e, sitaaco gaijit#imo, uujoho sihid#i jeevahi noomoro ifico cahac#isumo, imit#ino omoon#ij#inehejequere esamaa#imo, caanim#ico: Jii, noot#imo. ³¹ Aivo es#ic#in#it#imo, unuucuunoco eheetavotat#imo, gaijit#imo, sitaaco imit#ino omoon#inoco iimibachunoco gaajat#imo, sitaaco idaasugot#imo. ³² Moocaani ataj#ibanoco imino gaajacurumo. Toll#i omoon#ifimo ifinijit#ino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufen#it#imo moon#ihicahi, tolliro sita omoon#inoco aty#imemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacuf#i.

¹ Jill#i iicama#o agatyavequimaajirunoma chahahi, #joho sitaaco imit#ico udugaacuubo. #joho cajaan#hacho idiicaruubo, sita: Imit#ico, onooboro udugaacuubo, #ro bu dif#icoro toonofa#o ga#n#suh#i sita: Imit#ico, onooboro bu #joho tobad#iro moon#ihicahi. ² Magaajacuh#i Moocaani imino udugaacuuboro toll#i omoon#imoco ijaadaco ac#inoco. ³ #Nacu #joho fine dees#ic#in#i: Moocaani idaasuno omoon#inot#i taajaj#i, onoobo? Jaaboro #joho sitaaco iimit#ihall#iti idaasuno omoon#ihicaabo, bu diito omoon#ibad#iro moon#ihicahi. ⁴ #Nacu #joho diimogot#ih#i Moocaani imihuseque, bu ijaab#ic#if#ihicanoco; #joho gaajat#ih#i diibo imihuse #co dihimit#ico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeeb#i aivo #co ucuhufoma#o dihimit#ico deevesugot#ih#i. Jaama#o dihall#iv#iro sihid#i titiban#ih#i Moocaani #co idaasuno omoon#ijinoco ufucu aty#imecafetej#ino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco ac#ij#ifucuv#i. ⁶ Tusumi jari jaaduj#iibo famoovaaco it#icovoo#ic#iv#i iiminoco omoon##boco iimineri, bu iimit#inoco omoon##boco iimit#ineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu boc#ico icano iguiinomoco, ifinijit#ino fiivofeened#i iminoco suufen#it#imo omoon#imoco ifinijit#ino fiivoco ac#ij#iibo. ⁸ Jaanot#i sefano idaasuno moon#ij#iibo: Uujoho sihid#i jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ij#ivot#imoro iimit#inocoro eheetavomoco ⁹ sihid#i aivoma idaasuno icaj#i pary#ic#ino imit#inoco omoon#ihicamed#i, imegav#i judiom#id#i, tolliro bu judiom#i iicat#imedi. ¹⁰ Jaanot#i Moocaani ac#ij#iibo imico, boc#ico, sajeeb#ico icano pary#ic#ino imino icahicamoco, imegav#i judiom#ico, bu jaabad#iro judiom#i iicat#imoco icano.

* **1:23** Griego ij#iri: faaboho asim#i igueenemeheje it#ihai#o iicamo, noono.

11 Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. 12 Paryicino Moise tajibama achahamo imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama iicacurumo imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacufetejimo ifiniqui. 13 Moocaani gaayicitihiti totajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. 14 Jaanoti siicumimoto Moise tajibama chaharumo ijeebitiro Moise tajiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajibama chaharumo, tolli ijeebi onoobadi omoonino. Toono diitedi tajibabadi jeevahi. 15 Imihiicafeenedi gaajasumo ijeebifaño Moocaani tajibama iicanoco ijeebi diitoco jibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. 16 Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciiboro jaadujji Jesucristofeenedi taajasujibogoco uujoho jibogoboro eneehicabadi.

Judiomí Moise Tajibaguino Icahi.

17 Jaanoti cajaatyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajibafañodi icahi, bu Moocaani uco gaijahi, neehicahi. 18 Jaabo ijoho Moocaani jeebi onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiba gaajasuhi iimino ifico diciqui. 19 Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifaño iicamoco gaajasujirahibadi deesicinahi. 20 Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutumoco fajinijirahi, nooboro deesicinahi, tajibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. 21 Jaarunofaño ijoho sitaaco idibeguehicaabo, ¿collihi jaabo dificoro dibeguehicatihiti? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idibeguehicaruuvo, ¿collihi jaabo nanivahicahi? 22 Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jibeguehi, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo jihovono caanimi iijano busumijeque nanihicahi? 23 Tajibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruvo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiba onoobadi omoonitimaño. 24 Miño Caatinihaamefaño noono: Amihai tolli mihicamaño judiomí iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

25 Moise tajibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino idi imijirahi. Jaanoti Moise tajibaco imino omoonitihachijji Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? 26 Jaanoti iquiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonibo imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicicafetehe quiticiratiruvo. 27 Imeehe nijeque quiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonihicaabo ico dihimitico atyimesuji, ijoho tajibaco: Jii, eneehicatimaño toohaamema diicaruuvo, dimeehe nijeque quiticiniruvo icano. 28 Jaabo judioru jaaruvo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticinirumo ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. 29 Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebifaño Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotihiti, idiboro Moocaani imehi.

3

1 ¿Jaanegui collihi judioti mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. 2 Jaarunofaño aivo sihiditi imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciamaño. 3 ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumiticijirahi? 4 ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehajahaca Moocaani iimihuseque jeevesutihiti. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyaminaafi bañififrunaaca. Miño Caatinihaamefaño noono: Iimiiboti diicaji dihimi icafeenedi, bu ico misumoro emeecirunoti imino dihiineji, onoonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitihini, monoonicini miihaico idasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicini. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminaafi iicaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitaciniiibo neejirahi: Uujoho abañififiiboti saatoho Moocaani miya iijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijji, ¿collihi jana uco imitiminaafibadi idasuno moonijiibo? ⁸ Jaaneguiiha iimitinoco momooniqui iiminono isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi miihaiva iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimiftihi.

⁹ ¿Milli jaanoco moneejirahi? ¿Nacu miihai judiomini diito janaanici mihimifihini? ¡Cha, tolli icatino! Miiro: Judiomini imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miiro Caatinahaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omooniiibo chahahi. ¹¹ Miijoho agaajamo chahahi. Miijoho chahahi Moocaanico iguino. ¹² Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuhi. Miihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi. ¹³ Oono iiji ciihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihiiamaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihiiamaa jiinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotinocoro iimaamo aivonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco igu-ijenijinojaagoviro goovano foomo. ¹⁶ Idasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaamo sajeebii icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico iñihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinahaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaajacuhi paryicino Moise tajjibafaño iicano totajjibaguino iicamedi noono. Jaanoti famooro illivomoro Moocaani aivojiguino iminifetequi. ²⁰ Miihaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitihini tajjiba onoonoco omooninofeenedi. Jilli tajjiba miihaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajjiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani miihaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajjiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataa-jajinohalliti ihiiamaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani miihaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Chahamo saatoho sita janaaniciivi iicamo icano. ²³ Famooro imitico momooniuhini. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicini, Cristo Jesufañodi ataajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhini. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaajasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabicuboro jeevivotiiibo fatyuubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicicunofeenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinihirahi? Tolli mihichicano chahacuhi. ¿Collihi jaano tolli icatino? Cha, tajjiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaajahi miyaavogofeenediro Moocaani miiinoco agaayicinoco. Jilli tajjiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomini iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiro iicamaño miyaavogofeenedi gaayiciiibo judiomico, bu judiomini iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodi

* **3:30** Griego iijiri: miyaavogofeenedi gaayiciiibo imeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaanivivi tajiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masii Abraham miñhai judiomí eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayiciubo? ² Siinoco omoonunofeenedi Moocaani diiboco igaayiciuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevivi icatino. ³ ¿Naa millí noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayiciuhi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicivi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafico Moocaani agaayicibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiibo ejeecivucutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuubo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohoro imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiratimedi? Miñro munuucuuhi, Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayicunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayiciubo iimeeheque iquiticunobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayiciuhi imiyaavuguunofeenedi diiboco Moocaani agaayicuno jibogobadi iicano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicivi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavugubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatiibo, iimeehequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicivi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miñro Moocaani: Amñhaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihaiico icano; atajibaco omoonumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayicuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiha Moise tajibaco omoonimo idimoro Moocaani aciguunoco igaayiciuruva. Jaaneguiha jahi miyaavogo miyaano icacuutihi, tolliro bu Moocaani aciguuno miyaano icacuutihi jahi. ¹⁵ Miñro tajiba miñhaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti miñnoco idasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiba achahahigo magajatihivi imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aciguuno idimoro Moise tajibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavugubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevivi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevivi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihaamefaño neehi: Ico ficuuhi ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecuurumoco fiivoco acivi. Jaabadiro bu ifivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco esiciniuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diyaachimihai, unuunoco imiyaavuguumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovocivi. Jaaruubo jeevesuutihi imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi iicacumaño eseemevacuu-jitirunoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esiciniubo Moocaani

imityari aaciiguuno imiyacarujinoco iyaachimihaiditi. ²² Jilliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴ tolliro bu miihaidi caatiniumo. Miihai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicihi miihai Jesu Mohaivojiboco gujivefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofenedi miihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani miihaico momiyaavogofenedi mohimitico ubuusuuboro agaayiciuumo, sajeebii Moocaanima mihicacuuhi, Mohaivojibo Jesucristofenedi.

² Diiboco mimiyaavogonofenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicahi, tolliro bu idaasuno mihicarunofenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco miihaico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani miihaico imino omoonijinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino miihaico jeevesutih Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuuhi Igaijaco aacinofenedi.

⁶ Miihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo gujiveuhi paryicino imitiminaahallivi.

⁷ ¿Cajaani fine gujivejirahi sifi Moise tajiba onoobadi omoonibohallivi, ncahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihuseebhallivi iguijevejiruubo.

⁸ Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofenedi.

⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofenedi miihaico Moocaani agaayiciuumaño, diibofenedi mataajacuuhi idaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti.

¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebii miminifutuuhi Illi mohallivi iguijeveunofenedi. Jaamo sajeebii mihicacuumaño magaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocaanifaño imo imo mihicahi Mohaivojibo Jesucristofenedi. Miiro diibofenedi Moocaanima sajeebii mihicacuuhi.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofenediro jiiinjehallivi imiti jicafutuuhi. Jaano imitifeenedi, bu tolliro gujive jicafutuuhi. Jaano gujive paryi miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavumaño.

¹³ Tajiba chahaunaaca imegaviro imiti jiiinjehallivi icacuuhi. Jaasumi tajiba achahaumaño imitico omoonuno gaajaveechurautihi.

¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta gujive imityama icacuuhimohallivi. Moocaani tajibaco Adan iihivuuumaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatini. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovicicafotono ifototihimohallivi miihaico Moocaani aacinovi. Miiro saafi Adan imitifeenedi famooro gujiveuhi. Jaanoti Moocaani miihaico ticovono taajasuco acihi, saafiro Jesucristofenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutumoco imino omoonijino.

¹⁶ Saafi imitiro ifototihimohallivi Moocaani miihaico taajasuco aacinovi. Saafiro imitico omoonuno famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidimohallivi moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi.

¹⁷ Miiro saafi imitifeenediro gujive mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofaño saafiro Jesucristofenedi.

18 Jaamaño saafiro Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuno Moocaanidi iimiumaño. 19 Miïro saafi guubutifeenedi ajashutimohallivi imiti javuvuuhi. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

20 Jaamaño tajiba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani mihaico agaijino aivo allinoocivi. 21 Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraatono mihaico diibovi ifiitivusuqui. Jaano mihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifnisucuuhi, Cristodiro Mihicacuuhi.

1 ¿Jaanoco milli meneeki? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti mihaima Moocaani gaiji iguiraatequi? 2 ¡Tolli icatino! Mihaï mohimiti ifico miguijenicuumo, ¿milli bu jaamo imitifano icamoro mihicajirahi? 3 ¿Nacu amihai magaajatihi niti Cristo Jesujaago mihaico iminiiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefano mihaico iminiiyuno eneejiruno. 4 Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucuumoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifiima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefanoti ubuheeteubadi.

5 Cristofano mihicacuuhi. Jaanegui mihicacujitihï mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacuhi, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. 6 Mihaï imino magaajacuuhi iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecufutucuumoco, mihaï ifi iimitinoco imeguehicano ifinicuuiqui. Jaamoro siino imiti jïjovoto icacuutimo miicaqui, miino aivojibo atajïbanoco momooninibadi moonicuutimo miicaqui. 7 Miïro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuui. 8 Mihaï mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinïhi diiboma sano mihicajinoco. 9 Jaamaño magaajahi safooro Cristo guijevefanoti ubuheeteubo siino uchuumucujitïnoco. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuuhi. 10 Miïro Cristo sano paryicino imitihallivi safooro guijevecuuhi. Jaabo ubuheeteubo Moocaanidiro icacuui. 11 Jaabadiro bu amihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufano mihicamaño.

12 Jaaneguiha amihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucuumo, amihai ifi iimoyicïnehejeque momooninofanodi. 13 Amihai ifico imitiguiinovï mificuumo. Jilliro Moocaanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amihai ifico Moocaanidi mificu iiminocoro momooniqui. 14 Miïro imiti amihaihallivi mityacuujitihï. Amihai tajïbaguiino mihicacujitihï Moocaani gaijifano mihicacuumano.

Jeecivominaavi Oovicino.

15 ¿Jaaneguiha milli meneeki? ¿Imitico momoonijï tajïbaguiino icatimo Moocaani imihusefanoro mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! 16 Amihairyo imino magaajacuuhi sifiguiino jïjovonoti miminifutusumi diibo atajïbanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino guijeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajïbanoco: Jii, monoohachijï iticovono ifiima mihicaji. 17 Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amihai imiti jïjovoto mihicaurumo, amihai jeebïfanodi magaayicicuuhi toono jïbogojaagovi miminifutucumaño. 18 Imititi mataajacuumo imino jeecivominaatiro mihicacuuhi. 19 Miyaminaa ihimaanicibadi iimaahi amihai jeebïtiro magaajajitirahi jinoco. Jaabadi amihai iticoni amihai ifinoco, fanoova ïdicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amihai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

²⁰ Amiihai imiti jijovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihi. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihiciuhi tonehejeti toono amiihai jisumi munucufegueneti? Miiro toono guijevejaagoviro miiinoco asatyono. ²² Jaanoti jisumi imiti miiinoco ijjuvusunoti mataajacuumo Moocaniguiiharo mihicacuui. Jino naha idiiinocoro amiihaidi iimino. Miiro amiihaico Moocaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyono. ²³ Miiro imiti jaada ifinijitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojiiibofeenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomi, amiihai tajiiibaco magaajacuumo, magaajahi tajiiiba mityaguiino mihicafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijeveneunuunati toojiinije tajiiibati mataajacuumo. ² Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajiiiba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiiiba, diigoco diibovi agataaciniisuhicanoti taajacuugo. ³ Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amiihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajiiibaguiino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuui. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocanidiro imino momoonimoro mihicacuui. ⁵ Jaanoti miihai moheedehefi iimogobadi momoonihicausumi tajiiiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano miihaico guijevefaño satyuui. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiiiba mityaguiino iicacuutibadi, mihicacuui. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocanicoro mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gaijafeneedi eedeetajiiiba acaatinicininofañodi mihicacuutimo.

Imiti Miiino Ififaño Iicano.

⁷ ¿Jaanoco, milli meneeki? ¿Tajiiiba nacu imitihii? ¡Tollii icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajiiiba: Imiti, inootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajiiiba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva. ⁸ Toonofeneedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicaui imitinocoro. Jaanoti tajiiiba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajiiibaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajiiiba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuui iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajiiiba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitinoro jilliro uco ifinijitino guijevefaño ficuui. ¹¹ Tajiiibaco imino omooniiiboro ifinijitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri ciijigaifaño efeejinoco gaajacuui. Jilli tahimiti toono tajiiibafeeneedi uco bañiui.

¹² Jaaruno toono Moise atajiiibauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajiiiba uco guijeniiuhi? ¡Cha, tollii icatino! Imiti uco guijeniiuhi. Jaanoti tajiiibafeeneedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuui tajiiiba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihii millitihacho fine tollii iicanoco. Iimogonoco omooniiiboro, iimogotinocoro ijiihegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajiiiba: Imitino, onoomaño tajiiiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaa-jahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruubo moonihicatihii. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihii, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omooniiibo, uujoho moonihicatihii imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebifañodi Moocaani tajibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño icano tajeebifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafico isisinoro atajibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miïro tajeebi tajibahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Mijoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevafaño asatyono ifiiti? Idiboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi. Jaamaño ¡Moocaanico mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufañodi iicacuumo idaasuno mooniracuujitihii. ² Miïro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeenedi aacibo tajiba uco taajasuhi imiti jijovoboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Miïro Moise tajibafeenedi mihaiñooba taajajitirahi. Tajibaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idibocoro Illico galluuhii miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeveunofeenedi imitico guinonubo, mihaiico imiti guinonicutino iicaqui. ⁴ Jilli moonubo Moise tajiba onoobadi meheetavehicautineguiiha, jilliro tajiba onoobadi imino micaqui. Miïro mofi onoobadi mihicacuutihii, Moocaani Gaija onoobadi mihicacuuhii.

⁵ Miïro ifi onoobadi iicamo ifi onoonehejequere moonifihii. Jaanoti Moocaani Gaija onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebi icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guijevejaagoviro minoco satyehii. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino minoco satyehii sajeebi, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadi iicahicamo Moocaanico imo imo moonitihii.

⁹ Jaanoti amihai, amihai ifiguiiharo mihicatihii, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amihafaño iicacuumaño. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amihafaño iicahachijii amihai ifi imitari guijeveji. Jaarunaaca amihai jeebi buheehii, Moocaani agaayicicumaño. ¹¹ Cristoco guijevafañoti ubuheetesuubo Gaija amihafaño iicahachijii, diiboro Moocaani amihai ifi echeemejirunoco bohofiti acijiibo diibo Moocaani Gaija amihafaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, mihai Moocaaniguiiharo mihicacuuhii. ¹³ Jaanoti amihai, amihai ifi onoobadi mihicahachijii miguijeveji. Jaanoti Moocaani Gaijafeneedi amihai ifi imitinoco atajibahicanoco mejeevesuhachijii mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miïro amihai minoco ijijuvusuno gaijaco magaayicihinitihii, siino toonofañodi miñihicuguequi icatino, minoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicuihi. Jaamo Togaijafeneedi Moocaanico meneehi: Hujoho Guihirubi, monoonicihii. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jibeguehi mojeebifaño mihai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo mihai diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidi jeevatihii ifototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuurunoo Adan imitinoco omooniusumi Moocaani afaijacuuno imicuutihii. Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhicanoti icano ufucu atajasucafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino atajasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuuhii paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta,

acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idinoro toono idaasuno icatíhi. Tolliro bu mihai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijamyehiica mihicahi. Mojeebifañodi mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti mihaiico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi ataajacafetejinoco. ²⁴ Miro Moocaani Jesufenedi mataajaji, enehicanoco mehesicinihicanofenedi mataajahinicuuhi. Jaanoti mahatymecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatymecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? ²⁵ Jaanoti mahatymetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija mihaiico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajaturujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebinofañooco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebhi onoobadi dilluhicahi diibota icamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

²⁸ Magaajacuui Moocaani diiboco agaijimeri fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeebhi onoobadi. ²⁹ Sicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutumofeeneti, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco Moocaani sicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovaumoco gaayiciubo. Jaamo agaayicumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofaño, mominaa mihaiico guinonicujitirahi. ³² Miro Moocaani Illi icaruuboco mihaiditi gaijitibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo mihaiico sano Illima fanoovaaco acitibo icajirahi? ³³ ¿Mijoho bu Moocaani ananicuumoco: Iimiti, neejirahi? Idiboro Moocaani agaayicibo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Mijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihiimaaqui. ³⁵ ¿Mijoho nacu mihaiico Cristo gaijiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno minoco omoonineheje? ¿Nacu fine minoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti minoco ijiheneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gaachehuti mucujivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine gujeve? Cha, chahano. ³⁶ Caatinihaamefaño onoobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti mihaiico fahijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi mihaiico moonihicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu mihaiico agaijubofenedi. ³⁸ Jaamaño uujoho gaajahi chahano jineje mihaiico Moocaani agaijnoti udugaacujiruno gujeve icaruno, bu fivo icaruno, bu Moocaani toomoinaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi icaneheje, bu ufucu icajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo icaruneheje, jinije dojbavi icaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusuuno mihaiico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojibofenedi mihaiico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Ficumo.

¹ Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumaño bañitíhi. Miro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jibeguehi miyaano iicanoco. ² Aivo idaasuno icahi tajeebifaño fahijivaro idaasuno aivo icahicahi. ³ Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihigovi, bu Moocaani mucugaiguiino icajirahi toono tolli icano tayotoco itaajasujiruva. ⁴ Miro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicuumo. Miro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifima. Jaaboro diitoco

unuunoco aciubo, Moise tajibaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuenehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatih. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautih. Miro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diiyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jiliti magajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedeebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisihaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisiti ihamiyaabo iguihooboco jeeceveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onoobadiro neehi: Jacobco gajih. Jaanoti Esauco jihaguehi, nooboro. Jiliti magajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeeceivotiboro iimogobadi icinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitih, meneejirahi? ¡Tolli icatino! ¹⁵ Miro Moiseque nuubo: Iimogomoco gajiji bu diitocoro idasugueji, nooboro. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaquimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idasugomaño. ¹⁷ Miro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuuhi, tamityaco ivi ifusuqui. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojinijeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idasugoobo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi cuhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonicih. ²⁰ ¿Nacu miijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collih uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovositihillu fanoova eetavoguiha.

²² ¿Jaanoco bu milli Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino icahicamo ufucu ifinisujimoco idasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabicahicahi imityaco igaajasuqui. ²³ Jilli moonibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Miro mihaico idasugooboro siicijetiro ificuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miro mihaico Moocaani judiomifañoti icih, bu tolliro saatohoco judiom iicatomofañoti icibo icano. ²⁵ Oseas onoo aamefaño jilli caatinicino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi icautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijutirucuumijeque: Amihaico gajih, neejiibo. ²⁶ Amihai taacuumi mihicatih, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuaijinio jiniyaiyhaidimo icarumoti midimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miro Aivojibo jinijehallivi paryi unuunoco goovano moonijiibo, nooboro. ²⁹ Miro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi:

Niqueje Aivojibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruuruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiom iicatomofañoti tajibafeenedi Moocaani ditoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofenedi. ³¹ Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusuujiruno tajibaco. Jaarumo toonovi ifutuutih.

³² ¿Jaamo milliti #futuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautimaño jilli iinoro omooninojaagovi ijeebino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro #futucuutimo, ³³ Caatinihaamefaño onobadi: Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafiico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

¹ Tañahabomi, imeguehicahi israelmi ataajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihagaajatimaño. ³ Miïro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicifafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴ Miïro Moise tajiibaco saafiïro Cristo imino mooniuh. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicih.

⁵ Jaanoti tajiibafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatiniuhi: Tajiibaco aivo imino omoonibo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶ Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo ite thesino iicaaboco deesamaaboro dijeebifañodi needino: ¿Miïjoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. ⁷ Bu ¿miïjoho jiiñije dojibavi feejirahi Cristoco guijevefañoti siino isivaqui? Jilli meneedino. ⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa ite fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebifañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojibogoco miïhai mijibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojibo iicanoco diijiri idibogoboro diiboco Moocaani guijevefañoti ubuheetesuunoco dijeebifañodi imiyaavogohachijii taajaji. ¹⁰ Miïro mojeebifañodi mimiyaavogomaño minoco Moocaani gaayicih. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

¹¹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. ¹² Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojibo Jesucristo famoo Aivojiboro. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino moonibo. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco bu ¿milli jeecevejirumo imiyaavogotiboco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti ijibogonoco agaajatiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miïjoho diitoco ijibogotinoco? ¹⁵ ¿Milli jaanoco jibeguejirumo, miïjoho diitoco: Mijibogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosicani sajeebico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatih. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojibo, chahamo aivo mojjibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucurumo. Miïro toonoti Caatinihaame jilli neehi: Diito ijibogono fanoojiinijeri guubuvusurahi, diito iimaa jiiñijejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi:

Moocaani neehi: Uujoho amihaco cigueguesuji siicumini taacuumi icaticuumihalliti.

Bu tolliro amihaco sifiratusuji igaatati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibatibo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiinuutirumo, jisumi uco iguiinomoro atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiiamaubo nuuhi: Fahijivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmītī Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuhi? ¡Tolli icatino! Mīro uujoho Pablo israelmīoobo, Abraham iyaachim̄oobo, Benjamim̄o cuumioobo. ² Sīicijetiro Moocaani israelmī ita iicanoco gaajacuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutībo. ¿Nacu am̄ihai magaat̄ihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditī īj̄ibogohaame Caat̄inihaamefaño jilli onoonoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaunofañodi israelmī imitico nuubo: ³ Aivoj̄ībo, dihiimaaminaaco guijen̄icumoo, bu jaabad̄iro dijeecivomañehejeque finisucuumoo. Jaanotī uujoho saafiro atyuuvooboco guijen̄igomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuhi: Cha, īro diicat̄ihi. Ajashut̄imo siete mildimoco uujoho ijeevadī dugaacuhi Baal onoo jihovo caani īj̄initaguiino ememūivot̄imoco, nooboro. ⁵ Jaabad̄iro bu jisumi m̄idimoco Moocaani īdaasugoooro gaaȳic̄ihi. ⁶ Jaano Moocaani īdaasugomaño agaaȳic̄ino. Jaaneguiha m̄ihai imino moonimaño m̄ihaico agaaȳic̄ino icatino. Jaanotī m̄ihaico mohimihusetī igaaȳic̄iruva, toono Moocaani īdaasugono icajit̄irahi.

⁷ ¿Nacu mill̄i? Mīro israelmī iguiinuurunovī īfutuutīhi. Jaanotī sanoodimoco Moocaani īciumoo toonovī ifutuuhi. Jaanotī sanoodimoo ījeeb̄ino ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadī mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caat̄inihaamefaño onoojadī: Moocaani diito jeeb̄inoco kuhufutusuhi ihaall̄inoco jabacaruubo atȳimet̄imobadī iicaqui, inohoj̄inoco jabacaruubo guubut̄imobadī iicaqui. Jaamaño jisumi-hachuta tolli iicamoro Moocaani j̄ibogoco gaajat̄imo, noonoro.

⁹ Jaabad̄iro bu David nuuhi:

Jaafa diito j̄ibaimono jegañ̄ibadī, sin̄icuhunobadī icano minifeteji toonotī ananigaivamoco īdaasuno imoon̄iqui. ¹⁰ Jaafa ihaall̄ino ajabaȳit̄obadī Moocaani iimaanoco gaajat̄imo iicaqui, toll̄iro bu iyoobaiño diitoco iimit̄iboc̄iri ijebeiveequi ufucuro gañ̄ivucuuut̄imo iicaqui, nooboro.

Judiom̄i Iicat̄imo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiha dilluhi: ¿Nacu fine judiom̄i ananigaivaumoco Moocaani siino gaaȳic̄icuujītihi? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubut̄imo iicamaño judiom̄i iicat̄imo itaajaqui diitofeenedī Israel cuumim̄inaa eesafotomoro diito iicabadī iicaqui. ¹² Jaanegui judiom̄i imit̄ino iicauno j̄iin̄ijem̄inaadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunotī aacutuuno judiom̄i iicat̄imedī aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaan̄ic̄i imijino parȳi judiom̄i siino iimit̄oodi.

¹³ Jaanegui am̄ihai judiom̄i mihicat̄imoco neehi, judiom̄i iicat̄imojaago Moocaani uco agalluumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi. ¹⁴ Jaaneguiha imeguehi saatoho tayototī am̄ihaibadī iicanoco imogomoro atajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofeenedī j̄iin̄ijem̄inaaco sajeeb̄ī Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaaȳic̄idī gujivefañotī siino ubuheetemebadī icajimo. ¹⁶ Moocaani judiom̄i eedeetem̄ihaico īciuneguiha, jisu bu parȳi judiom̄i īc̄icafotomoo icano. Mīro it̄iconi meheetavohica maahu Moocaani jeecevoguiha iimibadīro bu iis̄ihi faas̄ihiro Moocaanidī imihi. Jaabad̄iro bu imohohife Moocaanidī iimibadīro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadī judiom̄itī saatoho miya olivohohaafeneque iquit̄in̄ic̄ibadī quit̄icafutuuhi. Jaanobuuna īj̄oho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo tooho aafeneque iquit̄iunobuuna camayaacufetehi. Jaabo tohifeañodī idiicamaño toohotī diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiom̄ico uufocovī ificuboro judiom̄i iicat̄imoco igaaȳic̄iqui, onoono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaan̄ic̄ivī sihidī sihidī jeevahi, needino. Jaanotī tolli onohachij̄i imino dees̄ic̄ini, disefari tohife icat̄ihi, īj̄oho tohife sefari diicahi.

19 Jaanoco fine: Jiihi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuuhi iibuuna uu-joho tohovi camayaacucafetequi, nooboro. 20 Jiihi; miiro toohaafeje quiticafutuuhi imiyaavuguutimaño. Jaanoti ijoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesicini. 21 Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gajjutuhi. Jaabadiro imi ico gajjijitiruubo. 22 Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo bu iimitimoco gajjijitiruubo. Jaamaño aacutumoco idasuno mooniubo. Jaaruubo amiihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatihachijji, tolliro bu amiihaico iquiticuboro gaññjiibo. 23 Jaanoti bu judiomii siino imiyaavogohachijji diitoco siino tohovi camayaacujiiibo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. 24 Jaabadi ijoho judio diicatiruuboco jihovo olivohohaafeti iquiticuboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomii imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacucafeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

25 Tañahabomi, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidi miihai magaajahi, nootimo mihicahi. Miiro israelmiti sanoodimo kuhufutusucafeteji, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. 26 Jaanobuunati jari paryi famoro israelmi taajasucafeteji, Caatinihaamefaño onoobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. 27 Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

28 Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomii Moocaaniminaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gajjiihi diito eedeeteque diibo iciumaño. 29 Miiro Moocaani aacicuunoco dumiticitatibo, bu tolliro diito ucuuhuvacuumoco sihigovi siino jeenesutatibo. 30 Amiihai iticoni Moocaanico muguubutuhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi judiomii diiboco uguubutimaño. 31 Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutuhi, tolliti Moocaani diitoco ihidasuguequi amiihaico iicabadiro. 32 Miiro famoovaro guubutuhi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatihii, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidasuguequi.

33 Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jiihai gaajaratino. 34 ¿Nacu miijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Miijoho nacu diiboco jibeguejirahi? 35 ¿Cajaanii nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? 36 Miiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Iicano Ifi.

1 Jaaneguiiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tolli aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebifañodi.

2 Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunani tolliti amiihai ifino paryi ibuunanicafeitequi. Jaadi jari magaajaji conocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

3 Uco Moocaani iimihusefeenedi atajibanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje

* 11:26 Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

* 12:2 Griego iijiri: Jaanegui jiinje onoobadi, noono.

amiihaico Moocaani dudicamaajeque aacino ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ Miïro mofivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi miihai miyaavogominaa saafibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinii saafi ififaño.

⁶ Jaanoti Moocaani miihaico dudicamaajeque acihi saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacinoco imino momooni. Moocaani iimaaco mijibeguejinoco magaayicibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicibo imino mejeecivo, mijibogonoco magaaajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecucusunoco magaaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amiihaiguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Icano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magaijicasi, iimitinoco mijihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magaijicasi momiyanahaboco magaijiboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicihica idaasuno mihi-carunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amiihaico abaamoco imino magaayicihica.

¹⁴ Amiihaico idaasuno omoonimoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miihai sihidi mejeevahi, meneedino. Amiihai jeebico sicuno miminiyu. Aivo magaaajafihi, meneedino.

¹⁷ Sita amiihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebii mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amiihairyo, amiihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miïro Caatinahaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaadui, noobo Moocaani.†

²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachiji machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachiji diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amiihaico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famooro aivojito tajibaguiino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miïro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajibanoco omoonimo, ijoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachiji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onoobadi mihicatahi, minoco idaasuno omoonijirunoti mihiguimoro icatino, jilli diito atajibanoco: Jii, monoono

† 12:19 Griego ijiri: Aivojibo, noono.

imino momooninoco magaaajamaño. ⁶ Jaamaño amihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijijimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijijinehejequere miguiino. Miuro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino moonicuui. ⁹ Miuro Moise tajiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonithi. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiba onoobadi paryi momoonicuui.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejete mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miuro mataajacuujino jisumi mihaiti aivo fiitvucuui. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojiinijehallivi gueenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitvucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiricavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyhico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojibo Jesucristocoro amihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonibadi. Jaamoro amihai ifi imiti atajibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino. (1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecumoco magaaayici. Jaarumo diiboma mejenaauca-sidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miuro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutumoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicicumano. ⁴ ¿Nacu mijjoho ijoho sita jeecevominaafico dejecuqui? Idiboro diiboco ihaivojibo: Jino imino, jaanoti jino imithi, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiboro Aivojibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucuco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonajaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucuco ificuubo Aivojibo Moocaanico iimequi ficuui. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificuutibo, bu: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutibo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuthi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ Miuro mihaiti saatoho ifiguiiharo icatithi, bu jaamo ifiguiiharo guijevetithi icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivojibo Cristoguiiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojibo Cristojaagovi mefeeji. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojibo Cristotaro mihicaji. ⁹ Miuro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivojiboti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo ñjoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco ñheguehi? Mñiro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji mñhaico diibo imeeci qui. ¹¹ Mñiro Caatinihaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojñbo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuiiveji. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño paryi mñhai Moocaanico jiihallivi mihicahicadinoco mijñbegueji.

Dinahaboco Gaññsudio.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tihñsucasicuutimo mihica. Jaamo amñhai nahaboco nani-gaaññsutimo mihicahi, bu imitifañño gaññsutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho Aivojñbo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saato ho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti ñjoho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesicinñboro idaasuvohachijji diiboco imino gaijitihi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijevecuuboco. ¹⁶ Jaanegui toono amñhaidi iiminoco momoonidino, sita amñhaiditi: Imitinoco moonñbo, eneejiruneguiiha. ¹⁷ Mñiro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebñ ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeecivoobo Moocaanico imo imo moonihi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha masñ guinomoro mefeequi sajeebñ icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui mñhai miyaavogo jeebñ ijusiqui. ²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeebñañño omooninoco ñjoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeenedi mitasudino. Mñiro paryi machutaano idicunootihi. Jaarunofañño mamachunofaññodi sifico imitifañño magaññsuno imitihhi. ²¹ Imijiruno asimico duutñbo idiicano, bu vino aivofaihuco adutñbo idiicano icano, bu saneheje toonofaññodi dinahaboco imitifañño agaññsujirunoco icano. ²² ñiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajii bo ijeebñaññodi imino iicanoco eesicinñbo. ²³ Jaanoti siinoco ññhicugooboro uduubo imitico icihhi miyaavogooboro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguiiharo Mooni Imo Imo Iicaqui.

¹ Mñhai momiyaavogo mequehecumo saato ho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji mñhaiguiiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi mñhai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ Mñiro Cristo icauruubo ifiguiiharo icautihi. Jilliro Caatinihaamefaño onoobadi icaubo: ñco Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴ Mñiro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatinimo toonoti mñhaico ijñbeguequi toonofeenedi Moocaani mñhaico aamusunoco mehesicinimofeenedi fanoovaaco majaabicihhi. Jaanofaññodi majacusucafetehi. ⁵ Moocaani mñnoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aacñbo, jaafa amñhaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebñ fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojñbo Jesucristo Caanico.

Judiom iicatimoco Taajasujñbogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicicasi, mñhaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Mñiro uujoho amñhaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeecivovaubo, moheedetemihaiico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaaajasuqui Moocaani onoonoco abaññtatino. ⁹ Tolliro bu saaubo judiom iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco ñdaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomĩ iicatĩrucuumimĩnaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomĩ iicatĩrucuumimĩnaa imo imo mihica, Moocaani cuumimĩnaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojĩbo Moocaanico mihimo, paryĩ cuumimĩnaa diibo mityaco famooro miyamĩnaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatinĩuhi:

Isai onoo bo iyaachimihai oobo agaĩiivooboro cuumimĩnaa Aivojĩboti icaji.* Jaabo diitoco ataajasujinoco esicini jimo, nooboro.

¹³ Moocaani mĩhaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amĩhaico imo imo omoonĩboro sajeebĩ icaco acihi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amĩhai sihidĩ janaaniciivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amĩhai mihimihuseneque, sihidĩ magaa-janoco, bu fahĩgova mafagocasinoco magaa-janoco icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amĩhaidi caatinĩhi nucufeguetĩbo jĩbogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi atajĩbaaboro acihi moonĩqui, ¹⁶ Jesucristoco jeecivequi judiomĩ iicatimofeenevi. Diiboco ejeecivoobo uujoho jĩbeguehicahi Moocaani jĩbogoco taajasuguiiha judiomĩ iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeecivobadi igaayiciqui Igaijafeneedi ijeevadi iiguuiharo ificucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatihi idĩnoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomĩ iicatimoco Moocaani onoonoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonĩhi tafañodi Jesucristo ihiiimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedi, bu aatyimeratino eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafeenedi icano. Jiibadi Cristo taajasujĩbogoco jĩbuguucuuhi Jerusaleti fahĩgovadi ifutusucuuhi Iliricu jinijevi.

²⁰ Jaanoco iimogooboro jilli jĩbeguehi taajasujĩbogoco johono Cristo momo agaa-jaraticuumijefaño sita iticoni jĩbogonohallivi jĩbogonoco iimogotimaño. ²¹ Jilli ro moonĩhi Caatinĩhaamefaño onoo badi:

Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañovi sihidĩ dudicamaaje iicamaño uujoho feehicatĩhi fahijiva amĩhaico abaateguehicaruubo. ²³ Jaarunaa jisumi jiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amĩhaico abaatonoco imeguehicamaño, ²⁴ España jinijejaago ofoodi amĩhaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiica feehi Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo bo. ²⁶ Miĩro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi ĩdaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomĩoto imiyaavogomo Cristo jĩbogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomĩiti imiyaavogomoco inehejeti acimo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryĩ iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españajaago ofoobo amĩhaico meecihiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahĩgo ĩfotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojĩbo Jesucristofeenedi amĩhaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacino feenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicatĩmediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachijĩ uujoho

* **15:12** Griego ijiri: Isaia onoo bo caacamiti ruutuji. Jaabo agaĩiivooboro cuumimĩnaa Aivojĩboti icaji, noono.

imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebico aaciibo Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojiiibo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejeti, miiro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifico ñihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomii icatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jinijevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaahicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahaboniumisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiiibofañodi agaijiiibo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijiiibo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiiiboco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaahicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonugoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuqui. Paryicino Cristo iijaminaa amiihaijaago iijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amiihaico miihai miijiiibeguehicabadi icatihii. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolliro omooniiibo Mohaivojiiibo Jesucristoco jeecivotihii ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebiiiba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefeenedi bañihicamo. ¹⁹ Famooro gaajacuui amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicininoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofañodi sajeebico aaciibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguiino. Jaabo Mohaivojiiibo Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihii.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiihaijaago iijico galluui. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatiniiibo amiihaijaa taajico galluui Mohaivojiiibofeenedi.

* **16:20** Griego iijiri: iijimatajeruqui, noonoo.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amihaijaago ijico galluuhi jino diibo ijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiicuminihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masi Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecusujiruubo uujoho ijibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi ijibeguehicabadi, bu sicijetiro jinije ifiivuumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaa-jasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitibo tajiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniuhaamefeenedi. Jaano toono agaajaratiruno jisumi gaajacafutucuuhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idiboro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitihini. Fine.

† **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojibo Jesucristo amihaiico imino moonihi, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jiinjeyi Mohaivojibo Jesucristo, bu diito Aivojibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojibo Jesucristofenedi icano.

Cristofenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahijivaro amihaihallivi Moocaanico imehica; Cristo Jesufenedi Moocaani amahaico imino omooninohallivi. ⁵ Miïro Cristofañodi mihicamaño Moocaani amahaico aciuhi mojeebi gajadi fanoova busumijebadi fanoohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amihaiivi Cristoti jibogo miyaano icano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amihaiditi jinehejeba cuujivaachutihi Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojibo Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amahaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihivativimo mihicahi Mohaivojibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatibo Moocaani. Jaabo amahaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojibo jagodi miicaqui.

Moocaani Ijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amahaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristo momofenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amahaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano esamaajejaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miïro amihaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amahaifeeneviva ibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amahaico neejirahi: Amahaiva jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amihai uujoho Pablo memeri minitica futuuhi? ¹⁴ Miïro uujoho, amihaiti mihiñooobaco nitihinihi, ivi idimisiicoro nituhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo mihiñoooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nituhi Estefanoco ijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuuthi tahi fine cajaatyocohacho nituhi. ¹⁷ Miïro uco Cristo nitifiri galluuthi, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi cijigaifaño efeejimedi. Jaanoti ataajajimedi, jino mihihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinico, noono. ²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenaauminaafi? Miïro Moocaani jeegavususuchi jiinjeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiinjeminaa, Moocaani gaajafenedi, Moocaanico gaajacihinihi. Jaabo Moocaani igajafenedi diibedi imineguiiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofenedi saatehedi tobogo jihovonobadi iicarunofañodi.

²² Miïro judiomï dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jiije gaajacoro guinehica. ²³ Jaarunaaca mihihi mijibeguehicahi Cristo etetecuciniboco. Jaanoco judiomï unucufeguemere timejetasuhicamo. Tolliro judiomï icatimedi jilli

jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhuvacini medi, judiomiti, bu judiomii icatimedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miïro Moocaani gaajati iicarunovaha miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova iicaruno miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomi, Moocaani amiihaico ucuuhuvaumoti bu miidimo jijeogaajaminaaotou. Jaabadiro bu miidimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihaiototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani icuhi jinijeminaadi mihiifomo iicamoco agaajafimoco inucufesusuqui, tolliro bu Moocaani jinijeminaadi iniinova fimoco icuhi esefafimoco inucufesusuqui, ²⁸ tolliro bu icuubo jinijehallivi jihovono iicanoco, mihiifomo iicamoco icano jiijehallivi miyaamo iicamoco inucufesusuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi mihihañooba: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miïro Moocaani amiihaico Cristo Jesujaagovi miniiyui, tolliro bu moonuubo Cristo mihiha gaaja iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebi miicaqui, mataajacuumoro diibediro miicaqui. ³¹ Jaanegui Caatinihaamefaño onobadi: Difiico iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miïro Moocaaniti jibeguequi amiihaijaago eeguejeusumi iimino ihimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amiihaifeenevi jinejebaco gaajati bobadi minifutuuhi idibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amiihaifeenevi niinovano icauhi. ¿Milli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gaijari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amiihai miyaavogo miyaminaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro iicaqui.

Moocaani Gaijafeenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiimaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeenevi. Jaaruno jijeo gaajari icatino, bu jidihijeo aivojito iimitimo gaaja goovano ifinifineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino itihinoco tovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani sicijetiro ficucuuhi mihiha taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanatitoba saatohoti jijeo aivojito gaajacutihi. Miïro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinihaamefaño onobadi:

Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa jeebihaño ijicafetehinitinoco icano, Moocaani imibachucuuhi diiboco agaijimeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani mihihaico gaajasuhi Igaijafeenedi. Miïro Igaija paryi fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebi faicuvahi iicarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaan gaajahi sifi esamaajeque? Idiboro igaija diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miijoho gaajatihi Moocaani esamaajeque, idiboro diibo Gaija gaajahi. ¹² Jaabadi mihiha magaayicinihi jinijeo gaijaco, idiboro Moocaaniti asaano Gaijaco magaayicinihi, tonoti magaajaqui Moocaani mihihaico iimihuseri aacihininoco. ¹³ Jaanehejeque mihiha mihiimaahi Moocaani Gaija mihihaico jibogobadi. Jaano mihiha gaajariro magaajanoco icatino. Jilli mijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gaijama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gaijariro magaajacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaajaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, miijoho neejitirahi. ¹⁶ Miïro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, miijoho gaajacuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miijoho conoco jibeguejirahi? Jaanoti naha mihiha Cristo esamaajema mihihahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amihaima Moocaani Gaijama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gaijama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ² Amihaico itihitinochoro jibeguehinihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihisunicibadi. Itihitinochoro jibeguehinihi magaayicujitiruneguiha, bu jisumihiica magaayicitihiica icano. ³ Jilli amihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miïro amihaiifeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco mijiheneheje, ibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omoonnicibadiro momoonihicahi. ⁴ Miïro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu mijoho Pablo? ¿Nacu mijoho Apolo? Jilli mihai Moocaani amusuminaa toonofenedi amihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi mihaico Aivojibo aacidineheje. ⁶ Miïro uujoho basuui. Jaanoco Apolo maaisuui. Jaanoco Moocaani jusisui. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejevano icatino, bu amaisuubo sihidi ejevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanooco omoonibo toohoco ujusiuubo. ⁸ Miïro jaamaño abasuubo, amaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miïro mihai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani ijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaa-jaabobadi ihmahacinoco kuhufono basui. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachiji imino esicinimoro majaani. ¹¹ Miïro siino sita ihmahaciti ficuucujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano ijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jihuneri icano ajaanihachiji ¹³ eheetavodibo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miïro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaan miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaan dudicamaajehacho Moocaani nisufaño afatyooobo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai ijaco ijigasunoti ataajanicibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaajatihi amihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amihaiñaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani ijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miïro amihai Moocaani iija. Jaaja mihinivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaan amihai ifico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amihaiñañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatiibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifetehi. ¹⁹ Miïro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miïro Caatinhaamefaño noocinino: Moocaani gañisui agaaamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojibo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onoono. ²¹ Jaanegui mihaiñaoba miyaminaafi jibegueri amihai ifico mitya mitya momoonidino. Miïro paryi sabadiro amihaiñaheje. ²² Miïro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amihaiico mijibeguequi fanooro Moocaani amihaiico aacino jinihallivi mihicanohachuta, jisumi icaneheje, bu ufucu icajineheje icano paryi amihaiiguiha. Tolliro gujevefenedi Moocaanijaago mihifetejineguiha icano. ²³ Jaanoti amihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Dudicamaaje.

¹ Jaaneguiha amiihai mihaico Cristo jeevivominaati mehesicini, bu Moocaani jibegueji itihino jibogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafototi. Jaanoti naha idiboro Aivojibo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojibo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovocaruji, bu tolliro civoguiino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro jaabo jibeguejiibo miyaminaa jeebino eesamaaiñehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayicijimo diitoco acahacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiha Apoloti, uuti icano, jaamo mag-aajahi. Jaanoco misiti magaaja. Jaamoro oono Caatinahaamefaño onono janaaniviv esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifico tihisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu miijoho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono ima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicunoco, ¿collihi sifiti agaayicitiibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miuro paryicino toonoma mihicacuuhi. Miuro sihidu mibusumijevacuuhi. Miuhai aivo aivojitorucu, monoomoro mihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivojivejirahi, miuhai amiihaima bu sano mahaivojivequi. ⁹ Miuro jilli tahesicini neehi: Moocaani miuhai minisuminaaco famooguiinoviro ficuuhi iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miuro mihaico miyaminaa iimogotimoro ajabafinovi mihifutucuuhi, Moocaani toomominaa ihatymequi, miyaminaa ihatymequi icano. ¹⁰ Mihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafiimo, neehicamo. Miuhai miniinovafihhi. Jaanoti amiihai mequehecufihhi. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti mihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehicahi, muhuseri mududicamaaimo. Mihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Mihaico idasuno omooninehejeque majaabicihicahi. ¹³ Mihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco sicuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi mihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinitihhi. Jilli amiihaico fajiniqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miuro diez mildimo amiihai jibogominaa Cristoti amiihaico jibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatihhi. Miuro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaño di iimino jibogofeenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino iicabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluuhhi taseemenebadi agaijibo Aivojibofaño di imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofaño di uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaño jibogooboro efehicabadi. ¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitivibadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachiiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiihaarunoco, omoonitino icano. ²⁰ Miuro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹ Jaanegui ¿jinejeque mihimeguehi? ¿Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, sicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miiro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeenetihuhigovi magañi. ³ Miiro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolli iicaabo imitico, nuucuuhi amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaivojiiho Jesucristo momofañodi amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojiiho Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisiqui omooniruubo, idasuno iicaneguiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojiiho Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. ¿Nacu magaatihijajashuruno levaduraguiji paryi ifaashifaño acasecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguijico magañinibadi toonoco amiihaifeenetih magañi. Jaamo boosihitoguijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miiro sicijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco guijeniumo safooro miihai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masii Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magañimoro, oono eedelevaduraguiji iimitiguijico mihicanibadi. Jaamoro ivi toguijima achahano maahuneriro meheetavequi abañitino jeebiri, miyaaneri icano.

⁹ Miiro amiihaico juufaiji acaatinuhaamefañodi nuucuuhi: Ajevafimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoo paryi jiiinjehalliri iicamo ajevafimoti, ifiguiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootih. Miiro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiiijeti siijiiijevi mefejirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuuruubo ajevaco imoyicibo, ifiguiharo fanoovaaco imeguififiibo, ijinitaco ejeecivefifiibo, sicamañoooco jibocasififiibo, bu iguiriicavefifiibo, bu ananigaififiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba machudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amiihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiha diibo iimitiboco amiihaifeenetihuh magañi.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amiihaiti saatoho amiihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collihi miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonichi? ² ¿Nacu amiihai magaatihij miyaavogominaa jiiinjeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiiinje amiihairi udugaacufetejino icanaaca, ¿collihi toono sihidi ejeevatinoco amiihaifeeneviro mihimibachutihi? ³ ¿Nacu magaatihij Moocaani toomominaaco miihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amiihai jijeonehejehalliti miihacasinoma mihicamo bu, ¿collihi jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeehicahi? ⁵ Jino amiihaico nucufevesuqui neehi: ¿Nacu amiihaifeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collihi masatyehicahi amiihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amiihaifeenevi hiihacasinoma mihicamaño aivo imitino mihicacuuhi. ¿Collihi jilli tolli icarunoco majaabicitihij? Jaafa jilli amiihaico nanimo. ⁸ Jaarunaa amiihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihicahi amiihai nahabomimoro.

⁹ ¿Nacu amiihai magaatihij iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amiihai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sifigoma iicafifimo, bu

sano gaifimimaryo iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguuiharo iimoy#icififimo, bu iguiriicavefifimo, bu sitaaco imitino eneeffimo, bu sitaaco imitino omoonififimo icano Moocaani aivojifaño feejitih. ¹¹ Jilli icauno am#haiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeeb# icacuumo Aivoj#bo Jesu momofeenedi, bu Moocaani Gaijafeenedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitih. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta m#no jeeb#guuiha, mojeeb# machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisuji. Jaanoti mofi ajevaguiha icatih Aivoj#bo Cristoguiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu m#haico imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵ ¿Nacu am#hai magaajatih am#hai ifino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiti #c#boro ajevam#naago ifivi ficuji? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu am#hai magaajatih ajevam#naagoma #cicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. M#ro Caatinihaame neehi: Famisicro sahucurucuji, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivoj#bojaa iminifotoobo sagaijarucuji diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyam#naafi moonifih mofifañodi iicatino. Jaanoti ajevaco omoon#bo ificoro imitino moonih. ¹⁹ ¿Nacu magaajatih am#hai ifino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo am#haifaño iicaabo, Moocaani am#haico aac#bo. Jaamo am#hai, am#hai ifi abajatoro mihicatih. ²⁰ M#ro am#haico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuuhi. Jaanegui Moocaanico am#hai ifiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño menehin#nediti am#haico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigooco dud#cit#bo iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño am#hai ticovohocivi am#hai taabam#ma mihica. Jaabadiro bu gaigoomi am#hai ticovohocivi am#hai tajem#ma mihica. ³ Am#hai tajem# am#haico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu am#hai taabam# am#haico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ M#ro mogai ifi abajagoro icatih, id#boro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaboro icatih, id#goro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasisumi ivi id#sumiro famisicro sabadiro mihiimaacasim#siro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihi-imaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino doj#cuviro mihicacasi iji Satanas onoo am#haico abañ#neri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli am#haico uujoho neehi, taj#ba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacihin#badi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabavatimehejeque, fibaijigom#haico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajit#ruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaab#cijit#runeri idaasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaim#ma iicacuumoco taj#bahi. Jaaruno uujoho icatino Aivoj#bo taj#bahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema doj#cuviro dimij#vo. Jaabadiro aij#mi mogaimico mejeevesudino.

* **6:20** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico am#hai ifiri, am#hai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanociro Moocaaninhoci, onoonoco.

12 Jaanoti bu jino uujoho onono, Aivoj#bo onono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. 13 Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruubo digoma imino iicagohachiji mejeevesudino. 14 M#ro aiji imiyaavogotiruubo mogaifa#odi Moocaanidi imicubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifa#odi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova am#hai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogoma#o toseeheje Moocaanidiro icacuui. 15 Jaanoti oono imiyaaveguehicatimo ejeevesugohachiji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeeb#i icacuui. M#ro Moocaani m#haico sajeeb#iguiharo cuuhuvauhi. 16 #Nacu fine #joho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, #joho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

17 Oono am#hai ticovohocivi am#haico Aivoj#bo aaciuno iicabadi, bu Moocaani am#haico ucuuhuvausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli taj#bahi pary#cinino Moocaani iijanofa#o. 18 Saatoho mucuuhuvacafutuui am#hai meehe quiticininimo mihicamo, tobadiro quiticininimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuui tobadiro quiticiratimo mihica. 19 Miquiticininino sihidi jeevatih. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatih. Idinoro Moocaani taj#baco meheetavano naha sihidi jeevahi. 20 Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro mihica. 21 #Sifi j#jovono diicaabo cuuhuvacafutuui? Jaarunoco deesicininidino. Jaanoti bu toonoti ataajajino iicahachiji, tolli mooni. 22 M#ro sifi j#jovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivoj#bo ataajasucuborucu. Jaabo jilli sajeeb#i diiboco jeecivucuji. Jaabadiro bu sajeeb#i iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo j#jovonurucu. 23 M#ro ajashutino jaadari Cristo gujeveri majaaducafutuui. Jaanegui miyaminaa j#jovototi am#hai ifiico meheetavedino. 24 Jaanegui ta#ahabomi, oono am#hai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocaanima mihica.

25 Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivoj#bo taj#bama chahahi. Jaarunaa jino eesicininoco neehi, uco Aivoj#bo idaasugonofenedi imihuseebe iicama#o, jilli am#haico neehi: 26 Uudi imino gaifi oono iicabadiro icano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicama#o. 27 Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. 28 Jaaruubo bu ataabavahachiji, imitico diicijitih. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitih. Jaarumo idaasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho am#haiti buhigovi miniiyujirahi.

29 Ta#ahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallivi gueenene mihicajitih. Jaanegui am#hai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica. 30 Jaanoti bu mataamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatimobadi mihica. 31 Jaanoti bu jjeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. M#ro jjeononeheje jilli ihifuvusuro icaruno finifih.

32 Uujoho imogotih sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavati#bo Aivoj#bo Cristo nehejeque imino teemehi, Aivoj#boco imo imo imooniqui. 33 Jaanoti ataabavacuubo jijnijeonehejejaagoviro icahi mogaico imo imo imooniqui. 34 Jaabadiro bu atajevacugoti atajevatimo siibadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivoj#bo nehejeque imino moonih; ijeeb#, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jijnijeonocoro imino moonifih aijico imo imo imooniqui.

35 Jaanoco jilli neehi am#haidi iimiqui, am#hai imega jegaiteereque ficuuqui icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivoj#boco miyaano fanoovari jeecivomoro mihicahi.

36 Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajevatigo iicano imitihachiji, matajen. Matajenino imiti icatino. 37 Jaanoti ijeeb#ifa#odi quehecuno eesicini#bo: Jinejete ucuujivaachuti#bo ifi, onoobadiro iicaabo ijeeb#ifa#odi ille bagocajaco imino ificugoo

aivo imino moonihi. ³⁸ Jaanoti bu atajenibo imino moonihi. Jaanoti bu atajenitibo aivo sihimi moonihi.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajibari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijehachijji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco tajevejirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miro uujoho tafico esicinahi, tolliro bu fine Moocaani Gaijama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amahaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magajacuui. Jaaruno togaaja mihaico moficoro mitya mitya momoonoviro jusisui. Jaanoti naha saatohoco magajimo diito miyaavogoco mujusisui. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaihiboco, bu Moocaani diiboco gaayichi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jinijehallivi sihidi jeevatihi ivi idiboro saafi Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefano, bu jinijehallivi icano bu sihidi jaatyosmi onoomo icahi, tolli enehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha mihaidi icaabo saafi Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui. Jaabeguiha mihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafi Aivojibo, Jesucristo, diibofeenedi paryi fanoova icahi, bu mihai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti jeebico mimihininibadi esicinimo. ⁸ Miro mamachunoti Moocaani minoco gaayicitihi. Miro mamachunoti mojeebii imitejitihi, bu mihivivatejitihi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amihai siibadi esicinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifano magañisudino. ¹⁰ Eneecau bu amahaico neequi: Ijoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti ijoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevecuuboco. ¹² Jaamaño jilliti amihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebico mitasumaño amihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiha uduunofañodi tañahaboco imitifano igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitihi.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje.

(Ga 1.11-2.10)

¹ Miro uujoho sifi jiovono icatihi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojibo Jesuco atyimehinicuui. Jaamo amihai Aivojibedi ududicamaañofañoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatihi. Jaanoti naha mihaidi uujoho minisuminaafi. Amihai Aivojiboco magaayicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi enehicamoco: ⁴ Miro famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magaayichi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa icabadi, oono bu Aivojibo Jesu nahabomi icabadi, bu oono Pedro icabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amihai mehesicinihi idimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jibegueriro

mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaani amocasiminaafiti iicaabo iinoro inehejeque naajenichi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu baacuco abasuubo inoovati guenetibo icanichi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu ihovejamico imifañoco amaamibo toonoti adutibo icanichi? ⁸ Jilli onoonoco miyaminaaro onoono noomoro mehesicinidino. Miuro bu tajibafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajibahaame jilli neehi: Buey itrighallidi #goneri jehetibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaamaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutibo. ¹⁰ Mihaiditi unuunoco jilli nuubo. Mihai imiguiha totajibaco eetavuubo. Miuro jiinjjeque acaajaabo, bu itoogaiñoco ejehetibo icano ufucu inoovataco #cjinoco esiciniboro moonifihi. ¹¹ Jaaneguiha amihhaifeenevi Moocaani dudicamaajeque meheetavomo. ¿Milli bu jaamo busumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amihaiti ijaadaco gaayichicahi. Jaanegui imi mihai.

Jaarumo mihai toonoco midillutahi. Jilliro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jibogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miuro amihairyo magaajahi temploja jeevivominaa tooja jeevivo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevivo asimico agaicaaumoro ejeevivefimo toonoti duufihi. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojibo nuuhi: Cristo jibogoco ijibogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutahi, bu jilli nooboro caatitahi uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo mihaiñooba uuti: Mihaiico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijeveneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jibogoco ijibogonoti tafico sihidi mityano esicinitahi. Miuro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajibauhi. Jaamaño idaasucanjiru uudi toonoco jibogotibo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajibari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajibauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jibogoco ijibogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutibo icano.

¹⁹ Miuro uujoho sifi jiovono icatiruubo famoojiovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Oono judiom Moise tajiba onoobadi iicamo icabadi icafhi, diitoco iciqui; miyaano totajibaguiino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajibaguiino iicatimofaño iicasumi diitobadiro minifetefihi miyaano Moocaani tajibaguiino icaruubo, Cristo tajibaguiinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova icabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujibogoguiha, tobogo iminoco isivanofañodi icaqui.

²⁴ Amihairyo magaajacuuh jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefihi. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicifihi. Jaaneguiha tolliro amihai Cristo iimogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magaayicifihi. ²⁵ Miuro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitahi. Jaamo tolli moonifihi ijaada minihaiico igaayiciqui, jilli gueneene iicajitirunoco. Jaanoti naha mihai momoonihi ufucuro ifinjitino jaadaco magaayiciqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniboro ijiinoobobadi icatichi. Jaabadiro bu sicamañejeque aganihicibobadi amocasitahi. ²⁷ Jilliro ivi tafico uuro tajibafihi uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saatohoco ijibogonobuunati uujoho imitino ihinejiruneguiha.

10

Jjinitaditi Afaj#nino.

¹ Tañahabomi imeguehi amihai magaajanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabad minifutuuhi. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti

asaanonifaihuco. Miiro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecutonicibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icauhi. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvi finiumo ofoohigovi ifototimoro ijiinijevi.

⁶ Jilli icauno toonoti miihai magaaajaqui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiiha amiihai ijinitaco mejeecivedino diitoti saatohe ejeecivuubadi. Miiro Caatinihaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicummo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatohe ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatohe inisuubadi. Jaamoco jiiinimomiri eheedusuneri finiumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiimaadino, diitoti saatohe iimaubadi. Jaamoco gujeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuuhi.

¹¹ Jilli icauno moheetetemihaima. Jaanoco Caatinihaamefaño ficuumo toonoti miihai mihiguicivomoro magaaajaqui. Jino niinosituvi mihicamo. ¹² Jaaneguiiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Amiihaico iji inisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufibo. Jaasumi Moocaanico mehesicini, diibo amiihaico teemeji iji janaanici amiihaico inisunofaño gañisutibo iicaqui. Jaano toono nisu amiihaivi agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amiihaico aciji. Jaamo majaabicihi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiiha ijinitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amiihaico neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiiha. Jaanoco jino amiihaico afajininoco amiihairyo mehesamaaje. Jaamoro magaaajaci. ¹⁶ Jesu gujeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonicihi, Cristo itijohoco etetecufutsumi agañunofañodi, famooro sahiigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunicihi Cristo ifico itetecufetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Miiro miihai Mohaivojibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro miihai Jesucristoco mimiyaavogonicihi.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaaaja, oono jeecono asimiti uduumo imitino gaijamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoobo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootihii. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihidii jeevano, nootihii. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatohe Moocaanico agaajatimo jeeconoco eheetavomo jihovo gaijamico jeeconofihii Moocaanico jeeconotimoro. Jaaneguiiha uujoho imogotihii amiihai imitino gaijamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ijimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojibo imi machutati mamachumoro, bu ijimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojiboco misifiratusudino. Miihai diibo janaanicihi sihidii mejeevatihii.

*Jilli Cristotaco Magajineri Imino Mihicano.
(Rm 11.1-23)*

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miiinedi imitatihii. Jiihi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusutihii. ²⁴ Ivinaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimijihovocaanidi ejeecivugucuuno asimiiicanoco? magaaajaruva amiihai esamaajedi iimijitiruneguiiha. ²⁶ Miiro paryi jiiinijehalliri iicano Aivojibo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatibo amiihaico diiboma mamachuqui ucuuhivasumi, mamachu paryi fanoovaaco amiihaico aacinehejeque dillutimo, amiihai

esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amiihaico: Jino asimi ijinita jeecivo, noomoro ijibogohachijji muduudino, diibo amiihaico ijibeguebedi imijitiruneguiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihi sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitibo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collihi sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, machusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imigu-iiharo momooni. ³² Miihaiñoobaco toonofañodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiomii icatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniboro icaji. Tafiguiiharo imino omooninoco imogotihii, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani diitoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amiihaico sihidii imehi, fahiijivaro uuti mehesafotomoro, amiihaico ijibeguehinibadi mihicahicaneguiha. ³ Jinooco bu imeguehi magajaanoco Cristo gaifiimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiiimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva icajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachijji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi foboocijitirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi. ⁸ Miiro Moocaani gaifiico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutibo. Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiiguiiha eetavocafutuuhi. Jaanoti gaifi gaigooguiiha eetavocafututuhi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunichi aiji mityaguino iicanoco Moocaani toomominaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Eneecata amiihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima icano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima icano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho toonoti ejenaauhachijji igaajaqui miihai, bu Moocaani iijanominaa iicamo magajatihii uufocovi siinoco.

Aivojibo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco amiihaico onoonovi amiihaico imotihii. Miiro amiihaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi. ¹⁸ Miiro uco jibogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igaajacafetehi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojibo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivojibo Imi Machu icacutino. ²¹ Miiro mamachucujisumi saatohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saatoho ajebama icanaaca saatoho mutuvamoro miguiricavocinihicahi. ²² ¿Nacu amiihai iijano chahahi

mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amiihaico neeji? ¿Nacu toonoti amiihaico imeji? Chaha, imotihhi.

Aivojiiho Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojiiho ijiihbugunoco amiihaico jiihbuguhi: Miiro Aivojiiho Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahucu amiihaihallivi iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño ihadutahilluco agaayiciuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahiijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amiihai fahiijivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magaajasuhicahi Aivojiiho Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojiiho Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojiiho Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaanoyahacho Aivojiiho maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihi Aivojiiho ifico, itijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amiihai imitico mehesamaaimoro Moocaanico mijiihbugo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojiiho ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icahi. ³⁰ Jaamaño amiihaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijevocinichuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino miihai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mijiihbogomoro momooniruva Moocaani miihaico tolli moonitiiho iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani miihaico mohimitihalliti jilli moonifihi miihaico ahaamiiho sano Moocaanico imiyaavogotimoma miihaico ciihgaifaño igañijiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha tañahabomi, Aivojiiho Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi mo-toomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachiihi iticoni amiihai iijafañerehiica mamachu, amiihaico Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amiihaico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinooco magaajanoco Moocaani Gaija miihaico aacifinehejeque.

² Amiihairyo magaajacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magaajanoco: Cajaanoyahacho Jesuco afaijamo Moocaani Gaijari toono ihiiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojiiho, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiiimaamo.

⁴ Miiro icano siibadihije Moocaani Gaija aacino miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiro Moocaani Gaija toonoco aaciiho. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino dudicamaajeri Aivojiihoco jeecivefimo. Jaaruno saafiro iicaaboco Aivojiihoco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninichi. Jaarunoco saafiro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacino momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaaasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco aciiho gaaja iimaaco. Jaabofoenediro bu saatohoco aciiho sihidi gaajari ihiiimaanoco. ⁹ Jaabofoenediro bu saatoho gaayicahi miyaavogoco. Jaabofoenediro bu saatoho

gaayicihi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicihi sihidi ejeevano mityaco omoonijinoco. Jaanoti bu saatoho gaayicihi Moocaani iimaaco ijibogonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acihi agaajacijino mityaco jihovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicihi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicihi toojiri ihiimaanoco agaajaciboro ijibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Miihai.

¹² Miiro mofi sanooro icaruno fiivaano miino ifiiti sihidi dugaacacineheje iicanobadi, bu Cristota famañoova jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro miihai judiomi mihicarumo, griegomi mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto mihicarumo icano, sagaijariro minitacafotonofenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacoro paryi miihai magaayicicumano.

¹⁴ Miiro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiono icatinihi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiono icatinihi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aalli iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro iicaruva, ¿milli mininihicijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhuseri iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? ²⁰ Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

²¹ Jaamaño mohaalli muhuseque: Ico imogotihini, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotihini, neejitirahi. ²² Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijinihi. ²³ Jaabadiro bu mofiiti miiro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunicihi. Jaabadiro bu oovosiimañehejeque imino mofoboocihini gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiimañehejeque mofoboocihini oovosiimaño. Jilli Moocaani mofico eetavuuhi, mofi oovosiimañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijeevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jilli fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. ²⁶ Jaaneguiha samaño aaivuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amiihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafisari iticovoocivi acihi Moocaani iijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijibeguefimoco, jaanohallivi jibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejeevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejeevano eetavominaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihi agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jibeguefihi toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino. ³¹ Jaaneguiha janaanici iiminoco Moocaniti magaayicijinoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amiihaico jibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Miiro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaru-ubo, gaijima chaharuva, jilli cimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno icabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani iijico

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

jibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofeenedi ifabainoco sihigovi afatyusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruubo, bu tolliro tafico gaijitibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachiji, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jihevetatibo, uujoho sihidi jeevahi nootatibo, tafico mitya mitya moonitatibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatibo, gaijififatibo icano. Tolliro bu sifiratotatibo, bu imitino omoonimoco guenenene jihevetatibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatibo miyaaneriro imo imo iicafilbo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifilbo tomooboro sicujeebiri.

⁸ Gaiji ufucuro finjitihi. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miño Moocaani iijiti sasitusacohoro magaajahi. Jaasitusacoro mijibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magaajacuudi toono midimañehejequere magaajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi mihai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatihi. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onoono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finjitihi. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani ijico mijibeguejinoco amihai ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiha iimaatibo, mihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gaijariro iimaabo toovono icaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani ijico jibogooobo sitaaco jibeguehi. Jaanofeenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani ijico jibogooobo paryi Moocaani ijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanicivi imeguehi Moocaani ijico mijibogonoco. Miño Moocaani iiji jibogo aivo janaanicivi imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatih. Toojiri onoonoco saatoho jibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani ijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amihai abaatoo agaa-jaratino iijiri amihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha mihai Moocaani agaajasunoti, bu amihai miyaanoti jibuguruva, Moocaani ijico jibuguruva icano naha amihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masi oono ifima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaajajirahi imasijico?, ¿cojico ojisunoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿mijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amihaidi magaajatijiri onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiimaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jinijehallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajaveechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajatino iijiri saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijinijeobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amihai Moocaani

Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro ijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagajafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digajariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miro ijoho onoonoco gaajatibo. ¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amihai janaanivivi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaanivivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miro Moise tajiba Caatinahaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neeji siicumiotofenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui icano; imiyaavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatibo, bu imiyaavogotibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotibo, bu agaajatibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amihai monoonoco uguubunofenedi. ²⁵ Jiliti jari diibo jeebifaño icano agaajarahicatino foovoiveji. Jaadi jari ememuivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amihai feenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amihai neejirahi: Mihigaivusumi amihaiti saatoho masima iicahachijji, bu ijibeguejinoma iicahachijji, bu Moocaani agaajasunoco ijibeguejinoma iicahachijji, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachijji, bu toojiri ihiimaanoco ijibeguejinoma iicahachijji icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachijji. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiicro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafiisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho ijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco ijibeguejirumo achahahachijji sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jiliro amihafañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino iicahachijji miimisiicro mihiimaa. Jaanoti iguiraasumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jiliti paryi amihai Moocaani iijico magayicihicamo saafiisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani iijico ijibogomo ihesamaajeque iguinioniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miro Moocaani sajeebi icaco aaciibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño llivi iimaatimo iicaqui, Moise tajibafaño onobadi

iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachiiji jari iijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahinihi, bu idimoro amiihai toonoco magaayicinihimo mihicatihi. ³⁷ Amiihaiti saatoho: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodi jilli amiihaico onoono jino Aivojibo Moocaani tajiiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotibo onoonoco: Miyaano, meneedino.

³⁹ Jaaneguiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguiino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amiihaico uujoho ijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicinihobogofaño quehecuno mihicabogo. ² Jaabogofenedi bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijibeguehinibadiro mihicahachiiji miyaano mimiyaaveguehinihachiiji.

³ Miuro amiihaico iticoni jibeguehinihi Moocaaniti agaayicinihobogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi. ⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatoho paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saatoho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaaniciivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatoho diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisiviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisiviro agaanihicibadi iicauboco. ⁹ Miuro uujoho minisuminaati sihidi ejeevatibo uco minisuminaafi monootatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonino sicamañovi footihi. Miuro paryi diito janaaniciivi dudicamaahi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojjibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu iicanaaca, bu millii amiihaiti saatoho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? ¹³ Jaano bu tolli icaruva, ¿jaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachiiji jino mojjibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiha jahi bu mihihai Moocaaniti sicamañoooco mijibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuuhi, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa milliti bu siino Cristo buheeteuhi? ¹⁶ Jaaneguiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachiiji, amiihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitihahi. ¹⁹ Jaaneguihacu Cristoco mehesicinino jilli jiihalliviro mihicaquiguiiharo iicahachiiji mihihai famoo janaaniciivi idaasuno mihicahi.

²⁰ Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaoobo ufucu siino ubuheetejimoti ubuheetecuboco. ²¹ Miiro oono saafi Adan onoobofañodiro guiyeve asaubadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. ²² Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristooto iicamaño fiivoma icaji. ²³ Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuuihi. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. ²⁴ Jaadi jari jiniije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisuji paryi jihovo tajiibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiibo. ²⁵ Miiro Cristo aivojiveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguiinomocudi. ²⁶ Jaadi bu guiyeveque niinoono finisujiiibo. ²⁷ Miiro Moocaani paryicino Cristoguiinovi ficucuuihi. Jaaruno Caatinihaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiiiboro Moocaani diiboguiino ficucafototihi. Miiro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuuihi. ²⁸ Jaadi paryicino Cristoguiinovi ificuucafutucudi, Cristo Illi iicaabo Moocaaniguiinovi ficuucafeteji; miiro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuboco. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

²⁹ Jaanoti bu saatoho ochoomocinihicaumeguiiha ifinoco nitihicahi. ¿Collihi bu jaamo tolli moonihicahi? Miiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

³⁰ ¿Nacu milliti miihai fahiijivaro ñihicunofaño mihicahicahi? ³¹ Miiro uujoho fahiijivaro guiyevefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. ³² Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihii. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuatimo icajiruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imijiruno mihicano: Machuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevecujimaño, noomoro.

³³ Amiihaico sita bañidino. Miiro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruuboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amiihai iminoro mihica iticovono ifiima. Jaamoro imitico momoonidino. Miiro oono amiihaiti saatehehiica Moocaanico gaajatihii. Jilli amiihaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miiro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihii. ³⁷ Miiro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihiinotatihi itogaico mabasuno iinefihii. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihii siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miiro sabadiro ifino icatihii: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asimii ifi, bu siibadiro joomii ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiiinijeminaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiiinijeminaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba seseen siibadiro, bu fucuo nihiba seseen siibadiro icano. Jaabo seseen bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri seseen saafi seseen siibadi, bu sifi seseen siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifico micinichi. Jaanobuunati siino mubheeteedi utuucijitino ifiima mihicaji. ⁴³ Hedicunoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosicinicuihi. Bu niinovanoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifico micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifiirucu iicano. Jaamaño miyaminaa ifi iicabadiro, bu gaija ifi icahi.

⁴⁵ Miiro jilli Caatinihaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhi. Jaanobuunati Cristoco: Niino Adan, neehicaumo jilli Gaijafenedi

fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticoni mihicatih. Jilli miyaminaa ifiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jinijeti eheetavuubo jinijeminaafiu. Jaano allivooobo iicaabo Aivojibo Jesucristo niquejeobo. ⁴⁸ Jaamaño jinijeminaa ifino johono jinijeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro mihai oono jinijeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucu oono niquejeobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amihaico eneejirunoco nehi: Oono ihuucuma, itijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejithi. Miho oono guenene iicatino ufucuro ifinijitino faño icajithi, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratinoco magaajanoco: Famooro miguijevejitithi. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miho aallico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti mihai sifiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiti ifiivutucudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiti ifiivutucudi icano, Caatinhaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya mihaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji eneehicano? Caatinhaamefaño onono.

⁵⁶ Miho imiti, guijeveque mityaco achicahi, mihaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicijeo tajuba imitico mityaco achicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi mihai Moocaanico mihimehi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi mihai guijevecuumo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahijivaro janaaniviro Mohaivojibo dudicamaajeque eetavomoro mihica. Miho amihairyo magaajacuhi Mohaivojibedi mududicamaaño sicamañovi iicatino.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amihaico nehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jinijeri iicajano Moocaani ijanominaaco ijibuguubo unuubadi momoni. ² Fajaguisivaviro famooro amihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amihai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amihai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachiji, uuma feejimo.

Pablo Efeejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo amihaijaago ofodi, iticoni fatyeji Macedonia jinijefañodi. Jaadi jari amihavivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amihaima guenejisuno iicahachiji. Jaanoti bu paryicino jinijaco toonoviro afatyohachiji. Jaachiji uco mahamusu efeejihigovi ofooboco. ⁷ Imogotithi amihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amihaima guenene iicanoco Mohaivojibo Jesucristo iimogohachiji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste jibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ijihegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo am#haivi #fotohachiji imino diiboco magaayici sajeeb#i iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivoj#bedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha am#haiti saato-hoba diiboco mitihimejetasudino. Jilliro diiboco mahamusu sajeeb#i ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onooboti am#haico j#beguehi: Monahabomima diiboco galluucuu-rahi am#haico ibaatequi. Jaaruubo foogot#hi. Jaaruubo iimugusumi feejiibo.

Niinoono Afaj#nino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofa#o, gaifimi mi-hica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magarij#nofa#odiro meheetavo.

¹⁵ Ta#ahabomi, am#hairyo magaajacuuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jinijevi Jesu j#bogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano.

¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diito-badi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano mo-mooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaneri. Jaamo uco amusuhi am#hai uco ma-hamusutinoco, juuga machahama#o. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono am#haico abaahinisumi am#hai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jinijeri iicajahajeminaa am#haijaa iijico galluuhi. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitisi iijafa#o iigaivehicamo icano, am#haijaago Aivoj#bo momofa#odi iijico galluuhi. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihibicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihi tahuseri. Am#haijaago taajico galluhi.

²² Jaanoti cajaanoyohacho Mohaivoj#bo Jesucristoco agaijitimo imitino iicaqui.

Jaanoti Mohaivoj#bo, mojaa disaa.

²³ Jaafa am#haico Mohaivoj#bo Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi am#haijaago galluuhi Cristo Jesufa#odi tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jinijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojii bo Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masii Moocaani, Mohaivojii bo Jesucristo Caanico mihimequi. Miiro diibo Moocaani miihaico iidaasugoobo, bu jaabo diibo Dios miihaico fahiijivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miiro Moocaani miihoco jacusufihi paryi fanoovari iidaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu miihai iidaasuno iicamoco majacusuqui, oono miihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miiro miihai Cristo iidaasufaanodi mihicamaño, bu diibo Cristofaanodi ajashutino majacuscacafete. ⁶ Jaamo miihai amiihaico taajasujii bogoco mijii bogonoti iidaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacuscacafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu miihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacuscacafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai siicujeebii mijaabicihi jino miihai iidaasuno mihicanehejeque mijaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico miihai imino mehesicinihi. Oono miihai iidaasuno mihicanofaanodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofaanodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jinijevi miihai mihicahicahinoco, sihidi jeevano iidaasuno mihicahicaunoco. Jaaneri mosefama machahacuui mijaabicijitihi: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijeniciujimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani miihaico toonoti taajasuui, bu jisu miihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano miihaico iguijenijirunoti. Diiboviro miihai mohesiciniico mificuui miihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai miihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiimaahachiji, diibo miihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, miihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutih.

¹² Miiro icano sano miihaico imo imo omoonino; jiijehallivi miihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani miihaico iimihuseri amusuhicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno miihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miiro amiihaidi paryi aameneque macaatinahaamenefaan meneehicahi amiihai memecimoro magaaajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaaanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaaajacubadi, jaamo ufucu, Mohaivojii bo Jesucristo asaajifucu, miihaiti imo imo mihicahi, bu miihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco eesiciniiboro iticoni esamaahinirahi amiihaico mifooci abaahinjinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedoniajaago ofoobo amiihaico abaahinjinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amiihaico abaahinjinoco icano. Jaamo amiihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaahirunoco, ¿fine uco bañibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amiihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: Jiihi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miiro Moocaani gaajahi miihai amiihaico: Jiihi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miiro miihai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jii bogoco mijii beguehicaabo:

Jīhi, onooboro, bu siino: Chahano, neejibuutih. M̄iro Cristofañodi paryīcino miyaano m̄ihaiñooobaco bañitatūbo. ²⁰ M̄iro diibovi paryī miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonīcihi Cristo Jesuco magaaajuunofenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani m̄ihaico, bu am̄ihaico icano Cristofaño quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro m̄ihaico igaaataco ificuuboro Igaijaco mojeeb̄inofaño ficuubo, toonoti magaaajacui ufucu niqiejefaño magaaayicījinoco.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovīhiica footīhi am̄ihaico agaijimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachiīji imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevane icano. ²⁴ Jaarumo m̄ihai mihimogotīhi am̄ihaico: Jilli mimiyaavogo, noomoro am̄ihaico mataj̄ibanoco. M̄iro am̄ihairyo, miyaavogofaño quehecuno mihicacuui. Ivī jilliro mihimeguehi am̄ihaico janaanicī imo imo momoonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehin̄itīhi am̄ihaico siino abaatonoco siino idaasuno am̄ihaico omoonijiruneguiīha. ² Jaabo uujoho am̄ihaico idaasuno mooniruva, ¿m̄ijoho bu uco imo imo moonijirahi? Am̄ihaico bu uujoho idaasuno omooninobuuna. ³ Jilliti am̄ihaidi jino uujoho aameque jilli caatin̄uhi am̄ihaijaago ofooboco, uco am̄ihai imo imo momoonijirumo, jilliro idaasuno momoonijirunoco iimogotimaño. Jaamaño am̄ihai imitico mejeevesuhachiīji uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro am̄ihai imo imo mihicaji. ⁴ M̄iro toohaameque am̄ihaidi acaatin̄usumi idaasuno iicaneri tafi uco nīji nīji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatin̄utīhi am̄ihaico idaasuvusuqui icatino, jilli am̄ihaico gaajasuqui sihidi am̄ihaico agaijinoco.

Imitino Omoonuboco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoonuboco saafiicoro uco idaasuno moonutīhi. Tolliro bu paryī am̄ihaico moonuboco. Jilliro m̄iviro neehi. Imogotīhi janaanicī sefano ih̄ibanoco. ⁶ M̄iro am̄ihai Moocaanico mihiimusumi diiboco am̄ihaifañotī mihii-nusucuui. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiīha jilliro ivī jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaanicīviro imitino icaadiibo. ⁸ Jaaneguiīha am̄ihaico neehi: Siino diiboco magaaajasu diiboco magaijinoco. ⁹ M̄iro iticonio aamefañodi toonoti am̄ihaico nooboro caatin̄uhi, am̄ihaico gaajasuqui ¿naa uujoho onoobadi moonijimo? onoomaño. ¹⁰ Jaaneguī jisumi am̄ihai oono iim-iutīboco mihimibachucuhachiīji, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuui. M̄iro uujoho iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenevī am̄ihaico agaij̄iboro. ¹¹ Toonoti m̄ihaico Satanas quehevediino iguiinon̄iboro, m̄iro diibo omoonigonoco m̄ihai imino magaaajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeeb̄i Nīji Nīji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo j̄ibogoco j̄ibeguequi ufuubo #futusumi, aivo uudi imi-uno Aivoj̄ibo dudicamaajeque toonovī eetavuujino. ¹³ Jaarunofaño tajeeb̄i uco sajeeb̄i icautīhi, monahabo Titoco toonovī aatyimeutīmaño. Jaaneguiīha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia j̄iinijejaago.

¹⁴ Jaaneguī uujoho Moocaanico imehi, diibo m̄ihaico Cristo Jesuta ij̄imitaco igui-inonimoro miyaminaa mitya mitya agaimuaivomofaño m̄ihaico asatyefinohallivī. Bu jaaboro m̄ihaifeenedi ij̄ibogoco j̄ibugusuhicaabo. Oono facicī uusuno fahigovadi ofoonicibadi icaqui. ¹⁵ M̄iro m̄ihai oono aimoguiījico, Cristo Moocaanico ejeecīvoobo, ij̄igasuno uusu fahigovadi ataajajimofañodi, bu ataajajitimofañodi icano ofoonicibadi m̄ihai paryī miyaminaa iicadimoco mij̄ibeguehicahi. ¹⁶ Jaano ataajajit̄medi namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti ataajajit̄medi facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco m̄ijoho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ M̄iro m̄ihai nih̄ibam̄iguiīharo

Moocaani iijico mijibogotih, saatoho iicabadi simañehejediro iinoro ubuunanimoro ijibeguehicabadi. Miyanotiro naha mihai mijibeguehica hi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani mihaico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeevivominaa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji Jibogo.

¹ ¿Nacu mihai jilli munuusumi fine amihaidi, mihai mofitiro imino mihiimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi mihaiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Amihairyo imino mihaico magaajacuhi. Jaabadiro mihai magaajagotih sita aameri amihaiditi jibogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihiica aamema icajirahi uuditi sita: Imiibo, noomoro acaatinuhaamema? ² Miho uu-joho amhaico jibugusumi, amhai jeebifaño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Miho amhai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatinuhaamebadi mihicacuhi. Miho mihai mijibogomo amhai jeebifaño macaatinicuunobadi mificuhicacuhi. Jaanoti caatiniri macaatinicinihi. Jilli Moocaani iicaabo Gaijariro macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise tajibano acaatinicinobadi icatino. Jilli miyaminaa jeebifaño acaatinicinuuno.

⁴ Jaano mihaidi toono miyaano iicanoco mihai magaajahi Moocanifañodi, bu Cristo-fañodi icano. ⁵ Jaamaño mihai momityariro siinoco momoonino icatino. Paryicino fanoovaaco momoonino Moocaniti saahi. ⁶ Miho diibo mihaico mityaco aacineri bohono iiji onobadi diibedi mududicamaahi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetajibano acaatinicininino iicabadi icatih. Jilli Moocaani Gaijati magaayicinotonoro iicamaño. Miho oono acaatinicininino tajiba Moise tajiba, guijevafaño satyefhi. Jaanoti naha Moocaani Gaija minoco fiivoco acih.

⁷ Jaano toono Moise tajiba guisibabujehallivi acaatinicininino aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meecihicautih ihime sihidi aricuno ifuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajiba guijevafaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija jibogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono minoco guijevafaño asatyefiruno tajiba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani jibogo mihaico: Amhai imitima machahacuhi, onobogo. ¹⁰ Miho totajiba iticoni iimima iicaruno jisumi miyaadi jeevacuutih, jino sihidi iimima iicanoguiinodi. ¹¹ Jaano toono guenene iicaujituruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinjitino iimima icahi.

¹² Jaamaño mihai toonoco imino magaajamaño, nucufeguetimo mijibeguehica hi. ¹³ Jaamo mihai Moise omoonubadi momoonitih diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuh israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatih. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajibaco emecisumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miho tobaryu diitoti gañicafototihica idiboro naha Cristofañodi tobaryu gañicafetjirahi. ¹⁵ Miho jisumihachuta Moise tajiba aameneque emecisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañicafetefhi Aivojibojaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiha diibo Moocaani Gaija iicahigo sajeebhi icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi mihai tobaryuri mohimeque mafabaacucinicutimo. Mofivi Mohaivojibo imi ifuvusuh, oono meecimefafaño mofi ifuvusunicibadi. Jaamaño mihai janaaniviro diibobadi minifotomoro mefeehi fahiijivaro janaaniviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojibo Gaija iicaabo eheetavono.

4

1 Jaanegui masii suufenitimo momooniqui, Moocaani mihaico #daasugooboro idudicamaajeque atajibaunoco. 2 Mi#ro mi#hai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutih. Bu tolli#ro sitaaco ba#n#moro mofooti#hi, bu Moocaani iijico sima#nehejediro buunanimoro mofooti#hi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaama#no jilli#ti Moocaani imefeenev#i saato#hoco magaa#jasuhi, mi#hai Moocaani imefeenev#i imino mihicanoco. 3 Jaanoti# jino Moocaani taajasu#j#bogoco mi#j#bogono toovono iicahachii#ji, oono ci#j#gaifa#no ufuucuujimediro toovono. 4 Mi#ro diito imiyaavogotimo, jii#je caani i#j# ijeeb#n#noco mitasucuuhi. Jaaneri gaajacuu#t#mo Cristo j#b#ogoco imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. 5 Jaamo mi#hai Moocaani j#b#ogoco mi#j#bugusumi, mofi#diti#ro mi#j#beguehica#tihi, i#d#b#oro Jesucristo am#i#hai Aivoj#b#o iicaabediti# mi#j#beguehica#hi. Jaanoti# naha mi#hai jilli am#i#hai jee#i#vominaa mihicamo Cristoco magai#j#ma#no. 6 Mi#ro diiboro Moocaani: I#i#vuunegui#ha daachicisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeeb#n#nofa#no achicisuhi. Tooneri Moocaani imico magaa#jaqui Jesucristo imefa#noti #fuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

7 Jaano toono Moocaani Gaija mofifa#no icahi, oono aivo iiminoco nifa#qui ee#t#votahillu guiri#hillufa#no mifucujirubadi# jeevano. Toonoti# igaaja#qui toono sihi#di# ejeevano mitya mi#haiti saat#noro Moocaaniti# asaanoco. 8 Jaama#no fanoovari imitino mihicarumo, toonoti# mataajanici#hi, bu fanoovari gaihu#i#baro mihicarumo, aivo tooneri i#daasuno mihicatati#hi, 9 bu mi#haico sihi#di# i#j#i#heverumo, Moocaani mi#haico jeevesutati#hi, bu mi#haico iguiinonirumo, migui#j#vetati#hi icano. 10 Jaama#no fahigovadi mofoomoco gaicaaujirumo Jesuco agaicaauma#no. Jaanegui#ha mofifa#nodi# bohono ifi#co Jesu aac#noco mihifusuhicahi. 11 Mi#ro mi#hai jino mihicanohachuta fafucuvaaciviro #n#hicunofa#no mihicahi mi#haico agaicaaujirunofa#no Jesuco magai#j#ma#no. Toonofeenedi# bohono ifi#co Jesu aac#no ihifusucafete#qui. 12 Mi#ro taajasu#j#bogoco mi#j#beguehicanohalliti# mi#haico sita gaicaaujirahi. Jaanofeenedi# am#i#hai mataajajino ifi#co magaa#jaqui.

13 Mi#ro Caatini#haamefa#no noono: Miyaaveguehi, jaama#no iimaahi, noonoro. Jaabadi#ro bu mi#hai tomiyaavogofa#nodi#ro, mimiyaavogomoro mihi#maahi. 14 Jaama#no mi#hai magaa#jahi Moocaani Mohaivoj#b#o Jesuco ubuheetesuubo, bu mi#haico sano am#i#haima buheetesuji#bo, Jesuma miica#qui. 15 Jaanegui#ha jilli fanoo#n#hicufa#no mihicahi am#i#hai iiminofa#no miica#qui. Jaamo sihi#di# Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohalliv#i ajashutimo Moocaanico sihi#di# ihime#qui.

16 Jaama#no mi#hai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo mi#haico mofiino niinovatonoro fuurunaaca, mogai#ja jilli#ro fafucuvaaciviro buheetenere feehi. 17 Mi#ro jino jii#j#halliv#i i#daasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofa#noti# magaaayiciji# ifni#j#itino imi, aivo aajashutinoco. 18 Jaamo mi#hai mahaty#m#enehejequere mehesamaaiti#hi. Jilli# jisumi mahaty#m#etinehejequere mehesamaaihi. Mi#ro mahaty#m#eneheje gueenene icatati#hi. Jaanoti# jisumi mahaty#m#etineheje ufucuro finitino iicajino.

5

1 Mi#ro mi#hairyo magaa#jahi oono mofi iija goovano unucufijabadi# ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani mi#haidi niquejefa#no ifni#j#itino ifi#co aac#noma. Toonoco miyaminaati# saafi#ba acijitirahi. 2 Mi#ro miyaano jino mofi#ma mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefa#no ifni#j#itino fiivoma mihicacujirunoti. 3 Jaanofa#no mi#j#cafete#ji mofi gaachehufa#no iicanicibadi. Jaanegui# mojeeb#i# sicaimobadi# icati#qui. 4 Mi#ro jino mofifa#no mihicanohachuta macanifehicahi, i#daasuno mihicaneri.

Jaaruno moheedehifico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehica. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani miihaico iimibachuuboro Igaijaco aciuhi ufucu magaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamaño miihai imino magaajamoro mehesicinihi jino jiihalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiti buhigovi mihicanoco. Aivojiboma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatymenejaagodi mihicatihi. ⁸ Jaamaño miihai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivojiboma mihiconoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahiiivaro Mohaivojiboco imo imo momooninoco, jifima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miiro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaayiciqui, jiihalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebii Aacino Jiiibogo.

¹¹ Jaamaño miihai Aivojibo ñihicuno omoonijinoco magaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani miihaico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi amiihai miihaico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miihaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amiihaico meneehi. Jaamo miihai imino momooninoco amiihai magaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeebii fañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo miihai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miihahalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihicahachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachiiji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agaijnoguiino mihicahi, saafiro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutiihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicaui. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutiihi. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuui, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miicaqui. Jaaboro miihaico tajii baubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeecevotii bo. Jaabo miihaico tajii bauhi toono sajeebii ica jii bogoco miyaminaaco magaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajii baneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutiihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitii boco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magañi sudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuihi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihiijevesutiihi, miihai dudicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jiiiro ivi fanoovavi Moocaani jeecevominaa

mihicanoco mihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuujivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siccuno jeebiri fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miïro mihaico aamihicamo, mihaico civojaanihicamo, mihaiditi ñaahicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco mihai mihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magaajanofañodi, bu mosicujeebiri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco mihifusunofañodi, bu mihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijibogonofeendi, bu mihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofico magaihuinimoro mefeeli imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejema icano. ⁸ Jaamo safo mihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicinihi. Jaanoti safo mihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicinihi. Safo mihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo mihaiditi imitino iimaamo. Safo mihaico abañififimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño mihai abañififimo mihicatihini. ⁹ Jaamoco mihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño mihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi mihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihini? Safo mihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototihini. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahiijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujivaachurumo, ajashutumoco mubusumijenihini niquejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amhaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebifaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebifaño amhaico meneejiruno. Jaanoti naha amhai jeebifaño icano mihaico amhai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amhaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amhai jeebifaño iicanoco uco monoo, oono amhaico uujoho iicabadi.

Mihai Moocaani Iijati Mihicahi Mojeebifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amhaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoobo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miïro Moocaani jeeivo ijafaño ijinitama sano diibo jeeivotatimo. Miïro mihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojibo:

¡Diito iimitimofeeneti mihiinomoro sihigovi mudugaavo! ¡Jaamoro idicunoco mududicicudino! Jaachiji amhaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amhai caaniti icaji. Jaanoti amhai taseemeti mihicaji, noobo Aivojibo sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha mihaico mofico, mojeebico icano imihininjirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihigumoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuquuq icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui mihaima imino mihica. Miïro mihaiñoobaco mihai imitino momoonitihini, bu mihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihini, bu mihaiñoobaco mabañihicatihini icano.

³ Jaaruubo jilli onooabo amhai imitico onoono icatino. Miïro iticoni amhaico unuucubadi: Amhaico uujoho sihidi gaijihini. Taciditi muduujecinihi sano mihicamoro,

bu sano mecheemequi. ⁴ Amiihaico imino eesiciniboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jinijevi magasehininotiro aivo mojuguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebii fañoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehecutusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhi Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jii beguehi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jii bogoobo idasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idasuvusunirunaaca jaaruneri uu-joho idasuvotihii. Iticoni naha idasuvehinirahi amiihaico toohaame idasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. ⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idasuno mihicaneri imo imo icatihii, jilli toono idasuno mihicahinineri amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabiciuhi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino. ¹⁰ Miiro oono miiino imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miiino imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihii. Jaanoti naha idasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino guijevefaño feeji. ¹¹ Miiro amiihai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehinii Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño amiihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuuhii iimitiboco. Bu amiihai jaabojaago misifiratucuuhii. Bu jaamoro amiihai mihigutuuhii. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti miiibaumoro Moocaani iijati magaiiuhii. Jaamaño miihai magaacuuhii amiihai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹² Miiro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omoonuboco eesamaaiumaño icatino. Jilli miihaico sihidi aivo amiihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco miihai muguubumoro imo imo miminifetehii.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miiro amiihai diiboco mahamusuhinii sajeebii iicaqui. ¹⁴ Jaamaño amiihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetihii. Miiro paryi amiihaico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu amiihaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño amiihaico sihidi gaiiibo, paryi amiihaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño amiihaico imino imiyaavogooboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi amiihaico miiibogonoco Macedonia jinijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² Miiro idasuno iicaneri nisucafaturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idasufirumo gaijitimo aciuhii sihidi iniiibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanicivi aciumo. ⁴ Jaamoro bu imogomoro diluumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaatonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo miihai imino mehesiciniiuno janaanicivi mooniumo. Miiro iinoro Mohaivojii bojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiiha Titoco sihidi munuuhii toono amiihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihinicuubo icinoco tahimega ificuqui. ⁷ Miiro amiihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu miiibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi

imogoma mihicahi, bu miihaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimore mahamusunovi janaanivivi mihica.

⁸ Jilli uujoho onoobo toonohallivi amiihaico atajibano icatino. Jilli imeguehi amiihai imino momooninoco, toonoti amiihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi.

⁹ Miiro amiihairyo magajacuui Mohaivojibbo Jesucristo imihuseeque. Miiro diibo sihidibosumijeavauruubo amiihaico agaijimaño idaaasuboti minifutuhi. Jaamo amiihai diibo idaaasufañodi sihidibosumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha amiihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miiro amiihairyo juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momooniubadiro, amiihaima iicadinoti acimoro. ¹² Miiro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani minoma achahano janaanivivi minoco dillutatibbo.

¹³ Jaamaño uujoho nootih: Saatohoco mahacimoro amiihai idaaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidibosumiji icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mucujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinahaame onoobadi iicaqui: Sihidibosumijubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miiidino iicuruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño amiihaico agaijiboro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emeeciitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasujibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa iicimoro galluui miihaima iigooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehicaahi Mohaivojiboco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiñooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojiboco imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico aamusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicamaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachijidi diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachijimonoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojiboco Cristoco iimehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihicahicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitih. ² Miiro amiihai imihuseeque uujoho imino gajacuhi. Fahijivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaco juufaijio ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatoho sihidibosumiji Macedonia jiiinjeminaco agaajamoro

imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiha jito monahabomico am#haijaago galluui, am#haiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuui. ⁴ Jilli am#haico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminanaa uuma ofoomo am#haico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri m#hai munucufevahirahi sihidi am#haiditi imino mihiimaahicarumo. ¿Milli bu am#hai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiha jito monahabomico imegavi galluui am#haico ibaatequi. Jaamo am#hai mahallacarui, munuunoco ihamusuqui. Jiliti am#hai mahallacaruno imitucuuno. Tolliti am#hai imihuse igaajacafetequi, m#hai am#haico midilluneguiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiha am#hai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miidino abasuubo, bu miidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiha famooro mahaci am#hai jeebi onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idilluneguiharo icatino. Miuro Moocaani gaijahi gaijitibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miuro Moocaani am#haico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaanivi acijiibo, tooneri iminoono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miuro Caatinahaame jilli neehi:

Jaabo imihusebe gaijitibo #daasumoco acifhi. Jaani iimihuse ufucuro finjitihi, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu am#haico machutaaco aciji. Jaaboro bu am#haico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiibo ajashutino iiminoono dudicamaajeeneti.

¹¹ Jaamo tolliti am#hai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji.

¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi imequi icano.

¹³ Miuro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofenedi gaajajimo, am#hai Cristo jibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bocigiejimo am#hai gaijitimo diitedi, fameeguiharo icano mahacinohallivi.

¹⁴ Jaamoro am#haico sihidi agaijimoro am#haihallivi Moocaanima iimaajimo am#haifeenedi Moocaani iimihuseque #fusumaño. ¹⁵ Jaaneguiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco m#haico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo am#haico dilluhi Cristo sicujeeb#ri, imihuseri icano. Miuro uco neehicamo, am#haima iicasumivaha, uujoho sicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi am#haima iimaahicahi icano.

² Ji, jaaneguiha am#haico neehi: Uujoho am#haico emeecitodi, uco misifiratusudino, oono am#haiti saatoho m#haico: Jilli ticovo jiiinje miyaminaa iicahicabadiro moonhicamo, eneehicamohallivi. Miuro diitoma #bacasijinoco imibaicinicuui.

³ Ji, miyaanoco, noomo m#hai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo m#hai jilli ticovo jiiinjeminanaa aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miuro m#hai jiiinjeminanaa #bacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinibadi momoonicasitih. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuhi.

⁵ Jaabadi mifinisuhi m#haiditi iminootino eneehicanehejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinov mificuui, diiboco imityaguequi.

⁶ Jaamo am#hai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque m#hai ma-haamiji.

⁷ Miuro am#hai allionocoro magaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaqui tobadiro m#hai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo

miihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetihi. Miiro Mohaivojiiibo miihaico jino mityaco aciuhi amiihai miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifinisiqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aamenefañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaaiñoco imogotiihi. ¹⁰ Miiro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amiihaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaja, miihai sihigoti aameneque magalluhaamejefaño mihiimaahicabadiro, bu amiihaifeenevi mihicadi momooniijnoco.

¹² Miiro miihai mofico momoonitiihi, oono saatoho ifiditiro imino ihiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli miihfomocamo, ifiiviro ifiico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaño icano. ¹³ Jaanoti naha miihai mofico mitya mitya momoonitiihi miihaiño icatineri. Jaanoti naha idiiiboro Moocaani miihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onoobadi amiihaijaago mihifetehe Corintovi. ¹⁴ Jaamaño miihaico Moocaani atajiiibano janaaniciivi mafatyotiihi. Jaanoti naha amiihaiivi mihifututuruva naha, Moocaani unuuno janaaniciivi mafatyejirahi miiro miihai iticoni amiihaijaago Cristo jiiibogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaamaño miihai sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatiihi. Ivi jilliro mihimeguehi amiihai miyaavogo iguiraaonoco. Bu tolliro mihimeguehi amiihaifeenevi janaanici mududicamaaiñoco. Jaarumo Moocaani miihaico uhuuvuunoco mafatyejitiihi. ¹⁶ Jaadi bu janaaniciivi mafatyeji amiihai janaanici iicamojaago, diitoco taajasujiiibogoco mijiiibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatiihi.

¹⁷ Jaanoti cajaanotyohacho ifiico quehe quehe omoonihachiiji, Aivojiiiboditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miiro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onoobo diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idiiiboro Aivojiiibo diiboco: Imino icaabo, onoobo naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijiiibogono.

¹ Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti mihiimaabadi ihiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabici. ² Miiro amiihaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano ciguegueri. Miiro amiihaico uujoho Cristodi ficucuuhi. Jaamaño diiboco amiihaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saafiicoro atajevago iicanicibadi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofaño oono jiiinimo ibañifiirari Evaco abañiubadi, bu amiihaico mabañicafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeecivehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miiro sita asaamoro miihai mijiiibogoyomoobo iicatiiibo siyomo Jesuti ijiiibogonoco muguubunichicahi. Jaamoro bu magaayicihinicuubo iicanaaca siyomo gaijaco imo imo magaayicichicahi. Bu tolliro magaayicihinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jiiibogoco imo imo magaayicichicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinov iicatiihi. ⁶ Tahiimaajaagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajejaagoti sihididi gaajahi. Miiro jaanoco amiihaico magajasuhicahi fahiijivaro fanoovaaco momoonihicanofeenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino mooniuihi, oono taajasujiiibogoco amiihaico ijiiibugusumi jaadusutiiibo iicaumaño, bu amiihaico bocigusuqui tafico guinov i ficuumaño icano? ⁸ Miiro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco mudumitiiicicibadi gaayicichicauhi, toono sefati amiihaico amusuqui. ⁹ Jaabo amiihaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miihaiñoobaco dilluutiihi. Miiro monahabomi Macedonia jiiinijeti agaseumo uco aciuhi ucuujivaachuunoco. Tolli iicauboro idilluutiiyadiro, bu icaji. ¹⁰ Miiro Cristo miyaanoco imino agaajano tajeebiifaño iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miihaiñooba paryicino Acaya jiiinijeri iicamo dumitiiicijitiihi. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine

am#haico agaij#timaño? Chaa, tolli icatino. M#ro uujoho am#haico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moon#hicaji. Jaaneri: Diitobadi mudud#icamaahi, eneehicarumo aba#ino gaajacafeteji. ¹³ M#ro jaamo diito jilli jihovo minisum#naa, jilli ba#isum#naa iicamo, Cristo minisum#naabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaa-jaratino icatino. M#ro iji Satanas Moocaani toomom#naafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tih#tino diiboco ejeecivomo iminoco omoon#mobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoon#ino jaadaco #c#neri finiji.

Pablo Moocaani Minisum#naafi Idaasuno Icano.

¹⁶ Jaaneguiiha siino am#haico neehi: M#hai#nooba uco jilli jeegavoobo need-ino. Jaanoti tolli uco mehes#cinihachijji, muguubun#chica am#haima iimaanoco, toonofa#odi uujoho mitya mitya iicanoco magaaajai. ¹⁷ Jaaruno uco Aivoj#bo ataj#baneguiiha tolli noot#hi. Jilli ejeegavobobadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ M#ro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ M#ro am#hai: Sihidi magaaajahi, munuurumo. Jaarunaa pary# ejeegavomoco imino muguubun#cif#hi. ²⁰ M#ro am#hai imino muguubun#cif#hi, oono: M#haico mejeecivo, noomoro am#haico ataj#bahicamoco, bu am#haico ananihi-camoco, bu am#haico iguiinon#hicamoco, bu am#haico jihovotobadi omoon#hicamoco, oono bu am#hai imefa#o am#haico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha m#hai tolli momoon#ut#hi mesefautima#o. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iican#ibadi. ²² #Nacu jaamo hebreom# diito? Jaabadiro bu uujoho hebreom#oobo. #Nacu Israel jiin#jeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? #Nacu bu Abraham iyaachim#hai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ #Nacu diito Cristo jeecivom#naa? M#ro diito janaan#ivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoon#ibadi neehi. M#ro diito janaan#ivi uujoho dud#icamaahi, bu diito janaan#ivi uujoho gaic#cafeteji, bu diito janaan#ivi uujoho civojan#cafeteji, bu fiiva foova uujoho guj#vet# fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiom# aam#uhi treinta y nueved#foova gaic#hicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aam#cafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guis#baneri aam#umo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma cij#gaimeenene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuaifa#o icauhi fucu, cuuje icano fatyuuhi n#faihufa#o. ²⁶ Bu ajashut#ino #gooboro feehicahi teehino #h#icunofa#odi, bu tolliro nanivam#naa #h#icumehejefa#odi, bu tolliro taajiin#jem#naa, bu siijiin#jem#naa icamo #h#icumehejefa#odi feehicahi. Bu tolliro cuumino #h#icunehejefa#odi feehicahi. Tolliro buh#igeeje muuaifa#o icano #h#icunehejefa#odi feehicahi. Bu tolliro miya gataavom#naa iicatimo, #h#icumehejefa#odi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dud#icamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco #daasuvusunofa#odi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaab#i#boro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaab#i#boro feehicahi. Guiraafuova machut#bo icauhi. Bu s#curaco jaab#i#h#icauhi, gaachehubama chah#icauhi icano.

²⁸ Jaana janaan#ivi bu iicarunehejeque noot#hi. M#ro fafucuvaac#ivi pary# Moocaani iijam#naati eesamaa#neri tajeeb# niji niji icahicahi. ²⁹ M#ro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imitinofa#o aga#isusumi, uujoho s#fiirari #daasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje ta#iinovaco #fusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ M#ro Moocaani Mohaivoj#bo Jesucristo Caanico fahij#ivaro iimono ufucuro fin#tino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² M#ro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivoj#boti, imiya aivoj#bo Aretas onobo ificuubo itoomom#naaco tuucuumi guhuganov# ficuuhi, uco agaay#cimoro civojafa#o isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco j#ibaifa#o ij#h#acuumoro tuucuumi mecuhall#di jahisiv# niitusuumo. Jaama#o jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ M̄nōdit̄iro imino mihiimaano jilli m̄h̄ifono. Jaarunofaño iimaaji Aivoj̄ibo uco gaijaco #fusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² M̄ro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogooboco. Jaabo satyocafutuuhi niquejefaño, aivo janaan̄ici iicajefaño, s̄icije toonot̄i fahuseeci siino mificabaci, mificabaci id̄ino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajat̄ihi fine ifima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco id̄iboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifima baacho, igaijaro baacho id̄iboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ M̄ro Moocaani iicah̄igo niquejefaño satyocafutuubo. Jah̄igo guubuubo agaajarat̄ino iimaaco aivo m̄h̄haiñooba ij̄ibeguejit̄irunoco. ⁵ Jaabedit̄i uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanot̄i tafidit̄iro: Aivo mityahi, noot̄ihi; id̄inoro naha tañ̄inovat̄i iimaajirahi. ⁶ Jaanot̄i naha tafidit̄iro imino j̄ibuguruva, bu s̄icamaño icajit̄iruno, miyaanehejequere ij̄ibogomaño. Jaaneguiiha tafidit̄iro imino j̄ibogot̄ihi, saatoho uudit̄i janaan̄ici eesamaajiruneguiiha. Jilli uco aatȳimenet̄iro, bu tahiimaaco uguubunot̄iro icano igaaajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco #fusuno, aivo uudi sihid̄i ejeevauno. Jaaneri uujoho sihid̄i tafico mitya mitya omoon̄ijiruneguiiha tafifaño aivoco Moocaani ficuuhi. Jaano taahucufaño icahi januuu macafatȳicin̄ibadi. Jaanoco ij̄iro juvivehi, tooneri uco idaasuno imoon̄iqui. ⁸ Jaano toonohall̄iv̄i mifooci, safo id̄ino Aivoj̄iboco dillucuurahi toono aivoco uut̄i ibuusuqui. ⁹ Jaarunofaño Aivoj̄ibo uco neehi: Ico agaij̄inofañod̄i fanoovari diica. M̄ro ifi iniinovamofañod̄i tamitya aivo janaan̄ici ifusucafetehe, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeened̄i Cristo mitya ih̄ifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañ̄inovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imit̄ino ononehejeri, bu fanoovat̄i ucuuj̄ivaachunehejeri, bu uco ij̄ih̄eguenehejeri icano. M̄ro uujoho niinovaabobad̄i iicasumi aivo janaan̄ici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintom̄naaco Agaij̄iboro Esamaahi.

¹¹ Am̄hai uudit̄i imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafidit̄iro ihiimaamaño jeegavom̄naafibad̄irucu. M̄ro uujoho sihid̄i jeevat̄iruubo, oono am̄hai: Sihid̄i ejeevano min̄isum̄naa, noomoro diito doj̄icut̄i mefeehicamo guinov̄i icat̄ihi. ¹² M̄ro oono am̄haifeenev̄i sihid̄i fanoovaaco jaabic̄iboro ududicamaaihicauno imino gaajacafutuuhi #fusuneri, aatȳimeratat̄inehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanot̄i magajahi uujoho miya min̄isum̄naafi iicanoco. ¹³ M̄ro sijahaje Moocaani ijanom̄naaguinov̄i am̄haico moonit̄irahi id̄inoro naha tafiguuiha nih̄ibam̄ico am̄haico dilluut̄ihi. Jaaneri fine am̄haico imit̄ino omoon̄iunoco mihimibachucasiqui sajeeb̄i miicaqui.

¹⁴ M̄ro am̄haico mifooci baajecuuhi. Jaabo siino bu am̄haico baatequi imibaivu-cuuhi. Jaabo am̄haico uujoho jinejebaco dillujit̄ihi. M̄ro am̄hai nehejeguiha feejit̄ihi, jilli am̄haiguuiharo feeji. M̄ro caanim̄i iseemeguiha nih̄ibam̄ico allacarufihi, iseeme caanim̄iguuiha allacarutat̄ihi. ¹⁵ Jaabad̄i uujoho parȳi tañ̄ehejeque am̄haihall̄iv̄i gañ̄ijirahi imo imo. Jaabad̄iro bu tafico uujoho fin̄isujirahi am̄hai jeeb̄inohall̄iv̄i. M̄ro uujoho am̄haico sihid̄i agaij̄itonaaca, am̄hai uco guinov̄iro m̄id̄ino magaij̄ihi.

¹⁶ M̄ro am̄hait̄i saatoho, uujoho am̄haico jinejebaco idilluut̄inoco, imino gaajarumo neehicahi: Am̄haico abañ̄uborovaha tacuraihufaño gañ̄̄suuhi, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu am̄haico bañ̄̄uhi am̄haijaago oono saatohoco agalluumofeened̄i? ¹⁸ M̄ro Titoco uujoho taj̄̄bauhi am̄haico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluuhi. ¿Nacu Tito am̄haico bañ̄̄uhi? M̄ro misi sabad̄iro mihicafihi, bu sagaij̄afeened̄iro.

¹⁹ Fine am̄hai mehesicin̄ihi; jilli mofeenev̄i ifiguuiharo icam̄isi, noomoro. Jaaruno tolli icat̄ino. M̄ro misi Cristotaot̄isi Moocaani imefeenev̄i mihiimaahi. Jaamo parȳi agaij̄ino nahabom̄i, am̄hai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ M̄ro uujoho ñ̄hicuguehi

am#haico emeeci#odi, uujoho iimogobadi mihicati#moco aaty#meneque, jaabadi#ro bu am#hai mihimogobadi iicaaboco mahaty#mejitinoco icano. Bu tolli#ro #hichuguehi am#haifeenevi #bacasino iicanoco, bu sitaaco inohalliti#ro mij#heveneheje, bu icaj#suhano, bu gaij#raneheje, bu sicama#no j#bogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igaivusumi imino momooni#tineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolli#ro #hichuguehi jino siino am#haico abaatoobo, Moocaani am#hai imitico aaty#meneri unucufeneque. Bu jaabadi#ro ajashuti#mo saatoho am#haiti s#cijeti#ro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesuti#mo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo #daasuveji.

13

Afagoono, Niino Iimaa Icano.

¹ Mi#ro am#haico mifooci baajecuuhi. Jaabo siino bu jino am#haico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mij#bogodi miimi#siici, saafi idi#mo diibohallivi mij#bogohachiji miyaavegueji. ² Jaamo s#cijeti#ro imitico omoonihicaumoco faguucuuhi siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino am#haico abaatodi am#haico #daasugucujitih. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafeenedi ihimaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo am#haico omoonidi niinovajiti#bo mi#ro am#haifeenevi isefaco gaajasujiibo. ⁴ Mi#ro miyaano iniinovaaboco iicanicibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadi#ro bu mi#hai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofa#odi mihicacuma#no Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi am#haico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha am#hairyo am#hai ifico magaajaci. #Naa imino miyaavogofa#o mihicanoco? Am#hai ifico imino minisu. Mi#ro am#hairyo magaajahi Jesucristo am#haifa#o iicanoco, miya miyaavogominaa mihicahachiji. ⁶ Jaabadi#ro bu uujoho imeguehi am#hai magaajanoco, mi#hai miya miyaavogominaa mihicanoco. ⁷ Jaamo mi#hai am#haihallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico am#hai moonitimo micaqui. Jaaruno mi#hai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli am#hai iminocoro momooniquiguiha, jilli mi#haiditi imitino mehesicinirunaaca. ⁸ Mi#ro mi#hai miyaanoditi imitino momoonitatih, miyaj#bogoguiharo momoonihicahi. ⁹ Jaama#no mi#hai niinovano mihicarunaaca am#hai sefano iicama#no mi#hai imo imo mihicahicahi. Jaamo mi#hai Moocaanima am#haihallivi iimaamoro mihicahi, aivo am#hai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiiha jihaameque am#haidi caatinihi am#haico abaatejino imegav#ro. Jaabo am#haijaago ufuusumi sefano am#haico mooniti#bo icaqui, jino tamitya Aivoj#bo uco aacihinino mityari. Tooneri am#haico jusisuqui aacihinino, jilli am#haico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha ta#ahabomi, tahigo imino mihica, bu am#hai jeeb#fa#o iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu am#haico afaj#ninoco magaay#ci, bu sabadi#ro imo imo mihicamoro sajeeb# mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeeb# icaco icano aac#bo am#haima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihib#casimoro. ¹³ Jima#neri iicamo miyaavogofa#odi monahabomi paryi ijico am#haijaago galluui.

¹⁴ Mohaivoj#bo Jesucristo imino omooninoco magaay#ci, bu Moocaani gaijico, bu Igaija am#haima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco #cimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevefeneti ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo mi#hai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinahi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo am#hai Moocaani, bu Mo#haivoj#bo Jesucristo icamisi aacino sajeeb# imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, mi#haico itaajasuqui jihimiti jiinjeti; Dios Moocaani jeeb# onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasuj#bogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo mi#haico agaijinofeedeni am#haico ucuuhuvahin#boco. Jaamoro siibadi icano j#bogocoro magaayichi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasuj#bogo. Jilli #furumo sita am#haico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasuj#bogoco sibogoti ubunaninoco. ⁸ Jaanoti am#haico taajasuj#bogoco mahacihininobuunati uujoho, bu niquejefa#oti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruubo, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mij#bogohachiji, mi#hai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuuhi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Am#hai taajasubogoco magaayichinibogohallivi sita am#haico sibogoco ij#bogohachiji diito Moocaani fajaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotih uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuuhi.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanogui magaaja jinooco ta#ahabomi: Uujoho taajasuj#bogoco ij#bogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayichinitih. Mi#hai#ooba uco j#beguehinithi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinithi.

¹³ Am#hairyo magajacuuhi iticoni judiom iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Am#hairyo magajacuuhi uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiom iijico aivo tayoto tatyicovoviro ificabano iicaurumo janaaniv iimino mooni#uhi. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemihai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijitiro icu#hi fiivuut#bocoro, sihidi agaijima#o uco icu#bo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasuj#bogoco j#beguequi judiom iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi mi#hai#oobajaago fuutih toonoti uco ij#beguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutih iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco toonoti idillutoobo. Jilliro guenene icatiboro fuuhi Arabia jiinjivi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idino fucuvoro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutih idibocoro Jacobo Aivoj#bo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatin#bo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiinjivi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiinjeri icamo imino atyimeutih. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni mi#haico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasuj#bogoco

jibogooboro feehicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uudití Moocanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicíhi.

(Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idino ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahí fuuhi, Moocaani uco tahí difo unuuneguiha. Jahí Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhí diitoco imino jibuguuhi taajasujibogoti judiomí iicatimofeenevi ijibeguehicaaboti. Jilli mooníuhi ududícamaahicauno jihovonobadi iicajiruneguiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomíooobo icautíruuboco iimeeheque miihai miqutícisuutihí. ⁴ Jaarunaa miya nahabomí iicautímo mofañodí toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquitícíunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuhí gaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedí judiomíco atajibahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro miihaico siino Moise tajíba jijovototi imoonísuqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaucasiuhi. Amiihai taajasujibogoco miyaanoco magaayícicuunoco jeevesutímo toonofañoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibuguutihí. Jaaruno diito tollí iicano uco millí moonítíhi, Moocaani miyaminaaco udugaacutímaño. ⁷ Jaamo uco bohonobati jibogotímore jillíro gaajacíumo uco Moocaani judiomí iicatímojaago taajasujibogoco satyequi aaciuboro atajíbaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomíjaago isatyequi aciubo. ⁸ Miiro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafití judiomífeenevi agalluubo, uco minisuminaafití galluuhí judiomí iicatímofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajacíuhi Moocaani uco toono dudícamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooníumo magajícasimoro manahabovacasíjinoco. Jaamoro bu imuguumo misí judiomí iicatímofeene mududícamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomíguiha toonovíro fitafutuuhí diitofeenevi idudícamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajíbauhi iidaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetíbo imino mooníhicahí.

Pablo íbahi Pedroco Antioquia Cuumivi.

(Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho íbauhi, imitíno omooníunohallítí. ¹² Iticoní machuhicaubo sano judiomí iicatímehejema. Jaanaa Jacoobojaagodí iicaumo saatoho judiomí agasecuudí diito judiomí iicautímotí udugaavuuboro siino diitoma machucuutíbo, diito íbai meehe quitíci tajíbamínaa iicaumaño diitoco iiguiuboro. ¹³ Jaabadiro bu saatoho judiomítí Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro abañísuubo omooníhicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo diitobadiro minifutuuhí. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujibogo onoobadi icatímo iicaunoco aatyímeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Íjoho judiomíooobo dicaruubo judiomí iicanícíbadí icatíboro, judiomí iicatímo iicabadi díicahicahí. Bu, ¿millí jaabo toono judiomí iicatímoco judiomíbadí iicaqui tajíbahicahí? nooboro nuuhi.

Judiomí, Saatohobadiro Miyaavogofeenedí Taajahi.

¹⁵ Miihai naha mifiivuunotíro judiomí. Jaamo miihai síjiniíjeoto imitímínaa iicabadi mihicatíhi. ¹⁶ Jaarunofañó magaajahi, Moise tajíbaco omoonírumoco miihaiñoobaco Moocaani agaayícíjítinoco. Jaanoti idínotíro miihaico gaayícíjiiibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedí. Jaamaño bu miihai Jesucristoco mimiyaavuguuhi miihaico toonofeenedí Moocaani igaayícíqui. Jaamo miihai tajíbaco momoonínotí

magaayicifototíhi. Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicijitíhi tajíba onoonoco omoonimoco.

¹⁷ Jaanotí Cristofeenedí miihaico Moocaani agaayicínoco momooninaaca saato ho miihaico neehicahi: Imítimo, Moise tajíba onobadí moonítimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo miihaico imítimínaatí eetavehí? ¡Cha, tollí icatino! ¹⁸ Jaanotí naha ifínisucuuno tajíbacó, bu siino dojícuvíro eetavuruva uujoho imítimínaafítí icajirahí. ¹⁹ Miiro uujoho tajíbatí iguijevecubobadí icacuuhí; toonoro tajíba uco gaajasuuhi toonofeenedí taajatíbo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadí mooníhícahí diibeguiiharo iicacumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallíví iguijevehínisumi uuma sano guijevehínícuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadí. Jaamaño uujoho diibo icacuutíhi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifíma icahí, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedí. Diibo uco agaijúbóro tahallíví ifíco aciubo guijevefaño. ²¹ Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tíhísutíhi. Jaanotí tajíba onoonoco momoonínotí múnoco Moocaani igaayícíruva, Cristo iguijeveuno jaaduveechujitírahi.

3

¿Tajíba Nacu Imíhi? ¿Nacu Miyaavogo Imíhi?

(Rm 4.1-25)

¹ ¡Ayí! Aivo jihovoto amíhai Galata cuumioto. ¿Míjoho amíhaico bañíhi miyabogo taajasujíbogoco miyaavogótimo miicaquí? Miiro amíhaico míjibogomoro imino amíhaico míhífusucuuhí diiboro Jesucristo etetecucíníboco foovono magajaquí. ² Eneecata jinotí uco míjibogo: ¿Millítí amíhai Moocaani Gaijaco magaaayícíhiníhi? ¿Nacu Moise tajíba onoonoco momooníhícaunotí? ¿Nacu muguubuhíninoco mímiyaaveguehíninotí? ³ Millítí jaamo amíhai jihovotobadí mejeevahí. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari mítíconíhinínoco, jillí mosefariro míhífutusují, noomoro mehesícíníhi? ⁴ Sicamañobadíro mafatyusudino toonohallítí idasuno míhícanoco. Tollí fine icajítino. ⁵ ¿Nacu millítí amíhaico Moocaani Igaijaco aacíbóro amíhaifeenevé aatyímeratínehejeque mooníhícahí? Tajíba onoonoco momooníhícamañó icatino, muguubunoco mímiyaavuguumaño.

⁶ Miiro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani gaayícíuuhí. ⁷ Toonotí amíhai magaja, paryí imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachímíhai. ⁸ Miiro Moocaani síicíjetíro judíomí iicatímoco imiyaavogofeenedí agaayícíujínoco aatyímeuboro Abrahamco síicíjetíro jíbugucuuhí jino íimino jíbogoco Caatíníhaamefaño: Dífeenedí paryícíno jíiníje cuumímínaa imino moonícafetejí, nooboro. ⁹ Jaamaño paryí imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguuboma sano imino moonícafotóníno.

¹⁰ Jaamaño paryí Moise tajíba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguíno icahí. Miiro Caatíníhaame neehí: Paryí tajíba Caatíníhaamefaño onoonoco imino ífutusutímo Moocaani afaijaunoguíno icahí, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayícítíhi tajíba onoonoco omoonínótí. Miiro Caatíníhaame neehí: Moocaani agaayícímo, imiyaavogofeenedí icají, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajíba miyaavogoyomono icatíhi. Miiro noonó: Jínehejeque paryí imino omoonímó toonofeenedí icají, noonoro.

¹³ Jaano toono tajíba faijató Cristo miihaico taajasucuuhí. Miiro diibo mohallítí faijaguíno mínfutuuuhí. Miiro Caatíníhaamefaño noonó: Afaijacínímó paryí ímohohallíví etetecucafotómó, noonoro. ¹⁴ Jillí icauno Abrahamco imino omooníguunoco Jesucristofeenedí judíomí iicatímó igaayícíquí, bu famóoro miyaavogofeenedí Moocaani Igaijaco aacíguuboco magaaayícíquí icano.

Tajíba, Bu Aacíguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifivi ooviciboro jino amiihaico jibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cuhubarutatih, bu buusutatih icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacijinoco eetavuuh. Miiro Caatinahaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diiyaachimahaico, nootino. Miiro: Diiyaachico, noono. Jaabo saafiro diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihiimauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajiba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucuutinobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajibafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miiro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanogui, ¿nacü, collihiicaqui Moise tajiba icahi? Jilliro imitino mihicanoco igaa-jasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diiyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajiba iicaqui. Jaano tajibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jibuguuhi diibo miyaminaaco jibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiro jilli ticovono aaciguunoco aacimaño sififeenedi acitaiibo. Jaabo Moocaani saafiro ihaciguunoco jilli ticovono aciiibo.

Tajiba Onoono.

²¹ ¿Nacü jino Moise tajiba Moocaani aaciguunojaagodi icatih, eneejiruno? Cha, icano. Miiro fiivoco ihaciqui tajibaco ihaciruva Moocaani miiinoco gaayicijirahi tajiba onoonoco momooninofeenedi. ²² Miiro Caatinahaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jiovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajiba miihaico iiguinovivi jiovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi miihaiotoco jibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo miihai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajiba miihaico ootomonoguiino mihicacuutih. ²⁶ Miiro miyaavogofeenedi paryi famooro amiihai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryicino famooro amiihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitacafutuumo diiberi mijicinihi gaachehuco mohallidi mijicinibadi. ²⁸ Jaamaño judiom, griegomi monoono chahacuuh, bu jiovoto, bu jiovoto iicatimo, bu gaifimi, bu gaigoomi oono icamo. Miiro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiro mihicacuuh. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuuh. Jaamo magaayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miiro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jiovoobobadi icafih, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miiro saatoho tonehejeque ootomomoro imino ficufih caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi miihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinhachuta. Jilli miyaminaa esamaaje onoonoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuh gaigooti ifiivuuboco. Jaabo jiihallivi saauhi judiom tajibaguiino iicaubo. ⁵ Jilli saauho miihai toono tajibaguiino toono jiovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi miihaico Moocaani iseemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amiihai Moocaani seeme mihicacuunoco igaaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amiihai jeebifaño galluubo. Jaabo Igaijafeenedi meneehicahi: Moocaani, ijoho Taa-

* 4:6 Griego iijiri: Illi Gaijaco, noono.

caani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuutih. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofeedi.

Pablo Jeeb# Miyaavogominaajaagoviro Icahi.

⁸ Iticoni naha amihai Moocaanico magaajautisumi, jhovoto caanimi jiovototi mihi-cauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuui. Cha, tolli icatino, imiga amihai Moocaani agaajacuumo. ¿Collhi jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu #daasunofaño icano siino toonoguiinov jiovotobadi? ¹⁰ Amihaihiica suufenitimo mificuhicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajjiba unuubadihehiica. ¹¹ Aivo ñhicuguehi tadyudicamaaje amihafeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amihai nahi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amihai iminifotobadi. Amihai uco imitino momoonuno icatino. ¹³ Amihai magaa-jacuui iticoni amihai taajasujibogoco iguihuvaumaño sihigo footibo amihai ijibuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amihai inisuuno. Jaaruuboco amihai uco mitihisuutih, mijihegueutih icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanibadi uco magaayicui. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amihaiditi nehi: Sihidi jeevatino iicauruva amihai aallinoco tusumi mihicumoro uco mahacijirahi sihidi uco magariumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amihaiminaafiti minifutucuui, amihai miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajjiba jibogominaa amihai imeguehicahi, jilli amihai imino imooniqui icatino. Jilliro amihai mihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amihai agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amihai iicasumiro icatino uujoho iicabadi fahijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amihai faño Cristo jibogo ujusitino, bu diibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachijiro amihai iicacuujirahi, simañodi amihai iimaqui. ¿Jaaruubo milli bu amihai neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amihai Moise tajjibaguiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amihai muguubutih toono tajjiba onoonoco? ²² Miro Abraham miiseecico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijiovogo Agar onogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onogoma jiovogo iicautigoma. ²³ Ijiovogo seemene fiivuui paryi famoova seeme ifiivonicibadi. Jaanoti imiyaago seemene fiivuui diibofeedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minoc i unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi tajjiba jiovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajjibaguiino jiovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeebima iicacuumi. Jaacuumi seeme mihai. ²⁷ Miro Caatinihaame nehi:

Imo imo diica ijoho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijoho seemeva aivoco agaajatiguehiica. Miro ijoho edeevesucafutuuگو sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajjiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño mihai Isaac iicabadi mihicamo. Mihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miro Agar achi Ismael onoo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onoo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifiivuuboco Ismael jiheguehicauhi. Jaabadi bu jisumi Ismael yoto jiheguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinihaame nehi? Miro noono: Buh gallu dijiovogoco

illima. Miiro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihii sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño miihai ijijovogo seemebadi mihicatihii. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miiro miihaico Cristo taajasuhinicuuhii sajeebii mihicacuuhii. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajii baguiino jii jiovototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino amiihaico onoonoco muguubu. Siino amiihai meehe quiticicoretavoguiino miminifotohachii, Cristo amiihaico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amiihai meeheque miquticicibo matajii bacafetehi paryi Moise tajii ba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Tajii baco imino momoonimaño Moocaani miihaico gaayiciji, noomoro mehesiciniimo. Cristoditi sihogovi miminifutucuuhii, bu Moocaani gaijiti sihogovi miminifutucuuhii icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesicinihi Moocaani miihaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufañodi mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquticiciniino, bu miquticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama icano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amiihai imino mufuuhii. Jaarumoco, ¿mii joho amiihaico miyaanoco jeevesusuhii? ⁸ Toono ejeevesusuno amiihaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguii, si hifaño paryi adicifihii. ¹⁰ Uujoho aivojii boco amiihaiditi esicinihi. Jaamo amiihai siino simañodi esamaaicuutimo mihicahi. Jaanoti amiihaico nijii nijii omoonisuhicamoco Moocaani idasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho quiticicoro jii buguruva judiomii uco jii hevejitirahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jii bogo diitoco taticugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amiihaico quiticico jii bogomoro efehicamo. ¡Jaanova paryi jisumiro finicuujirumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miiro amiihai mihicicafutuuhii tajii ba mityaguiinoti mataajaqui. Jaarumo: Miihai jisumi mihimogobadi momoonijirahi, meneedino. Jilliro fahigovavi mejeecivocasi magaijicasinofañodi. ¹⁴ Miiro paryicino tajii ba onoono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amiihai meheeducasimoro muduucasihachii, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija Aacino.

(Rm 8.5)

¹⁶ Jino amiihaico onoono: Moocaani Gaijafenedi mihica. Jaachii, amiihai ifi iimogonoco momoonijitihii. ¹⁷ Miiro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihii. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatihii. Jaamaño amiihai mihimugurunoco momoonijitihii. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihaico isii ghachii, tajii baguiino mihicacuutihii.

¹⁹ Tihitino magaajacinicihii mofi atajii banocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisihijedi mogaimii iicatimehejema icamo, iidicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeecivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jii hegueme, iibacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti siifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jii hevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiriicavefifimo, machufifimo jillii icanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amiihaico nuucuuhii iticoni eneehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitihii.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onooasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebii ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siicujeebii mihicano,

mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajiba tolli moonijirahana onono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitico imeguehicanehejeque jeevesucuuhi iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa miihaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha mofiicoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusucutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jiihevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifafaño aacotooboco mahatyimesumi amiihai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo siccuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihai ifiico gaihuinimoro, tolliro bu amiihai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicibadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajibaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifiico esicinimo. Tolli iicamo ifiicoro bañihi. ⁴ Famoovaro amiihai ifinoco imino magaaja. Jaadi jari imo imo mihica, amiihai ifiiditiro sita ifiiditiro icatino. ⁵ Miiro famoova ijeevadisahaje iticovoocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amiihaico taajasujibogoco jiiibogomo amiihai jiiibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifiico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiuro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofaño di iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiihaico meehe quiticiguiinov i ficuunoco imeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco imeguequi, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinov icarumo tajiba ononoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquiticinoco. Jaamoro toonoti ifiico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafico quehe quehe omooninoco imogotih, idinoro Mohaivojii bo Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi. Miiro Cristo guijeve imohofenedi uudi paryi jiiijeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiiije imitico imeguehicauno finihinicuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufaño di mihicacuumedi jaaducafutucutino miquiticinino, miquiticinitino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiima, Moocaani idaasugonoma icano mihica. Amiihai jiiyadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucutihi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miiro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiiibeguehi uujoho Aivojii bo Jesu jeevivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojii bo Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinhi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amihai magayici Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebico acinoco icano.

Moocaani Cristofenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico, miiro Cristofenedi miihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonihi. ⁴ Miiro miihaico Moocaani Cristofañodi icicuuhi sicijetiro jiiinije fiivutinaacaro, aivo imimo mihinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi sicijetiro miihaico ficuubo, Jesucristofañodi miihaico iseemeti igaayiciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahiijivaro mihimehicaahi iimihuse ovosihallivi. Jaano iimihuseri miihaico imino omoonimaño agaijibo Illima sano miihai mihicaahi. ⁷ Jaamaño ajashutinoo Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi miihaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani miihaico ajashutinoo igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magajaqui gaajaco acinofeenedi. ⁹ Jaamaño miihaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebifañodi eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijicijiibo Cristo tajibaguiino, paryi fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryi jiiinijehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofañoo mihicamaño sicijetiro miihaico Moocaani iicuboro ficuuhi ufucu diibo aacjinoti magayiciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo miihai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amihai taajasujibogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuuhi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amiihaifaño igaajataco ficucuuhi. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño iicacumaño ufucu Moocaani miihaico acinoco magayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiiha uujoho, Aivojibo Jesuco amihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijinioti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihi amiihaihallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahiijivaro ihiimaano ticovoocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhicaahi, Mohaivojibo Jesucristo Caanico, amiihaico gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani iijibogonoco imino magaaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amiihai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaaajahi toonoco meteemehicanoguiiha amiihaico ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacjinoco magaaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niquequebavi ifotoratino. Jaano toono mitya miihai diiboco mimiyaavogomofañoo dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuhi sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiijehallivi iicano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu iicajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaaguiiha Cristoco aciubo diito nigaijadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicaahi. Jaamo miihai ifinofañoo Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchu-umucuurumoco. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojii bo iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mo-hesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho iicabadiro, ñihicuno idaasuno Moocaani omoonijinofaño mihicauhi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico idaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijiiuboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuurumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefaño casihacujii bo. ⁷ Jilli moonii bo ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañodi miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyaavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaayicino icatino. Jaano jeevari miijoho toonoti ifico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamo miihai Cristo Jesufeneedi miihaico fiivusuubo iiminoonocoro momooniqui sicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofañodi Sajeebii Mihicano.

¹¹ Jaaneguiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomii cuumioto mihicautihi. Jaamaño judiomii gaifico iimeeheque iquiticifimoro ificoro: Miihai miq-uiticinimo, neefihi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmii cuumitii buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiihalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tii johofañodi. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebii miihaico omoonii bo. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomii ma judiomii iicaticuumico, fagajityigaba iicano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifivi finisucuuhi judiomii tajii ba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuubo diibofañoro iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavuubo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

¹⁷ Cristo asauboro famoocoro imibogo sajeebii co aacino jii bogoco jii buguuhi, amiihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomii fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofeenedi Sagaijariro Moocaani jaagovi mifitavehi judiomii mihicarumo, bu judiomii iicaturumo icano. ¹⁹ Jaamaño amiihai jisumi siicumiotobadi mihicacuutihi, icaminaatiro mihicacuuhi, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuhi, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amiihaico ficuuhi iminisuminaa, bu ihiiamaaminaa icamo ijii bugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo miihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojii bofañodi. ²² Jaabadiro bu amiihai Cristoma magataacinofeenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

*Pablo Judiomi Iicatimocoro J#beguehi.
(Col 1.24-27)*

¹ Jilliti uujoho Pablo am#haico j#beguehi Cristo Jesu j#bogoco am#hai judiomi mihicatimoco. Jaanohalliti civojafa#o icahi. ² Am#hairyo magaajacuuhi uco iimi-huseri Moocaani am#haiguiiha taajasuj#bogoco ataj#bahin#noco. ³ Jaabo Moocaani agaajaraut#noco uco #fusuuboro gaajasuhi toonoti am#haidi jihaamefa#o m#d#no unuucubadi. ⁴ Jaanoco memee#idi magaajaji uujoho Cristono agaajaraut#noco agaajanoco. ⁵ Jino agaajaraut#noco s#icije cayaatyobaco agaajasuut#noco, jisumi Moocaani Igaijafeenedi gaajasuhi iminisum#naaco, ihiimaam#naaco icano. ⁶ Jino toono agaajaraut#no: Jesucristo taajasuj#bogofeenedi judiomi iicat#rumo, bu gaay#iciji judiomi aac#jinoti saafi ifiotoro mihicama#o magaay#iciji Moocaani Cristo Jesufa#odi aac#iguunoco. ⁷ Toono j#begueguiiha uujoho ic#cafutuuhi Moocaani mitya toonoco ticovono uco aac#ma#o. ⁸ Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaan#i guiinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco ac#bo judiomi iicatimoco j#beguequi taajasuj#bogoco aivo ohoovorati#no Cristo busumijeti. ⁹ Am#haico gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusum#naafi esamaajeque s#icijeti#ro iicauno agaajaraut#noco. ¹⁰ Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi pary# niquejefa#o iicano aivoj#to, bu taj#bam#naa icamo igaaajahi, pary# Moocaani sihid#i agaajanoco. ¹¹ Jilli Moocaani moon#uhi sahij#it#ro eesamaaicuunoco Mohaivoj#bo Jesucristofeenedi. ¹² Jaama#o Cristofa#odi iguit#moro Moocaanijaagovi mifit#ivehi nucufeguet#mo diiboco mimiyaavogonofeenedi. ¹³ Jaaneguiiha am#haico neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho #daasuno am#haihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, am#hai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo M#haico Agaij#no.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho Mohaivoj#bo Jesucristo Caaniguiinovi memu#vehicahi, ¹⁵ diiboti saamo pary# cuumim#naa jiin#jehall#ri iicamo, pary# niquejefa#o iicano icano. ¹⁶ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho am#haiguiiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano am#haico ihaci#qui Igaijari am#hai jeeb#fa#o, ¹⁷ bu Cristo am#hai jeeb#fa#o iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi am#hai gaiji sefano Moocaanifa#o ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogom#naama magaajahi, ajashuti#no Cristo gaiji iguiraanoco tehesino ofoocin#noco, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Am#haico neehi: Jaamo toono Cristo gaij#ico magaajahi, am#hai ifinofa#o gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofa#o aivo ufucuro mihifetejit#rahi fanoocoro Moocaani gaij#ico magaajamo.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo m#hai midillunoco mehesic#nino janaan#icivi eetavoobo, imitya mofifa#o iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijam#naa Cristo Jesufeenedi fahij#ivaro ufucuro finit#no. Fine.

4

Moocaani Gaijafeenedi Sano Magataacin#hi.

¹ Jaaneguiiha jino uujoho, Aivoj#bo Cristohalliti civojafa#o iicaabo, am#haico neehi: Iminoro mihica Moocaani am#haico #cicuumo. ² S#icuno am#hai jeeb#co momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaabic#casi magaij#casimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gaija am#haico aamusuneri sabadi#ro mihicahi, sajeeb#i ica am#haico agataacunofa#odi. ⁴ Saafi#ro, Sagaijaro icano icahi. Jaabadi#ro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiiha Moocaani am#haico ucuhuvano. ⁵ Saafi#ro Aivoj#bo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafi#ro Dios Moocaani famoocaan#ro iicaabo icano. Jaabo famoohall#v#ro icahi, famoofa#odi#ro icaabo, fahigova fanoovafa#o icaabo icano.

⁷ Jaaboti miihaico iimihuseti acihi Cristo miihaico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinihaamefaño jilli noono:

Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onono, ¿milli eneejiruno? Miiro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiiniije dojibavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiiniije dojibavi eegujeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui.

¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro acihi saatohoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo taajasujibogoco jibogomoro efeejimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo jibogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeecivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitihii sibogoguinodi agaajacuunoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo miihaico abañimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuujitihii. ¹⁵ Jilliro miyaanocoro mihiimaamoro magaijicasi. Jaamo mujusihii Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo inigaibadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisuihi. Tolliro bu paryi miihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihii. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gaijima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onooboro jiiibeguehi Mohaivojiiibo momofenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihiiifo esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civo no minifutucuuihi. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebiiimaño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaajahinitihii. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachiiji, bu miyaano diiboti magaajahinihachiiji icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifico mejeevesucu imiti abañihicahifico. ²³ Amiihai jeebiiico, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofenedi mihifusu miyaano ifico, iticovono ifico, aivo iimino ifico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañooco siino mihiimaacuudino. Famoro sitaama miyaanocoro mihiimaa miiro famoro miihai saafi ifiotoro.

²⁶ Misifiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu amiihai icajiiisucu guenenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico amiihai ififaño mijiihacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaajeberere idicinioti ucuujivaachumoco daacihii.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gaijaco mihidaasuvusudino. Diiberi amiihaico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificucuumaño amiihaico atajasujifucu iicadi, mihicicafetequi.

³¹ Fanoova iibacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiratoti, sitaaco mihiiibamo mo-coovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai iibacasico mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofenedi amiihai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ Miiro amiihai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo icabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo mihaico agaijiboro mohallivi aacifafutuuboro guiyeveubo asico agaicaaumoro Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi miguiyicicuudino gaigoomima ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañehejeque, bañifiiranehejeque icano, imino icamo tolli icatathi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivefimobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomima iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiihairyo magaaajuhi. ⁶ Amiihaico sita bañidino ibañifiira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani ñihicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiha amiihai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiihai cionoguino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaaajautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuui Aivojiboro Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miiro seseehigo icamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojiboco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihifono ifijaagodi mihicajirahana; cionoguino icamo omooninoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejeti mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafih, sese fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Ijoho Moocaanico uguubutiibo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiha imino mehesicini amiihai icaco, agaajatimo icabadiro mihicadino, agaajamo icabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conoco Mohaivojiboro Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono minoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gaijari amiihai jeebico magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiihai jeebinofañodi, Mohaivojiboco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahijivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojiboro Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovimi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Iicano.

²² Gaigoomi amiihai tajemi iijiguinovimi miminifoto Mohaivojiboro iijiguinovimi mihicabadi. ²³ Miiro aiji mogai aivojiboro inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiboro inigai icabadi iicaabo. Miiro monigai onoobadi meheetavonichi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguino Moocaani iijaminaa icabadiro, gaigoomi amiihai tajemi mityaguinovimi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiihai taabamico magaiji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaijiboro diitohallivi ifiico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli mooniui diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujibegueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añahiiciniamañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificufafetequi. ²⁸ Jaabadi amiihai taabamico magaiji amiihai ifiico magaijibadiro. Mogaico agaijiboro ifiico gaijahi. ²⁹ Miiro cajaanotyoba ifiico ijiheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaaco,

³⁰ miihai diibo ifibadi mihicamaño.* toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miiro Caatinihaamefaño noono: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafirucuji, noonoro. ³² Jino aivo sihidi eeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho jibegueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiha famooro amiihai, amiihai taabamico magaiji miino ificoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gai-goomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajuba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo gueenene jiiijehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiratusudino. Jilliro fajnimoro mujusisu jibogomoro Aivojibo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecivominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihicabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiihaico ihifinici sumiro diito imefeenevi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojibo Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiihairyo magaajacuui famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiboti magaayicijinoco jijovoto icarumo, bu jijovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiihai Aivojibo niquejefaño iicaaboguinovi mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiha quehecuno miminifoto Aivojibofañodi, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofaño. Jaamo quehecuno mihicahi iji amiihaico abañijiruneguiha. ¹² Miiro ihuucuma, itijohoma icano, miyaminaama mahamocasitihii, imiti gaijami mityama momoonicasihi, caamo jisituo gaijama, icivo jiiinije aivojitoma, jisumi jiiijehallivi atajibamoma icano. ¹³ Jaaneguiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicihii iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiihaifeeneebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijiri amiihai feeyijeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijibeguehi sajeebico aacino jibogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itihaipajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaiqui asatyonnicibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvo amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani ijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacinoco. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinooco momoonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaajaratino taajasujibogoco. ²⁰ Miiro

* **5:30** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo miihai † **5:32** Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi eeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

uco Moocaani tobogoguiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jibeguequi.

Niino Iimaa.

²¹ Magaijibo monahabo Tiquico onoobo Mohaivojibo dudicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jibegueji, bu jisumi eetavonehejete icano. ²² Tooneguiha diiboco amiihaijaago galluuhi, amiihaico, jilli mihi mihicahi, ineequi. Jaamo toonofeenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojibo Jesucristo icamisi monahabomico acihi sajeebi icaco, gaijico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojibo Jesucristoco agaijimoco, milli iicajitino gaijiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatinuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatinuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeevominatisi jihaameque macaatinuhi paryi monahabomiguiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebi icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amihaiditi fahijivaro eesafutusumi Moocaanico imehicaahi amihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amihaihallivi dilluhicahi. ⁵ Miho amihaima sano miyaavogofaño mihicamoro mijibeguehi miticonunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amihai jeebifaño iimihijico ificuunoco. Jaabo suufenitibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiihallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amihaiditi eesamaaño, amihaiico agaijimaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho civojafaño icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofaño jilli diitoco jibegueji taajasujibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amihaiico uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amihaihallivi dilluhicahi amihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijibadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifiima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachiji Jesucristo amihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminocoro miguiraatusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jiihalliri Icanohachuta Cristo Iimogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magajanoco uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujibogo jibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomominaa paryi tuucuumi aivojibo ijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuui Cristoti jibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafaño iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jibogoco Aivojibofeenedi iguihitimo jibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jibeguehicaahi uco jihhevemere uuma ihibacasimaño. Jaamo Cristoti jibeguehicaahi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafaño iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jibeguehicaahi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihicaahi, gaajamo uujoho taajasujibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolli icarunaaca saatoho miyanotiro jibeguehicaahi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jibeguehicaahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amihai tahallivi Moocaanima mihiimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogooboro esamaahicaahi nucufeguetibo icaqui, iguitibo jibeguequi jisumi, fahijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahijivaro uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi icano. ²¹ Uujoho jiihalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanogui guijebetibo icaruva Aivojibo Jesuguiha dudicamaajirahi. Jaamaño gaajatihiconooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tihino toonociti conocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicaahi iguijeveneque Cristoma icacuuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti

saanaagoobo imeguehica hi iicanoco toono am#haiguii ha iimimaño. ²⁵ Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jiijehallivi am#haima gueenene iicajinoco am#haico amusiqui. Jaamo janaanici mefeehi, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi am#hai miyaavogofaño. ²⁶ Jilli ti am#haima uujoho gueenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufaño di.

²⁷ Jaanegui am#hai ifico imino momooni Cristo Jesu j#bogo onoobadi ro miicaqui. Jaaneguii ha am#haico meeciturunaaca, bu tolli ro am#haiti tehesino icarunaaca sabadi ro imeguehi am#hai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolli ro imeguehi am#hai miyaavogo taajasuj#bogofaño ti asaanhallivi quehecuno mihicano j#bogoco uguubunoco. ²⁸ Am#haico am#hai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaajajirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadi ro bu diito am#haico omooninoti foovono ifusumo am#hai mataajacuudimoco. Jino am#hai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Mi ro Cristo am#haico acihi diiboco mimiyaavogonocoro icatino, tolli ro bu am#haico diibohalliti sita idaasuno omoonijinoco. ³⁰ Am#hai, bu uujoho icano sabadi ro idaasunofaño miicaqui. Am#hairyo mahatyimehincuuhi toonohallivi equehecucafetehinino. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Iimogobadi Ifico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo am#haico equehecucusuhachiji, diibo gaiji am#haico ajacusuhachiji, diibo Gaija am#haima iicahachiji, gaijico, idaasugoco icano magaajahachiji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadi ro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagajafeenedi ro, bu sabadi ro momooninofeenedi icano. ³ Am#haiguii haro momoonidino, bu quehe quehe am#hai ifico mehesicinimoro momoonidino. Jilli sicuno am#hai jeebico miminiyumoro momooni. Am#haiti famooro am#hai janaanivivi diitoco mejeevasu. ⁴ Paryi am#hai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Am#haifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Mi ro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijut#bo ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jeevivominaafi ifibadi ro ifico miniiyuuhi ifivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicaaboro ifico guinovivi miniiyuubo ejenaautimaño guijevefaño fubu. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco aciuhivi janaanivi allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememu#vequi paryicino niquejefaño iicamo, jiiinjehalliri iicamo, bu jiiinjeguiino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magaajamoro: Jesucristo Mohaivoj#bo, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguii ha.*

Cristota Jiiinjehallivi Aachicininobadi Iicamo.

¹² Jaaneguii ha agaijimo tañahabomi, am#haima iicasumi uco: Jii, meneehicabadi ro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Am#haico atajasunofaño ro mududicamaaje. Am#hai jeebico sicuno miminiyumoro inihicunoguiinoro mihica. ¹³ Mi ro Moocaani am#haico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro am#haico amuhicaabo meheetavequi diibo jeeb# iimogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Am#haivivi m#haiñooba am#hai imitico atyimejitihivi. Jilli ro iimitino jihovotobadi iicano miyaminaafeenevivi Moocaani seemetiro mihica. Am#hai diitofeenevivi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jiiinjehallivi aachicinicibadi. ¹⁶ Fiivo j#bogoco masatyonofeenedi tolli ro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji am#haiti, sicamañovi

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

ijibeguehicañomaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷ Bu tafico guijenisujirahi amihai miyaavogofeenedi Moocanico mejeecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi amihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofañodi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivojibo Jesu iimogohachiji Timoteoco goovano galluji amihai meecitequi. Jaabo amihaiditi uhuumiibo uco ijibogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amihai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹ Famoro imeguehicañi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amihairyo magaajacuhi Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunibadi uco amusuhicaabo taajasujibogoco ijibeguehicaaboco. ²³ Jaaneguiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco amihaijaago galluui amihai meecitequi. ²⁴ Jaabadi bu Aivojibo Jesufeenedi esicinihi uujoho bu amihai goovano emecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onooboco amihaijaago agalluuno, tadyudicamaajeque, tajibogoco icano uco anahabonihicaaboco amihairyo uco ihamusuqui magalluuhiniboco. ²⁶ Jaabo imogoobo amihai aatyimeneque guiraano idasuvehinibo diibo iguihuvaunoco amihai muguubuhinnoti. ²⁷ Miyaano guihuvahinibo guivehinicuruubo. Jaaruuboco Moocaani idasuguehinini, diibocoro icahinino, tollirehini bu uco. Jino idasuno iicano diibo iguijevehinineri janaanici idasuno iicajiruneguiha. ²⁸ Jaaneguiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idasuno icatibo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaayici Aivojiboco mimiyaavogonofeenedi monahabo icamaño. Jaanegui fahijivaro mobocigusuhica diibobadi icamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejeecivonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iguitimaño uco amusuubo amihai uco mahamusujitirunoti.

3

Miyaano Itcovono Ica.

¹ Jaaneguiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano ivicoro amihaidi acaatinino amihai imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo imeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti mihai miyanotiro mojeebifañodi Moocanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafico acahacisujiruubo, mihaiñooba tajaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miño uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifivunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idino icauboco. Miño uujoho israelmoo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifivunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomitajibaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idasuno moonihicauhi, tajiba onoobadi imino iicahicaumaño. Jaamaño mihaiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutihi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryi fanoovaaco ejevesucuunoco jihovonobadi esicinicuui Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajibanofañodi itcovono ifiima icacutibo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofeenedi. Miño Moocaani imiyaavogomoco gaayicini. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro

bu diibo idaasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguit#boro iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevi ifutucuuhi, bu aivo imicuuhi onoonoco imogot#hi. Jilli gaimicin#hi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco #ciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuhi, noot#hi. Dojicuvi iminifotonoco iimogot#boro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, ¹⁴ niquejevi ifetequi sefano moon#hi ijaadaco gaay#iciqui. Tooneguiha Moocaani m#haico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicin#cuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicin#hachiji, Moocaani am#haico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuunofañoro masi# sabadiro quehecuno mihicacuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maaty#memere magaaja, #naa m#joho imino am#haico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahijivaro am#haico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashut#mo icahi Cristo imohohall#vi iguijeveubo j#bogoco j#heguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico caanivahicat#hi. Jilli ifi iimogonocoro moon#hicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguet#moro: Aivo sihidi mimityahi, noomo. Jilli jini#jehall#onocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha m#hai niqueje cuumim#naa, tahigoti Motaajasum#naafi Aivoj#bo Jesucristo asaajiiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo m#haico mohimiti ifin#jino ifico iimino ifiti miniiyuji. Jaabo diibo ifi ovos#badi iicaqui, imityari tolli moon#jiibo paryi jini#jeque iguiinon#jino mit-yari.

4

Aivoj#bofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, am#haico sihidi aivo aaty#meguehicamo, am#hai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivoj#bofaño mihica.

² Evodia onoogo, Sintique onoogo icam#feque neehi: Sabadiro miminifoto Aivoj#bofañodi. ³ Bu #joho tadyudicamaaje nahabonim#naafico neehi: Diitifeque daamusu. Mi#ro diitife sihidi jenaano dudicamaaiuhi uuma, taajasuj#bogoco ij#buguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivohaamefaño caatin#cin#cuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivoj#bofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro am#hai imihuseque igaaajiqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivoj#bo fiit#cuuhi.

⁶ Fanoovati idaasuvot#moro toonohall#vi Moocaanima mihimaa. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohall#vi diiboco mihimo. ⁷ Jaachij# am#haico Moocaani isajeeb#co aciji, miyam#naafi eesicin#ino janaan#iv#vi afatyocin#noco. Jaano am#hai jeeb#co, bu am#hai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ij#bogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Pary#cin#ino m#noco obocigusunehejeque, pary#cin#ino iticovonehejeque, #dicut#nehejeque, aivo oovos#nehejeque, m#noditi imino unuusunehejeque, pary#cin#ino iiminehejequere mehesamaaje m#noco ahaac#susunehejequere icano.

⁹ Am#haico ij#beguehicanoco momooni #fusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahaty#mehicano muguubuhicanoco icano. Tolli momoon#hachiji Moocaani sajeeb#co aac#ibo am#haima icaji.

Filipom#naa Pabloco AACino.

¹⁰ Jaanegui Aivojibofañodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco mabajevecuuhi, uujoho nootih. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumaño, nootih. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi. ¹² Gaajacuuhi idasuno iicajirunoco, bu sihid sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihid iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacimaño. ¹⁴ Jaarunofaño amihai uco imino momoonih tahidaasufañodi mihicamaño.

¹⁵ Miho amihai Filipo cuumiminaa magaajacuuhi taajasujibogoco ijibuguubo iticoniunoco. Jaabo Macedoniat ufuusumi idimoro amihai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluuhi uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani amihaiico aamusunoco magaayicino jaada. ¹⁶ Miho uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amihai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu amihai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaanici vi gaayicicuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miho sijeminaa Moocaanico afacineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayicuhi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicih. ¹⁹ Jaanegui amihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acih paryi mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefaño fanoo ajashutino iicamaño. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajiico paryi famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amihaijaago ijico galluuhi. ²² Tolliro bu ijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojibo Cesar onoobo iijaminaa amihaijaago ijico galluuhi.

²³ Jaafa amihaiico Mohaivojibo Jesucristo imino moonih.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuahaame. Pablo Caatinuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeeb# iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatinuhi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani am#haico imino omoon#boro isajeeb#ico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogom#naahallivi.

³ Fahijj#varo Moocaanico Mohaivoj#bo Jesucristo Caanico mihimehicaahi diiboma am#hahallivi mihiimaamoro. ⁴ M#hai am#haiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaij#noti icano. ⁵ Jilli am#hai momoonihicaahi, am#haidi niquejefa#o ificuucin#noco motoomoro. Jaamo am#hai toono eesicin#noma mihicaahi taajasuj#bogoco muguubuunofa#o. ⁶ Tobogocoro am#haico ij#buguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinj#eriro guiraatobogoro feehi, oono am#hai Moocaani gaij#ti am#haifeenevi ihimaanunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco am#hai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco am#haico magaij#bo monahabo Epafra onoobo j#buguuhii. Diibo m#haima ududicamaaiubo. Jaaboma m#hai mihicaahi Cristoco jeevesuti#bo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo m#haico j#beguehi am#haiditi, bu am#hai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magaij#casinoditi icano.

⁹ Jaama#o m#hai toonoco am#haiditi muguubuhin#notiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahicaahi am#hahallivi, dilluumoro am#haico Moocaani igaaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro am#haico fanoovaaco igaaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicaahi jaamo imino mihicaahi Aivoj#bota iicamo iicanicibadi fahijj#varo momooni diiboco imo imo omoon#noco fanoova imico sihid# eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicaahi am#haico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabic#hi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo m#haico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacij#noti niquejefa#o magaay#cinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani m#haico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro m#haico agaij#bo Illi aivoj#fa#o ficuucuubo. ¹⁴ Diibo m#haico taajasuhin#cuuhi mohallivi iguijeveunofa#odi mohimitico ubusuuboro.

Moocaanima Sajeeb# Mihicacuuhi Cristo Iguijeveunofeenedi.

(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono saauhi j#jehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahij#tiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofoenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefa#o iicanehejeque, j#jehalliri iicanehejeque icano; #fuvusunehejeque, bu #fuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivoj#noco, paryi guinoninehejeque, bu paryi taj#banehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofoenedi eheetavocafutuuno diibeguiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuhi. Jaabofoenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji m#hai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivoj#bo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari m#hai mihicaahi. Jaabo aivo iticoni guijevafa#oti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ M#ro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicama#o. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi

Cristofañodi pary#cino fanoovaaco sajeeb# ificuuunoco, pary#cino jiinjehalliri iicanehejeque, bu pary#cino niquejefaño iicanehejeque icano. Pary#cino sajeeb# fanoovaaco Cristo imohovi itijohu ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha am#hai, am#hai jeeb#fañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeeb# ficucuuhi,

²² Cristo idaasuno ifiri iguijeveunofenedi. Jilli moon#ubo diiboco am#haico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano.

²³ Jaaneguiha quehecuno mihica miyaavogofañu faicuvano mabacoocovamoro taajasuj#bogoco mimiyaavuguunofenedi mehesicininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo j#bogocafetehi pary# fanoojiinjehi. Jaabogoco uujohu Pablo amusuhi ij#bogoo.

Pablo Moocaani Ijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.

(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi am#haihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti #futusuuboro feehi tafiivi, oono Moocaani iijaminaaguiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofenedi. ²⁵ Jaamaño uujohu Moocaani iija jeecivominaafiti icahi am#haico imino mooniqui Moocaani uco ataj#baumaño, bu tolliro pary# jiinjeminaaco imino Moocaani j#bogoco j#beguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo s#icijetiro agaajaratino, pary# s#icijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui.

Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuuhi. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofañu iicanoco judiom# iicat#medi. Jaano toono agaajaratino Cristo am#haifaño iicano. Jaabo diibo imino niquejefaño mihicajinoco mehesicin#bo.

²⁸ Jaamaño m#hai Cristoti mij#beguehicahi, bu famoovaaco mafaj#nihicahi. Famoovaaco magaajasuhicahi imino igaaajuqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiha uujohu sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aac#nofenedi dudicamaahicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano am#haihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu pary# uco tahimeque aatyimetimohalliti icano.

² Imeguehi am#hai diito jeeb#noco mequehecutusunoco sano gajifaño iminifotomoro pary#cino gaajaco igaay#iqui. Jaamoro imino Cristoco igaaajuqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofañu jisumi diiboco magaajacuui. ³ M#iro diibofañu pary# gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije pary# ficucin#cuuhi. ⁴ Jilli am#haico neehi m#johu am#haico ihiiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Am#haiti tehesino icaruubo tahe-samaajeri am#haifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi am#hai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofañu mihicanoco agaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco am#hai jeeb# aivoj#boti magaay#cuuhi. Jaaneguiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi am#hai ifico quehecuno mabacoconimoro mificu, sefano am#hai miyaavogoma oono am#haico ij#buguubadi, fahijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Am#haico sita sicamañehejeque onomoro abañinoco miyaano me-neededino diito Cristofañodi icat#hi. Jilli miyam#naa jeevamaajequere s#vamo, miyam#naa ejeecivefinocoro s#vamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño am#hai pary# fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinov# icano pary# taj#baneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu am#hai miqut#icafutuui. Jaaruno ifico iquit#icifibadi icatino, jilli am#hai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quit#i. ¹² M#iro minit#icafotoneri am#hai sano Cristoma mic#hacafetehi.

Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevafañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumucuuhi amiihai jeebifañodi amiihai imitiri, bu miquticinicutimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuui sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubuusuuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhi. Miihaico mohimitico eneehicaunoco finisucuuho imohovi etetecuuneri. ¹⁵ Miiro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guinonicuuhi tajjibanoco, gajano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guinonihu. Jaanoco icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguinonuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiiha miihaiñooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano amiihaico dejedudimo, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jibaimonoco meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejedudimo. ¹⁷ Toneheje jilli asaaujino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho siicujeebimobadi iicahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeecivehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatymetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaaihicamo, jilli sicamañocoro ifitiro tolli jeevanobadi esamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinithi. Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onoobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyaminaa esamaajeque momoonicuutahi. Jaamaño ¿collahi jaamo jiinjeminanaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiinijeoneheje atajjibanoguiinovimiiminifotomoro? ²¹ Oono: Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajjibanehejere. Jaano paryi finijino itajjiba omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi jeevajirahi, sihidi eeevano iijicoro atajjibamaño siicujeebii icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinonijitirahi.

3

¹ Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicumoo miguiino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. ² Jiinijeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miiro amiihaima sano Cristo miguijevehinicuui. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocaanifaño fataniicinicuuhi. ⁴ Jaabo Cristoro jino miihai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiihaivojifaño mihicaji.

Eedehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiiha jiinijeono amiihai ififaño iicanehejeque miguijeni. Miihaiñooba buhigueejedi amiihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque momoonidino, fanoovaaco imeguehicanenehejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohero mujuvihicidino toono jihovo caanimi jeevobadiro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti nihicuneri idaasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amiihai paryi momoonihicauhi eedehifima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajjisunehejeque mifinisuu, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, idicuno iimaaneheje amiihai iijiti ihinejirunehejeque icano mifinisuu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amiihai eedehifico, bu iticoni momoonihicanehejeque icano mejeevesucuunoco siino momoonicudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuuno janaanivivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco

eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaaajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomí, diito iquiticinimo, bu iquiticinítimo, siijiinijeoto, bajimínaa, jijovoto, bu sajeeb# iicamo icano oononeheje. Jilli pary#cino fanoovaro Cristo. Jaabo pary# famoovafaño icahi.

¹² Am#haico Moocaani gaj#hi diibotaro miicaqui am#haico #cicumó. Jaaneguiha #daasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinovi iicasunoma mihica, siicujeeb#ba omooninoma, bu fanoova jaabic#ma icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovav# majaabic#asi, fahigovav# am#hai #bacasico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachiji oono Cristo am#hai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohall#viro aivo gaj#ma mihica. Toono pary# fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco #futusuno. ¹⁵ Jaaneguiha jaafa am#hai jeeb#noco Moocaani isajeeb#ri ticuvusuhi. Tooneguiha am#haico cuhuvaubo saafi ifitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehicomoti mihica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo j#bogo am#hai jeeb#noco pary# imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovav# mij#bogocasi, bu fanoogaajari fahigovav# mequehecutusucasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiiva, bu Cristo masinoco mamasiiva, fanoova Moocaaniguiha iicano masinoco, diiboco am#hai jeeb#fañodi imomoro mamasiiva. ¹⁷ Pary# fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivoj#bo Jesu momofeenedi, diibofeenedi fanoovahall#vi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

¹⁸ Gaigoomi am#hai tajemi iijiguiinov# miminifoto. Jilli mooni Aivoj#bo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu am#hai gaifimi am#hai taabam#ico magaiji. Jaamoro diitoma misifiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu am#hai seeme am#hai caanimi, seejimi icano ataj#banoco: Jii, monoo. Toono mohavoj#boco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi am#hai seemeque misifiratusudino, diito ifico mejeevevesudino. ²² Jaabadiro am#hai jeecevom#naa am#hai aivojitoco fanoovav#: Jii, monoo, jiihall#vi mihicanohachuta diitoma imino mihicaqui. Diito ih#finic#sumiro icatino, jilli miya jeeb#ri Moocaanico miñ#hicugomoro. ²³ Pary# fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivoj#bo Jesuco mejeecevonic#badi, miyam#naaco mihicanic#badi icatino. ²⁴ Am#hairyo magaaacuui toono jaadabadi iicano Aivoj#bo ibusumijeque am#haico aac#jinoco. Mi#ro am#hai Cristoco mejeecevehicahi am#hai miya Aivoj#bo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaay#ciji. Mi#ro Moocaani miyam#naaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiro bu am#hai aivojito, am#hai jeecevom#naaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliro bu am#hai, am#hai Aivoj#bo niquejefaño iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahall#vi imomoro mihica icano. ³ Tolliro bu mi#hall#vi Moocaanima mihiimaa, Aivoj#bo mi#haico aamusunofeenedi taajasuj#bogoco mij#beguequi, Cristo j#bogo agaajarautinoti mij#beguequi icano. Mi#ro tobogohalliti jino uu-joho c#vojafaño icahi. ⁴ Jaanohall#vi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogom#naa iicatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatyusudino. ⁶ Fahii#varó imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Iimaa.

⁷ Magaij#bo monahabo Tiquico onoobo mi#haico jeevesuti#bo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivoj#boco ejeecevehicaabo, am#haico pary# uuti imino j#begueji. ⁸ Tooneguiha am#haijaago diiboco galluui am#haico jilli mihicahi ineequi, bu am#haico iquehecutusuqui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma

foobo magaij#bo m#haicoro ejeevesuhicat#bo monahabo Onesimo diibo am#haiti saafi iicaabo. Diitisi am#haico j#begueji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahabon#bo Aristaco onoobo am#haijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi am#haijaa iijico galluuhi. Diibo am#haico ij#beguehicacuubo. Jaabo am#haico abaatohachii# diiboco imino magaay#ci. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu eneehicaabo iijico am#haijaago galluuhi. Jito idimoro judiom#ti imiyaavugucuumoti Moocaani aivoj#guiiha uuma sano udud#camaaimo. Jaamofeenedi uujoho tafico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeecivom#naafi Epafra onoobo am#haijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi am#haioobo iicaabo. Diibo fahij#varo sihidi am#haihall#vi Moocaanico dilluhicahi diiboma ihii#maaboro. Jaamo am#hai quehecuno mihicamoro aivo imino am#hai jeeb#co miminiyuhu Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagov#ro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra am#haiditi ifico nij# nij# omoon#hicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴ Tolliro bu magaij#bo taabum#naafi Lucas iijico am#haijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Tolliro bu monahabom# Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafa#o iigaivehicamoco icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque am#haifeenev# memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafa#o imeeci#qui. Tolliro bu am#hai memeci uujoho Laodicea iicamedi acaatin#icuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mij#bogo Arquipo onooboco: Meci, jaaboro imo dih#futusu Aivoj#bo #co diibo jeecivo dud#camaajeque aacihininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino #co idillunocoro, caatin#ihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihii#maa jino civojam#naafiti iicanohall#vi. Jaafa am#haico Moocaani imino moon#hi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Caatinihi Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani iijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahiijivaro mihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amihai miyaavogofenedi mududicamaaihicano, sihidi amihai gaijifañodi mejeecivehicahi, amihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amihai gajiji. Jaamaño diibo amihai icuboro ificuunoco mihai magaajahi, ⁵ amihai taajasujibogoco mijibuguusumi ticovohijiri mijibuguutihi, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijibuguuhi. Amihai magajahi amihai feenevi mihai imino mihicaunoco, amihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amihai, mihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro mihai badiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amihai Moocaani Gaija aaciuneri, idaasuno sihidi mihicaurunofenedi. ⁷ Amihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaaajauhi. ⁸ Jiliti amihai magaajauhi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuui, amihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño mihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro mihai sahitiro jibeguehicacuui, mihai amihaijaago mihigutumoco imino magaayiciunoco, bu tolliro amihai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amihai, Jesu niquejefañoti asaajiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuboco siino buheetesuui. Jaabo diibo Jesu mihai taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amihai magajahi, amihai mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi mihai: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amihai magajacuno. Jaarunofaño mihai Moocaani amusuuhi itaajasujibogoco amihai iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutihi imitino momooniqui icatino, bu mabañiqui icatino. ⁴ Iticoni Moocaani mihai inisuboro aciubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi mihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui mojeebunoco agaajacuboco. ⁵ Amihai magajacuuno mihai amihai mabañamaahicautihi oovosinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amihaiti mihai icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa mihai obocigonoco miguiinotihi amihaiti, bu sitaadihi icano. Mihai Cristo agalluumoco amihai mobociguejiruno icarunaaca, ⁷ jilli amihai mihai icigusuno momooniuhigaigo iseemegayimico ootomonicibadi. ⁸ Sihidi amihai magajimaño Moocaani jibogocoro mahacitahi, tolliro bu amihaihallivi mofico mahacijirahi sita iguijeniqui, amihai sihidi magajicumaño. ⁹ Tañahabomi, amihai magajacuui mihai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaahicauhi

toono sefati miicaqui, am#haiñoco mudumit#ciqui icatino Moocaani iijico am#haico mij#beguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco am#hai magaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, am#hai mimiyaavogomofeenevi mojeeb# imino iicaunoco imino momoonihicauhi, m#haiñoooba m#haiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaajahi am#haico saafiisari mafaj#nihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. ¹² Am#haico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo am#haico cuhuvahi diibo bociguino ihaivojifaño miicaqui.

¹³ Jaamaño jilliti m#hai fahiijivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi am#hai Moocaani iijico m#haiditi muguubuusumi magaay#ciuhi miyabogo Moocaani j#bogoco; miyaminaatiobogobadiro icatino. Jaabogo am#hai miyaavogominaafeeneri sihidi eeevanoco eetavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, am#hai yotoro am#haico idaasuno moonihi. Moocaani iijaamo Judeari icajahajeminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idaasuno mooniuh. ¹⁵ Diito judiomi, Mohaivoj#bo Jesuco guijen#uhi. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijen#umo. Jaamoro m#haico buhigovi gañ#mo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro pary#cino miyaminaaco j#heveme. ¹⁶ Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mij#beguejirunaaca imeguehicatimo. Jilliti janaaniviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani ñhicuno omoonijino gasecui diitohallivi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

¹⁷ Tañahabomi, am#haiti sihigovi miminifutusumi, am#haico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeeb#ifañodi am#haico mehesicinihichahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi am#haico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofaño iji m#haico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono m#hai esicini, cono m#hai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu m#hai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivoj#bo Jesucristo asaabo imefeenevi am#hai mihicajineguiiha m#hai imo imo mihicahi. ²⁰ Am#haiti m#hai macahacisucafeteji, imo imo mihicaji.

3

¹ Jaamo am#hai mihicanoco magaajagonoco majaabicicuutimoro Atenaviro mifitafetehi. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro am#haijaago magalluuhi Moocaani jeevivominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo j#bogoco mij#bogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo am#haico afaj#n#boro iquehecutusuqui am#hai miyaavogoco. ³ Jilli iicanoti saatohoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, am#hairyo magaajahi tolli iicanehejeri idaasuno mihicanoco. ⁴ Jaanoti am#haima mihicausumi mij#bugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicicuutih. uujoho galluuhi am#haico idilluqui, am#hai miyaavogoti gaajaqui, iji am#haico iimitinofaño agañ#sujirunoco iiguiboro. Jaanoti m#hai dudidamaaje sicamañovi iicajiruneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo am#haijaagoti uhuumiubo m#haico imino am#hai miyaavogo iicaunoti m#haico j#buguuihi, tolliro bu am#hai gaijiti icano. Tolliro bu m#haico magariimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu m#hai am#haico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti m#hai, iminootino idaasuno mihicahicaurumo imo imo miminifutuuihi am#hai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño m#hai bohono ifiima mihicabadi mihicahi am#hai Aivoj#bofañodi sefano mihicahachijiji. ⁹ Jaamo m#hai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji am#haihallivi, am#haiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahiijivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi m#haico am#haico ihatyimesuqui. Am#haico imino mihifutusuqui am#hai miyaavogo imino #fototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivoj#bo Jesucristo icano aamusunoco, am#haico

mabaatequi. ¹² Jaabo Aivoj#bo am#hai gaijico iguiraatusuqui. Jaamo magaij#casihifahigova jino m#hai am#haico mihicabadi. ¹³ Am#hai jeeb#noco diibo quehecuno ijeevadi ificucui Moocaani imefeenev# iimit#nobama icatino iicaqui, ufucu Aivoj#bo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomonino.

¹ Ta#ahabomi, tooneguiiha am#haico monoomoro mataj#bahicahi Aivoj#bo Jesufa#odi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomon#iqui am#haico mij#beguehicabadiro am#hai moomon#ihicaqui janaan#i.

² Am#hairyo magaajacuuhi am#haico Aivoj#bo Jesu onoobadi mij#beguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi am#hai ifinoco diibojagov#ro miminiyumoro saatohoba buh#gueejedi gaigoom#ma icacut#mo mihicanoco. ⁴ Toll#ro bu famooro am#hai taabam#ma iminoro mihicamoro magaij#iqui. ⁵ Sihidi aivo iimit#noco mihimogomoro icatino, siicumije miyam#naa Moocaanico agaajat#mo iican#icibadi icatino. ⁶ Mehes#cini, m#hai#ooba am#hai nahaboco imit#no moomon#idino, toonohall#ti Aivoj#bo Jesucristo aivono aam#jirahi am#haico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani m#haico imit#gui cuhuvat#hi, imino mihicaquiro cuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaay#icigot#bo miyam#naafico guubut#bo icat#hi jill#ro Moocaanicoro guubut#bo. Jaabo Moocaani m#haico Igaijaco aac#uboco guubut#hi.

⁹ Jaanoti am#hai nahabom#ma magaij#casiqui am#haidi caat#n#tihi; am#hairyo Moocaaniti magaij#casinoco magaajacuuneguiiha. ¹⁰ Jaamoro toll# moomon#ihicahi famoomaryo monahabom#ma Macedonia j#n#j#ri iicamoma. Jaarunofa#o monohabomi, am#haico meneehi: Janaan#ic#v#ro am#hai imihuseque miguiraatusu. ¹¹ Jaamoro sajeeb# mihicamoro am#hai dud#camaa#eeneriro mihica am#hairyo dud#camaa#imoro mihica am#haico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogot#mo am#haico imityaguequi, bu am#hai jinejebati cuuj#vaachut#mo mihicahi.

Aivoj#bo Asajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo mill# iicajinoco gaajat#mo iican#icibadi mihicadino. Jaamo idaasuvot#mo miicaqui saatoho Cristoma n#quejefa#o iicajinoco ees#cin#t#mo iican#icibadi icat#mo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jill# iicanegui am#haico meneehi Aivoj#bo j#bogo onoobadi: M#hai jino Aivoj#bo asaajinohachuta guijevet#mo mihicajimo, iguijevehin#cumoco mis#guejitihi. ¹⁶ Aivoj#bo Jesu t#con#ji n#quejefa#ot# iniitoobo imitya iij#ma. Jaasumi Moocaani toomom#naa aivoj#bo mityano sahagueji. Moocaani m#ri#cuco iguis#nofeened# niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevec#n#mo t#con#ji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro m#hai miguijevet#mo j#n#j#hall#ri mihicamo sano diitoma maga#iiveji aimuufai#eened# Aivoj#bo Jesuma mahaty#mecasiqui caamov#. Jaamo toll# fah#j#varo diiboma mihicacujui. ¹⁸ Jaanegui fah#govav# mequehecusuquimaje jinofeened#.

5

¹ Ta#ahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano am#haico caat#n#tihi. ² Am#hairyo imino magaajacuuhi, Aivoj#bo asaajifucu gaseji imima#obati fucu nanivam#naafi agasen#icibadi. ³ Jaasumi miyam#naa sajeeb# mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohall#v# imima#obati aivo gaseji, gaigo iseemevacuuqui aivon#icibadi, aivo ifinisujinoti taajajit#mo. ⁴ Jaanoti ta#ahabomi, am#hai gaajat#mo mihicat#hi. Jaama#o am#haiv# tufucu nanivam#naafi iican#icibadi iicafucu gasejitihi iiguitusuqui.

⁵ Jaamo paryi amiihai magaajacumo cuuje eseseenefañodi mihigobadi mihicacumo. Miihai fucu icivonofaño mihicacutihi. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaa-jatimobadi micigadino imino esicinimoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiriicavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicicuumo imino mehesiciniihi miyaavogo, gajji icaneri mofico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinicibadi. ⁹ Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficuutihi jilli Mohaivojiiho Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijevecuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududicamaaimoro amiihaico Aivojiiho Jesufañodi iijibogomoro afajininimoco mobocigusu. ¹³ Jaamoro diitoco mihi-mogomoro guiraano magajji toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñoco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecususu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saatohoba miihaiñoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahiijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahiijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amiihaiditi Cristo Jesufañodi.

¹⁹ Moocaani Gajjaco mojeebii fañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gajjari Moocaani iimaaminaa iijibogonoco mitisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amiihai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amiihai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amiihai ifico amiihai jeebico, amiihai gajjaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojiiho Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatiiho amiihaico ucuuhuvaabo. Jaabo minoco bañisutatiiho jilli mooniji onoonoco.

Niino Iimaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahiijivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amiihaico tajjibahi Mohaivojiiho mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojiiho Jesucristo jaafa amiihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihi Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amihai imino mihica, sajeebima mihica icano Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imiti minaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amihaihallivi mihai fahijivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amihaihallivi amihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magajicasino fahijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño mihairyo imo imo amihaiditi mihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amihai, amihai idaasuno mihicarunofañodi majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amihai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amihai diibo aivojima mefejinoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amihaiico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo mihaima amihaiico sano jaguisisujibo idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojibo Jesu niquejefañoti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo cijigaiguiihuma saajibo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojibo Jesucristo taajasujibogoco imiyaaveguehicatimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijiibo ufucuro ifinjitino guijevefaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojiboti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiboco ita icamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi mihai jibogo amihai feenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiha jilliti mihai amihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amihaiico icihinimo Moocaani icicummo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanenehejeque iimivusucafetequi. ¹² Amihaifañodi Mohaivojibo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amihai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi imihusefañodi.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amihaiico meneehi, Aivojibo Jesucristo mihaiico igaiyiciqui asaajifucuti amihaiico meneehi: ² Bañigayiro mejevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafenedi jibogono jibogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro mihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojibo asaajifucuri mihicacuui, noomoro jibogonoguiinodi mejevesudino. ³ Mihaiñooba amihaiico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi cijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanoooco ejeecivefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesicinitihi amihaiico amihaima iicausumi toonoti enehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amihai jisumi magaajacuui saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuui idiboro icaabehiica toonoco ifiticisuhicaaboco jijnijeti buhigovi icidi. ⁸ Jaadi

jari tohimiti#bo gaseji. Jaabo iimiti#boco Mohaivoj#bo Jesu fin#suji ijagabari di-iboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimiti#boba asaa-jiibo ijajaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco #fusunofañodi bañ#boro. ¹⁰ Fanoova imitico moon#jiibo miyaminaaco iba#isuqui jaahaivofañõ efeejimoco, miyaanoco atajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañ#fira mityaco galluuhi diibo aba#inoco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo c#ijigaifaño igañ#cafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro imegueneguiha.

Itaajasuqui #icimo.

¹³ Jaanoti m#hai fahii#ivaro am#haihallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivoj#bofañõdi am#hai magai#no nahabomi mihicaneguiha Moocaani am#haico sahii#itiro mataajaqui #icuumo Gaijafenedi am#haico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiha am#haico Moocaani coovauhi taajasuj#bogoco m#hai mij#bogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivoj#bo Jesucristo bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanegui mejeevesumoro majabajeevedino am#haico moojiri, bu aamefeenedi icano mij#beguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivoj#bo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri m#haico agai#bo ifin#jitino jacusuco aac#bo, imino miyaavogo esic#nico iimihuseri aac#bo. ¹⁷ Jaabo am#hai jeeb#noco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Miihima.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima miihima Mohaivoj#bo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui am#hai mihicabadi. ² Tolliro bu miihima m#haico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofañõ Mohaivoj#bo m#noco jeevesutat#bo. Jaabo am#haico esefasuuboro iimit#boti teemeji. ⁴ M#hai Mohaivoj#bofañõdi magaajahi m#hai am#haico mataj#banoco suufenitimo momoonihicabadi momoon#jinoco. ⁵ Jaabo Aivoj#bo am#haico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magaajac#hi, bu Cristofañõdi majaabicinoco magaajahi icano.

Jilli Mudud#camaaje.

⁶ Monahabomi, am#haico mataj#bahi Mohaivoj#bo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitino icano nahabomiditi mudugaavehi udud#camaaigotimoditi, m#hai mij#bogobadi icagotimoditi icano. ⁷ Am#hairyo magaajacuuhi mill# mihicamoro m#hai mihicabadi mihicajinoco m#hai am#haifeenedi dud#camaaitimo ticovono mihiguut#hi. ⁸ M#hai#nooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutat#hi. Toll# icatino fucu, bu cuuje icano mudud#camaahicauhi am#hai#noco dumit#citimo miicaqui. ⁹ Moocaani dud#camaajeminaaco sita oobajaji Moocaani unuurunofañõ m#hai dillutimoro mudud#camaahicauhi, m#haiti magaajamoro m#hai mihicaubadiro momoon#qui. ¹⁰ Am#haima mihicausumi jilli am#haico mataj#bauhi cajaanoyohacho udud#camaa#noco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Am#haifañõti saatoho imino icatimo dud#camaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mij#bogomoro mataj#bahi Mohaivoj#bo Jesucristo mityafeenedi: Iinoro udud#camaaimoro sajeeb# iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti am#hai imino momooninoti muhuuchavedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañõdi mataj#banoco agaayicit#boti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco am#hai m#naafibadi mij#hevedino. Jilliro mafaj#ni am#hai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivoj#bo sajeeb#co aaci#fiibo am#haico fahii#varo sajeeb#co aciji siibadije mihicarunaaca. Aivoj#bo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo am#haidi jino taaj#co jihaamefa#no tahuseri jima#nogay#coro caatin#hi. Jilli tahiimaanogay#coro caatin#hicahi pary#cino agalluhicahaamenefa#no. ¹⁸ Jaafa Mo-haivoj#bo Jesucristo pary#cino am#haico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatinuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi ataj#baneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo #di caatinihi jihaameque #joho tamiyaabo tamiyaavogofeenedi #c#bo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icamisi #daasugoma#o imino omooninoma, sajeeb#co aacinoma icano idiicanoco.

Sicama#o J#bogoco Sita I#beguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jinijevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo taj#bahi saatohoco, sicama#oo j#bogoco j#bogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubun#cidimo eede j#bogojinoco, ifinitino s#cijeminaa momono guicibadi icanehejeque. Toneheje jilliro mih#fono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono m#noco amusut#hi Moocaani ataj#bano miyaavogovi imino mihifutusuqui.

⁵ Jaano tataj#ba imeguehi imihinima achahano jeeb#ti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gaijiri magaij#casinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saatoho jinnoti imitamoro mih#fono jenaucasicoro moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise taj#bano j#bogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ij#bugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyo magaajacuuhi toono Moise taj#ba onoobadi mihichachij#i taj#ba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi taj#ba chahahi. Jaanoti naha toono taj#ba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imit#minaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocaanico, bu ihiimaa ij#co icano obociguhicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaauminaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi iicatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifimiro iicacasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu aba#fifimedi, bu aba#imoro sicama#ovi Moocaani momoco iguiy#chicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono taj#ba ficucafetehi paryi oono iimino j#bogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹ Jaano toono iimino j#bogo, aivo iimibogo taajasuj#bogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani M#haico I#daasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivoj#bo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aac#boco. M#iro diiboco ejeevesujitinoco agaajac#bora uco idudicamaajefa#o ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino moon#bo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaan#hicauboro imitinoono neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani #daasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautima#o. Jilli gaajati#bo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaama#o Mohaivoj#bo aivo ajashutino uudi imino moon#hi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaij#ma Cristo Jesuma sano mihicama#o toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaama#o jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiijehallivi saauhi imit#minaaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivoj#bo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco #daasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanogui mas#i fahij#varo ufucuro ifinijitino Aivoj#boco mocigomoro macahac#suqui, ufucuro iguijevet#boco, aaty#merati#boco, diibo id#bora Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco taj#bahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi #ti ihiimaaumoro

Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitumaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico ijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiimaaqui Jjibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajjibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaaqui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajjibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajeebji Moocaanijaagodi mi-hicamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro atajanoco, bu famooro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵ Saafiro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabo feenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo gujefefañi ifico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiom iicatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiyicimobadiro imino jeebiri, sifirama, jibacasima icano achahano jeebiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofañi. Ticovono, sicuno icano ijeebico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno siibadi icaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amihai jeebico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amihai gaigoomi amihai ijjibogonoco llivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotih gaigo miyaminaafeenevi ijjibogonoco, bu tolliro imogotih gaifico gaigo iguiononoco. Jilli lliviro iicaqui. ¹³ Miro Moocaani ticoniuh Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutih, igaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijji, gajifañoro iicahachijji, bu mihinivatino iicahachijji, sicuno ijeebico omoonihachijji icano.

3

Moocaani Iija Jjibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani ijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiboti iicagoobo iimino ifima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahijjivaro baaminaaco imino igaayicihicaqui ijafaño, bu imino jibeguequi, ³ guiriicavotibo iicaqui, amocasico guinotibo iicaqui, bu nihibamico gajitibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, sicujeebiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebji icatibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajjibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguhicaqui icano. ⁵ Mino iijaco imino matajibanoco magaaajatiibo, bu zmilli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojibo bohono Cristoco agaayicibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicinoti, ifico iinoro gañisudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofañovi. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi

miyaavogominaa iicatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototiibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofaño aacototiibo iicaqui icano.

Diaconomi.
(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico iicinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijiji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jibocasififitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emecitono. Jaarunaaca jihaameque idi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijiji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihi-canicinoco. Jaamo Moocaani milliba iicatibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco aciubo toonoco sitama ihiimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiri acavirivuuboro huhugaavuuh, Igaijafenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuh fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niquejefaño agaayicafotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miuro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaa-camaaji, abañififino gaijamaro ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, inihicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene miino usegaico miquticinagano uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotih miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miuro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanogui jinejebaco jheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miuro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iimibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idibogohachijiji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jhovobogoje jiinije jibogono onoonoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaaijeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiiha. Jaanoti Moocaaniguiiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaqui famooguiiharo imihi. Jino jiihalliri mihicano ifiguiiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiiha bu mududicamaahicahi, sita mihaiico imitino ononehejeri idasuno

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajaraut

mihicahicahi icano, mihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajibaabo diibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafefi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinochuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinicininovi ro dica, monahabomico equehecutusuuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeededino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagovi ro dijeebico ficu. Difiico sahigovi ro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difiico imino deesicini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachijji iro difiico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafefi mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibajito iseemema iicamoco, bu ihiyaachimihaima iicamoco icano diibogo seejimihaiico, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanico esicinihihi. Jaago fahijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifiico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco otoomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibajito toojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicihicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoco initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichachijji, idaasuno iicamoco aamusuhichachijji, bu conohacho sano iiminoco omoonihichachijji icano.

¹¹ Jaanoti fibajito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguiinovi ro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi siino atajevanoco imeguejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri ro igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiha uujoho imeguehi fibajito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miuro saatoho fibajito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuuhi.

¹⁶ Jaanegui cajaatyohacho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

17 Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaaniciivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihiimaamoro ijbogonojaagoviro iicamoco. 18 Miro Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi igoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaamaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

19 Miro quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiro ijbogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici ijbogohachiji jari miyaavogo. 20 Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. 21 Jino ico tajibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooco imino moonihi miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoto guinov miniyutiibo diicaqui icano. 22 Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaño dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino icajirunoco sihigoviro jeecivotiibo minifoto.

23 Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu midino daadu.

24 Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi megaviro jaribuunati ifuvusujino. 25 Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitih.

6

1 Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojboditi icano. 2 Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa icahachiji diitoco jheguedimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeecivequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque dibogo imino.

Sicamaño Jibogominaa.

3 Jaanoti bu cajaatyohacho sicamañooco ijbogomo, mihai iiminoco Mohaivojibo jibogoco mijibeguehicanobadi bu mohiimaahiji onoobadi iicatinoco jibeguehichachiji, 4 jilli diibo ificoro mitya mitya omoonibo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatibo. Jilli sicamañeheje iimaahallivi ejenaucasifiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jhevefiibo jibafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesicinitibo, 5 ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofaño icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. 6 Jih, eti miya iimaahiji imino icasunohiji, oono diiboma icadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. 7 ¿Miro jiihallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitih icano? 8 Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihicahachiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. 9 Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitih diitoco inisunoco. Jaamaño mihifono fanoovama ica imogo tacurafaño aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofaño, finisufaño icano ficuhi. 10 Miro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasi.

11 Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gajico, jaabicico, isicuno jeebico icano mooni. 12 Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinjitino fiivoco imino gaayici. Miro tooneguiha ico Moocaani cuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino

omooniiboro dimiyaavogoco gaajasuuhi ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajiiibahi Moocaani fanoova jiihalliri iicanoco fiivoco aaciiibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajiiibahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajiiibanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitiiibo diicahi ico toonohalliti iibatimo icaqui Mohaivojiiibo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinooco paryi mooniji diibo idiiboro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajiiibaminaa Tajiiibaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojiiibo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiiboro iguijebetiiibo mihañooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaan miyaminaafi aatyimetiiibo, bu aatyimeratiiibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatimi. Jilliro Moocaaniviro ihesicinico ificuuqui diibo iicaaboro mihaico fanoovaaco ajashutino aaciiibo imino miicaqui. ¹⁸ Tajiiiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacififiqui, ihifefifiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niquejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajiiibano.

²⁰ Timoteo, ico atajiiibanoco imino toomo. Guubunigidino jiiinije iimaano sicamañeheje iimaanoco, bu tolliro sicamañehejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja ononehejeque icano. ²¹ Miuro saatohosa toneheje miya gaaja ononehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ² Jaabo idi jihaameque caatinihi Moocanifeenedi taseemene, agaijibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojibo Jesucristo icamisi ico idaasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Jibogomo.

³ Uujoho Moocanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaa-jefañodi. Jaabo uujoho suufenitibo iti esafetehicahi dihallivi Moocanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahiijivaro uujoho asaasumi ijoho ataanoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihididi imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauhi. Jaabadiro bu ijoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuumi aaciuuno dudicamaajeque dibeguehicaqui. ⁷ Miuro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco miñihicugotihidi. Jilliro mityama mihicahi, saatohoto magaijahi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinonihidi. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojibo Jesucristoditi idibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujibogohalliti minoco idaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico ataja-suuboro cuuhuvahi diibedi mofico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufaño mihicacuunoti mihaico agaijiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijuhi sicijetiro jinije fiivutinaacar. ¹⁰ Jaabo toono igaijico ifusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujibogofeenedi esesehigovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifico ihaciqui.

¹¹ Miuro uco Moocaani ficuuhi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomii icatimoco jibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihidi, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama icamaño uujoho tafico diiboco acihinicuuhi imino ificuuqui ufucu diibo dojicuvii asaajifucuguiiha.

¹³ Jaanegui suufenitibo mooni ico iimino jibogoco atajibahinibadi. Jaaboro diica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufaño mihicacumaño gaijima mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajibanoco imino toomo.

¹⁵ Hiro agaajacuuno paryi famooro Asia jinijeoto uco jeevesuhinuuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafico buheesuvahicauhi, civojafaño iicanoti nucufevetiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguinehicauboro atyimateubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvii Mohaivojibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Hiro imino gaajacuuhi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Imino Jesucristo Jibogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano dica, ijoho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco ijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifimico tajjiba sitaaco ijibeguequi.

³ Jaaboro ijoho Jesucristo jibogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Miho cajaanocoo amocasiminaafi iicamo sineheje naaje dudicamaajejaagovi minifototatihi ihaivojibo diiboco amocasiminaafiti iicaqui icibo atajibanocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicacuumo toono tajjiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojibo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojibo David iyaachimioobo iicaubo gujivefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujibogoco jibeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabicihicahi, gaicaauminaafi iicanibadi jigaiñehiri isisicinehejeque. Jaarunofaño Moocaani jibogo sisicinitihini. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani icuumoco jibogohalliti. Jaamo oovosino taajama iicaqui ufucuro ifinjitinoma Cristo Jesufaño mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano miguijivehinicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma mahaivojiveji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihihachijji, mahaico bu tuunamaaijibo. ¹³ Diiboco mejevesurumoco, diibo mahaico jeevesutihi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, ¿milli bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco tajjiba Mohaivojibo imefeenevi jihovonehejeque jenaucasitimo iicaqui, jilli mihifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevetibo diicahi, imino aivo miyaano iicano jibogoco idibeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeheje iimaa, jijnijeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaaniviro imitifaño feefihi. ¹⁷ Jaamo jibogono sitaavi jivonoro feehe cinisi jivonibadi. Jaamootisi Hime-neo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, eneehicano sicije fatyehinicuuhi, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuuhi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivojibo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noonoro: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miho iguiraja ijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiiharo icafihi, bu jaanoti sanoodino dicunonoguiiha, beevanoguiiharo icafihi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiiharo miicaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivojibo dudicamaajeguiiharo mihicajimo iimitinehejete mihinivatino mofico mificuui. Jaachijji jari fanoova iiminono eetavoguiiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeecevotibo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeebhi icaco icano sano imino jeebhiri Aivojibo Jesucristoco ejeevomoma. ²³ Bu mihifono fanoova jenaucasicoo deecivedino. Iho gaajacuui toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibo Jesucristo jeevominaafi sitaama aamocasiiboro igotatihi. Tollitititiboro famoovamaryo imino icafihi. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihi. ²⁵ Jaabo

siicuno jeeb#ri icaj#sumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli iicano ifico ubuun#boro miyaanoco agaajasujinoco esicin#boro. ²⁶ Jaamo aaicomoro itaajaqui iji diitoco itacurahiihufañ#o agañ#seneri #cin#boro diitoco iimogobadi imoon#qui ificuunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyam#naa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi #hicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyam#naa ifi imiguiharo fanoovaaco omoon#fifimo, sihidi nihibam#ma iicanoco imeguefifimo, ificoro sihidi jeevahi eneeffifimo, mih#fonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaaffifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoon#ronehejeque diitoco cab#acujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico bociguejitimo, ³ sitaaco agaijimoro idasuguejitimo, sicama#nehejeque j#bohocasififimo, iimoy#cinocoro omoon#fifimo, idasugotimo omoon#fifimo, fanoova iimino j#heguem#naa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoon#suffifimo, guucibatimo fanoovaaco omoon#fifimo, sicama#neheje mih#foneriro ijeeb#ino agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoon#sunehejequere iguino. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ih#fuvusuro all#ohifiriro imino moon#jimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano icarunoco. Tolli iicamoti diifico gaihu#ni.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofañ#o ij#cafotomoro agaajatimo gaigoomico ba#hicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahij#varo gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro #fototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicauhi, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofañ#odi agaa#jaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauum#sico gaajac#umo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito ba#jitihi pary# jii#je miyam#naa diito jilli jihovoto iicanoco agaa#jacuudi icano.

Pablo Timoteoco Ataj#bano.

¹⁰ Jaanoti naha ij#joho imino uujoho ij#beguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omoon#guehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagaijico icano, bu uco ij#hevenehejeque ajaabic#hicano, ¹¹ bu uco idasuno omoon#hicanehejeque, #ro bu gaajacuuhi uco ij#hevenehejere idasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Listra cuumivi icano. Jaaruno pary# tonehejete Aivoj#bo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi pary# famooro Cristo Jesuguiha ifico iimibachumoro ijeevadi ificummo. Toonohalliti diitoco ij#heveneri idasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, aba#fifimo icamo imitifañ#o janaan#iviro feeji ba#imoro, bu ificoro aba#neri icano.

¹⁴ Jaanoti ij#joho agaajahin#nofañ#oro mityano diica, #ro toonoco imino agaajacuunofañ#o. #ro gaajahi jaanoco m#joho ico ij#beguehin#noco. ¹⁵ M#ro seemenetiro ij#joho gaajahi iimino Caatin#haamefañ#o onoonoco. Toono ico ij#bogonoro taajasufañ#o ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ M#ro pary#cin#o Caatin#haamefañ#o onoono Moocaani #fusuuboro agaajasuunoco acaatin#uno. Jaano m#noco j#beguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti m#noco #bano, fagoono, m#noco j#bogono iticovono ifima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jee#vom#naafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro pary# fanoova imicoro imoon#qui.

4

¹ Jino ico guiraano taj#bahi Moocaani imegavi, bu Mohaivoj#bo Jesucristo aivoj#bobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emee#boro ijeevadi sahaje udugaacujii#o imefeenevi. ² Jaabo d#beguehi taajasuj#bogoco

suufenitiibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idibeguejitirusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabiciibo fagojibogo iijiri. ³ Miuro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicicuujitihii aivo iimino jibogo iijico. Jilli inoro iimogobadi ajashutimo jibogominaati iguiinomoro ficujimo diitoco ijibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogoje fanoova jibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihfutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuujii Moocaani jeeceveguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuuhi, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuuhi, miyaavogoco uujoho ejeevesutiiboro imino eetavucuuhi. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuuhi. Jaanoco ufucu uco acijiibo Aivojibo iimino emeeciboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitiibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeecevaabo. ¹⁰ Miuro Demas onoobo uco jeevesucuuhi jjeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoobo feehinicuuhi Galacia jinijevi ijibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jinijevi feehinicuuhi ijibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiboro Lucas uuma icahi. Jaanogui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoobo ijafañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinahaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo jigaiño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino mooniuihi. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difiico gaihuini, mojjibogoco iimogotiiboro toonojaagodi iicatiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimaausumi mihihañooba tahalliti icautihii uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinimo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototiibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciuihi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujibogoco ijibogoo. Jaamaño faajinijeminaacoro tobogoco guubusucuuhi, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojibo uco sihidiiñihicunehejete taajasuuihi. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejete ataajasuuboro ficujiibo niquejefaño iicano ihaivojiguiiha. Jaabo Mohaivojibo Jesuco macahacisu fahiijivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiniija imegavirocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluuihi, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluuihi.

²² Jaafa iima Aivojibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amhaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogojagovi sivaqui Moocaani #cimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi s#cijetiro jiinije fiivuutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, m#haico ij#bogoco gaajasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ij#bogoco j#beguequi ataj#banofenedi. ⁴ Jaaneguiha #di jihaameque caatinhi Tito #joho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma #ma misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi #co imino omooninoco, bu sajeeb# icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ #co uujoho Creta chugaivi ficuuhin#uhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuqui Moocaani ijano faacuumivari iicajajefaño oono #co ataj#baubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: Iimitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ M#iro Moocaani iija tomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifima icanichi. Jaabo jenaufit#bo iicaqui, bu icaj#sut#bo iicaqui, bu guiriicavefit#bo iicaqui, amocasifit#bo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico #cinoco imogot#bo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino ijafaño igaay#chicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoon#hicaqui, bu Moocaanidiro ifico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonit#bo iicaqui, ⁹ bu miyaano j#bogoco diiboco ij#buguunoco jeevesut#bo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino j#bogori iquehecutusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ M#iro sihid# icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaan#ci judiomifaño icamo icano. Jaamo #camañooco ihiimaamoro miyaminaaco bañ#hicamo. ¹¹ Jaamoco llinoci iimaatimo iicaqui. M#iro fajavaminaacoro mitasumoro fehicamo mij#bogotatinoco ij#bogomo #furumo toonohallivi nihibamico igaay#chiqui.

¹² M#iro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañ#fifimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machufifimo, gaiquifiifimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiom# bañ#fira j#bogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano j#bogoti uuvuduvehicamo ij#bogonehejeti icano.

¹⁵ M#iro ihesamaaje imih#nivati#medi pary# fanoova mih#nivatihi. Jaanoti imiyaavogoti#medi, bu ihesamaaje imih#nivati#medi icano fanooro mih#nivano. M#iro ihesamaaje, ijeeb# icano pary# diitoco imih#nivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magajahi, unuuruno omoon#hicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. M#iro #dicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano J#bogo.

¹ Jaabo #di#bugusumi miyaano j#bogofañodiro d#beguehica. ² Bu amiyato gaifimico d#bogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gaij#ma iicaqui, bu jaab#cima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, #camañehejeque j#bohocasitimo, bu guiriicavotimo

iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejeevamaaisuneri diito aijimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu iijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi mihaiñooba Moocaani jibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi jioho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idibogosumi imihusene dibogo, jeejeje icatibo, ⁸ iminoro diimaa, toonofeenedi mijoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani jibogoco imeguehicitimo. ¿Jaamo milliti bu mihaiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeecivominaaco fajini ihaivojito atajibanoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusufitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igaajaqui Motaajasuminaafi Moocaani jibogo oovosinoco.

¹¹ Miuro Moocaani mihaico iimihuseque ifusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse mihaico jibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jinijeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiihallivi imino miicaqui, ticovono ifiima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu mihaico gaajasuno oono oovosino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo mihaico unuunoco. ¹⁴ Jaabo miuro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico inituboro mihaico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinooco diitoco dibogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difiico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Iicano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebima iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu sicujeebima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ Miuro bu mihai iticoni tolliro mihifomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautihi, jilli mimitacinuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jiovoto mihicauhi fanoohimitifano mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, mijihevecinuhi, bu fahigova sitaama mijihevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco ifususumi ⁵ mihaico taajasuubo. Jaaruno mihai iiminoco momooniunoti icatino, jilli mihaico idasugumaño. Jaabo mihaico taajasuubo Igaijari mihaico inituno bohofico acinofeenedi. Jaano Moocaani Gaija mihaico bohofiima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofeenedi Moocaani mihaico Igaijaco ajashutino aciuhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi mihaico igaayiciqui jaanofeenedi mihai ifinijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiha imeguehi jioho jinooco sefano atajibanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti mihifono iimaaco deecivedino sicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jihevecasinehejeque, bu oono Moise tajibahallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli mihifoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachijij fagoo mifoociro. Jaanoco: Jii, onotihachijij diiboco buhigovi gañi. ¹¹ Jaano uguubutnoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emeeciitoobo. Uujoho tuucuumivi jinijadiihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifino sinejeguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluuhi. Hujoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amihhaico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatinihi sano monahabo Timoteoma #di, agaij#bo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ² bu Moocaani iijam#naa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo m#haico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo am#hai magaay#ci Moocaani, bu Aivoj#bo Jesucristo icam#si imino omoon#noco, bu sajeeb#i icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahiij#varo uujoho Moocaanico dihalliv#i imehicaahi. Jaabo diiboma ihiimaasumi #iti esafetehicaahi, ⁵ Aivoj#bo Jesuco #joho agaij#noco, imiyaavogonoco icano, bu pary#i Moocaanita iicamoco agaij#noco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicaahi oono dimiyaavogoco aaty#memere imiyaavogomohalliv#i, jaamo Cristo Jesufa#odi pary#i iiminoco magaay#cinoco imino igaajaqui. ⁷ Jaabo tajeeb#i jacusucafetehi, bu uujoho sihidi imo imo icahi #joho sihidi gaij#ma idiicanoti. M#iro #joho ta#ahabo, difa#odi miyaavogom#naa jeeb#i jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jijovonohalliv#i Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisum#naafi iicaruubo #co taj#bajit#i #joho omoon#jinoco. ⁹ #vi jilliro gaij#feenedi #co dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ #co dilluhi jaani Onesimo onoobohalliv#i. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli mih#foobo diijovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaaboti#ro misidi icacuuhi, #di bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaay#ci tafico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoov#i uuma iicanoco dibuunav#i uco ijeecivequi jino Cristo j#bogohalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogoti#i #joho idiimogot#noco omoon#noco. Jaabo uudi #joho omoon#no uujoho ataj#baneri icatino iicaqui, jilli #ro idiimogooboro omoon#no iicaqui. ¹⁵ Fine Onesimo #iti dugaavuuhi gueenene sihi iicatiqui. Jaaruubo jisumi #ma fahiij#varo icacuuj#ibo. ¹⁶ Jaaruubo jijovonobadi icacuj#it#i. Jilli jijovono janaan#ci#vi imino icacuj#ibo. Jaabo agaij#bo dinahaborucuuj#i. Jaaboco uujoho sihidi gaij#i. Imi jaano janaan#ci#vi #joho diiboco gaij#i diijovono iicama#o, bu Mohaivoj#bofa#odi dinahabo iicama#o icano.

¹⁷ Jaaneguiha digataavom#naafi uujoho iicahachiij#i diiboco gaay#ci uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti #co diibo imit#no omoon#uhachiij#i, bu #co edebhachiij#i icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatinihi: Uujoho #co jaaduj#i. M#iro bu uujoho #co neejirahi: #joho tahalliv#i guijevejirahi uco edebeneque daadujui, neejirahi. Jaarunoco #co uujoho nootihi. ²⁰ Jaaneguiha ta#ahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomo iican#ibadi. Jaaneguiha tajeeb#ico daacusu Cristofa#odi ta#ahabo idiicama#o.

²¹ Jilli #di caatinihi #joho omoon#jinoco agaajaaboro, bu jino #co onoonoco janaan#ci#vi omoon#jinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho #fetejima#oco tah#mega dimibachu. M#iro jino teemehi am#hai Moocaanico midilluhicanoco am#haico ihaci#qui uujoho am#haico emeecutejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iij#co galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iij#co gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo amihaco imino moonihi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajiibuuhi saicino siibadihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiiifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miïro caani busumijeti gaayicibo diito janaanivivi aivo imityamañovi.

⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiboro Illi iicaaboco jiihallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibhubati eheetavoobo, bu ijeecivominaaco cijigaiguiihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idimogoooboro imitinoco diheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, ijoho aivo iticoni jinijeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finitibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubunaninicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitihhi, noonoro.

¹³ Jaamaño miïro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutihhi:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguiononijinhachuta, nooboro.

¹⁴ Miïro paryi Moocaani toomominaa jilli gaijamiïro Moocaanico ejeecivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejeevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinino, iimino jiihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omoonumoco toonohalliti idaasuno moonicafutuuhi. ³ Jaabadiro bu miïhai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachijji, miïhaico idaasuno moonijiruubo. Miïro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojibo jibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco

uguubuumo imino agaajaci umoro miñhaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco. Toonoti igaajaqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro miñhaico Igaijaco siibadihije acinofeenedi icano ijeebii onoobadi.

Jesu Inahabomi Iicabadi Minifutuuhi.

⁵ Miñro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jiinijeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutihii toojeque itaajii baqui. ⁶ Miñro samañoo haame Caatinihaamefaño saato ho neehi:

¿Milli ñijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijefefimojaago feejirahi? ⁷ Miñro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovii ficuui. Jaaruumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuui. Bu jaaboro diitoco mityaco daacuihi paryi edetavuunohallivi.

⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovii ficuui, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinovii fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiiica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco.

⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovii ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguui diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihii diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuui imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihii diitoco: Tañahabomi, onoobo

¹² Caatinihaamefañodi:

Ñiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacihini moma, noonoro.

¹⁴ Miñro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itñijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuui ihuucuma, bu itñijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisugui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jijovotobadi iicacuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiibo. Jilli Abraham iyaachimihacoro aamusuvaubo saauhi.

¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojii boti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifico idaasuno omooninofeenedi.

¹⁸ Miñro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuui. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amñhai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojii bo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuui. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco

* 2:6 Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanici; oono ijaco eheetavoobo tooja janaanici ibocima iicanicibadi. ⁴ Miiro iijanoco eheetavomo iticovoocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani ijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaahicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco ijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa miihai mihicamoco ootomoobo. Jaamo miihai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo ononoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miiro jaamaño, Moocaani Gaija neehi Caatinihaamefañodi:

Jaachijii amiihai Moocaani ijico muguubuhachijii ⁸ amiihai jeebiiico mucuhufutususudino, johono sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuumororo diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amiihai eedeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo.

¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuuboro nuuhi:

Jilli fahijivaroro ijeebiiinoco imitasumororo fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicitimo taajiihaico agaajanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuuboro tamomofañodi, nuuhi:

Uma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihii nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiiha mehesicini cajaanoyoba amiihaiti iimitino jeebiiima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolle icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amiihaiti cajaanoyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amiihai jeebii Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofañoro quehecuno mihicamoro niinofucuvi mihifotohachijii, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miiro jilli noono:

Jaachijii Moocaani ononoco muguubuhachijii amiihai jeebiiinoco mucuhufutususudino, johono diibojaa isifiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaanoyobaco nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiiinijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanoyoma Moocaani sifiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiiinijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finihu sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanoyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitihii, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miiro magaajacuui imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4

¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amiihaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Miiro miihaico bu aciumo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino mooniutihii uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha miihai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehe. Oono Moocaani jilli nuuhi:

Jaamaño diitojaago uujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jiiinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño miiro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi: Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiui, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono:

ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuurumo toonofaño ifutuutih: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño.

⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuhi jisumico, jino mihicasumico. Miïro Moocaani miïhaima iimaahi, toonobuunati goovacuutinati David unuunofenedi. Oono Caatinihaamefaño onoonoco munuucuuhi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachijï Moocaani iijico muguubuhachijï amïhai jeebïco mucuhufutusudino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino sifucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino.

¹⁰ Jaamaño miïro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicuubadi. ¹¹ Jaanegui masï mesefaquifetequi toono majaguisijinofaño miïfetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi miïcadino.

¹² Miïro Moocaani iijï buheehi mityama icano aivo janaanici siïjevano fanoova aamigano fahigovaaciti iijino iicano siïjeva janaanivï siïjevano. Jaamaño mojeebï, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicïno, bu miyaminaafi ifiico faabeheri adicïno icano. Jaanoro foovono miniiyuno mohesamaajeque, mojeebï esicïnico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryï fanoovaro foovono icacuui faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico miïmibachujïbo imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanivï Sacerdotemï Aivojïbotï Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanivï miïhai sacerdote aivojïbotï icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo ifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa iijico. ¹⁵ Miïro miïhai sacerdotemï aivojïbo miïhaico idaasuguejirahi moniivanoti, miïro miïhaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idaasuno icaubo. Jaaruubo imitico mooniutih. ¹⁶ Jaanegui masï imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gajïma iicaabovï mifiitivequi. Toonoti miïhaico ihidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miïhaico ihamusuqui sihidi idaasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemï aivojïto iicamoco miyaminaafeenetï ñcïmoro toonofaño ficuumo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivï iimaajinoco, bu diibo jeecivoco iheetavequi, asimico agaisiraicïmoro Moocaanico tooneri ijeeceivequi miyaminaa imitihallivï icano.

² Jaabo diibo sacerdotemï aivojïbo, bu icaruubo iffañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jïhaiti imitamehejeque icano.

³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeecivo asiri Moocaanico iimitihallivï jeeceivefihï, oono miyaminaa imitihallivï iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanotyoba jillï iinoro sacerdotemï aivojïbotï icatatihï. Moocaanïro ñcïbïro toono obocimañovï ficufihï, johono Aaron onoboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tollï Cristoco mooniubo: Jillï iinoro diibo sacerdotemï aivojïbotï icautihï. Jillï Moocaanïro diiboco toono bocifaño ficuui diiboco unuubadi:

Ëjoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Ëjoho sacerdotemï aivojïbotï fahijïvaro idiicaabo, Melquisede onobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jïjehallïri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaallï tofaihuco gañïbïro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti ataajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuui diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanoti ejeeceivehicañaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idaasuno iicauboro iguijeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifiico imino ifutusuucumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovï ifutuubo paryï oono diibo onoonoco: Jii,

onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivoj#boti ficuuhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mij#beguejiruno, am#hai magaajagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi j#bogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino am#haico sita ij#bogonoco; Moocaani iij#j#bogo aivo itih#tinoti. Aivo jilli fa#oviro miniinovatucuuhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitahi. Jilliro mifa#ofaihuco aaducuumobadi mejeevacuhi. ¹³ M#iro Moocaani iij#ico ajashunoro agaajamo seeme mifa#ot#otobadi iicamo. Jaamehiica gaajat#hi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emecimo oono jusitamobadi ejeevacuumo, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuumo, iimit#noco iiminofeeneti aaty#meneque ejeevamaaicuumo icano.

6

¹ Jaanegui mas# janaan#iviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni m#haico ij#buguunocoro meesudino, siino janaan#iviro gaajamoro mofoo. M#noco gujevefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaajacuuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaajacuuhi. ² Bu nitihallivi ij#bogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehejehallivi ij#bogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifin#jitino c#j#gaifaño efeejinehejeque icano magaajacuuhi. Jaarunaaca janaan#iviro gaajamorohiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momoon#ji Moocaani iimogohachiji.

⁴ Jaamaño m#iro saatoho seseequi agaay#ih#nicuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajac#ih#nicuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaay#ih#nicuurumo. ⁵ Moocaani j#bogo imoco gaajac#ih#nicuurumo, bu ufucu iicajino j#in#je mityaco icano agaajac#ih#nicuurumo, ⁶ siino doj#ic#viro eedeehif#jaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeec#vuc#utimo siino eedeehifi jeevesufeenedi bohomoti miniiyuracujit#hi. Jaamo diitoro siino Moocaani Achico doj#ic#viro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenevi dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo j#in#jebadi, fahij#varo toojehallivi nijaba aigonoco adujere iican#ic#badi jeevamo: Jaaje toojeque udud#camaaimedi imino basutaaco ih#inusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omoon#noma icaje. ⁸ Jaanoti jar#m#ocoro, #aavahucoro icano ih#inusuhachiji jinehejebaguiha imit#je. Jaamaño Moocaani: Imitino, onooboro afaijanoguiinov# aaquetejije. Jaanofeenevi j#gasucafetejije. Jaabadi doj#ic#viro eedeehif#jaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fajaji.

Mohes#cini M#noco Sefano Ficuuhi.

⁹ Agaijimo ta#ahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, am#haiti ajashutino Moocaani m#haico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰ M#iro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejit#ibo am#hai momoon#hicanoco, bu diiboco am#hai gai#ico m#hifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moon#merehi mihicahi. ¹¹ Jaanegui mihimeguehi famooro m#hai toonoco m#hifusumoro mofoomo n#jequevevi m#hifotonoco. Jaamo imino m#hifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² M#hai mihimogot#hi am#hai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaab#ic#feenedi icano Moocaani aaciguunoco agaay#ic#moro iicabadi mihicanoco.

¹³ M#iro Moocaani onoonoco Abrahamco aac#sumi ififa#odiro oov#ic#uhi miyaano iicauj#noco. Aivo diibo janaan#iv# iicamo momofeenedi ohoov#ic#ujirumo achahau#maño. ¹⁴ M#iro jilli nuubo: Miyanot#iro aivo ico imino moon#ji. Jaaboro ico ajashujit#ino diyaachim#haiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuhi jaab#ic#iboro. Jaamaño

gaayiciubo Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonicimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaanivivi siino mejenaauucuujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanifacutucuutih iicajinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooci diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracutino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco banjirahi? Jaanofeenedi miihaico Moocaani acihi sefano majacusufotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico kuhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma miihai mihicano miihaico kuhufono ficuuhi niquejefano iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuhi mohallivi miihaidi jiihaico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojibo fahiijivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivojibo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojibou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdoteu. Jaabo Melquisede Abraham minaavi jinijene aivojitoco iguiniionijeuhigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguiniionivunoti icuunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojibo, eneejiruno. Jaabo Salem aivojibo iicaumaño, bu: Sajeebi ica aivojibo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jibogoratino diibo fiivoti, bu iguijeveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojiboti fahiijivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Miiro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumiticuunoti. ⁵ Miiro Moise tajiba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejeti fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajibama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanivi sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevefimoro. Jaanoti Caatinhaame iimaahi Melquisede iguijevetibobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduuhi sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Miiro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ Miiro Israel cuumiminaa tajibaco gaayiciuhi sacerdotemi Levitamii jaamoro Aaron iyaachimihai feenedi. Jaano miyanotiro toono tajibaco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruva collihiicaqui, bu siino sifi sacerdote saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuujii. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunanifacutucubadiro, bu tajiba buunanifafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojibo diibediti jino

* **6:19** Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico kuhufono ficuuno, ancla ciijigai meenegaco samañoviro kuhufono ificuunicibadi onoonoco.

Caatinahaame jilli onoobo, siicuumi israelmi cuumioobo, tuucuumiti mihaiñoobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Miro imino gaajaveechuno Mohaivojibo Juda cuumiti asaano. ¿Miro Moise milliba nuutihi jiicumiditi, sacerdotemiditi ihiimausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdote Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa tajiba unuumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Miro jino Moocaani jilli diibediti onono:

Íjoho fahiijivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetajiba buhigovi ficucafetehinicuui, toono iniinovaumaño iim-iutimaño. ¹⁹ Miro toono Moise tajiba jinejebaco imitusuutihi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehesicininoma mihicahi, toonofeenedi Moocaanivi mifitivonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuui imomofeenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoho sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuui. Miro Caatinahaamefañodi diiboti neehi:

Aivojibo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujitih: Íjoho fahiijivaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonohiji eedejihallivi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ Miro iticonio sacerdotemi aivo ajashutih, iguijevehicaumaño guenenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijevetatimaño diibo sacerdoteti iicano sifivi siino jeenetih. ²⁵ Jaamaño fahiijivaro taajasujiruubo diibofeenedi Moocaanivi ifitivomoco, ufucuro milli iicatimaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaqui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojibo mihai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo imitiminaati ijeevadi udugaacu-ubo, bu caamovono niqueje janaanivi agañiyicicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoho sacerdotemi aivojito iicabadi jeevatibo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuaaciviro jeevivoco eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdote iimitihallivi jeecivehi. Jaanohallivi jari miyaminaa imitihallivi jeevivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeevivucuui, safooro ifico iinoro aaciusumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiba ficuui miyaminaa iimitimoco. Jaanoti toono tajibabuunati Moocaani imomofeenediro unuuno Illi Jesuco ficuui sacerdotemi aivojiboti. Jaamaño diibo milli iicatibo fahiijivaro iicaqui imiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijhalliti Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, mihai sacerdotemi aivojibo Cristo jilli ejeevaabo casivutuui niquejefañ Moocaani aivoji icagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahigo sacerdoteti jeecivoobo imiyaja iimija Moocaani iijafaño. Jaaja miyaminao useti eheetavocafotoja icatino; Aivojibofeenediro iicaja. ³ Paryicino sacerdotemi aivojitoti ificucafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeecivequi. Jaamaño bu tolliro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallivi jeevivuui. ⁴ Jaabo jiejhalliviro iicaruva ajashunogayi sacerdoteti icajitiruubo. Miro icamehiica sacerdotemi Moise tajiba onono jeecivoquerehiica omoonimo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeevivoco moonihicahi niquejefañ iicaja ijimico hcijahajefañoro. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, miro Moise tabernaculo onojaco iheetavequi omooniusumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi ifusuujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha mihai sacerdotemi aivojibo Cristo ijeevivoco eetavehi. Aivo janaanivi imiyajeevivoco eetavoobo diibo bohono iijhalliti iicaabo toono aivo imino onocininoco aaciguunofañoti iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa mïro Moocaani tuseumio miyaminaa imitico atyimeuhi Caatinhaamefaño diitoti unuubadi:

Aivojïbo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyaminaama, Juda miyaminaama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno iicabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaayiciuboro Egipto jiiñjetei ihinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino moonutimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuuhi, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumiminaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyajïbaco ficuji diito esicinifaño. Jaaboro ijeebïnofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumiminaaji. ¹¹ Jaadi iticovoocivi saafiisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivojïboco igaaajaqui jïbogorajitino, famoovaro uco gaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguiraabo, aajashu-ubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucuujitïhi, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiimaaboro, iticonio iijico: Edeeneti, nuucubo. Jaano edeeneti iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacuujiño ifinino.

9

Moocaani Ijahaci Jiiñjeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Mïro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico imejinehejeque jiijehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomañeri icauno cïjigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijeecivo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauno aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauno Moocaani jeecevoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegariro icauno jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiimaano jïbogoba cajonbabadï jeevahi arca del pacto onooaba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillu guirihillugayi oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauno mana onono. Bu tolliro icauno Aaron quesei uruhutuui, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani atajïbaunoco acaatinubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomominaatïsi querubin onoomisi ijico. Diitïsi miyaminaa igaaajaqui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijïjecuhucïri toobahallidi foboocinihicauhi asimï tïjeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijïbugucuutïhi.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaacivïro feejiibuuhi imegaomaño imimaño onoomañovi Moocaani jeecevoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaanivï iicamaño aivo iimimaño onohigovi saafiïro idïbora diito sacerdotemi aivojïbo feejiibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahï ufuusumi asimï tïjohoco asatyoboro Moocaanico jeecevejiibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibuusuqui, bu miyaminaa imitico ibuusuqui icano. ⁸ Jaano tonotï Moocaani Gaija mïhaico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeecevoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi ïfetehecutinoco. ⁹ Jaano tonotï jisumi magaajaqui. Mïro oono tomañovi Moocaanico ejeecivono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeecivomo jeebï imiti buusucafototatïhi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajïbano. Jaarunoco Moocaani ubuunanacuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹ Jaamaño jisumi Cristo asaacuumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuui, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diïbo Cristo Moocaanico jisumi jeecevucuui

janaanici aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jijehalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Miiro Cristo aivo imimañovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tijeheri ijeeceivequi icatino, jilli itijeheriro ijeeceivequi. Miiro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinjitino fiivoco miihaidi icuubo. ¹³ Miiro asimi tijejoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijejoho janaanici imityama icahi. Miiro milli iicatino Gaijafeenedi Cristo ifiriro Moocaanico jeecevuuhi imihinibama achahano ifiico iguijenuneri. Jaabo tijejoho mojeebi imiti minoco guijevafaño asatyonoco, miihaico nitih, Moocaani iicaaboco mejeeceivequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. Miiro diibo guijevfeenedi, eedeihiimaaguiinov iimitinoco omoonuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifinjitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶ Miiro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiiamaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁷ Miiro diibo iguijevatinohachuta toohaame onoobadi mooniratatino. Jari diibo iguijevécuunobuunati toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaamaño iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi tijejoho gañifeenedi. ¹⁹ Miiro Moise paryi Moocaani atajibaunoco paryi famocoro miyaminaaco jibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifañoco icuuboro, bu hisopo onooahaafequ e icuuboro, toohaafe nijequevi tootaataco ificuuboro, asimi tijejoho nifaihuma icanofaño acaduuhacuuboro, itajiba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahallivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino tijejoho miyaavusuhi amiihaidi Moocaani iimaaco atajibanoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeecevehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono tajiba onoobadi fiiticujiruno paryi fanoovaaro tijeheri imibachucafotonicino. Jaamaño tijejohoco igañitiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaaucafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Miiro toono niquejefaño iicanobadi jijehallivi iicaunoco imibachuhicaumo asimico agaisiraicino fañodi. Jaano toono niquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaanici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miiro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocinjafaño jicafutuutih. Miiro jilli tooja niquejefaño imiyaaja iicaja ijero iicauja. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mohallivi ihiiamaaqui. ²⁵ Jaanoti judiom i sacerdotem i aivojibo faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onoohigovi itijejoho iicatineri Moocaanico ijeeceivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeecevotatih. ²⁶ Jaanoti tolli iicaruva, Cristo saicino guijeveticajiruubo sicijetiro jinije ifiivuunotiro. Jaaruno tolli icatino. Miiro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saauhi fanoohalliviro. Jaaboro guijevveubo imitico ibuusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro gujenicafutuuhi paryi jinijeminaa imitico ibuusuqui. Jaanobuunati siino saajiibo jijehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibuusuqui icacuujitino. Jilli diiboco ootomomocoro ataajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiba oono iminoono asaaujino gaijaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatih. Jaamaño tajiba, toono asimi gaicaauro faticabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatih. ² Jaanoti miiro tolli tajiba onoobadi omoonino imitico ibuusuufiruva siino tolli moonihicacuujitirumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuucuruva, iimitima iicanoco esicinicujitirumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaauro eheetavono diitoco faticabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tijejoho miyaminaa imitico ubusuutimaño.

- ⁵ Jaamaño jiini jehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi: Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico idi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miïro ico imo imo moonitino idi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibuusuquui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinihaamefaño onoobadi iicaqui, nooboro.
- ⁸ Miïro iticoni noobo; Moocaani imogotih, asimico diibedi agaicaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuquui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitih, toono tajiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedeehasimi gaicaauco Moocaani ifinisuboro, toonoco boobaniibo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani mihaico mohimitico buusuucuuhi, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.
- ¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotemi fafucuvaaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimigaicaauco jeecivomoro icanichi, imitico buusuujitirunoco. ¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivuubo fahiijivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti tomoobo diibo mina iguiinov ificucafetejinoco. ¹⁴ Miïro safooro iguijeveunofaño di imitico ubusuucuumoco imitusucubo, ufucuro milli icacutummo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miïro iticoni jilli nuubo: ¹⁶ Miïro jilli noobo Aivojibo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebifaño tatyajibaco ficuji, bu tolliro ihesamaajefaño ficuji, nooboro.
- ¹⁷ Jaadi bu siino noobo: Ufucuro esafutucujitih diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.
- ¹⁸ Jaamaño imiti ubusuucufutucuumo siino jeecivoco toonohallivi eetavoratacuutatih.

Moocaanijaagovi Mifitivequi.

- ¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, jisumi masi ñhicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tijohofaño di. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jhairi igaachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififaño di mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuui, Moocaani iija niquejevi iicajafaño. ²² Jaaneguiiha masi Moocaanijaago mefeequi miyajeebma mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miïro diibo mojeebinoco niticuui mohimitico esicinicuumo miicaqui, bu jaabadiro mofinoco imino nifaihuri niticubo. ²³ Jaaneguiiha masi sefano jino mimiyaavogonoco mehesicininofaño miicaqui, siino iijijaagovi fatyucutumoro; miïro Moocaani mihaico unuunoco aciji, abañitatimaño. ²⁴ Jaaneguiiha masi miguiinequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofeenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efeehicatimobadi icatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojibo Cristo asaajifucu ifitivucuumoco magaaajamoro.
- ²⁶ Jaanoti miyaanoco magaaajacuurumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachiji, chahacuuno siino imitico ibuusuquui toonohallivi iguijenimoro ejeecivejino. ²⁷ Idinoro naha mohallivi icaji ñhicuneri mihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi cijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaniminaaco. ²⁸ Miïro saatoho Moise tajiba onoobadi omoonitimohallivi miimisiici ijibugusumi, diitoco idaasugotimoro gaicaauffmanimo. ²⁹ Imi fine jaano janaanici vi idaasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itijohoco itihisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiboco: Imitino, eneehicamo. Miïro totijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri

diito niticafutuuhi. ³⁰ Miiro magaajacuuhi Aivojiiho Moocaani unuunoco: Uujoho idiihoro ahaamijiibo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiiho iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidí jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño ñifetejino.

³² Jaaneguiiha amiihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jiihogoco magaayicinobuunati, amiihaico idaasuno omoonisusumi majaabiciunoco. ³³ Miiro amiihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idaasuno moonicafutuuhi. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idaasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amiihai civojafaño iicaumoco mihidaasuguehicauhi, tolliro bu imo imo majaabiciuhi amiihai busumijeque udumitihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinijitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amiihaico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaabiciimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. ³⁷ Miiro Caatinihaamefaño noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, gueenene icatiiho. ³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachiji, diiboma imo imo icajitihí, noonoro.

³⁹ Jaaruno miihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatihí. Jilli miyaavogofeenedi ijeebico ataajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro motoomono, bu tolliro mahatyimetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. ² Miiro moheedetemihai ivi imitocafutuuhi imiyaavoguumaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magaajahi jiiñijeque, bu paryi niquejefaño iicanehejeque icano Moocaani ihiimaafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatyimeneheje eetavocafutuuhi.

⁴ Miiro bu Abel imiyaavoguumaño, Cain jeeçivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeeçivuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeeçivoco gaayiciuhi. Jaamaño Abel guijevecuurunaaca, diibo miyaavogo jiihogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavoguumaño choomotiihoro niquejefaño satyocafutuuhi. Jaaboco siino atyimecuutimo Moocaani asatyumaño. Miiro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino icahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miiro Moocaanijaago mefejimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavoguumaño Moocaani diiboco iicajinoco jiihbuguunoco atyimerautirunoco miyaavoguuhi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiiñije miyaminaaco ifinisuqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuuhi imiyaavoguumaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavoguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiiñijejaago. Jaabo ijiinijeti fuuhi, jilli agaa-jatino jiiñijejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavoguumaño, Moocaani diiboco aaciiguuno jiiñijehallivi siicumiminaafibadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro fee-hicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoobo, bu Jacob onoobo icano icahicauhi toono unuunoco agaayicirumisi. ¹⁰ Miiro Abraham guinehicauhi ufucuro ifinijitinoocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

11 Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miiro gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaaño. 12 Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidí iyaachimihauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiiingaiyihaiño ajashutino oovorotino iicadino.

13 Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Miihai jijeoto mihicacuutihí. Jilli jiijehalliri gueenene mihicajitíhi, noomoro.

14 Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiinije imiyajiinijeque guinomoro ofoonoco. 15 Jaanoti miiro tahigoti asaauno jiiinijequere ihesamaaiuruva, tahigoví dojicuvíro uumiujirumo. 16 Jaanoti iimino jiiinije imiyajiinije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiiinijeque. Jaamaño Moocaani nehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufevetiibo, miiro diibo diitedi cuumico tahí eheetavucuumaaño.

17 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onooboco asatyuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecivequi. Miiro idiiboro illi iicauboco; diibofenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. 18 Miiro jilli nuubo: Isaacfeenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. 19 Miiro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijeníurunofaño.

20 Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. 21 Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaaño iguijevejino imegavíro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqueseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. 22 Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaaño ichuumucuuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiinijeti ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajíbauihi: Jilli jei tabacínoco momooni, nooboro.

23 Jaabadiro bu imiyaavuguumaaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuumi miinihíbaaci, sanihíba idiino ticovoví aivo oovosiuneguiiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiiinije aivojiiibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajíbaunoti. 24 Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaaño imuguutihí Egipto jiiinije aivojiiibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. 25 Jilli imuguubo Moocaani cuumimínaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiiinije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. 26 Miiro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aacíujinocoro utuumumaaño. 27 Jaaboro bu imiyaavuguumaaño Egipto jiiinijeti fuubo toojiiinije aivojiiibo icajísuco iguitiiibo. Miiro sefano icaubo omooníujinofaño Moocaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

28 Jaaboro bu imiyaavuguumaaño Pascua jiiibaimoco eheetavuuboro tajíbaubo iguhaganoco ovejami tíjeheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomomínaafi guijenimínaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiiibo iicaqui. 29 Jaabadiro bu imiyaavuguumaaño israelmí Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nífaihuco fahígovaacivi udugaacusuumoro ijiinijehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptomínaa ufuurumo jilli macaniuhi.

30 Jaabadiro bu imiyaavuguumaaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuuhí, israelmí tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. 31 Jaabadiro bu ajevamínaago Rahab onoogo imiyaavuguumaaño Moocaanico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaaño.

32 ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finíjituruno Gedeoditi jiiibuguruva, bu Barac onooboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onooboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaamínaaditi icano jiiibuguruva. 33 Jaamo imiyaavuguumaaño siijiinijemínaaco ajashutino guinoníumo, bu tolliro imino ijiinijeque tajíbahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicumi eedujirumo

iijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu ciijigaiño sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafiurumo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro siijiinijeo amocasiminaaco guinoniuumo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumu-cuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omooniueneri, toono diitoco idaasuno omooniuunoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaaniunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamiueneri. Jaanoti bu saatohofeenedi feeducucafutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obocumaño jiijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihiguehejedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinjepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucafutuuro Moocaani aaciguunoco gaayicuitimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito mihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifnici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi mihaiico imibocininoco magaajamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico mihaiico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti mihaiico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofocinineri. ² Jesucoro hfinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusisuubo. Miro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeevivotiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinoco agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaja imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino. ⁴ Miro amihaihiica miguijevetihi imitima momoonicasihicanohalliti. ⁵ ¿Nacu fine amihai majabajeevecuuhi Moocaani amihaiico iseemebadi afajinihicanoco? Miro Caatinhaame jilli neehi: Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihibasumi. ⁶ Miro Moocaani agaijimoco ahaamiboro fagueefihi, bu tolliro aamifiibo iseemeti iicaqui agaayicicumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha amihai majaabici amihaiico ahaaminoco. Miro Moocaani amihaiico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaaniseemeque ahaamimoro fagotatiji? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajinibadi amihaiico ahaamiboro afajinitihachijji, diibo miyaseeme mihicatiji, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. ⁹ Jaabadiro bu seme mihicausumi jiijehallivi mihai caanimi mihaiico afajinimoro aamijiibuuhi. Jaamoco mobociguejiibuuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaniguiinovimi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miro mihai caanimi mihaiico faguejiibuuhi jino guenene mihicajitino jiiinjehallivi miicaqui. Jaamo mihaiico faguejiibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani mihaiico faguehi mihai miyanotiro imino mihicajineguiiha, mihaiico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo iicabadi. ¹¹ Miro magaajacuuhi minoco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatiji, jilli minoco aavomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofeenedi gaayicifihi ticovo jeebima iicanoco, bu sajeebii icaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Nihicuuhi.

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificuumaño.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mesefatusu miyaavogofaño miniinovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujitihiti.†

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeebii mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. Miiro iimino ifiima achahamo Aivojiiiboco atyimejitihiti. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatocho gaayicitimo mihicadino. Jaabadiro bu saatocho namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatocho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuumusuutimo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiiha amiihaiti saatocho buhigueejedi gaigoomima icadino, bu Moocaaninehejeque mitihisudino. Miiro tolli Esau mooniuhi iticonio seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ Miiro amiihairyo magaajacuuhi dojicuviro toonoco Esau agaayicinoco imuguurusumi diiboco tihisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofaño tolli omoonuno siino imibachucafutucutihiti.

¹⁸ Miiro amiihai israelmi jogaji ifagaji mududicijirugajivi ufuubadi masaatihiti. Jaagaji ciijigairi nifotociniuhi, bu jaagaji civonoguiino icauhi fucubadi canoguiino, bu tolliro sefano quijeba canoguiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuutihiti miriicu oojinoco, bu Moocaani icooco diitoma ihiimaaunoco icano. Jaano Moocaani ihiimaaunoco uguubumoro sihidi dilluui: Miihaima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani atajibaunoco iguumoro ajaabicutimaño. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicaau guisibaneri, bu saatochoo aamigari magaicaau icano, bu asi icaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi ñihicuno ifuvusumaño, Moise icauruubo nuuhi: Aivo iñihicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha amiihai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumi-jaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifaño sihidi aivo ajashutino Moocaani toomominaa icahi. ²³ Jaamo sahi igaicinihi Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seme niquejefaño imomono acaatinicinimo iigaicinimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gaijaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafi jaagovi, tolliro bu itijoho efefachucinino Abel tiijoho janaanivivi miihaico imino iijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, miihaima ihiimaaaboco tihisutimo mihicahi. Miiro taajautimo, jaatyo jiijehallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaanegui imi miihai mataajajitirahi oono niquejefañoti miihaico ocoovaaboco muguubutihachiiji. ²⁶ Miiro Moiseima ihiimaausumi Moocaani ico jiiinijeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasuji jiiinijeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasuuji, onoonoti magaajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idinoro atyuuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico miihaico aacino maryibajitihiti. Jaanohallivi masii Moocaanico mejeevivomoro mihimequi, ñihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Miiro Moocaani ciijigai ifinisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachiiji Moocaani Imo Imo Icaji.

¹ Jaaneguiiha Cristofenedi amiihai nahabomi iicamoma magaijicasinoco mejeevesudino. ² Amiihai iijavi agasemeque imino magaayicihica. Miiro tolli

* **12:12** Griego iijiri noono: mesefatusu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuijene iniinovatonoco icano.

† **12:13** Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicuuutrutihai siino iimitequi. Jaadi siino amiihaico cryjeevecujitihiti.

omoonihicaumaño saatoho Moocaani toomominaaco ijafaño gaayiciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amihai idasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amihai taabavacasico mimihininidino. Miro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitih, bu ico gañijitih icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitih miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amihai atajibajiibuumo iicajiibuunoco, bu tolliro amihai Moocaani ijico jibuguumo iicajiibuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaaamoro tolliro momooni.

⁸ Miro Jesucristo diiboro fahijivaro icaabo, ubuunavatibo iiji icahiniboro, bu fahijivaro iicajiibo icano. ⁹ Jaaneguiha amihai siyomojibogo agaajaratnoco mag-aayicicudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebino Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajibanoti mojeebino sefaco gaayicijitirahi. Miro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icitatih?

¹⁰ Jaanoti naha mihai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedehimihijafaño ejeecivejibuubadi omoonihicamo, mihai jeecivofaño iicajitirahi. ¹¹ Miro judiomi sacerdotemi aivojibo asimi tijohoco aivo iimihigo onohigovi satyefih, imitico ibuusuqui tooneri jeecivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyaminaa imitico itijeheri ibuusuqui. ¹³ Jaaneguiha masi Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno iicaubadiro miicaqui. ¹⁴ Miro jijehallivi mihaidi chahacuumi ufucuro ifinjitino cuumi. Jaamaño miguiinehica hi ufucu asaajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiha fahijivaro masi Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofeenedi. Miro jino mihimono mejeecivo iicanoco, masi fahijivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiha masi mihimequi moojiri. ¹⁶ Jaamoro majabajeevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma mihifocasihiica amihaima icanehejeque icano. Miro jilli mejeecivono Moocaanico imo imo moonih. ¹⁷ Bu amihai jibogominaaguinov iiminifotomoro diito amihai onoonoco: Jii, meneehica, miro diito amihai jeebinoco ootomomo icamaño. Miro amihairyo magaaahi diito amihai jeebinohallivi Moocaanico jibeguejinoco. Jaachiji diito Moocaani dudicamaaque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idasunoba omoonihachiji, ¿amihai jinejebaco toonoti mihicijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihimaahica. Miro mihairyo magaaahi mohe-samaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amihai neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihimaahicahi, diibo uco siino goovano amihaijaagovi igalluuqui.

Niino Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebico aacifiibo, Mohaivojibo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itijeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino guijevefañoti ubuheetesuubo, ²¹ amihai iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiha Cristoco macahacisu fahijivaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabici jino amihai afajinibo onoonoco. Miro amihaidi jhaameque midinoro caatinhi. ²³ Bu tolliro imeguehi amihai magaaanoco, monahabo

Timoteo civojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachiji, diiboco satyeji am#haico emeeci^{todi}.

²⁴ Tolliro bu paryi am#hai j#bogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi am#haijaago ijico galluhi icano.

²⁵ Jaafa paryi am#haico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo jeeçivominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicumiiçi idino iicamo Israel cumiminaa faajiinijeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miïro amiihairyo magaa-jacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti magaaahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebiiifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabichicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachiiçi Moocaanico midillu amiihaico ihaciçi. Diibo famoovaaco acihi gaijitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacijinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootiimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucaibadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiibo Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiiçi sanooço imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebii sahiçiviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli miihiifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi iniihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitisiimi imo imo iicaqui. Miïro iniihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenene iicatibadiro guenene icatatihi. ¹¹ Niihiba ihiinoobo sefano aachicisiimi, iñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finiihi. Jaabadi iniihibamima iicaabo inajeetefteneti finiji.

Miiinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabiciibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaaayicinibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uço agaijimoco aciçi, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniçi eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiiço inisuno, meneedino. Moocaani jeebiiifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu miihaiñoobaco nisutatiibo iimitinoco imoonisuçi. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiti iimitinoco iimoyicino asaano diitoco imitino moonisuhi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico miihimoyicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guijeveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agaijimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubo-jaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco aciçi miyaano jiiibogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebii onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agaijimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihi-imaahicadino, bu goovano misifiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihi. ²¹ Jaaneguiha mejeevesu paryi iidiçunoco, imitino sihidii agahafucunoco icano. Jaamoro siçuno amiihai jeebiiço miminiiyumoro, magaaayici iimino jiiibogoco amiihai jeebiiifaño abasucunoco. Jaabogo amiihai jeebiiço ataajasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubuniciidino. Amiihai ifiico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciiboro omoonitiibo meeciimefaño

ihimeque emeeciibobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveficuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco ajabajeevetiibo imino mataajajino tajibaco emeeciiboro toono onoobadi mooniboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jiovotoco mahamusuno, fibaijito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiiinjeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

¹ Tañahabomi, amiihai Mohaivojiiho Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. ²⁻³ Miho amiihai Moocaani iijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiviicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casivo, meneejirahi. Jaanoti idaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Hijohe jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amiihaifeeneviro saafico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jiijehalliti icahi idaasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaayicinicibadi. ⁶ Jaamaño amiihai idaasufimoco munucufevesuhicahi. ¿Nacu diito oono nihibamima iicamo amiihaico idaasuno omoonimoro, bu amiihaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miho diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacu jeedi miyaano amiihai imiya tajiba Caatinihaamefaño onoobadi momoonihicahi? Miho noono: Sitaaco gaiji, difico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachijji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachijji, imitico momoonihi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajibaunohallivi imitico mihicahi. ¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco paryi onoobadi imino moonihi, unuuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuuhi. ¹¹ Miho bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicatirumo, sitaaco magaicaaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino momoonicutihi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiba onoobadi mihicatihachijji ufucu Moocaani amiihaico omoonijinoco magaajacumaño. ¹³ Jaanoti sitaaco idaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro idaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti idaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatoho cijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemeebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitahi ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Hijohe jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninichi. Jaabo uco dihiifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi,

nooboro. ¹⁹ Jaanegui ijoho miyaaveguehi Moocaani saafiro iicanoco. Jii, imino moonihi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro iñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatihi miiro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Miiro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onooboco Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusiuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinihaamefaño onono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicuumaño diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaajacuhi amiihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihii jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayiciibo.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onoogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco ijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucuunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amiihaifaño sihidi jibogominaati mihicadino. Miiro amiihairyo mag-aajacuhi jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miiro famooro imitino momoonifihii. Jaanoti saafi imitino iimaatatibo aivo ijeebii imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu miihai cabal-lomi iijifaño jigaiñehico mijihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovi satyefihii. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusuufihii ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno ciijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba ciijigaibadi jeevahi, miiino ifiivi ajashutino jiiinjedinno imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofico faabohocoro mihininihi. Jaano ijimi ciijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miiro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiinimomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicicummo. ⁸ Jaanoti miihaiñooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihii, namita agaicaaufineri mataanicinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojii Moocaanico mihimehichi. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehichi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miiro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuhoo añajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amiihaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachiiji toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaja diiboco ijeebiiico sicutiyaiba omooninofeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai jeebifaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje iicahachiiji, bu jilli amiihaiguiiharo sinehejeque momoonifihachiiji icano toono amiihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiiinjeo

* 2:24 (Rm 4.1-25)

gaajaro, miino esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miuro iino-hallitiro sitaaco ijihenevee iicahigo, bu ifiguiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihii. Jaamo sajeebii icahi, bu sicujeebii ma icamo, imihuseme eesicinimo, bu idaasugomo, imino moonimo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihii ifi itiquevequi.

4

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahicahi? Amiihai jeebii faño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miuro amiihai siinoco mihimeguehicahi. Jaarunoma mihicatnoma mihicamo sitaaco magaicauhicahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicitinohalliti momoonicasimoro miihii bacasihicahi. Jaamaño amiihai siomonoma machahahicahi Moocanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaayicahicatihii imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehicahi imitinoco mihimogonohalliviro magañiiqui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaatihii amiihai jiinije icaco iimogomo, Moocaniminaati iicanoco? Miuro cajaanatyo hacho jiinije que anahabovamo Moocaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miuro sicamaño iicatnoco jahi Caatinhaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo miihaico sihidi gaijiihi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani miihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacino feenedi. Miuro jilli noono Caatinhaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omoonimoma iibacasihi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebii isicumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguiino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocanijaagoviro mifititivo, amiihaijaagovi bu diibo ifititvequi icano. Imitiminaa amiihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiinije iicanoco magaijiihicamo, amiihai jeebii noco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idaasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojii bo Jesuguiino amiihai ifico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miuro inahabediti imitino eesamaaiboro: Iimitico, onoo bo, bu Moise tajii batii imitino ihiimaaboro toonoco: Iimitico, onoo bo. Jaabo: Tajii ba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivii fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajii baco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idii boro ifinisujiruubo, ataajasujiruubo icano. ¿Jaanoti mii joho nacu ii joho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvii Iicajino.

¹³ Jaanegui jisuu muguubu amiihai jilli meneehicamo: Jaachiiji mefeeji. Jaanoti iicatihachiiji civohogo mefeeji tuucuumivii. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovii naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi nihii bamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaatihii civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyonicibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiiji tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amiihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amiihai jeebii coco momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruuubo imino omoonitimaño imiticoro icii bo.

5

Inihibamima Iicamediti Onoono.

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magaibacasi idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miro oono amihai nihibami tuucicuhi, amihai imi gaachehuno nucucinicuuhi. ³ Amihai nihibami, amihai oro icano tivacinicuuhi. Jaamaño magajacafutucuuhi jaabadiro amihai ifi gueenene icajitihii cijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miro bu amihai faguinoco ududicamaaihicamoco majaaduhicatino, amihai dillujimo. Jaanoco guubuujibo Moocaani mitya Aivojibo iicaabo, amihai dudicamaajeminaa amihai ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amihai jiiije jiiijehallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amihai ifiinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amihai iimihusemeque magaicaausuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojibo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeece, oono faguico abasuubo ajaabicimoro sajeebii toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amihai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihicamoro. Miro jino Mohaivojibo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiiditi fahigova imitino mihiimaacidino, amihai ufucu toonoco jaadusudiibo. Miro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, eneecau magaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti ijibeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabicimoco. ¹¹ Miro mihai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabicimoco. Miro amihairyo bu muguubuhicacuuhi, Job onoobo idaasuno iicanoco ajaabicimoco. Jaano njequeti Aivojibo Moocaani sihidi idaasugunoco magajacuhi. Miro Aivojibo minoco agaijiboro idaasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amihai bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niquejefañodi, jiiijefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro meneedino. Jaanegui: Jiihi, munuusumi: Jiihi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amihai Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amihaiti saafi idaasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiiji Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi Moocaanima ihiimaamoro diiribari ihalli aivomañoco ijeesuqui Moocaani momofeenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebifaño iicahachiiji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiha amihai imitico fahigovavi mihimibachucasi amihai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihiimaa amihaiti toonoco ibuusuqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Miro Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo mihaibadi ruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiha mificabaci, saficaba, bu sificabatifeenedi icano aigotino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaaubo, jaadi aaguuneri jiiinije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amihaiti saatoho miyajibogoco ejeevesumoco saatoho dojicuviro uhuumisuhachiiji, magaja diiboco iimiti jiihaiti uhuumisuboro diibo jeebico gujevetei atajasunoco. Jaamaño diibo imiti sihidi iicanoco buusuubo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinijeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano icamedi. ² Jaamo amiihaico Moocaani icuhi sicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igaijafenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guijeve tiihohofaodi miniticafeitequi icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebi icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idasugooboro miihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guijevafañoti siino ubuheeteunofenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaño ificuunoco. Jaano finisurajitihhi, bu mihinivatusurajitihhi, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaño imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idasuno gueenejisuno mihicajihica. ⁷ Miïro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetefihi ciiigairi iiminoco igaaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanivivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miïro amiihai Jesucristoco magaijehi diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosino ajashutino jibogoratino. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miïro sicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idilluumoro guiinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amiihaico aacujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idasuno iicujinobuunati iiminoco agaayicujinoco. Jaanoco diito esamaahicauhi: ¿Miïjoho fine diibo? noomoro, bu diitofaño diibo Gaija iicaubo diibo asaaujisumico jibugunoco igaaajaciqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuuhhi idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafeenedi jibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiiha imino mehesamaaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefañodi aacujinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, enefimo seeme mihicamaño Moocaanico magaajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoonicuudino. ¹⁵ Jilïro aivo imino mihica, oono Moocaani amiihaico ucuuhuvaubo iimiibo icamaño. ¹⁶ Miïro Caatinihaamefaño noono: Amiihai imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amiihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihifinichiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovii miniyutiiibo. Jaaboco mihiguii jino jiinjehalliri mihicanohachuta. ¹⁸ Miïro Moocaani amiihaico taajasuhi amiihai

imiti ifiti oono amiihai eedeetemihaite magaayiciunoco. Jaanoco amiihai imino mag-aajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduutiiboco. ¹⁹ Jaanoti naha idinoro jino Cristo tiijoho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno tiijeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetiro jiiinije fiivutinaacaro tooneguiiha ificucafutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amiihai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi amiihai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guiivefañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amiihai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²² Jaamo amiihai jino miyaano jiiibogoco: Jii, monoomoro amiihai jeebiinoco mihimibachucuui. Jaaneguiiha amiihai nahabomico miyanotiro imino magari. ²³ Miïro amiihai siino mifiivucuui Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijefefino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuui. ²⁴ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Miïro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miïro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabad i miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivojiiïbo Moocaani iiji ufucuro finijitih. Jaaji jiiiji tooji taajasu iijico amiihaico mijiiïbogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañifiranehejeque, bu inehelijhallitiro mijiihevenehejeque, bu fanoova sicamañeje jiiïboocasico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivojiiïbo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguiisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivojiiïbojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miïro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañiiuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. ⁵ Jaabad bu amiihai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiihai Jesucristofeenedi jeecevoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaamaño miïro jilli Caatinihaamefaño noono:

Uujoho Sion cuumifaño saafico ficuui iija tano guisibat iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo amiihai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onono ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuumoro agañiiuba jisumi aivo imiyaabat i minifetehi, onono.

⁸ Jaabad i bu jilli noonoro onono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gañiiisuguiisiba icano, onono.

Jaamo diito Moocaani jiiïbogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumaño.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha amiihai Moocaani iicicucuumi, diiboco mejeecevequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosihehejeque mijiiïbogo. Jaabo amiihaico tajiïbahi icivonoguiinoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. ¹⁰ Jaamo amiihai iticoni cuumibadi

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhi. Jaamo amiihaico iticoni miihohoba idasuguutahi. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi.

Moocaanico Mejeevequi Mihica.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, amiihai jiiijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiihai ifi imitinoco. Miiro mofi imiti mojeebii imi esamaajeque finisujirahi. ¹² Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihiimaarumo amiihai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiiha jilli Mohaivojiiibo Jesucristo imegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojiiibo onoobadi, ¹⁴ bu tajiiibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ Miiro Moocaani imeguehi amiihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli miihifomo iicarumoco icano amiihaiditi: Imitimo, enehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiiha Moise tajiiibaguiino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jiiivotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiiha famoovaacoro mobociguehica, bu amiihai nahabomico magarii, Moocaanico miihichigo, bu emperador aivojiiiboco mobociigo icano.

Cristo Idaasuno Iicaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeevivominaa amiihai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiihaico idasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ Miiro imino Moocaanico magariimoro sicamañohalliti idasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ¿milliti amiihaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ Miiro tooneguiiha Moocaani amiihaico cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti magaa-jamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² Miiro diibo sanooba imitico mooniutahi, bu bañifira diibofaño chahauhi icano. ²³ Miiro diiboco aivono enehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiiibo. Bu diiboco idasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeceiboro udugaacufiiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi iicuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifiimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiihai mubuheehi. ²⁵ Miiro iticoni amiihai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuuhi. Jaaboro amiihaico ovejami toomominaafibadi ootomoboro amiihai jeebinoco imibaiyicahi.

3

Jilli Ataavacumo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemii atajiiibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo miihobogotirunaaca imiyaaveguequi amiihai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiihai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiihaihallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoo gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiihai jeebiiifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifnijitino ovosii sajeebii, siccuno icano jeebiiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miiro siccijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miiro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajiiibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojiiibo, neehicauhi. Jaagobadi amiihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachijii.

⁷ Jaabadiro bu amihai aijimi, amihai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amihai aacyomo ifimaryo icamaño. Jaanegui jilli mihica amihai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonjinoco Imogomo.

⁸ Niinoono jino amihai nehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu mihino nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebima mihica icano. ⁹ Bu amihai imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono menedino jilliro diitoco imino monoo. Miro Moocaani amihai cuuhuvauhi diibo amihai imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miro ifico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bafifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitnoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miro Moocaani imino icamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitnoco omoonimoco imogotibo. ¹³ Mijoho bu amihai imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amihai jeebii Aivojiboco. Jaaneguiha fahijivaro mihimibaicini. Jaamo amihai amihai miyaavogoditi idillumoco mihimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebiri mihiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica niji niji icatimo, oono amihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachiji. Jaanoti imitnohalliti idaasuno mihicano imitihii.

¹⁸ Miro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo mihai mihimitimohallivi Moocaani-jaagovi mihai isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahii. Jaaruuboco igaija buheete-suuhii. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinihicaumo jeebino iji civojafaño iicaumoco jibeguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esicinuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse ju-ugahuseti miitoci, saatoho idinoro. ²¹ Jaano tonifaihu mihino initino nifaihubadi iicano. Jaafaihufenedi jisumi mihai mataajacuuhii. Jaano toono niti mihino ifico initino icatino, idinoro Moocaanico mihino esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro mihino taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niqejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Mihai Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiha bu amihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jijnjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacuutino. ³ Miro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omooninibadi iticoni momoonihicauno. Miro tusumi amihai fanoova imitico mihimoychihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoychimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu agañuhusuno jibaimonoco icano, bu jeebii batiro adumoro, mihaiñoobaco mejeecivehicautihii, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeevivomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitnoco momoonicuutineri eheetyemere amihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeciboro ijaadaco aacijiboma

paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jibogoco jibugucuumo, igaijano Moocaani icabadi iicaqui. Jijehalliri iicausumi famoovaaco icabadiro Moocaani omoonurumo.

⁷ Miïro jino fanoova ifinijino fiticuuhi. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiima. ⁸ Jaano janaaniciivi gaijicasima mihica. Miïro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amihai iijanofaño fahigovavi magaayicicasi iimaafiivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amihai Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amihai fanoovaaco acinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachiji, Moocaani amihai aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofaño mihimequiro icano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amihai tañahabomi, sefaneri inisuno amihaihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosima asaanoco mahatymeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amihai Cristo ijihalliti aivonoono unuusumi, imicani amihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amihaihalliri icamaño. ¹⁵ Jaanoti amihai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iima juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufevedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miïro jino tusumi mihicacuuhi Moocaani idaasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano mihaiti jilli iticonino, ¿jaanequi milliji fine Moocaani jibogoco imiyaavogotimovi aallibaanjiiibo omoonibo? ¹⁸ Miïro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idaasuno icarufeenedi imino icamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeebico ificuuqui. Miïro diibo abañitatibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito icabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi icamoco motoomo amihai utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amihai atajibaneguiiharo icatino, bu jilli nihibamico magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amihai momooninoco aatyimemere igajaqui. ⁴ Tolli momoonihachiji, imiya toomominaafi agasedi amihai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitino.

⁵ Jaabadiro bu amihai sicafe quillahuto ijiguiinovivi miminifoto. Jaamoro sabadiro sicujeebima mihicamoro fahigovavi: Jii, monocasi: Miïro Moocaani imogotih: Aivo uujoho sihidi jeevahi, enefimoco. Jaanoti naha sicujeebima icamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto amihai diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha paryi amihai esamaajeque Moocaani usefaño mificu. Miïro diibo amihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro

* 5:6 Griego ijiri janaanici jilli noonicino: Moocaani useguiino.

bu imino magaaJamoro mehesicini. Miïro oono amihaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifnisuqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amihai nahabomi, tobadiro bu idaasuno iicanoco magaaJamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amihai imino imibachujiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo mihai cuhuvahi Jesucristoma sano ifnijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofeenedi jihaamegayico caatinihi amihai fajiniiboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani mihai sihididi agaijinoco ijibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniaru iicajaminaa Moocaani amihai iicaubadiro iciumo amihaijaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amihaijaago iijico galluhi. ¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi. Jaamo paryi amihai Jesucristota mihicamo sajeebima mihica.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatinuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeecivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amihaidi jihaameque caatinhi, mihai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miuro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiiha Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisico magaa-janofeenedi amihaiico sihididi imino omooninoco, bu sajeebhi icaco icano magayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miuro Moocaani mihaico imityafañodi paryi mofiguiiha mucuujivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucuujivaachunoco icano acibo, toonofeenedi diiboco magaa-jaqui, sihididi ejeevanofeenedi, bu ovosinonoco eheetavonofeenedi icano mihaico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco mihaico acibo, jaano ajashutino, sihididi iaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amihai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiijehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro amihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amihai ificoro imino matajibaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amihai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachijiji amihai ifino mihifonoti icajitihidi, bu Mohaivojibo Jesucristoco magaaajano sicamañovi feejitihidi. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initicafutuunoco ajabajevecuumo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amihaiico hiciuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachijiji ufu-curo imitinofaño mahaquetejitihidi. ¹¹ Jaachijiji amihai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojibo, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiiha amihaiico jinehejeque magaaajacurunoco esaayuuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miuro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amihaiico esaayuuboro afajininno. ¹⁴ Miuro Mohaivojibo Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiiha uujoho tasefadino moonihidi. Jaamo uujoho iguijevenebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejeevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miuro amihaiico Mohaivojibo Jesucristo mityati, bu jiiijehallivi asaaunoti icanoco mijibuguno sicamañoco mihairyo meheetavomoro mijibuguno icatino. Miuro mihai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojibo sihididi jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco mihai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro mugu-ubuuhi Moocaani ihovosiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuunoco mihai monohojineri muguubuuhi Mohaivojiboma imibaaari mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaajahi Moocaani iimaaminaa acaatinunoco. Jaanoco amihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatinuno ifuvusuhi oono civohigoti cijigaimecu mesesevetinohachutaro hifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobobadi asaacudi amihai jeebinoco achicijibo janaanici imino Moocaanico magaaajaqi. ²⁰ Jaaneguiiha iticoni jinoooco magaaaja, chahano Caatinhaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miuro

toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeeb#itiro onoomoro acaatin#uno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi j#ibuguumo.

2

Sicama#ooco Ij#beguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifa#o icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo aba#ififimo. Jaabadiro bu icajimo ba#ifiira j#ibogom#naa. Jaamo am#haifeenevi toovono ijicafotomoro sicama#ehejeque j#ibeguejimo am#hai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivoj#bo aam#bo atajasuuboti ba#imoro. Jaarumo goovajino ificoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahiji j#ibogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nih#bamico sihidi iimogomoro am#haico nanijimo sicama#ehejeque ij#ibogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo m#ro s#icijetiro diitoco Moocaani ahaam#jinofa#o icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomom#naa icaurumo imitico omoon#umoco gaij#ut#bo jilliro ditoco jigai#ehiri isisiuboro c#ijigaifa#o icivohigo ga#uhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu s#icijeo miyam#naaco iimitihalliti gaij#ut#bo n#faibari amacan#suuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro id#bocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyam#naaco ij#ibuguuboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sitedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco c#ijigairi ij#igasuboro, baiguijiti miniiyuuhi, toonobuunati icano imiti miyam#naa toonoti igaaajiqui. ⁷ Jaanoti id#bocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aaty#meebere idaasuno icahicauboco. ⁸ M#ro diibo imino icahicaubo fafucuvaaciviro iimijeeb#ifa#odi idaasuno icahicauhi diito imitino omoon#noco aaty#meebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivoj#bo taajasufihi iji aba#ino in#sunoti diibota icamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imoon#iqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaan#civi oono #dicunoco ifi iimogonoco omoon#moro, bu diibo taj#baco imeguehicatimoco icano. Jaamo jenaaufifimo, jeeb#ibatiro moon#fimo, iguitimo i#ihicunoono mityati imitinooon ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomom#naa sihidi imityama icarumo diito Aivoj#bo imefeenevi: Imitino, onoomoro #batihhi.

¹² Jaamo diito asim#badi ihes#cin#bama chahahi, oono sahij#itiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaay#cmoro agaicaaufimo asim#badi iicacuumo. Jaamo diito agaajat#noti imitino iimaahicahi. Jaama#o asim# iican#cbadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoon#hicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueneene icajitino safesugoco omoon#mo. Jaamo am#hai j#ibaimonofa#o ofoomoro am#haico nucufevesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti am#haiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooco jilli ticovono #fin#chicatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro #cinoco. Jilli Moocaani afaijacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino j#haiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onoobo Beor achibadi jeevamo. M#ro diibo imuguuhi iimitinoco omoon#unohallivi nih#bamico agaay#ciujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro #bauhi miyam#naafibadi ihiimaauboro. Jaama#o fuut#bo ijeegavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai in#faihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhaha sihigo asatyon#cbadi jeevahi icano. Jaamo ficu#nicuhi fahij#vaviro aivo icivonoguiino iicacuquui, ¹⁸ mih#fonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicama#o. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoy#chicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofa#o icahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Am#haico

iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Miro fanoohimiti iguinionicumo imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiinije imititi ataajacuurumo siino dojicuviro tonehejefaño imitam siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jhaico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajibaco diitoco aaciunoco gaajacuurumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ifotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyhi, bu faafabaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeefiji, onono.

3

Aivojibo Asajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino amihaidi acaatinhaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajininofañodi miyanotiro amihaiico eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojibo Taajasuminaafi tajibaco galluminaa amihaiico ijibuguunoco icano.

³ Jaaneguiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miro jiinijeque ifiivusuunoti moheede-temihaivi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiinije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miro diito imogotih i agaajanoco niquejene sicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiinije iinuunoco jaanunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiinijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiinije icano jino iicano cijigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai cijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miro Mohaivojibedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojibo unuunoco ajabajevecuuno icatino, oono saatohe eneehicabadi. Jilli mihaiico ajaabiciboro imogoobo famoro iimitico ejeevesunoco, mihaiñooba cijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miro Mohaivojibofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratinfocucu asanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaaiji nihicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje cijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiinije paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiha aivo imino Moocaaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene cijigairi finicafeteji. Jaano icijigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaiji. ¹³ Jaanoti naha mihai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiinijeque icano. Jahigo paryi famoro imifimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amihaiico Moocaani sajeebma mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magajamoro Mohaivojibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miro bu jinooco tolliro amihaidi caatinubo magariibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ Miro paryi ihaamenefañodi jinehejeque amihaiico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniyuhicahi, bu tolli oono Caatinhaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonhicamo icano. Jaamaño ifinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaajacumaño imino amiha ifico motoomo. Jaamo iimitimo amihaico abañinofaño minifototimoro amiha miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiha aivo janaanici imino Mohaivojibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaajamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Am̃haidi macaatiñhi jino iticoni jinije ifivutinaacaro iicacuunoco m̃hai muguubuunoco, mohaall̃neri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mudud̃ciuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco m̃hai mahatyimeumoro toonoti mij̃beguehichi. Jaamo am̃haico mij̃beguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhij̃i m̃haivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco am̃haico mij̃beguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo m̃haima manahabovahi Moocaanima m̃hai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanogui am̃haidi jilli macaatiñhi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Achiciñbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo m̃haico j̃buguhi. Jaanoco am̃haico mij̃beguehi Moocaani seseene achiciñbo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañ̃hi mooj̃ri, sicamañ̃oco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihicahachij̃i diiboma magataaciñhi. Jaamaño m̃haico Illi Jesucristo t̃joho mohimitico paryi nit̃hi.

⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofico mabañ̃hi. Jaamaño mojeeb̃faño miya iij̃i chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mij̃bogohachij̃i diibo aivo imihuseebe abañ̃tat̃bo, mohimitico ubuusuuboro paryi nit̃jiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachij̃i Moocaanico: Bañ̃fifibo, meneehi. Jaamofaño diibo iij̃i chahahi.

2

Ij̃i Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme am̃haidi jilli caatiñhi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachij̃i Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano m̃haidiro icatino, faajiñjeminaadiro bu icano.

³ Jaanoti Moocaani ataj̃babadi mihicahachij̃i magaajaji diiboco magaayicicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itaj̃baco imiyaavogotimaño, bañ̃fifimo. Jaamofaño miya iij̃i chahahi. ⁵ Jaanoti diibo taj̃baco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaij̃bo. Jiliti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onooobu Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Taj̃ba.

⁷ Tañ̃habomi, botaj̃baco am̃haidi caatiñhi am̃hai Cristoco mimiyaavuguunotiro am̃haico ataj̃bacunoco. Jaano jino siicijetiro ataj̃bauno j̃bogoco am̃hairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano taj̃baco am̃haidi acaatiñino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañ̃odi, am̃haifañ̃odi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguinodi miya sese achiciñcuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuhi, nuuruubo inahaboco ij̃hegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaij̃bo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañ̃sujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ij̃hegueebe civonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatihi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiha am̃haidi caatiñhi, Moocaani am̃hai imitico Jesucristofeedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, am̃haidi caatiñhi, iticoni jinije

fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amihaidi caatinihi, iji Satanasco miguiinonícumaño.

Taseeme, amihaidi caatinihi, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amihaidi caatinihi, iticoni jiniije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amihaidi caatinihi, mequehecufumaño Moocaani jibogoco amihai jeebifaño mag-aayicimoro ijico miguiinonícumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jinijeque magaijidino, bu jinijehalliri iicanoco magaijidino icano. Jaanoti saatoho jinijeque agaijimo Moocaanico gaijitihi. ¹⁶ Miïro paryi jinijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatihi. Jilli jinijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jinijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jinije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuuhi. Jaanoti Moocaani iimogobadi icachi-caabo finijitihi.

Abañififibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuuhi. Amihairyo magaajacuuhi Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miïro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo mihaioto icautimo, mihaioto iicauruva mihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro mihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amihaiico Cristo Igaijaco acicuhi. Jaamaño amihai famooro imino magaajacuhi. ²¹ Jaaneguiiha amihaidi caatinihi miyaanoco magaajacumaño, magaatimaño icatino. Miïro amihairyo magaajacuhi miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu mijoho abañififibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatibo, eneehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miïro Moocaani Achi Jesuco utuunamaahicaabo, bu Moocaanico tuunamaahicaabo icano. ²³ Miïro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico jibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amihai jeebifaño mificu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amihai jeebifaño iicahachiji Moocaanima, Ilima icano mihicahi. ²⁵ Miïro Jesucristo mihaiico aciguuhi ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amihaidi caatinihi jilli amihaiico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amihai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amihaiico aaciuboma. Jaamaño sita amihaiico jibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amihaiico paryi jibogomaño. Jaabo jibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amihaiico jibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amihaiico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miïro amihairyo magaajacuhi Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹ Jaaneguiiha magaaja miïro sihidi Moocaani mihaiico agaijiboro, iseemeti mihaiico oovichihi. Jaano miyaano diibo seeme mihai. Jaamaño jinijeminaa mihaiico gaa-jatihi, Moocaanico agaajatimaño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacu-uhi. Jaarunaaca mihaiico gaajasutibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miïro iicabadiro iicaaboco mahatyimejimaño.

³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebi imibachucafetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajibaco imitino moonihi. Miïro imitinoco momoonino Moocaani tajibaco: Jii, monootihi. ⁵ Miïro amihairyo

magaajacuhi Jesucristo mohimitico ibuusuqui asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihhi. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷ Taseeme, miihaiñooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miiro iji sahijitiro iimitinoco omoonifiibo. Jaanogui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisiqui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihhi, Moocaani ifico mojeebifaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihhi, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miiro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agajitimo Moocaani seeme icatihhi.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miiro mimiyaavuguunotiro muguubuno jibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miiro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautimaño, jaanoti inahabo iimihi-caumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitedino jiiinjeminaa amiihaico ijiihevehachijii. ¹⁴ Miihai naha guijeveti buheefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agajitibo guijeveti taajatihhiica. ¹⁵ Miiro paryi inahabomico ijiihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaajahi gaicaauminaa ifinijitino fiivoma ijeebifaño achahanoco. ¹⁶ Miiro jilliti magaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifico aacunoti. Jaabadiro bu miihai mofico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidaasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiriro magaijidino, miyanotiro magaiji imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofii iimitinoco gaajacufihhi. Jaarunofaño Moocaani ajashutibo mojeebifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaa-jahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miihaico milli onootihachijii Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajibaubadi. ²⁴ Jaamo itajibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeedeni.

4

Moocaani Gaija, Bu Abañifibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miiro jiiinjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajahirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miiro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifiivuuboro saauhi, nooboro jibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miiro amiihairyo muguubuhicacuuhhi togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiinjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abañifimoco amiihai miguiinonihhi. Miiro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jiiinjeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiinjeminaa. Jaamaño jiiijeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiinjeminaa iicamo diitoco guubunihhi. ⁶ Jaanoti miihai Moocaanioto. Moocaanico

agaajamo miihaico guubunicihi. Jaanoti Moocaanioto iicatimo miihaico guubunicitih. Jilliti magaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañififiibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicas. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitibo Moocaanico gaajatihica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miiro Moocaani miihaico agaijinoco ifusuhi miihaidi idibocoro Illico jinijehallivi agallu-unofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai Moocaanico magaijinioti gaiji saatih. Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijuboro Illico galluuhi mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, miihaico Moocaani agaijibadiro miihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miiro Moocaanico miihaiñooba atyimetatih. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiji, Moocaani miihaima icaji. Jaano igaiji miihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaajahi Moocaanima mihicanoco, bu miihaima diibo iicanoco icano Igaijaco miihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miiro miihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jinijeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani miihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji miihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro miihai jiijehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agañoñaño. Miiro ñihicugo iidaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iiguibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha miihai Moocaanico magaijahi iticoni miihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijahi, onoomo inahaboco ijihegueme bañififihi. Jaamo mino nahabo mahatyimebeque magaijitimo, ¿milli bu Moocaanico magaijirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo miihaico atajibauno jino Moocaanico agaijibo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jinijeque Guinonih.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifihi. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo tajibaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miiro Moocaanico magaijino itajibaco momoonino. Jaano itajiba sihidi jeevatih. ⁴ Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jinijeque guinonih. Jaano momiyaavogofeenedi jinijeque miguinonih. ⁵ Miiro idiboro jinijeque guinonih Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶ Miiro diibo Jesucristo asaauno jibogocafutuuhi nifaihufeneedi, bu itijohofeneedi icano. Jaabo inificafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiviro gataacinih.* ⁸ Jaabadiro bu minoci, sano idino icahi jinijehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tijoho icano. Jaano jino minoci, sano idino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miiro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihi. Jaamo bu, ¿milli mimiyaaveguejitirahi Moocaani Illi Jesucristo

* 5:7 Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino, onoonoco.

iicanoco ijibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotibo Moocaanico: Bañififiboti, neehi, Moocaani Illiditi jibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onono: Diibo mihaico ifinjitino fiivoco acino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinjitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Fajini.

¹³ Jaamo amihaidi jinoco caatinihi Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinjitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miïro mihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midil-lunoco, ijeebi onoobadi, mihaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano mihai Moocaanima mihi-imaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco mihaico aacicunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevafaño ifutusutinehiica iica-hachiji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevafaño ifutusuno imiti iicatihachiji. Miïro jaanoti icano guijevafaño ifutusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihitoonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Miïro paryi fanoro imiti imitihito. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevafaño ifutusutino.

¹⁸ Miïro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño iji diitoco dudicitatihito.

¹⁹ Miïro mihai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi jinijeoto iji mityaguiinovi iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asauboro mihaico gaajaco acinoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miïro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinjitino fiivoma iicaabo.

²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J#bogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinhi jihaameque monagoti Moocaani ificuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaijimeri. Saafiro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho am#haico gaijhi miyaano mojeeb#faño iicanofeenedi. Jaano fahijivaro m#haima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj#bo Jesucristo icamisi am#haico imino mooniji, bu #daasugueji, bu sajeeb# icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani m#haico ataj#babad# imino #gomoco aaty#meneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi mas# sabadiro magaijicasiqui. Jino ico onoono bohono taj#ba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ M#ro Moocaani ataj#babad# mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono taj#ba iticonitiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onoono.

Bañ#minaa.

⁷ M#ro jino jinijehalliri sihidi icamo bañ#firam#naa, Jesucristo jinijehallivi miya miyam#naafibadi asauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañ#minaaafi, Cristom#naanim#naafi iicaabo. ⁸ Jaanegui am#hai imino mehesicini am#hai dudicamaajeti mihicacuunoco m#mitasudino. Jaamo ufucu ijadaco paryi magaay#cihi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij#bugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j#bogofaño mihicahachiji Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho j#bogom#naa am#haijaago agasevamoro Cristo j#bogoma ofootimoco am#hai iijafaño magaay#cidino, bu: Tah# imino difoo, meneedino icano. ¹¹ M#ro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefihi.

Niino Iimaa.

¹² Sihidi am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotih# aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji am#haima faño mihiimaacasiqui. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani #cicugo, dinago seeme dijaa iijico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque agaijibo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijibedi.

² Agaijibo tañahabo, dihallivi Moocaanima iimaahicahi. Fanoova #ma imino ifeequi tolliro guihuvatibo diicaqui, bu oono imino dijeebi ofoobadi diicaqui icano. ³ Miíro saatoho monahabomi asaamo imino dijeebi miyaanofañodi iicanoco, bu imino jibogo onoobadi idiicanoco icano ijibuguunoco uguubuhiniboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihigonoco guubuhi.

⁵ Agaijibo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihigoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani iijanominaafeenevi jibeguehicahi ijoho sihidi gaijima idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Miíro diito Cristo dudicamaajeguiiha #gomo. Jaamo imogotíhi Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiiha mihai diitoco imino momooninofeenedi mahamusuqui iimino jibogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Iicano.

⁹ Uujoho caatiníuhi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutihí mihai iijico, diitofeenevi aivojiboti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ofoohachijí faamo imefeeneviro neeji: Mihaiditi sicamañoco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayicihicatibo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatibo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹ Jaaneguiiha agaijibo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miíro iiminoco omoonibo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omoonibo, Moocaanico atyimetihica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco mihai bu tolliro mijibeguehi. Bu jaanoco amihai magajahi miyaano iicanoco.

Niino Imaa.

¹³ Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotíhi caatinítafaihu, bu caatinítai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasiji faño.

¹⁵ Jaanegui sajeebi diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluuhi. Ijoho bu paryi famooro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatinuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeevovinaafi, Jacobo nahabo, jihaameque caatinuhi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinuhi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amuhaico sihidi idaasugueji, bu gajiji, bu sajeebhi icaco aciji icano.

Sicamañoco Abañifimo.

³ Agajimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amuhaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amuhaidi caatinuhi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amuhaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amuhaifeenevi jicamaaimo siicijetiro Caatinuhaamefaño diitoti iijbugucumo, cijigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico hicimoro siibadi miniyuhicamo fanoova imitincoro iimoyhiciqui. Jaamoro idiboro Mohabajaabo Aivojibo Jesucristoco tuuna-maahicamo.

⁵ Amuhairyu magaajacurunoco siino amuhaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiinijeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo.

⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojanuhi cironoguiino ifinijitino jigaiñehineri isisuboro niinofucuguiiha ificuumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onoocuumici miyaminaa, bu ifitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifinijitino cijigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifimiro gaifimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli moonibo. Jaanoti famooro igajaqui tolli iicahicamo ifinijitino cijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gajia onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani ijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojibo Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihibacasmusi idicuno nuutihi idinoro nuubo: Moocaani jei ico hibi, nooboro.

¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatnoti. Jaamo sahiijitiro jibogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omoonincibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui.

¹¹ Idaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajaumo, nihibamico iimoyhicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaño guijeveubo.

¹² Jaabobadi iicamo amuhai imo imo mamachuqui mihi-gaivomoma ofoomo amuhaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amuhaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itadimo iicarumoco jeevotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonibadi ejeevamo. Imoho onoovafisumi onoovatihobadi aivo ifahifema agajuyicaho aivo ochoomonibadi ejeevamo. ¹³ Muuai tyucaai aivo isifirano ijivaaseque agañhincibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji cirono fucuro ifinijitnoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofeenedi, ditediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivojibo Jesu ajashutino itoomominaama asajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaifaño gañhiji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano,

nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaño vaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico igu-iraasumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro amiihaico Mohaivojii bo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebii onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amiihaico dugaacusuji, jiiinije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amiihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mi-hicamoro, motoomo Mohaivojii bo Jesucristo iidaasugofeenedi ifinijitino ifico miihaico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu ciijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Iimaa.

²⁴⁻²⁵ Idiiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidii ejeevanoco, imityaco, itajii baco, Mohaivojii bo Jesucristofeenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahiijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinicimo. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miïro tufucu fitivucuui.

Jua Moocaani Iijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gaijami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco jibogoo, bu iguijevemefeeneti iticoni ubuheeteubo. Jaabo jinijeminaa aivojito aivojibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiboro itijeheri mohimitico nituhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeeci oono Cristo aimuufaifeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jinijeminaa aatyimemere taaji. Jihhi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaoobo, bu allivoobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amihai nahabo. Jaabo amihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabico Jesucristo aacinafaño icano. Jaabo uco icivojaanujirunohachuta uco gañiumo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco jibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gaijafeenedi esamaaihicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi:* Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miïjoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minoci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuco jiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyjevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinou cijigaiguiihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, cijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuhi sihidi guisino uguubuvusunibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaanoti iijifañoti inociniga niisuga sijevaga

* **1:11** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaoobo, bu allivoobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

fahigovahaciti sijevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovu acutuuhichuumuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Digujetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuuihi. Jaaneguiiha guijeveminaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefano sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooici icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefano sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooici icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi igooobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudicamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabichinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro baniminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabichihicahi, sihidi idaasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi dudicamaaihicahi niinovatotiibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miuro iticoni imiyaavuguusumi uco sihidi gaijuhi. Jaaruubo jisumi miiidino gaijuuuihi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonihachijiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumitijiji, dihimitico edeevesutihachijiji. ⁶ Jaarunofano jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jiheguehi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, iguijeveuruubo, siino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejeti cuujivaachutihi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mihai judiomi, unuurumo iditi imitino ihiiimaahicanoco. Jaamo judiomi unuurumo jilli Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Miuro iji amihaiti saatothoco civojafano jihacusuji. Jaamo paryi amihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihicaji. Jaarunofano suufenitiibo diica iguijevejinohachuta. Jaachijiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifano feejitih.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti sijevasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas atajibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco

jeevesut#bo diicahicahi. Bu tamiya j#bogominaafi Antipa onooboco am#haifeenevi oono Satanas iicama#ovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesut#bo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofa#o dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi #ma iicamo saatoho Balaam j#bogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onoobo Balac onooboco faj#niuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jee#ivo asimico uduuneri, bu gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu #ma icamo oono Nicolaitami j#bogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ij#heguene. ¹⁶ Jaaneguiha iimitico mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachiji goovano am#haijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifa#oti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isijeva iicagari. ¹⁷ Am#hai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatinicini. Jaamomoco m#joho gaajajitihidi#boro toonoco agaayic#bo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja j#bogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguihunobadi iicaabo, bu itihai#o bronce aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi pary#cino #joho omoonihicanoco, gaijima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edee#ivehicanoco, dijaabicico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanicivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onoogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onoogoro tajeecivominaaco ij#begueneri aba#ihicagoco adaabicihicanoco. Diigo j#beguehicahi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jee#ivo asimino iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofa#o ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachiji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efee#icamo idasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti pary#cino Moocaani iijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeeb#nofa#o iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi am#haico am#hai momoonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu am#haiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iiji eneehicanoco minisutimoco neehi: Sibogoco siino am#hahallivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro njequevi #fotomoco aciji mityaco jinijeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jinijeminaaco taj#baji sefano j#gai#ehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Am#hai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija j#bogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisii#i id#no Moocaani gaijamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi pary#cino #joho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijeeb# iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiha deesicin#boro sefatusu imino omooninoco, m#ro oono fiiticuuno m#noco imitasuquiguiha. M#ro uujoho gaajahi toono #joho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaanegui desafoto oono j#bogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro diimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiji oono nani#vaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqui. ⁴ Jaarunofa#o #ma icamo tahi Sardi cuumivi m#dimo imino iicamo imitico eetavotimoro

iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifnilitino fiivoma iicamo momoco caatiníhi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitíhi. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amíhai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatiní: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicinoco mijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco mijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi jioho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimégaví guhugaco faayicíhi díibeguequi. Jaanoco míhaiñooba jilli: Díibeguedino, neejitirahi. Míro síhídí sefatíruubo tajibogoco agaayiciboro uco tuunamaaitíhi. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igaivominaaco galluji: Míhai judiomí, noomoro abañifíhícamoco. Jaaboro diguiinoví diitoco tajibají imemuñnamaaiqui, toonotí ico uujoho agaijinoco igaajaqui. ¹⁰ Jaanotí uujoho atajíbanoco imino mooníhi jioho fanoovaaco adaabicíbo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jinijehallívi asaajinotí, paryicino jinije miyaminaaco nisúqui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu íma iicanoco, sita dihatáco dumiñicidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi ijafaño ficuji tooja imahacínobadí iicaqui; jaamo tahígotí ufucuro inuucúutímo iicaqui. Jaamohallívi uujoho caatiníji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañotí asaacuumi momo bohono Jerusale onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallívi tamomo bomomo iicamomoco caatiníji. ¹³ Amíhai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatiní Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, díibotí paryí Moocaani ifivusuno atanocíníbo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi jioho paryí omoonihicanoco. Jaabo jioho míidino miyaavogoma idiicaabo mívi nífaihu aíguucufaihubadí edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha ijifañotí foomovaiíba iicafaihuco agaíñnicibadí ico uujoho esicíníhi. ¹⁷ Míro: Uujoho síhídí busumijema icahí, bu uuma aivo imino fono neehicahí, bu jinejebatí ucuujívaachutíhi, neehicahí. Jaaruubo jioho gaajacítíhi ídaasuubo idiicanoco, imo icama idiicatínoco, bu cuujívaachuma idiicanoco, díhaallínoma achahanoco, bu botíbo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehí: Uutí naaje oroco chíjigairí imino imibachucínicunobadí iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotíro síhídí busumijema díicahí. Bu jaaboro uudití naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo ídicamaaboro nucufesuno sícaibo díicacujitíhi. Tolliro bu uudití aallíno taabutaco anaajeebere díhaallínofaño ficu. Jaabo imino daatyímehí. ¹⁹ Uujoho agaijmoco íbahí, aamíhi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno díicaabo díhímítíco deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho díhimégari julleecíníhi coovaaboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onoboma icají, bu díibo uuma icají icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivojí icagahallívi tajojíví casíhacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubíma íhavojí icagahallívi acasívobadí. ²² Amíhai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Iimono.

* **3:20** Griego ijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga ímegari julleecíníhi tetecuuboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro íguhugaco afaayícímo ijafaño jicafetejé díiboma ímachuqui, díibo bu uuma ímachuqui icano.

¹ Jinobuunati emeeciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaano uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovini minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniiboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igiciniibo ifi ifuvusuuhi namecuno jaspe onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tiihi cajetaciniuhi esmeralda onono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaje veinticuatro digaa gicinigaa icauhi. Jaagaajehallivi iticovocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuciniuhi, bu iniga: nohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minocidiino cuugahuno. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minocidiino iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueene-mehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovocivi sahuse juugahuseti sacu idiino ijjecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafañi igiciniibo ufucuro ifinijitiboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatro digaa quillahuto iicamo diibo imegavi ememuivomoro imehicaahi ono ufucuro ifinijitiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imegachaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojibo Moocaani, ijoho aivo sihidi edeevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumaño, ijoho idiimogomaño ifivuunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹ Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefaño aame paimecinahaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minocidiineri kuhufono sisiciniuhi. ² Jaanaa guubuuhini Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaanini fine aivo iimiibo isisitaaco udubaiciboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofañi niquejefaño, bu jinijehallivi, bu jinijeguiino icano mihañooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emeeciirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciboro jilli ajashunogayi emeeciirubo achahauneri. ⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacudino! Miuro Juda cuumi Leon onobo, aivojibo David Iyaachimihaiobo iicaabo fanoohimitico guinonicuuhi. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicaauciniibo ifibadi ifi ifuvusuuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minocidiino iinicunoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minocidiino iicano Moocaani gaijano paryi faajinijehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa

diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijeuhi.* 8 Jaahaameque gaayiciubaaca igueenemehejedimo iicaumo, bu veinticuatrodimos quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memunamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. 9 Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

Ijoho aivo idiimimaño toohaameque idiciboro isisitaaco sinaayu. Miho igujeveumaño ditjeheri diitoco Moocanidi naajeuhi fahigova miyaminaati, fanoojiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati icano. 10 Jaaboro diitoco Moocanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jinijehallivi tajibaji, noomoro.

11 Jaadi emeciubo guubuui ajashutimo Moocani toomominaa ihiimaunoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonesdimos iicamo sefano neehicauhi:

12 Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutuubo aivo iimimaño, jaafa gaayicibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

13 Tolliro bu guubuui fanoova Moocani ifivusuuno niquejefaño iicano, bu jinijehalliri iicano, bu jinijeguiino iicano, bu muuaifaño iicano, paryi tonehejefaño iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoji icagahalliri igiciniuboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijivaaciviro, unuunoco.

14 Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimos iicamo iquillahuto ememuvuumoro imuumo fahijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

1 Jaadi atymeuhi Icorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticonibo isinaayunoco. Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiriribabadi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

2 Jaaneguiha emeciubo atymeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefaño tibusga icauhi. Jaaboco Moocani aciui chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahijivaro guinoniboro iicaqui.

3 Jaanaa allivio sisitaaco siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

4 Jaabo atymeuhi sicaballo tifaibo ihiinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayiciuhi jinijehalliti sajeebi icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocani ajashutino niisugaco aciui.

5 Jaano allivionoco bu siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeciubo atymeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhi. 6 Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudicamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudicamaaje jaada cebadati tres kilodiviro ifeteji icano. Jaanoti diribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonororo.

* 5:7 (Lc 1.33) † 5:14 (Filipenses 2.9-11)

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: ¡Juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saubo saafi gujeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco aciuhi jiinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvvari, bu jiinijehalliri iicamo ñihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijibugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojibo, onoonoco abañitatibo, ¿mihachutahiica diicaji mihaico iguijeniumo jiinijehalliri iicamoco emeeçiboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

¹¹ Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhi seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifetehi, jaamoco amihaco iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

¹² Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuhi. ¹³ Bu meeciri niquejefañoti jiinijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aafonicibadi. ¹⁴ Bu niqueje sano finuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiinije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejevafimoma, bu paryi faaboho jiovotoma, bu jiovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mihaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Miñiro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu miñjoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati ñicimo.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiinijejinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedino iicano jiinije guibuhubaco gaayicinuihi, jiinijehallivi ajashuno guibutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicumoco. ³ Jilli nooboro: Jiinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito ñicafutuumo oovoco jinoodino guubuuhi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti ñicubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuhi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño Jj#cucuucinimo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinihuhi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautimo sesechehujefaño jicucucinimo tucojihunoco gaayicinimo. ¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleciniuhi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedino iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jiinjehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluuhi: ¿Mijoho jino jito sesechehunofaño jicucuucinimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojibo ñro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano ñdaasufañodi afatyomo. Jaamo imifiutimoco Corderobadi iicaabo tñjери iimitusucuumo. ¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeevivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igicinibo imityaguiino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano ñdaasuno icacujitihhi, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujitihhi, bu jinejeba aiguucu diitoco ñdaasuno moonicujitihhi icano. ¹⁷ Oono mñro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino ñfaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici ñdño Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovoocivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeevivobuje imegavi julleevuehi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguiijnoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanita ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeevivobuje oro eetavotahallivi ificuboro ijigasucui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijnoco ijigasuno aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi icuboro tubuje cñjigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinjehallivi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiinije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici ñdño iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticonihuhi imiriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiinjehallivi aifuuno ñfaihu ifigatyono guisiyinobadi eeevano, bu cñjigai icano sano tñjohoma caisecinino. Jaaneri samañooje jiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu faijihuti icano.

⁸ Jaanaa allivooobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ifabaibadi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai tñjohoti minifutuuhi. ⁹ Jaaneri

tumuuaijefaño iicaumoti samañooto guijeveuhi, bu tolliro ciijigai meeneneti samañoono finiuhi icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuuhi nifotociniboro teehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoobo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuuhi inifaihu faafaño iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguiisuno ticovovi nihibati samañoobo jabaavu- uhi, bu fucuooboti samañoobo jabaavuui, tolliro bu meeciriti samañoobo jabaavuui icano. Jaamaño diitoti samaño achicicuutih. Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutih. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutih.

¹³ Jaadi emeeciubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niquejefeenedi cimimi mogaae agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miimiisi, saafi idinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco igu- iisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguiisino ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno ojillaveque aaciunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayicuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuui gaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuui. Jaaneri jiinije civutuui. ³ Jaano toono ihaimuufaifañoti inuuno sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mity- aco gaayicuihi iniqui oono jiinije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajibaubo: Jiinije fajihuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivu- vusu, nooboro. Jaamo inino aivo juuvehu inino aivobadi jeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guiineji. Jaarumo atyimejitih. Iguijevequi moonirumedi gui- jeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaiguinobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. ⁹ Jaanoti imeehene kuhufunuui jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijjecuno sefano guubuvusuui aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi nijequeneti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoobo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoobo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoobo.

¹² Jino imegao idaasu fatyuui. Jaarunaaca icanehiica minoci.

¹³ Jaano allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi guubuui Moocaani imegari iicano ijeecivobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofañoti diiboco un- uunoco: ¹⁴ Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuuijiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵ Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuui miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifiivusumo. ¹⁶ Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuui.

¹⁷ Jilli uujoho icaballomico gaijafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaiño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaisucinoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaijadi jeevauhi. Jaamo

iijinoti ciijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi. ¹⁸ Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idino icano imiti diito iijinoti iineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idino iicano imiti ciijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹ Jaamo diito icaballomi mitya icauhi iijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jininimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰ Jaanoti sanoodimo diitoco idaasuno omoonicuurunoti guijevetimo atajaumo iimitico jeevesuutih. Jilli suufenitimo imitino gaijamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeecevehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹ Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Iicaabo.

¹ Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi minicinibo, inigaihalliti tihhi cajetacinuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achicinuhi, bu idino ciijigai imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinahaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotahaico muuaihallivi ficuuhi, jaanoti inaninaagotahaico jiiinjehallivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiici idino sisiimi ojuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojunoco uujoho caatiniqui moonunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toomominaafi jiiinjehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinubo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiyiciuhi. ⁶ Jaaboro fahijivaro iicaabo niquejeque, jiiinjeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifiivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuuhi. ⁷ Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatino icacuujijeecevominaa, ihiimaaminaa iicamoco unuubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jiiinjehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicaahaame afaayicinahaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Hfaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico #ciuboro machuuhi. Jaano taajifaño imino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituuhi. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino dibogo ajashutino cuuminoditi, jiiinjeminaaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

¹ Jaadi uco aciumo noofajicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeecevuubeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomañovi ejeecevehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igoohasico devedino tohasi siicumijeo miyaminaaguuiharucu iicano. Jaamo diito tuucumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicinimisico.

* **10:11** Sahaamefaño: nooboro, noono.

4 Jaamisi diitisi Moocaani jiinije Aivojibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta miihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. 5 Jaamisico saatoho imitino omoonigohachiji diitisi iijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasiqui. Tolli guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. 6 Jaamisi jiinjehallivi Moocaaniti ihi-imaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tijohoti iminiyujino mityama icahi, bu jiinjeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. 7 Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhofifañoti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiinoniboro gaicaauji. 8 Jaamisi chuumuhuno tuucuumi sihidi ejeevacuumi, Mohaivojiboco etetecuucuumi jiihaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. 9 Bu jaamisi ciraajitihimi mifucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiinije miyaminaa icamo ihatymequi. 10 Jaamisi iguijeveneri jiinije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti iijibeguehicamisi diitoco idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. 11 Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano nijequeti Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatymemere sihidi iguetejimo. 12 Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiiha caamo fuumisi aimuufafeenedi. Jaanoco iminaa atymeuhi. 13 Jaano ticovovi aivo sefano jiinije amaryibauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicamañoti sajaaro callajaavehicauhi. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuuhi. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuuhi.

14 Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Mriicuco Iguisino.

15 Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imriicuco iguisino ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno: Jiinije aivojino Mohaivojibedi, bu Iristodi icano icacuuhi. Jaabo tajibaji fahiijivaro, noomoro.

16 Jaanaa veinticuatrodimmo quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jiinjehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuuhi, 17 jilli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicauboco, bu idiicaaboco, bu asaajiiboco icano, bu dimityaco agaayiciboro atajibacuumañi icano.

18 Miñiro jiinjeminaa dijaa sifiiratehi. Jaarunofaño ijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuuhi. Jaasumi dijeecivominaa ijoho onoonoco iijibeguehicamoco, bu iidiro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejeevamehejeque, bu sihidi ejeevatimehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiinijeque ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

19 Jaasumiro niquejefaño Moocaani temploja faayicicafutuuhi. Jaaneri Moocaani unuunohaameque ificuuba cajonbaco atymeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiinije inihicuno guubuvusuuhi, bu sisiimi giriribauhi, bu jiinije sefano maryibauhi, bu guisiyinojadi ejeevano sihidi sefano aifuuhi icano.

12

Inihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

1 Jaanobuunati niquejefaño jabafirano ifuvusuuno: gaigo nihibari imibocinigobadi aricuno ifuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinigaco javucinigo. 2 Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauhi. 3 Jaanobuunati bu siino niquejefaño ifuvusuuhi: dragon inihicuubo tifaibo,

sahuse juugahuseti miyici idino inigainoma icaubo, bu fahuseecidino inicuno, bu inigaino ticovoocivi ichaahimiganoma icaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jinijehallivi gañihuhi. Jaaboro iseemevaqui omoonigo imegavi julleveubo diigo eseemevasumiro tooseque iduquui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jinijeminaaco sefano tajibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuuhi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gaauhi scaihigo icahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasiubo Moocaani toomominaa aivojibo Miguel onobo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinonimo, bu tahi niquejefaño diito iicajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejevano dragonco baavi gañimo, johono sicijeo jiniimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jinijeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jinijehallivi gañimo.

¹⁰ Jaanaa guubuui sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taa-jasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icriso mitya icano gasecuuhi. Miro baavi gañicafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino ijibeguehicaabo fucuhachuta, cujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinoniuuhi Corderobadi iicaabo tijohofañodi, bu Moocaani jibogo miyaano iicanoco ijibeguehicaneri icano. Miro ifico gaijutimo, bu guijeveque iguihiutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu amihai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idasucani mihicaji amihai jinijehalliri, bu muuaiñofaño mihicamo icano. Miro oono iji tahigo sihidi isifiratooboro niitehi guenene iicajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco cimimi mogaaaje jjecuucico acimo jiniimobadi iicaaboti tehesino igaquui scaihigovi diiguedi iimibachuhigovi. Tahi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijini-mobadi iicaabo ijifañoti nifaihuco galluuhi muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasquui. ¹⁶ Jaarunofaño jinije diigoco amusuuhi, idragon ijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino ooonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiniigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno iticovoocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatinicinino Moocaaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jcubadi ejevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boc iiji icanoco aciui. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jinije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguuhi. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo ñihicuuboco mityaco aacumaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiimaano jaabicafutuuihi cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. ⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabicuboro jilli ñfinicuboro Moocaanita

iicamoma amocasiuboro diitoco iguinionunoco. Bu gaayiciubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiiji miyaminaahallivi, bu faajiinije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo ñihicuuboco cahacisuumo paryi jiinjehalliri iicamo oono jiinije ifivuunoti diito momono Corderobadi iicaabo agaicaaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu niisugari sitaaco agaicaaumo, bu niisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabichicaqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi ñihicuubo jiinjefañoti asaunoco atyimeuhi. Jaabo iiniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayiciuhi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiinijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jiinjehallivi cijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofenedi jiinije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo niisugari agaviricunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaano ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aaciboro ihiimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi mihaiñooba ticovono naajetitihidi diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo ñihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino ñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumibahalliri julleecinuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatinicinumoco. ² Jaadi guubuuhi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojsunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico mihaiñooba aivo gaajahicautihi idimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiinije miyaminaafeeneti ataajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi ataajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifiira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifinjitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jiinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jiinijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiha niquejeque, bu jiinijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacu-umi Babilonia cuumi paryi jiinjeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono ñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuousumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cuujehachuta icano jaguisisuratino diito ñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhni niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jihhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeeciubo atyimeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuhni. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco dicitu tufucu mihicacuuhni. Jino jiinije basuta noova tifaicuuhni, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiinjehallidi iguiyicuboro jiinije basuta noovataco icuuhni.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhni niquejefaño iicaaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaaca bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disjeva meeyuhuri quiticibo dicitu jiinije baacuco oono icivucuunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jiinjehallidi iguiyicuboro icuuhni jiinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifira nitibafaño gañuuhni imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuuhni. Jaano initibafañoti tijoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuuhni fahigovavi, bu ifaicuva ifutuuhni caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tijoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicicafutuuhni.

15

Niino Imiti Iicajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisici idino Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijinoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanojiniri julleleecinimo Moocaani aaciuno iharpanoma johono ñihicuuboco, bu ihijico icano iguinionumoro, bu diibo momo oovotaco agaayicutimo.

³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevovinaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ijoho edeetavono Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, ijoho jiinije

miyaminaa Aivoj#bo idiicaabo. ⁴ ¿M#joho bu ico, Aivoj#bo, #h#icugotimo ica-jirahi? Pary# famooro ico cahac#suji. M#ro #joho id#boro im#h#ivat#bo. Jaama#o fanooj#n#je miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo #joho imino omoonino aaty#mecafotoma#o, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emee#ubo aty#meuhi niquejefa#oti temploja iimima#oma iicauja afaay-acaafutuunoco. Toma#ovi taj#ba guisibabujec#ico ificuhicauma#o. ⁶ Jaama#o iimima#oti inuumo diito sahuse juugahuseti miim#siici id#imo Moocaani toomom#naa Moocaani #daasuno omoon#jinoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imicheh#je, aricucheh#je, m#h#ivat#ch#h#ujefa#o j#cin#umo. Jaamo oro niivigaim#eheneri ifeey#j#nehallidi siy#y#cin#uhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejed#imo iicaumoti saafi aci#uhi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofa#o Moocaani fah#j#varo iicaabo s#fiira gahaf#cin#inoma. ⁸ Jaasumiro iimima#o onooma#o aimuufairi gahafu#uhi Moocaani sihidi ejevano, bu mityati icano asaano. Jahigo m#h#ai#ooba j#cafutuujit#rahi oono sahuse juugahuseti miim#siici icano iicaumo Moocaani toomom#naa iticovoocivi Moocaani #daasuno omoon#jinoco asatyumo toonoco omoon#umo imivuut#nohachuta.

16

Moocaani S#fira Guirihilluno Aam#taditi #j#bogono.

¹ Jaanaa guubu#uhi templojafa#o iicano iimima#oti Moocaani toomom#naa sahuse juugahuseti miim#siici id#ino iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro j#n#jehallivi mutucaruto toono sihidi ejevano Moocaani s#fiira iguirihillunofa#o iicanoco, noonoro.

² Jaanegui#ha diitoti saafi t#con#uhi j#n#jehallivi iguirihillufa#o iicaunoco utucarub#o. Jaaneri pary# miyaminaa oono #h#icuubo oovotaco agaay#ci#umoco, bu ih#jico iiumumoco icano fiivuuno idicuno c#n#isino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa all#v#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco muuai#o#o#o tucaru#uhi. Jaaneri in#faihuno chuumuhu t#j#h#obadi minifutu#uhi. Jaaneri pary# tumuuaijefa#o iicaumo chuumu#uhi.

⁴ Jaanaa all#v#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco teeh#nohallivi, pisiriga#nohallivi icano tucaru#uhi. Jaaneri in#faihuno t#j#h#ot#i minifutu#uhi. ⁵ Jaanaa guubu#uhi di#boro unuunoco: Aivoj#bo Moocaani, #joho aivo imino omoon#fi#bo, idiim#i#bo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ M#ro diito #diro iicaumoco, bu dij#bogoco ih#i#maaumoco icano it#j#h#oco aga#n#umoro guijen#uhi. Jaama#o #joho j#sumi diitoco t#j#h#oco diisuhi tolli diito imogoma#o, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubu#uhi saafi Moocaani jee#v#obuje iicauh#goti unuunoco: Jii, Aivoj#bo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moon#hi, nooboro.

⁸ Jaanaa all#v#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco n#h#bahallivi tucaru#uhi. Jaaboro in#h#ibaco mityaco aci#ubo miyam#naaco ihaiguucuri ij#gasuqui. ⁹ Jaaneri pary# miyam#naaco #h#icuuno j#gasuubo. Jaarunofa#o iimit#ico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jill#ro diibediti idicunoono iimaumo toono #h#icuunoono imit#hallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano all#v#oobo iguirihillufa#o iicaunoco oono #h#icuubo aivoji icagahallivi tucaru#uhi. Jaaneri diibo aivoji j#n#je #v#onoguino minifutu#uhi. Jaanaa miyam#naa aa#v#omoro cuhufono imic#i#fotomoro majaab#cin#ic#badiro diito inehejebanoco j#m#camaaih#cauhi. ¹¹ Jaarumo iimit#ico jeevesuutimo omoon#imoro Moocaani niquejefa#o iicaubediti imit#noono iimaauhi ic#n#isiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano all#v#oobo bu iguirihillufa#o iicaunoco sihidi ejevamu#uai Eufrate onoomu#ai#a#o tucaru#uhi. Jaaneri tumuuai figaty#uhi j#h#aiti iminifetequi toj#ri aam#j#jaagoti j#n#je aivoj#to isaagui.

¹³ Jaadi aty#meuhi dragon ij#ifa#oti, bu #h#icuubo ij#ifa#oti, bu jihovo iimaam#naafi ij#ifa#oti icano inuumoco, miim#siici, saafi id#mova iimitino gaij#ami jacucugam#badi

diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinijuhigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajiibatihica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano onono inihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiimaamoro imitya, bu ihaivoji icanoco onono inihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miiro diibo aivojito Aivojibo, bu tajiibaminaa Tajiibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuhi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije onono cuumino miyaminaa, bu fanoohiji miyaminaa, bu jiiinjeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu onono inihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijiihevenere sicaiigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miiro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiimaamoro ihaivoji iijico inihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigoco adaatyimene onono sihidi ejevacuumi jiiinje miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifinijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoiti iniiitunoco. Jaabo seseene jiiinjeque achicuhi iharicuri. ² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gajjami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo idicufimo, bu ijiihechufimo icamo iijanurucu icano. ³ Miiro paryi jiiinjeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jiiinjeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jiiinje naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhi niquejefañoiti unuunoco: Amihai taty mihicamo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵ Miiro tuucuumi imiti ajashutino jiiinjeti niquejevi ifutucuuhi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuhi. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci onono saatohoco diigo aacihicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu onono diigo omoonino allinocivi. Bu onono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idaasuno icano diigoco momooni onono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miiro diigo ijeebifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo icatimaño idaasuno icajitihhi, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guijeve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miiro jishitibo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiiinjeminaa aivojito diigoma iicahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino nihicuti tehesino iicahigoti neejimo: ¡Ay! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiiinje naajeminaa tuucuumico idaasuvomoro taacasiji diito inaajeteque isivanoco mihaiñooba anaajecujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneeheje, bu oovosino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaihiba iicaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono

afacicinoo, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacicinoo, maaniguiijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, diribano, bu harinaguiijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jiovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: ñjoho sihidi idimeguehicano chahacuui, bu fahiivaro chahacuujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihibamivahicamo tehesinotiro iicajimo tuucuumico idaasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miro gaigo imichehujefaño, itifaihiba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jiciniggo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutinog busumije milli goovanogayi finih, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cñjigaimenenene aivojito bu togajeri ñgomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaiñoña ududicamaameheje icano tehesinoro julleecamaaji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jininoco gavaracuui ñdaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miro tuucuumi busumijeri paryi muuaifaño icñjigaimenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finih, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño amñhai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amñhai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani ijico mñbeguehicano, bu diibota mihicamo icano. Miro tuucuumico tolli omoonineri amñhaiño jaadaco Moocaani icih, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani tomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiyiciuhi machuta cahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañuhi, jilli nooboro: Jilli gañicafetejicuumi baavi sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitih. ²² Bu ufucuro dijñhaiñoña arpa, bu siru, miricuno icano guubuvusucuujitih, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco ahasuno guubuvusucuujitih icano, ²³ bu ico achicinihicano cñjigaimecuno ifuvusucuujitih, bu ufucuro ivi guubuvusucuujitino taabava jñbaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejevamo paryi jinije miyaminaaco dihapichuneri abañhicaumaño.

²⁴ Miro tuucuumifaño Moocaani ijico ijñbeguehicaumo tñjohoco agañuno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo tñjoho, bu paryi jinijehallivi agaicaauhicamo tñjoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuuhi: ¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miro diibo imino miyaanoro emeecñboro dugaacufih. Miro sihidi ejevano ajevaminaago jinijeminaaco ihajevare imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijecivominaa tñjohoco agañuno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuui, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatrodim quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaanico mihimo paryi amñhai diibo jecivominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefimo icano, noomoro.

Corderobadi Iicaabo J#baimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihiimaabadi icano, sefano guubuvusuuhi guisino uguubuvusunicibadi icano, bu sefano sisiimi ig#rir#ibanicibadi icano, jilli neehi-cauhi:

¡Aleluya! Aivoj#bo Moocaani sihidi mityama iicaabo ataj#bacumaño. ⁷ Mas# imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. M#ro jino Corderobadi iicaabo taabava j#baimo iicajino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mih#nivatichehu, aricuchehufaño j#hacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño j#hacuno onono Moocaanita iicamo mih#nivatimo iicanoco enejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corderobadi iicaabo taabava j#baimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iij# aivo miyaano icano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguiino memui#vuuhi diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Toll# moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jeecivominaafi #joho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu j#bogoco suufenitimo j#beguehicamobadiro icano. Jaanegui Moocaan-icoro diimo, nooboro.

M#ro toono Jesu j#bogoco j#bogomo Moocaani iimaa j#bogominaa.

Eseseene Caballohall#ri Iicaabo.

¹¹ Jaadi aty#meuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofaño# inuubo seseebe caballo. Jaabohall#ri iicaubo momou Abañitatu#bo, Miyaabo icano. Jaabo imino ataj#bahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaaco eheetavefiibo. ¹² Jaabo aall#no c#jigaiguihunobadi jeevauhi, bu inigaihall#vi sihidi chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaamomoco id#boro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo t#johori jeesucinichehufaño j#cin#uhi. Jaabo momou Moocaani Iimaa. ¹⁴ Jaabo doj#cut# fuumo niqueje amocasiminaa imichehuje, mih#nivatichehuje, sesechehujefaño j#cucucinimo. Jaamo bu tolliro seseefimo caballom#hall#ri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iij#faño# si#jevaga niisuga inoociniuhi. Togari j#in#jeminaaco iguiinoniqui. Jaaboro taj#baj#bo j#gaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aam#j#bo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno moon#ji. ¹⁶ Jaabo idihall#vi igaachehuti caatiniciniuno aivojito Aivoj#bo, bu taj#baminaa Aivoj#bo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu aty#meuhi saafi Moocaani toomominaafi nih#bahall#ri julleecin#boco. Jaabo sefano coovadiivuhi pary# joomi asim# niquejeguiinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefiimo uucunoco, bu caballom# uucunoco, bu diitohall#ri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu j#jovoto uucunoco bu unumefiimo uucunoco, bu equehefiimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi aty#meuhi iñ#h#cuuboco, bu tolliro j#in#jeminaa aivojito ihamocasiminaama igaiuumoro oono eseseene caballohall#ri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaumoco. ²⁰ Jaadi iñ#h#cuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayic#uboro sis#bo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi iñ#h#cuubo imegav# jabafiranehejeque omoon#h#caubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco bañ#h#cauhi oono iñ#h#cuubo oovotaco agaayic#umoco, bu jaamoro diibo ij#ico iiumumoco icano. Jaamisico gañ#ubo buheemisico c#jigai j#cooba azufrema ij#gabafaño. ²¹ Jaanoti diitisi yoto guijen#cafutuuhi oono eseseene caballohall#ri iicaubo iij#faño# niisuga iinoocin#ugari. Jaamo uucuneri pary# añ#mi sihid#ro tuvauhi.

* **19:14** Griego iij#ri noono: Jaaboro diitoco iisuj#bo Moocaani imityaabo sifira aivofaihuco.

20

Mil Año Ticovovi Imino Iicajino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi ihusefaño ñihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefaño ti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisihuhi. Jaaboco sicijeo jininimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco ñihicuhojifaño agaño uboro ihallivi maanihuhi. Jaaboro tuhuga imega igaajataco ficuuhi siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo guenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofaño ñibeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeebinoco. Jaamo diito ñihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheeteumoro Cristoma mil año ticovovi tajibauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocaanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefaño ñi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cihigaiñaño agaño jirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotem tiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji ñihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jinijeminaaco ibaño qui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiniyaihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaaguiha. ⁹ Jaadi saajimo jinijejinibacidi. Jaamoro Moocaanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cihigaico agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abaño uboco gaño jiibo cihigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono ñihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agaño ubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeenetì niqueje, jinije icano sano finihuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevicaumo unumefiimo, bu equehefiimo icano sahigo Moocaani imefeenevi jullelleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo tehinofaño, bu muuaiño faño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebino buheeteuhi gujeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeciuboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu gujeveminaa iicahicaumaño icano gaño cafutuuhi cihigai jicoobafaño. Jaaba toba cihigai jicooba allivio guijeve iicano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gaño cafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jinije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jinijeque icano. Miho iticonio niqueje, bu iticonio jinije icano ifinicuumano, bu tolliro muuaiño chahacuuhi icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeenetì iniituucuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuui: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti

iicaqui icano. ⁴Jaamo taafirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino guijeve chahacuuji, bu taafiira chahacuuji, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuuji, eedeene achahacuu-jimaño, noonoro.

⁵Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufrari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸Jaanoti inihicuguehicamoco, bu imiyaaveguehicatimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaauhificamoco, bu gaigoomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani jimico ejeecivehicamoco, bu paryi abañifihicamoco icano gañijimo cijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asaaboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba icagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atymeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jaspe guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹²Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meegueciniuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³Jaano aamijinaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu nijequenaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino icano. ¹⁴Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico iheevequi iguhuganoco, bu imeguetaco icano. ¹⁶Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuhi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuhi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovoniciyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸Jaanaa imeegueta jaspe guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹Jaanoti bu imeegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi: Iticonooba jaspe guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba zafiro onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba agata onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba esmeralda guisibari imibachuciniuhi; ²⁰Jaano allivioaba onice guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba cornalina guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba crisolito guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba berilo guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba topacio guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba crisoprasa guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba jacinto guisibari imibachuciniuhi; bu niinooba amatista guisibari imibachuciniuhi icano. ²¹Jaanoti

iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovoocivi sano perlariro eetavociniuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavociniuhi, imino vidriobadi foovono onoogoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihi Aivojiiho Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famaño vaviro tuucuumifaño mejeeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachicinimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachiciniiho iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefaño di jiiinjeminanaa ataajasucafutuumo igueji. Bu jiiinjeminanaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano foboocirahicajititahi tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinjeminanaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejititahi, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahifejititahi icano. Jaanoti naha idimoro Corderobadi iicaabohaame fiivohaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuaaico. Jaamuuai nifaihu jaacuhi cristalbaditahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivojicagati iinociniuhi cuumifeenedi. ² Jaacuumi iicaui jiihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaijinicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooce icahi fanaagovaacijjinivi. Jaahooce faticabavaviro ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavaviro. Jaahooce aamene jiiinjeminanaaco itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afaijacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivojicaga icaji. Jaamisico ijeecivominaa imehicaji. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseque esucujititahi cijigamecuno seseque, bu nihiba seseque icano esucujititahi Aivojiiho Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahiijivaro aivojitoti icaji.

Jesucristo Asaajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojiiho Moocaani ihiimaaminaaco, Igaijaco aacifiibo itoomominaafico jino galluui ijeecivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiibo jiihaamefaño Moocaani jiihogo acaatinicinino onoobadi omooniiho, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuui, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino memuvuui diiboco imeequi.

⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miro uujoho Moocaani jeecivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico iijibeguehicamobadi, bu paryi oono jiihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanico dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jiihogo jiihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Miro fiiticujino toneheje iicano. ¹¹ Jaanegui jaafa iimitiiho iimitico mooniihoro icahi. Jaanoti bu idicuubo jaafa ihidicuunoco mooniihoro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniihoro icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesutiiho iicaqui.

¹² Jiihi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaoo, bu allivioobo icano, bu iticonioobo, bu niqueoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiutimoco iimitusucuumo fiivoco acino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti idicufimo, bu apichuco ihiimaahicamo, bu gaigooma imitinoo iicafimo, bu sitaaco agaicaauffimo, bu

jihovo ijimico ejeecivefimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihaiobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifnijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiji, bu diitohallivi Moocaani galluui isifira idaasuno omoonijinoco jihaamefaño enehicacuunoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoooco agañoohachiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañoiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰ Jinehejeque ijibogoobo jilli neehi: Jñhi goovajino asaano, nooboro.

Jñhi. ¡Disaa, Aivojibo Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryi amñhaico imino moonihi. Fine.